Uchwała Nr 15/2011

Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny

Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013

z dnia 28 kwietnia 2011 r.

w sprawie zatwierdzenia projektu zmian w zapisach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 wraz z Uzasadnieniem zmian

Na podstawie Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego Rozporządzenie (WE) nr 1260/1999; art. 25 pkt 1 i 26 ust.1 pkt 13 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 z późn. zm.[1]), w związku z Wytycznymi dotyczącymi dokonywania przeglądu i renegocjacji z Komisją Europejską programów operacyjnych w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 z dnia 1 września 2008 r. o nr MRR/H/20(1)09/08 oraz na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.[2]), na podstawie Uchwały nr 85/1101/07 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie powołania oraz określenia zadań i trybu pracy Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 (ze zm.)[3] oraz na podstawie § 4 Regulaminu pracy Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 uchwala się, co następuje:

§1. Zatwierdza się projekt zmian w zapisach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 wraz z Uzasadnieniem zmian, stanowiące załączniki do niniejszej uchwały.

§2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Komitetu Monitorującego

MARSZAŁEK WOJEWÓDZTWA

Piotr Całbecki

---

[1] Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 157 poz. 1241.

[2] Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1206, Nr 167, poz. 1759, z 2006 r. Nr 126, poz. 875, Nr 227, poz. 1658, z 2007 r. Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 216, poz. 1370, Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 157 poz. 1241, oraz z 2010 r. Nr 28, poz. 142, Nr 28, poz. 146, Nr 40, poz. 230, Nr 106, poz. 675.

[3] Zadania oraz tryb pracy Komitetu Monitorującego RPO WK-P na lata 2007-2013 został określony następującymi uchwałami:
- Nr 85/1101/07 z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie powołania oraz określenia zadań i trybu pracy Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 (RPO WK-P);
- Nr 11/105/ 2008 z dnia 12 lutego 2008 r. zmieniająca uchwałę w sprawie powołania oraz określenia zadań i trybu pracy Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 (RPO WK-P);
- Nr 14/140/08 z dnia 21 lutego 2008 r. zmieniająca uchwałę w sprawie powołania oraz określenia zadań i trybu pracy Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 (RPO WK-P);
- Nr 42/515/08 z dnia 10 czerwca 2008 r. zmieniająca uchwałę w sprawie powołania oraz określenia zadań i trybu pracy Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 (RPO WK-P);
- Nr 89/1101/08 z dnia 21 listopada 2008 r. zmieniająca uchwałę w sprawie powołania oraz określenia zadań i trybu pracy Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 (RPO WK-P);
- Nr 19/226/09 z dnia 10 marca 2009 r. zmieniająca uchwałę w sprawie powołania oraz określenia zadań i trybu pracy Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 (RPO WK-P);
- Nr 64/1084/09 z dnia 25 sierpnia 2009 r. zmieniająca uchwałę w sprawie powołania oraz określenia zadań i trybu pracy Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 (RPO WK-P);
- Nr 31/429/10 z dnia 20 kwietnia 2010 r. zmieniająca uchwałę w sprawie powołania oraz określenia zadań i trybu pracy Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 (RPO WK-P);
- Nr 6/73/11 z dnia 27 stycznia 2011 r. zmieniająca uchwałę w sprawie powołania oraz określenia zadań i trybu pracy Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 (RPO WK-P).

UZASADNIENIE

Zgodnie z zapisami Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności i uchylającego Rozporządzenie (WE) nr 1260/1999, państwa członkowskie lub KE uprawnione są do przeprowadzenia przeglądu programu operacyjnego, przyjętego decyzją KE.

Modyfikacje wprowadzone do projektu zmian Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 wynikają z uwag i sugestii przesłanych przez Departament Koordynacji i Wdrażania Programów Regionalnych, Departament Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej oraz Departament Koordynacji Polityki Strukturalnej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Dotyczą one w szczególności ponownego zweryfikowania wartości wskaźników oraz doprecyzowania uzasadnień zmian dla wskaźników programowych, przeredagowania tabel finansowych, w związku z rozszerzeniem kategorii interwencji zasilanych środkami z KRW (dodano kategorię interwencji nr 13 - Usługi i aplikacje dla obywateli (e-zdrowie, e-administracja, e-nauczanie, e-wykluczenie) oraz dodania nowego rozdziału odnośnie przeglądu i renegocjacji programu.

[redacted]

Załącznik nr 1 do Uchwały nr 15 /2011
Komitetu Monitorującego RPO WK-P
z dnia 28 kwietnia 2011 r.

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO NA LATA 2007-2013

CCI 2007PL161 PO 006

Załącznik do Uchwały nr 70/892/07
Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego
z dnia 23 października 2007 r.

Decyzja nr K(2007) 5071 Komisji Wspólnot Europejskich z dnia 10 października 2007 r. w sprawie przyjęcia w ramach pomocy wspólnotowej programu operacyjnego EFRR objętego celem „konwergencja" dla regionu Kujawsko-Pomorskie w Polsce

PROGRAM REGIONALNY
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE

EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

[redacted]

[redacted] TREŚCI

Komentarz [kk1]: Zmiana nr 1

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

3. STRATEGIA ROZWOJU REGIONU 47

[redacted]

4. OŚ PRIORYTETOWA REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO NA LATA 2007-2013 51

[redacted]

5. [redacted] 94

6. [redacted] ..... [redacted]

[redacted]

[redacted]

7. PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA MAKROEKONOMICZNEGO REALIZACJI PROGRAMU 131

8. OCENA PROGRAMU PRZED ROZPOCZĘCIEM REALIZACJI (OCENA EX-ANTE) 132

9. PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA ŚRODOWISKOWEGO REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO NA LATA 2007-2013 134

10. INFORMACJA Z PRZEPROWADZONYCH KONSULTACJI SPOŁECZNYCH PROGRAMU 135

11. PRZEGLĄD I PENEGOCJACJE RPO WK-P NA LATA 2007-2013 145

11.1. Podstawy prawne i formalne 140
11.2. Zgodność RPO WK-P z dokumentami strategicznymi 141
11.3. Streszczenie wprowadzonych zmian do zapisów programu w 2011 r. 142
11.4. Procedura SOOŚ 147
11.5. Konsultacje społeczne projektu zmian w zapisach programu 148

SPIS SKRÓTÓW 149

SŁOWNICZEK 151

ZAŁĄCZNIKI 161

Załącznik 1. Indykatywna lista dużych projektów (major projects) 161
Załącznik 2. Wskaźniki kontekstowe dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 161

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007–2013 jest jednym z 16 programów regionalnych dla realizacji Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007–2015 i Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007–2013 (Narodowej Strategii Spójności; NSRO/NSS) w zakresie polityki wzrostu konkurencyjności i wyrównywania szans rozwojowych planowanych przez samorządy województw. Podstawę prawną przygotowania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko–Pomorskiego na lata 2007–2013 stanowi ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658 z późniejszymi zmianami).

Projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007–2013 opracowany został w Urzędzie Marszałkowskim, w Departamencie Rozwoju Regionalnego przy współpracy członków Zespołu Roboczego do przygotowania RPO, powołanych uchwałą nr 18/272/2005 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 1 kwietnia 2005 r. oraz Departamentu Wdrażania Programów Regionalnych Urzędu Marszałkowskiego i właściwych departamentów Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Projekt RPO – wersja I w dniu 26 października 2005 r. został przyjęty przez Zarząd Województwa i jako projekt wstępny, skierowany został do konsultacji społecznych. Wersja IV programu poddana została ocenie wpływu realizacji programu na środowisko przyrodnicze, ocenie ex-ante oraz była przyjęta przez Komitet Rady Ministrów na posiedzeniu w dniu 4 sierpnia 2006 r.

Projekt programu uwzględniający wnioski dotychczasowych konsultacji społecznych, ustalenia konsultacji z Ministerstwem Rozwoju Regionalnego i z innymi resortami, został przyjęty przez Zarząd Województwa w dniu 23 lutego 2007 roku Uchwałą Nr 14/115/07, zaakceptowany przez Radę Ministrów 27 lutego 2007 r., a następnie w dniu 1 marca 2007 roku przesłany do Komisji Europejskiej za pośrednictwem systemu SFC 2007 w celu wynegocjowania programu. Po pierwszej rundzie negocjacyjnej z KE w dniu 12 lipca 2007 r. Zarząd Województwa przyjął projekt RPO, uwzględniający uwagi KE (Uchwała nr 44/626/07). W dniu 7 września 2007 r., w ramach II rundy negocjacyjnej, ustalono końcowy kształt Programu. Komisja Wspólnot Europejskich zaakceptowała RPO WK-P decyzją nr K(2007) 5071 z dnia 10 października 2007 r. Został on przyjęty przez Zarząd Województwa Uchwałą nr 70/892/07 z dnia 23 października 2007 r.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007–2013 będzie podstawowym instrumentem realizacji celów Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020. Strategia programu jest w pełni spójna z założeniami rozwoju przyjętymi w Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007-2015, celami Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia, a także z celami Strategicznych Wytycznych Wspólnoty i odnowionej Strategii Lizbońskiej, z priorytetami Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w latach 2007-2013.

Program zawiera: diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej województwa, podsumowaną analizą SWOT, informację o wsparciu finansowym zewnętrznym dla województwa, w tym ze środków przedakcesyjnych, funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności, strategię rozwoju regionu oraz osie priorytetowe jej realizacji, plan finansowy programu oraz system jego wdrażania.

Celem głównym Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w lata 2007-2013 jest tworzenie warunków dla poprawy konkurencyjności województwa oraz spójności społeczno-gospodarczej i przestrzennej jego obszaru, to jest stanowienie w nim warunków dla dynamicznego rozwoju społeczno-gospodarczego, wzrostu potencjału i efektywności gospodarowania, kreowanie zdolności do skutecznej gospodarczej rywalizacji z otoczeniem przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

Program będzie finansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, publicznych środków krajowych i środków prywatnych. Za wdrażanie programu odpowiedzialny będzie Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Regionalny Program Operacyjny realizowany będzie na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego.

2. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej województwa

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej województwa wykonana została z wykorzystaniem aktualnych wniosków studiów diagnostycznych wykonanych dla Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego: Wizja Rozwoju do 2010 roku i jej aktualizacji pt. Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020, Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2015 r., Strategii Rozwoju Transportu do roku 2015 w Województwie Kujawsko-Pomorskim, Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego i innych dokumentów programowych przygotowanych przez samorząd województwa.

Opracowania diagnostyczne wymienionych wyżej dokumentów programowych, obejmują liczne aspekty zewnętrznych uwarunkowań rozwoju województwa, uwarunkowań wynikających z jego położenia geograficzno-komunikacyjnego w kraju i w środkowej Europie, jego roli w strukturze społeczno-gospodarczej państwa, uwzględniają prawno-ustrojowe determinanty rozwoju, zwłaszcza sfery aktywności gospodarczej. Sformułowane w nich i aktualne dziś oceny tych uwarunkowań będą brane pod uwagę w analizie diagnostycznej niniejszego programu.

Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza województwa kujawsko-pomorskiego pozostaje pod silnym wpływem procesów zapoczątkowanych w 1990 r. transformacją ustrojową, likwidacji państwowego sektora rolniczego, restrukturyzacji licznych dziedzin wytwórczości przemysłowej, zwłaszcza branż przemysłu elektromaszynowego, lekkiego, przetwórstwa rolno-spożywczego i budownictwa. Skutkowały one m.in. bezrobociem strukturalnym, dodatkowo zasilanym osiągającym wiek produkcyjny wyżem demograficznym.

Samorządy lokalne, łącznie z wojewódzkim, na miarę swych możliwości starały się eliminować niekorzystne następstwa wolnorynkowej transformacji regionalnej gospodarki, nadrabiać „zaległości z przeszłości". Ich działania nie spotykały się w tym zakresie ze znaczącym wsparciem polityki regionalnej państwa, o czym świadczą bardzo skromne nakłady inwestycyjne jego budżetu kierowane do regionu np. na rozwój infrastruktury technicznej, zwłaszcza transportowej. Efektywne wykorzystanie środków przedakcesyjnych Wspólnoty Europejskiej, obecnych i przyszłych środków strukturalnych, stwarza możliwości rozwiązania najbardziej dotkliwych problemów rozwoju w regionie, stworzenia

sprzyjających warunków dla przyśpieszenia procesów rozwojowych w kujawsko-pomorskim.

2.1. Sytuacja społeczno-gospodarcza

2.1.1. Podstawowe dane o województwie

Województwo kujawsko-pomorskie położone jest w północnej części kraju, nad Dolną Wisłą, Brdą, Drwęcą i Notecią. Sąsiaduje z pięcioma województwami: pomorskim, warmińsko-mazurskim, mazowieckim, wielkopolskim i łódzkim. Posiada tranzytowy charakter w relacjach Skandynawia – Europa Południowa oraz Kraje Bałtyckie i Rosja – Europa Zachodnia.

Województwo kujawsko-pomorskie obejmuje 17 970 km^2 powierzchni i w końcu 2006 r. zamieszkiwało je 2065,7 tys. ludności (GUS 2006 r.). Obecni mieszkańcy kujawsko-pomorskiego stanowią 5,4% ludności naszego kraju.

Region charakteryzuje się siecią osadniczą o korzystnej strukturze przestrzennej i hierarchicznej dla rozwoju. Sieć tę tworzą 52 miasta i prawie 3,6 tys. miejscowości wiejskich. Województwo należy do średnio zurbanizowanych, ludność zamieszkująca miasta stanowi 61,5 %. Do największych miast należą Bydgoszcz (363,5 tys.) i Toruń (196,0 tys.) - ośrodki centralne obszaru metropolitalnego oraz Włocławek (119,3 tys.), Grudziądz (99,2 tys.) i Inowrocław (76,8 tys.).

Pod względem administracyjnym województwo dzieli się na 19 powiatów ziemskich oraz 4 miasta na prawach powiatu (144 gminy). Funkcjami stołecznymi w regionie podzieliły się Bydgoszcz – siedziba Wojewody i Toruń – siedziba Marszałka i Sejmiku Województwa.

Kujawsko-pomorskie ma korzystne uwarunkowania dla rozwoju rolnictwa, wybranych gałęzi przemysłu oraz turystyki. Wyróżnia się wysokim udziałem powierzchni użytków rolnych, których wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej jest korzystniejszy niż średnio w kraju (69,1 pkt wobec 66,6 pkt).

Znaczące walory przyrodniczo-krajobrazowe (23,6% powierzchni leśnej, 32,4% powierzchni objętej różnymi formami ochrony prawnej) oraz bogate dziedzictwo kulturowe sprzyjają rozwojowi turystyki.

Od początku transformacji ustrojowej województwo ma nadmierne zasoby siły roboczej i trudności zrównoważenia lokalnych rynków pracy. Stopa bezrobocia 23,6 (grudzień 2004 r.) sytuowała województwo na wysokim 4 miejscu w kraju. Aktualnie w końcu listopada 2006 r. stopa bezrobocia wynosi 19,1%, co nie wpłynęło na poprawę pozycji w kraju.

Dochód województwa mierzony PKB na mieszkańca jest dość niski – 89,7 % średniej krajowej lecz powoli poprawia się (o 1,3 punkty w okresie 1999 – 2004). Tendencja ta wynika ze zmian w strukturze gospodarczej regionu, rozwijających się usług rynkowych – 47,8 %, malejącym znaczeniu przemysłu i budownictwa – 31% oraz usług nierynkowych – 17,4 %. Województwo jest przeciętnie uprzemysłowione. Pod względem nowoczesności przemysłu, wyznaczanej poziomem automatyzacji procesów produkcyjnych zajmuje 7 lokatę w kraju. Pod względem nasycenia spółkami prawa handlowego oraz biorąc pod uwagę pracujących na 1000 mieszkańców województwo zajmuje 9 miejsce w kraju.

Podstawowe dane charakteryzujące województwo, pokazując je na tle kraju, zawiera tabela 1.

Rysunek 1. Podział administracyjny województwa kujawsko-pomorskiego.
Źródło: Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku

Tabela 1. Ogólna charakterystyka województwa w 2004 r.

Lp.	Kujawsko-Pomorskie	W 2004 r.			Dynamika 1999-2004	
		Wartość	Polska =100%	Lokata	Zmiana w pkt. % wzgl. średniej krajowej	Zmiana lokaty
1.	Powierzchnia w km^2	17970,0	6,0	10	-	0
2.	Ludność w tys.	2067,5	5,3	10		
3.	Gęstość zaludnienia (os./km^2)	115,0	94,2	8	- 0,4	0
4.	Wskaźnik urbanizacji (liczba ludności w miastach do ludności ogółem)	61,8	100,5	8	- 0,3	0
5.	PKB na mieszkańca w tys. zł*	19169,0	89,7	8	1,3	2
6.	Wartość dodana brutto w:					
	- rolnictwie w %	4,1	141,4	7	41,4	4
	-przemyśle i budownictwie %	31,0	102,0	7	- 4,8	- 1
	-usługach rynkowych w %	47,8	95,0	6	1,5	5
	-usługach nierynkowych w %	17,4	106,1	10	- 2,2	- 2
7.	Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca w zł	2254,0	71,4	13	2,7	- 2
8.	Nakłady na działalność B+RT na 1 mieszkańca w zł	58,3	43,2	9	- 4,7	2
9.	Automatyczne linie przemysłowe na 10 tys. mieszkańców	2,24	87,5	7	- 10,3	2
10.	Spółki prawa handlowego na 1 tys. mieszkańców	4,3	75,0	9	- 0,9	0
11.	Pracujący na 1 tys. ludności**	309,6	95,2	9	4,2	1
12.	Współczynnik aktywności zawodowej***	56,3	102,9	4	2,4	5
13.	Wskaźnik obciążenia ekonomicznego (ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym)****	56,8	98,9	9	- 0,2	1
14.	Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w XII)****	23,6	124,0	4	- 2,5	0
15.	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł	1988,0	87,4	13	- 1,7	- 4
16.	Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w %	32,4	99,7	7	4,3	2

* w 2003 r.
** dynamika nie uwzględnia zmian metodologii obliczania pracujących w rolnictwie od 2002 r.
*** dynamika dla lat 2001-2004
**** im wyższa lokata tym gorsza pozycja województwa (wskaźniki zjawisk negatywnych)
Źródło: Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015, tab. 2 str. 98.

Komentarz [kk2]: Zmiana nr 2

Sformatowano: Wyróżnienie

Tabela 2. Województwo na tle kraju i Unii Europejskiej, wybrane wskaźniki.

		Stopa bezrobocia w %	PKB na mieszkańca w zł		Gęstość zaludnienia	Przyrost naturalny na 1000 ludności	Wskaźnik zatrudnienia w % (UE 25)
			UE 15	UE 25			
Kujawsko-Pomorskie	2000r.	19,2	17 806		115	0,9	.
	2003r.	24,6	19 767		115	0,4	43,5
	2004r.	23,6	21 633		115	0,5	43,8
	2005r.	22,3	.		115	0,5	44,7
	2006r.	19,3	.		115	0,7	.
Polska	2000r.	16,4	9 100 PPS		122	0,3	.
	2003r.	19,2	9 800 PPS		122	- 0,4	44,0
	2004r.	18,8	10 600 PPS		122	- 0,2	44,3
	2005r.	17,7	-		122	-0,1	52,8*
	2006r.	13,8	-		122	0,1	54,5*
Unia Europejska (25/27)	2000r.	8,8	19 800 PPS	21 700 PPS	117,8	0,8	62,4
	2003r.	9,0	21 400 PPS	23 300 PPS	115	0,4	62,9
	2004r.	9,0	22 300 PPS	24 300 PPS	115	1,0	63,3
	2005r.	8,7	-	-	.	0,8	63,4**
	2006r.	7,9	-	-	.	.	64,3**

** dane z Eurostat – wg GUS w 2005 – 45,2, 2006 - bd*
** * dane dotyczą UE 27*
Źródło: Roczniki Statystyczne Województw 2001, 2004 i 2005, GUS, Warszawa 2001,2004 i 2005. Roczniki Statystyczne Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2001,2004, 2005 i 2006, Urząd Statystyczny, Bydgoszcz 2001, 2004, 2005 2006. M. Chałas, Unia Europejska w liczbach, Instytut Europejski, Łódź 2005. Polska w Unii Europejskiej, GUS, Warszawa 2005. Europe in figures, Eurostat yearbook 2005, Eurpean Communities, Luxembourg 2005, http://eurostat.cec.eu.int/portal

2.1.2. Infrastruktura techniczna

Infrastruktura transportowa

Gęstość dróg publicznych o nawierzchni twardej w województwie zbliżona jest do średniej w kraju i w 2005 r. wynosiła 78,5 km na 100 km^2 powierzchni.

W aktualnej sieci drogowej województwa kujawsko-pomorskiego nie występują drogi klas autostrada i ekspresowa, tj. drogi bezpośrednio wiążące ten obszar z krajowym i europejskim otoczeniem. Zatem w regionie nie występują drogi obsługujące międzyregionalny tranzyt drogowy, a także drogi w istotnym stopniu ważące o jego atrakcyjności inwestycyjnej[1]. Odkładanie zamierzonych inwestycji dróg tej klasy, będzie

[1] Szczegółową diagnozę stanu infrastruktury technicznej województwa kujawsko-pomorskiego zawierają

skutkowało dalszą degradacją techniczną obecnej sieci drogowej, degradacją ulic w miastach, wzrostem zagrożeń w ruchu na drogach, niedostrzeganiem regionu jako obszaru inwestycyjnego. Zgodnie z wytycznymi dotyczącymi rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej (Decyzja nr 884/2004/WE z 29.04.2004 r.), przez województwo kujawsko – pomorskie przebiega priorytetowy projekt TEN-T 25 oś drogowa Gdańsk–Brno/Bratysława –Wiedeń, w skład którego wchodzą: Autostrada Gdańsk –Katowice (2010) oraz Autostrada Katowice –Brno/Zielina (2010), odcinek transgraniczny.

Dzisiejsze drogi i ulice nie są przystosowane do wysokiego natężenia ruchu. Intensywnie eksploatowane ulegają przyśpieszonemu zużyciu. Szacuje się, że 27,6 % długości dróg krajowych w granicach województwa, tj. 252,8 km i 7,2 % dróg wojewódzkich tj. 122,3 km, wskutek nie przystosowania do obciążeń, intensywnej eksploatacji, zaległości w planowanych remontach, jest w złym stanie technicznym. Podobna ocena stanu dotyczy dróg powiatowych i gminnych, ulic w miastach. Nie podejmowanie działań dostosowujących drogi i ulice do aktualnego ich użytkowania, pogłębiać będzie ich degradację techniczną, osłabiać spójność społeczno-gospodarczą obszarów.

Do obecnego poziomu zmotoryzowania ludności nie przystosowane są miasta regionu (w 2005 r. 347 samochodów osobowych na 1000 mieszkańców województwa). Poziom komunikacyjnego zatłoczenia ulic największych miast województwa: Bydgoszczy, Torunia, Włocławka, Grudziądza i Inowrocławia jest tak wysoki, że w okresach najwyższego natężenia ruchu miasta są nieprzejezdne, zakłócana jest płynność ruchu publicznego transportu pasażerskiego.

Techniczne zużycie infrastruktury publicznego transportu miejskiego, zwłaszcza taboru tramwajowego (w Bydgoszczy, Toruniu i Grudziądzu), niedorozwój sieci trakcyjnych tego transportu, a także taboru autobusowego, obniża konkurencyjność publicznych usług przewozowych, co jest jedną z przyczyn komunikacyjnego zatłoczenia największych miast województwa.

Niedostatek miejsc postojowych w bezpośrednim zapleczu turystycznie atrakcyjnych centrów miast: Torunia, Bydgoszczy, Grudziądza, Ciechocinka i innych ośrodków, ogranicza ich odwiedzanie przez turystów zmotoryzowanych, jest barierą dla skorzystania z oferty ich walorów i usług turystycznych.

Wysokie natężenie ruchu pojazdów na nieprzystosowanych do niego drogach i ulicach, obniża poziom bezpieczeństwa jego uczestników. Ilustruje go wysoka śmiertelność osób uczestniczących w wypadkach komunikacyjnych (12,4 ofiar śmiertelnych na 100 wypadków w regionie przy 15/100 w kraju, i średnio nieco powyżej 3 ofiar w krajach Unii Europejskiej).

Gęstość linii kolejowych w województwie kujawsko-pomorskim - 7,1 km/100 km^2 powierzchni, jest nieco większa od średniej krajowej. Struktura przestrzenna sieci kolejowej zapewnia dogodne powiązanie największych miast regionu z ich regionalnym otoczeniem, a ponieważ są one ważnymi węzłami kolejowymi sieci krajowej, powiązanie z pozostałą częścią kraju. Obecny stan techniczny infrastruktury transportu kolejowego powiązań wewnątrzregionalnych powoduje, że oferta usług przewozowych (cena, czas i komfort

opracowania: Strategia Rozwoju Transportu w Województwie Kujawsko-Pomorskim do 2015 r., Województwo Kujawsko-Pomorskie, Diagnoza Prospektywna, opracowanie sporządzone dla strategii rozwoju województwa pt. Wizja Rozwoju do 2010 r., a także opracowania uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych sporządzone dla Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

podróży) mimo zalet tego środka transportu nie jest konkurencyjna, zwłaszcza dla ludności zamieszkującej w obszarach peryferyjnych województwa i dojeżdżającej do pracy, szkół i innych usług oferowanych w ośrodkach węzłowych, w szczególności w ośrodkach stołecznych regionu.

Dzisiejszy stan techniczny infrastruktury transportowej, tak drogowej jak i kolejowej, łączącej Bydgoszcz z Toruniem, ogranicza dostępność do komplementarnych usług dla mieszkańców. Sytuacja ta nie ułatwia integracji społeczno-gospodarczej i funkcjonalno-przestrzennej tych miast, a tym samym budowy dwucentrycznej metropolii.

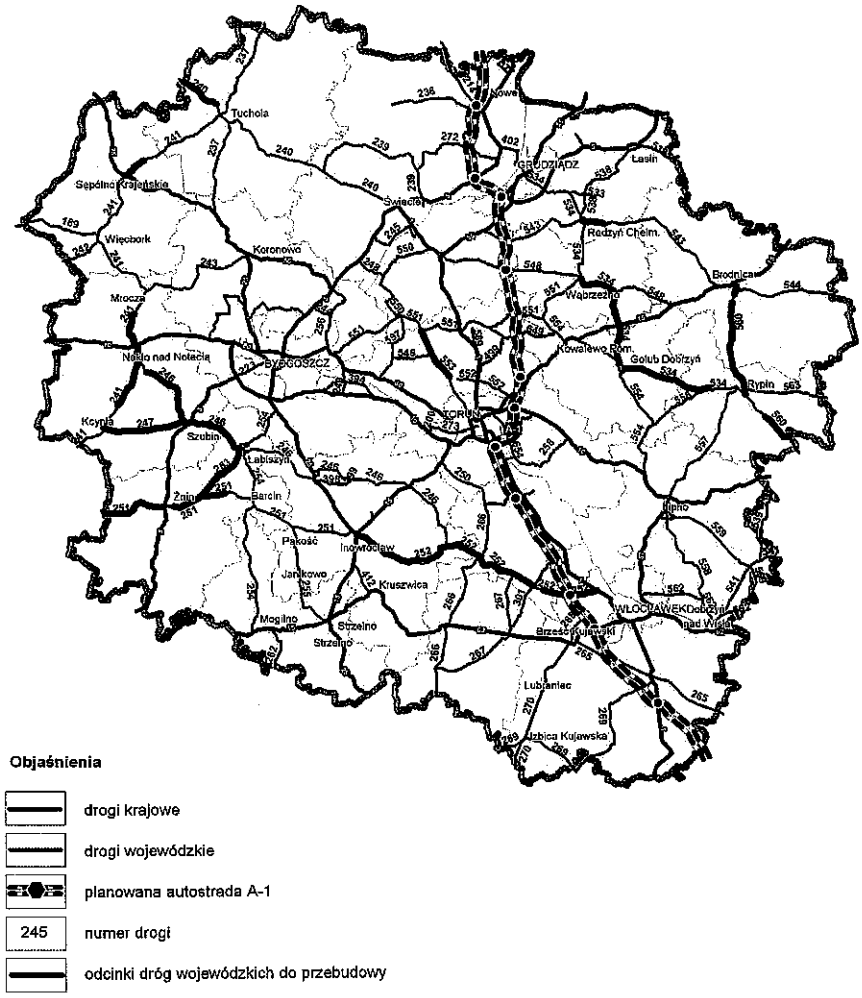

Rysunek 2. Stan dróg wojewódzkich.
Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku na podstawie danych ZDW w Bydgoszczy 2005 r.

W ostatnim okresie dogodne powiązanie regionu z europejskim otoczeniem umożliwia Port Lotniczy w Bydgoszczy. Zwiększenie roli transportu lotniczego w

powiązaniach zewnętrznych wymaga jego rozbudowy, zarówno dla zwiększenia zdolności obsługi pasażerów, jak i zwiększenia zakresu obsługi transportu towarowego.

Szlak żeglugi śródlądowej Noteć – Wisła (droga wodna E 70), jest użytkowany w bardzo ograniczonym stopniu, bowiem nie jest dostępny dla większości dziś eksploatowanych jednostek pływających. Ze względu na brak odpowiedniego zagospodarowania infrastrukturalnego nie jest wykorzystywany jako szlak żeglugi turystycznej.

Wśród najważniejszych dla rozwoju województwa problemów wymagających pilnego rozwiązania, możliwych w ramach polityki spójności są:

- niezadowalający stan techniczny dróg (ulic), w szczególności ich nawierzchni, i innych budowli drogowych, brak tras średnicowych w miastach oraz obejść drogowych dla ruchu tranzytowego, brak systemów regulacyjnych (sterowania, selekcji) usprawniających ruch komunikacyjny w miastach, utrudnienia w dostępie do centrów miast dla turystów zmotoryzowanych,
- brak przepraw mostowych, w tym na przykład w Toruniu, Bydgoszczy, Brodnicy,
- zły stan techniczny torów, zwłaszcza linii kolejowych powiązań wewnątrzregionalnych, degradacja dworców i przystanków, wyeksploatowany i przestarzały tabor kolejowy, przez co w przewozach ludności transport kolejowy nie odgrywa znaczącej roli,
- niepełne infrastrukturalne zagospodarowanie Portu Lotniczego w Bydgoszczy, ograniczające jego zdolności usługowe oraz słabe jego powiązanie z krajowym systemem komunikacji drogowej, w tym planowaną do budowy autostradą A1,
- brak spójności wewnętrznej aglomeracji bydgosko-toruńskiej,
- niedocenianie regionalnych dróg żeglugi śródlądowej, nawet w aspekcie ich wykorzystania dla turystyki wodnej.

Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego

W województwie kujawsko-pomorskim, barierą w sięganiu do oferowanych w świecie zasobów informacji, rozwijania gospodarki opartej na wiedzy, innowacyjnych usług publicznych, jest niedostępność szerokopasmowej sieci informatycznej - Internetu.[2] Ilustracją stanu w tym zakresie w odniesieniu do gospodarstw domowych był ich odsetek przyłączonych do sieci, który w kujawsko-pomorskim w 2005 r. wynosił 16,8% ogółu i był niższy od średniego dla Polski – 22,5 %.

Aktualnie podstawowy element infrastruktury społeczeństwa informacyjnego szerokopasmowa sieć informatyczna jest w budowie. Zamierzona inwestycja zakłada powstanie szerokopasmowej sieci szkieletowej, z węzłami dystrybucyjnymi w powiatach i węzłami brzegowymi w każdej gminie oraz późniejsze jej rozwijanie w skali lokalnej. Tym samym pokonana będzie bariera dostępności sieci, zaistnieje możliwość przyłączenia do niej potencjalnie każdego gospodarstwa domowego, instytucji, podmiotu gospodarczego. Uruchomienie szerokopasmowej sieci informatycznej warunkuje wdrożenie warstwy aplikacji usługowych.

[2] Szerokie uzasadnienie dla rozwoju tej infrastruktury zawiera Regionalna Strategia Innowacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 2001, zaktualizowana w 2004.

Ponadto, zgodnie z treścią ustawy z dnia 7 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. Nr 64 z 2005 r., poz. 565) na wszystkie organizacje użyteczności publicznej nałożony został obowiązek wprowadzenia do dnia 01.05.2008 roku wymiany informacji drogą elektroniczną, co w efekcie sprowadza się do konieczności rozwoju sektora informatycznego.

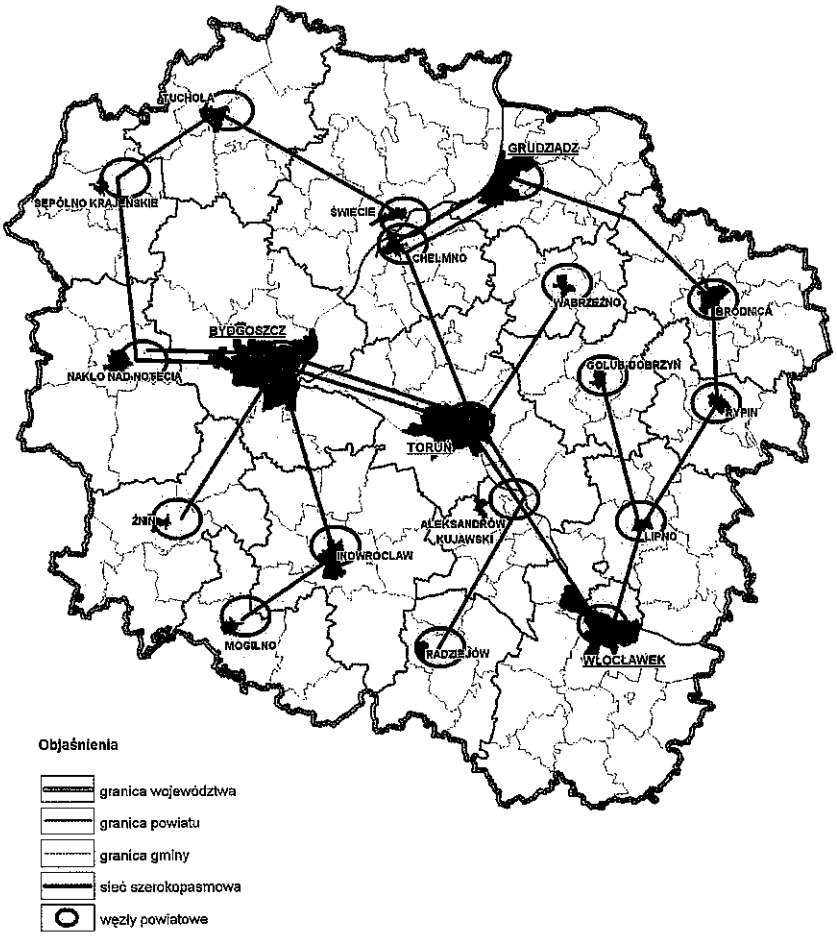

Rysunek 3. Struktura szkieletowa sieci szerokopasmowej w województwie kujawsko-pomorskim.

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku na podstawie danych K-PSI Sp. z o.o.

2.1.3. Ochrona środowiska

Infrastruktura ochrony środowiska

W 2004 r. (WIOŚ, 2005)[3] z terenu województwa kujawsko-pomorskiego odprowadzono do wód powierzchniowych lub do ziemi 127,5 hm^3 ścieków, w tym ścieków przemysłowych 58,0 hm^3 (45,3 %) i ścieków komunalnych 69,9 hm^3 (54,7 %). W porównaniu do roku 2000 ilość odprowadzonych ścieków ogółem zmniejszyła się o 15,9 hm^3. Ilość ścieków wymagających oczyszczenia wynosiła 118,2 hm^3, z czego oczyszczono 92,4 % ścieków, w tym: mechanicznie – 18,3 %, chemicznie – 1,6 %, biologicznie – 30,2 %, z podwyższonym usuwaniem biogenów 49,9 %. W porównaniu do roku 2000 podwoiła się ilość ścieków oczyszczonych z podwyższonym usuwaniem biogenów, a spadło oczyszczanie mechaniczne.

Zagospodarowanie województwa w poszczególne elementy infrastruktury ochrony środowiska jest zróżnicowane.[4] Stosunkowo dobrze rozwinięta jest infrastruktura zaopatrzenia ludności w wodę: stacje ujmowania i uzdatniania wody, sieci wodociągowe. Liczne jej elementy ze względu na zużycie techniczne wymagają modernizacji. Długość sieci wodociągowej w 2004 r. wynosiła 19,6 tys. km tj. więcej w porównaniu do roku 2000 o 1,4 tys. km. Inna sytuacja występuje w infrastrukturze odprowadzenia i unieszkodliwiania ścieków komunalnych. W 2004 r. eksploatowano w województwie 139 komunalnych oczyszczalni, w tym 50 posiadających urządzenia do mechaniczno-biologiczno-chemicznego oczyszczania ścieków. Długość sieci kanalizacyjnej wzrosła z 2,8 tys. km w 2000 r. do 4,4 tys. km w 2004 r. Z niedorozwoju sieci kanalizacyjnych w stosunku do wodociągowej wynika, że czynne oczyszczalnie ścieków wykorzystywane są w niepełnym stopniu. W 2004 r. obsługiwały 60,2% ogółu ludności (w tym około 76% w miastach i tylko 11% na terenach wiejskich).

Tabela 3. Stan w gospodarce ściekowej w latach 2000 –2004.

Wyszczególnienie	2000 r.	2001 r.	2002 r.	2003 r.	2004 r.
Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczone w % wymagających oczyszczenia	73,6	86,2	90,1	93,1	97,6
Ludność korzystająca z oczyszczalni w % ogółu ludności	38,4	51,8	53,0	58,5	60,2

Źródło: Województwo Kujawsko-Pomorskie 2005, Urząd Statystyczny w Bydgoszczy

Stan infrastruktury wodno-kanalizacyjnej wykazuje duże zróżnicowanie przestrzenne – rysunek 4. Najsłabiej wyposażone są powiaty południowo-wschodniej części województwa oraz powiat nakielski i grudziądzki ziemski.

Zagospodarowanie w infrastrukturę wodno-ściekową, pomimo sukcesywnej poprawy, nie jest nadal wystarczające dla zadowalającej redukcji niekorzystnych wpływów działalności człowieka na środowisko, czego odzwierciedleniem jest stan czystości wód. W 2004 r. stan czystości rzek w % ogółu wód rzek objętych monitoringiem przedstawiał się

[3] Kompletne dane w: Raport o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2004 roku, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Bydgoszcz 2005.
[4] Szczegółowe opisy stanu zawiera Program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego, Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Toruń 2003.

następująco: wody w klasie I – nie występowały, wody w klasie II – 7,1% wody w klasie III – 30,7%, pozostałe były to wody zanieczyszczone ponadnormatywnie.

Głównym problemem gospodarki wodnej jest brak dostatecznej ilości sieci kanalizacyjnej i niewykorzystane moce przerobowe oczyszczalni ścieków, które wymagają systematycznej modernizacji.

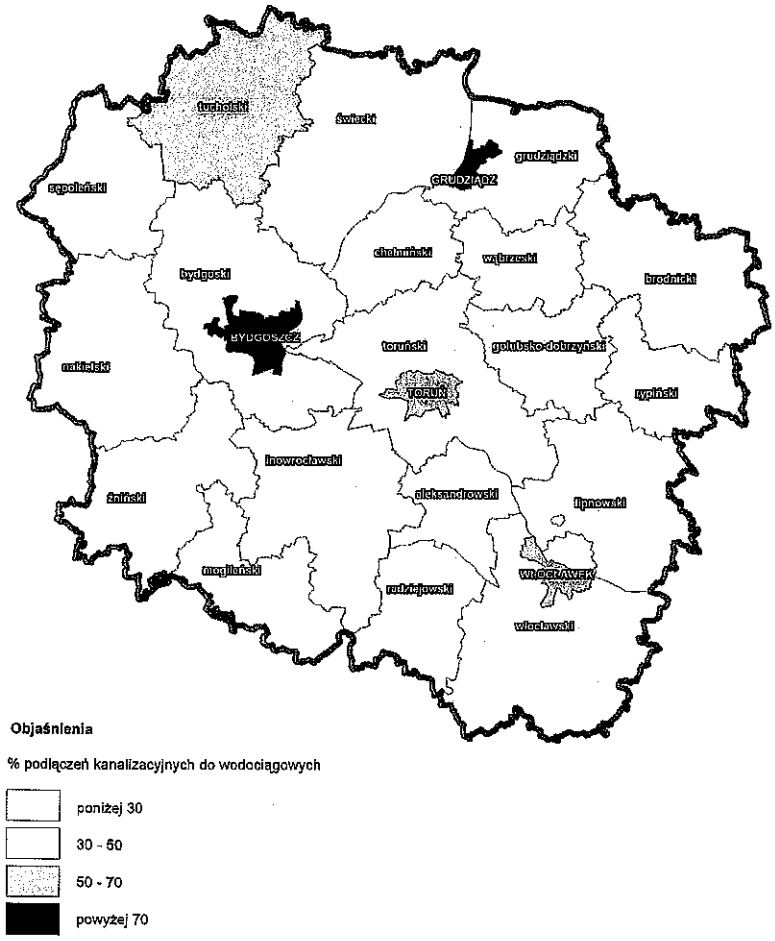

Rysunek 4. Gospodarka wodno-ściekowa 2004 r.
Źródło: Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku

Pozytywne zmiany zachodzą w sferze gospodarki odpadami. Ilość wytworzonych odpadów ogółem w województwie w 2004 r. wynosiła 2,6 mln ton i zmniejszyła się o 0,5 mln ton w porównaniu do roku 2000. W przeliczeniu na mieszkańca rocznie ilość powstających odpadów wynosiła odpowiednio 1,47 w 2000 r. i 1,23 tony w 2004. Odpadów komunalnych w 2004 r. zebrano 490 tys. ton co w przeliczeniu na 1 mieszkańca daje 236,9 kg (Polska - 256 kg, średnia UE-25 w 2001 r. - 518 kg). Nadal najpowszechniejszą metodą

unieszkodliwiania odpadów komunalnych wytwarzanych w regionie jest ich składowanie. W województwie kujawsko-pomorskim znajduje się 98 składowisk odpadów komunalnych, z czego 37 spełnia podstawowe wymogi formalne, 54 składowiska są niedostosowane do wymogów formalnych – rysunek 5. Tylko nieznaczna część odpadów jest kierowana do wtórnego wykorzystania – 9,8% (2004 r. wg WIOŚ w Bydgoszczy), to jest o 8,2 % więcej niż w roku 2003.

Objaśnienia

Ocena składowisk odpadów

- ■ spełniające podstawowe wymogi formalne
- ● niedostosowane do wymogów formalnych
- △ składowiska, na których nie składowano odpadów

Rysunek 5. Gospodarka odpadami komunalnymi, stan 31 grudnia 2005 r.
Źródło: Opracowanie: Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego Departament Środowiska

Problemami do rozwiązania są:

- ograniczenie składowania odpadów na składowiskach nie spełniających wymogów dyrektywy 199/31/WE [5],
- ograniczenie unieszkodliwiania odpadów poprzez składowanie,
- większy odzysk, w tym recycling odpadów i ich unieszkodliwianie w procesach innych niż składowanie.

Zagrożeniem środowiska w województwie pozostaje nadal emisja zanieczyszczeń do atmosfery, której zasadniczym źródłem jest energetyka zawodowa (prawie 92% ogólnej emisji). Emisja zanieczyszczeń pyłowych powietrza z najbardziej uciążliwych zakładów przemysłowych województwa kujawsko-pomorskiego stanowiła w 2005 r. w skali Polski 6,4 %, a zanieczyszczeń gazowych 3,2 %, co sytuowało je na 10 miejscu w kraju. Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych w ostatnich latach (1999 – 2004) systematycznie spadała z wyjątkiem roku 2004. W 2004 r. (WIOŚ, 2005) wprowadzono do atmosfery: 10,3 tys. mg pyłów ogółem (więcej o 0,6 tys. mg w stosunku do 2003 r.) i 73,1 tys. mg gazów ogółem (więcej o 2,4 tys. mg w stosunku do 2003 r.). Mimo inwestycji redukujących emisję, nadal problemem jest jakość powietrza w rejonach największego uprzemysłowienia: Bydgoszczy, Torunia, Włocławka, Grudziądza, Świecia, Inowrocławia, Janikowa i Barcina. Problemem do rozwiązania pozostaje również wprowadzanie zanieczyszczeń do atmosfery przez rosnącą liczbę pojazdów samochodowych.

Zagrożenia naturalne

Największym zagrożeniem ze strony środowiska w województwie kujawsko-pomorskim są powodzie. Występują one głównie w dolinach: Wisły, Noteci i Drwęcy, także w dolinach ich dopływów. Częste występowanie w ostatnich latach intensywnych opadów deszczu, a szczególnie spływ wód podczas roztopów wiosennych, powodują gwałtowne przybory wód i podtapianie użytków rolnych, a nie rzadko zabudowy mieszkalnej i gospodarczej.

Potencjalne zagrożenie powodziowe w dolinie Wisły stanowi Zbiornik Włocławski (pojemności 408 mln m^3). Jego eliminacja wymaga ograniczenia procesów erozyjnych poniżej zapory czołowej zbiornika, odpowiedniego poziomu „dolnej wody" u jej podstawy. Tego rodzaju zabezpieczenie wymaga spiętrzenia wód Wisły progiem zlokalizowanym koło Nieszawy.

Skuteczna ochrona terenów gospodarczo użytkowanych, ludności i jej mienia przed powodzią, wymaga utrzymywania urządzeń i obiektów infrastruktury przeciwpowodziowej w jak najlepszym stanie technicznym, systematycznych ich napraw i modernizacji.

Rozwiązania wymaga problem gromadzenia zasobów wody dyspozycyjnej dla zapobiegania suszy w okresie wegetacji na najbardziej żyznych obszarach województwa: Kujawach i Pojezierzu Chełmińskim, obszarach o wysoko towarowej produkcji rolniczej.

Energia przyjazna środowisku

Region kujawsko-pomorski nie jest znaczącym producentem energii elektrycznej pozyskiwanej z paliw stałych. Sieć stacji elektroenergetycznych oraz linii przesyłowych wysokich, średnich i niskich napięć jest w województwie kujawsko-pomorskim relatywnie

[5] Dz.U.WE L 11 z dnia 16 stycznia 2003 r.

dobrze rozbudowana. Problemem pozostaje jednakże fakt, iż linie energetyczne wybudowane w latach 1960-80 w niedostatecznym stopniu przystosowane są do ciągle rosnących potrzeb energetycznych województwa kujawsko-pomorskiego. W miarę możliwości finansowych przedsiębiorstw energetycznych działających na terenie województwa linie te są sukcesywnie modernizowane.

Szacowany wzrost zapotrzebowania na energię, rosnące koszty eksploatacji i modernizacji sieci oraz prowadzenie działań na rzecz ochrony środowiska skłaniają do poszukiwania nowych, przyjaznych dla środowiska źródeł energii.

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2007-2020, postuluje działania w zakresie pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych. W województwie kujawsko-pomorskim pracują już (2006 r.) 103 elektrownie wiatrowe, 50 małych elektrowni wodnych, a także elektrownia wodna o największej mocy 162 MW we Włocławku. Do produkcji energii elektrycznej wykorzystywany jest biogaz m.in. wytwarzany w składowiskach odpadów komunalnych w Toruniu, Bydgoszczy, Grudziądzu i Świeciu.

Dla pozyskiwania energii wykorzystywana jest także biomasa. Właściwe zagospodarowanie biomasy (odpadów organicznych, odchodów zwierzęcych, roślin energetycznych, w tym: wierzby, brzozy, topoli) oraz odpadów komunalnych skutecznie zasilić może bilans energetyczny. Obecnie w Polsce biomasa wykorzystywana w przemyśle energetycznym pochodzi z dwóch gałęzi gospodarki: rolnictwa i leśnictwa.

W kujawsko-pomorskim mogą być eksploatowane ciepłe wody podziemne. Obecnie nie są wydobywane w celach energetycznych, a istotną barierą w ich wykorzystywaniu dla tego celu jest ich wysoka mineralizacja i stąd wysoka aktywność chemiczna, co jest jak dotąd skuteczną barierą w sięganiu po tę energię. Wody geotermalne znajdują jednak szerokie zastosowanie w balneologii oraz przemyśle.

Mając na uwadze zmniejszanie zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego prowadzone są działania w kierunku gazyfikacji miast i wsi regionu. Sieć gazociągów na terenie województwa to 1107 km gazociągów wysokoprężnych i 2069 km sieci rozdzielczej. Stopień zgazyfikowania wynosi ok. 52% i dotyczy 45 miast i gmin.[6] Jednakże wszelkie działania inwestycyjne dotyczące rozwoju infrastruktury gazowej muszą opierać się na ekonomicznej efektywności inwestycji.

Ochrona przyrody

Powierzchnia objęta ochroną prawną zajmuje w województwie 32,4 % powierzchni ogółem. System obszarów chronionych stanowi 8 parków krajobrazowych, 31 obszarów chronionego krajobrazu, rezerwaty, użytki ekologiczne i inne formy ochrony. Racjonalizacja naszego stosunku przyrody wymaga bezwzględnego przestrzegania zasad zrównoważonego rozwoju, utrwalania i wzbogacania systemu ekologicznego regionu oraz szerzenia świadomości ekologicznej wśród mieszkańców.

2.1.4. Infrastruktura społeczna

Infrastruktura edukacyjna

Dostępność usług edukacyjnych w zakresie szkolnictwa podstawowego

[6] Więcej informacji nt. stanu gazyfikacji i uwarunkowań energetycznych województwa zawiera Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

i gimnazjalnego w regionie jest podobna jak powszechnie w kraju, często determinowana gęstością sieci szkół, charakterem osadnictwa itp. Utrzymująca się spadkowa tendencja urodzeń znajduje odbicie w malejącej liczbie uczniów szkół podstawowych, która dotknie w niedługim czasie również gimnazja. Osiąganie wieku dojrzałości przez roczniki ostatniego wyżu demograficznego ilustrują rosnące liczby absolwentów szkół ponadpodstawowych. W ich strukturze wyróżniającą się grupą są absolwenci liceów ogólnokształcących i szkół policealnych, grupą malejącą absolwenci zasadniczych i średnich szkół zawodowych.

Tendencja niżowa urodzeń, przemieszczenia ludności w obrębie dużych miast i ich strefach podmiejskich, wprowadzana reforma systemu edukacji, kreują nową mapę zapotrzebowania na placówki oświatowe. Są tereny, na których szkoły są zamykane i występują nowo zasiedlane tereny w dużych miastach regionu oraz w urbanizujących się miejscowościach podmiejskich tych miast gdzie brak placówek oświatowych. Kształtująca się sieć coraz mniej licznych szkół wymusza dowóz uczniów, kreuje nowe zadania opiekuńczo-wychowawcze i socjalne.

Warunki edukacji szkolnej są w kujawsko-pomorskim generalnie dobre, nie mniej występują jeszcze placówki szkolne, w których winny być one poprawione. Sale gimnastyczne posiada większość szkół, ale zaledwie połowa tych obiektów jest w odpowiednim standardzie. Stosunkowo nieliczne szkoły dysponują urządzonymi boiskami sportowymi i innymi urządzeniami dla rozwijania kultury fizycznej. Tylko około 40 % szkół podstawowych i 30 % szkół ponadgimnazjalnych wyposażonych jest w stołówki. W ostatnim okresie dokonano w województwie znaczącego postępu w zakresie informatyzacji szkół. W roku szkolnym 2004/2005 odsetek szkół podstawowych posiadających komputery wynosił 90,9%, gimnazjów – 79,5%, liceów ogólnokształcących – 67,2%, a szkół zawodowych tylko 23%. Pomimo tak wysokiego stopnia informatyzacji, w większości szkół pracownie tematyczne (przedmiotowe) nie są wyposażone w sprzęt multimedialny umożliwiający wykorzystywanie nowoczesnych technik nauczania. Jako trudne określa się warunki edukacji zawodowej. Wyposażenie laboratoriów, pracowni i warsztatów szkolnych nie prezentuje aktualnego stanu techniki, co nie zapewnia odpowiednio innowacyjnego przygotowania zawodowego.

W regionie kujawsko-pomorskim w roku akademickim 2005/2006 czynnych było 21 szkół wyższych, w tym 3 uniwersytety, w porównaniu do roku 2000/2001 ich liczba podwoiła się. W roku 2004/2005 pracowało około 4 tys. nauczycieli akademickich i łącznie studiowało 83 tys. studentów, z czego ponad połowa na studiach dziennych. Warunki edukacji w szkołach wyższych są bardzo zróżnicowane. Tylko nieliczne z nich dysponują kompletną bazą dydaktyczną, odpowiednio zasobnymi bibliotekami, czytelniami, laboratoriami i pracowniami, obiektami sportowymi i socjalnymi.

Głównymi problemami w zakresie infrastruktury edukacyjnej wszystkich poziomów nauczania są:

- niezadowalający stan techniczny jeszcze licznych szkół, sal dydaktycznych, obiektów i urządzeń sportowych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, obiektów socjalnych, stan środków transportu dowozu uczniów do szkół na obszarach wiejskich,
- na ogół zużyte, przestarzałe wyposażenie szkolnych pracowni przedmiotowych, warsztatów nauki zawodu, ograniczające stosowanie nowoczesnych metod dydaktycznych, nabywanie kwalifikacji współczesnego rynku pracy.

Infrastruktura ochrony zdrowia

Dostępność usług medycznych w regionie mierzona liczbą mieszkańców na łóżko w szpitalach ogólnych i na ambulatoryjny zakład opieki zdrowotnej jest gorsza aniżeli średnio w kraju. W 2004 r. na 1 łóżko przypadało przeciętnie 227 osób co lokowało województwo na 11 pozycji w kraju. W regionie czynnych jest łącznie 59 zakładów stacjonarnej opieki zdrowotnej [7], w tym 32 szpitale ogólne (24 publiczne i 8 niepublicznych) rozmieszczone w miarę równomiernie (w każdym powiecie szpital) jednak o różnym standardzie. Infrastruktura lecznictwa specjalistycznego rozwija się głównie w Bydgoszczy i Toruniu.

Realna dostępność świadczeń zdrowotnych w regionie zależna jest jednak nie tyle od wielkości bazy materialnej służby zdrowia, ale jej stanu technicznego, nowoczesności wyposażenia medycznego, sprawności ratownictwa medycznego oraz finansowego zabezpieczenia świadczeń zdrowotnych.

Podstawowymi problemami infrastruktury związanej z ochroną zdrowia są:

- niezadowalający stan techniczny placówek, uniemożliwiający wdrażanie odpowiednich standardów leczenia i opieki,
- braki w wyposażeniu w nowoczesny sprzęt terapeutyczny,
- materialno-techniczne nieprzystosowanie szpitali do współdziałania w ramach uaktywnianego regionalnego systemu ratownictwa.

Infrastruktura pomocy społecznej

Zwiększająca się liczba mieszkańców regionu w wieku poprodukcyjnym, wskazuje na konieczność wzmocnienia infrastruktury zapewniającej usługi opiekuńcze. W województwie kujawsko-pomorskim funkcjonuje 48 domów pomocy społecznej dysponujących łącznie 4 271 miejscami. Drugim problemem jest zabezpieczenie opieki nad dziećmi i młodzieżą pomimo zwiększającego się udziału opieki w placówkach rodzinnych. W województwie kujawsko-pomorskim funkcjonuje 25 placówek opieki całodobowej, w których łącznie jest 1 146 miejsc. Zarówno domy pomocy społecznej, jak i placówki opiekuńczo-wychowawcze wykazują niezadowalający stan techniczny uniemożliwiający świadczenie usług zgodnie ze standardami.

Infrastruktura kultury

Dostępność do instytucji kultury oraz stopień korzystania z nich, zmieniały się w czasie i wykazują zróżnicowanie w przestrzeni województwa. Instytucjonalne zaplecze aktywności kulturalnej w regionie stanowią: teatry (łącznie 10), instytucje muzyczne, muzea i galerie, biblioteki, domy i ośrodki kultury (ponad 130), kina. Jest ono wypadkową z jednej strony aspiracji społeczeństwa, z drugiej możliwości podtrzymywania ich aktywności i rozwoju. Liczne placówki animacji działalności kulturalnej, wcześniej samorządowe zostały skomercjalizowane. Niektóre w swej pierwotnej formie niemalże zanikły jak np. kina, które pojawiły się w nowej formie multipleksów, głównie w dużych ośrodkach miejskich.

Głównym problemem większości instytucji kultury w województwie, w szczególności na wsi i w małych miastach, jest dekapitalizacja obiektów i ich wyposażenia.

[7] wg: Biuletyn Statystyczny Ochrona Zdrowia w Województwie Kujawsko-Pomorskim w 2005 r. Kujawsko-Pomorskie Centrum Zdrowia Publicznego w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2006.

Dziedzictwo kulturowe

Bogatą przeszłość regionu kujawsko-pomorskiego ilustruje zasobne dziedzictwo kulturowe. Prehistorię ziem województwa dokumentują liczne zabytki archeologiczne w tym grodziska i cmentarzyska. Ostatnie 1000 lat dokumentują zachowane obiekty budownictwa charakterystyczne dla różnych okresów, w tym liczne obiekty architektury sakralnej, budownictwa obronnego, architektury rezydencjonalnej, przykłady zabytkowej zabudowy przemysłowej, komunikacyjnej, budownictwa wodnego. Zachowały się dawne układy urbanistyczne, w tym średniowieczne, przykłady dawnej zabudowy wsi. Cenne obiekty kultury materialnej zgromadzone są w licznych zbiorach i kolekcjach muzealnych. Do rejestru zabytków wpisanych jest około 2,6 tys. obiektów i zespołów zabytkowych, w tym około 170 zabytków archeologicznych. Miasto Toruń wpisane jest na listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO, która obejmuje w Polsce 12 obiektów, zespołów urbanistyczno-architektonicznych i unikalnych systemów przyrodniczych. Bogate w różnorodności tradycje i przejawy kultury duchowej reprezentowane są w formie licznych działań kulturalnych. Bogactwo to, ukazujące kulturową tożsamość regionu, nie jest jak dotąd zasobem w pełni wykorzystywanym dla rozwoju społeczno-gospodarczego, zwłaszcza rozwoju turystyki.

Podstawowymi problemami warunkującymi wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego dla współczesnych potrzeb są:

- zły stan techniczny licznych obiektów (zespołów) zabytkowego budownictwa i innych obiektów kultury materialnej, pomniejszający znacznie ich historyczne i kulturowe walory, a także ograniczający ich udostępnienie, w przypadku budynków ich wykorzystanie dla nowych sposobów użytkowania,
- ograniczone możliwości ekspozycji licznych obiektów i zbiorów muzealnych,
- promocja dziedzictwa jako atrakcji turystycznej.

2.1.5. Gospodarka i innowacje

Podmioty gospodarki

W końcu 2005 r. w krajowym rejestrze gospodarki narodowej REGON na terenie województwa zarejestrowanych było 187,2 tys. podmiotów gospodarczych. Reprezentowały one sektory: 2,7% rolnictwo, leśnictwo i rybołówstwo, 20,2% przemysł i budownictwo, 69,5% usługi rynkowe i 7,6% usługi nierynkowe. Według własności 96,6% podmiotów było w sektorze prywatnym, a w 80,4% należało do osób fizycznych.

W strukturze według wielkości 95,3% ich ogólnej liczby reprezentowało mikro przedsiębiorstwa o zatrudnieniu nie przekraczającym 9 osób, 3,7% przedsiębiorstwa małe (10-49 zatrudnionych), 0,8% przedsiębiorstwa średnie (50-249 zatrudnionych) i 0,12% przedsiębiorstwa zatrudniające 250 i więcej osób. W okresie 2002 – 2005 ogólna liczba podmiotów gospodarczych w zasadzie nie zmieniła się, wystąpił wzrost o 1,4%. W okresie tym zwiększyła się grupa przedsiębiorstw małych o 11,6% i zaledwie o 1,1% liczba mikro przedsiębiorstw, natomiast w grupach przedsiębiorstw średnich i dużych wystąpiła tendencja spadkowa, odpowiednio 95,7% i 81,9% stanów z 2002 r. Wśród podstawowych

barier rozwoju przedsiębiorstw[8] małych a zwłaszcza mikro, wymienianych przez przedsiębiorców województwa są:

- określane jako nadmierne wymogi administracyjne rejestracji przedsiębiorstw, okresowego zawieszania ich działalności,
- nadmiar regulacji dotyczących warunków aktywności gospodarczej, nie rozróżniających przedsiębiorstw wg wielkości czy profilu działania,
- brak wystarczających środków finansowych własnych, tak na inicjowanie działalności jak i jej rozwijanie,
- brak przygotowanych (pod względem planistycznym i uzbrojenia technicznego) terenów inwestycyjnych.

Ponadto jako bariery są przez przedsiębiorców wskazywane: wysokie koszty pracy i kapitału, aktualne regulacje dotyczące lokalizacji inwestycji (planowania przestrzennego), brak gwarancji dla współpracy gospodarczej z zagranicą.

Rozkład przestrzenny podmiotów pokazuje ich skupianie się w miastach, około 80% ogółu, w tym połowy w 4 największych miastach województwa (Bydgoszcz 25,2%, Toruń 13,5%, Włocławek 7,7%, Grudziądz 4,8%). W przeliczeniu na 1000 mieszkańców 126,9 podmiotów było w Bydgoszczy, 121,1 w Toruniu, 119,7 we Włocławku, ale nie przekraczało liczby 70 podmiotów na 1000 mieszkańców w powiatach: wąbrzeskim, lipnowskim, chełmińskim, tucholskim, sępoleńskim i mogileńskim, powiatach o wyraźnym rolniczym charakterze ich gospodarki. Zasoby, zwłaszcza surowców rolniczych i leśnych, walory turystyczne, są przesłankami do wspierania na ich obszarach rozwoju przetwórstwa rolnego, usług turystycznych, rozwoju pozarolniczych miejsc pracy.

Udziałem kapitału zagranicznego wykazywało się 1361 spółek prawa handlowego, 2,6% ogółu tego rodzaju spółek w kraju. Powyższe można interpretować, że region był postrzegany jako mało atrakcyjny dla inwestycji, lub że podejmowane przedsięwzięcia promocyjne nie są skuteczne.[9] Sądzi się, że istotną barierą dla lokalizacji inwestycji zagranicznych w regionie jest jego trudna dostępność, brak powiązań z otoczeniem drogami klas autostrada, drogi ekspresowe, połączeń lotniczych. Jeszcze do niedawna taką barierą mógł być brak atrakcyjnych dla obcego kapitału terenów inwestycyjnych. Ostatnio w kujawsko-pomorskim udostępniono tereny inwestycyjne Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Łysomicach pod Toruniem.

Przemysł

W 2004 r. regionalny sektor gospodarki przemysłowej skupiał 5,5% krajowego zatrudnienia (7 miejsce w kraju) i dostarczył 4,7% ogólnej wartości produkcji sprzedanej przemysłu (8 pozycja w kraju), natomiast wartością sprzedanej produkcji przemysłu na 1000 mieszkańców zajmował 6 pozycję wśród województw kraju.

W strukturze gałęziowej przemysłu występują obok tradycyjnych w tym regionie branż przetwórstwa rolno-spożywczego branże przemysłów: chemicznego, celulozowo-

[8] Uwarunkowania rozwoju przedsiębiorczości w województwie kujawsko-pomorskim były przedmiotem analizy diagnostycznej dokonanej dla potrzeb Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2015 roku.

[9] Prezentację i oceny dotychczasowej współpracy międzynarodowej i promowania województwa zawiera opracowanie Analiza Rozwoju Społeczno-Gospodarczego województwa w latach 1999-2006, Kujawsko-Pomorskie Analizy Regionalne, Toruń 2006.

papierniczego, ostatnio dynamicznie rozwija się przemysł meblarski. Głębokiej restrukturyzacji podlega przemysł elektromaszynowy. Liczne jego branże zanikły, ale zaczynają się rozwijać branże związane z telekomunikacją i informatyzacją, bazujące na najnowszych osiągnięciach elektroniki i informatyki, branże dysponujące własnym zapleczem naukowo-badawczym lub powiązane z placówkami sektora B+RT.

Zdecydowana większość przedsiębiorstw reprezentujących tradycyjne branże wytwórczości, wykazuje bierność w samodzielnym budowaniu relacji proinnowacyjnych z instytucjami naukowo-badawczymi oraz środowiska wspierania biznesu.[10] Wspomniana bierność przedsiębiorstw jest w istotnym stopniu determinowana ograniczonymi możliwościami finansowania proinnowacyjnych działań wzmacniających ich pozycję rynkową. Powyższa ocena odnosi się także do drugiej strony tej relacji. Mało aktywne są także instytucje sektora B+RT oraz wspierania biznesu. Problemem jest nie wykształcenie się dotąd mechanizmu interaktywnych powiązań przedsiębiorstw z podmiotami ich proinnowacyjnego wsparcia.

Usługi

W województwie kujawsko-pomorskim głównym źródłem wartości dodanej brutto - 65,1% są usługi. W 2004 r. pracujący w usługach rynkowych stanowili 33,2%, a w usługach nierynkowych 18,7% ogółu pracujących. Jakkolwiek o rozwoju tego sektora decydują mechanizmy rynkowe, jest w nim segment którego poziom rozwoju ocenia się jako niedostateczny, a który wspiera całą gospodarkę w poprawie jej konkurencyjności. Reprezentują go instytucje usługowe kreujące tzw. otoczenie biznesu. Ocenia się, że są one w dostatecznym stopniu rozwinięte w głównych ośrodkach województwa, w Bydgoszczy i Toruniu, natomiast słabo, a nawet bardzo słabo, w pozostałych miastach powiatowych regionu.

Rolnictwo

Rolnictwo województwa kujawsko-pomorskiego dysponuje korzystnymi warunkami przyrodniczymi dla produkcji, stosunkowo dobrym wyposażeniem technicznym, tradycją i wysoką kulturą pracy. W 2004 r. powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych wynosiła 1051,2 tys. ha co stanowiło 58,5% powierzchni ogólnej i 6,4% tych użytków na terytorium kraju (7 pozycja pod tym względem wśród województw).

W strukturze użytków rolnych regionu 88,2% powierzchni zajmują grunty orne i tym udziałem kujawsko-pomorskie przoduje w kraju. Udział pracujących w rolnictwie województwa wynosił 18,1% wobec 16,9% w kraju (2004 r.).

W 2002 r. w regionie było 116 tys. gospodarstw rolnych (w tym: 36,5 tys. działek rolnych i 79,5 tys. gospodarstw powyżej 1 ha powierzchni użytków rolnych), które stanowiły 3,9% ogółu gospodarstw kraju. Przeciętna powierzchnia jednego gospodarstwa (nie licząc działek rolnych) wynosiła 15,1 ha, natomiast przeciętna powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne wynosi 13,73 ha. W regionie umacnia się tendencja wzrostu liczby gospodarstw dużych, o powierzchni 15 ha użytków rolnych i większych, które w 2002 r. stanowiły już 24,5% ogółu gospodarstw rolnych (powyżej 1 ha).

Rozwija się w regionie rolnictwo ekologiczne, kierunek produkcji wspierany w

[10] Szczegółowe wyniki analizy w tym zakresie zawiera opracowanie: Regionalna Strategia Innowacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2015 roku, Toruń 2004.

ramach Wspólnej Polityki Rolnej. Gospodarstwa produkujące płody „ekologiczne" stanowią obecnie w województwie 0,12% ogólnej liczby gospodarstw (1,7% w UE).

Rolnictwo kujawsko-pomorskiego odznacza się wysokim stopniem towarowości produkcji, jest ono przodującym w kraju producentem surowców dla przetwórstwa rolno-spożywczego, ale nie jest przodującym przetwórcą tych surowców. Niezadowalający stan lokalnego przetwórstwa rolno-spożywczego postrzegany jest jako problem, którego skuteczne rozwiązywanie może być źródłem nowych miejsc pracy poza rolnictwem.

Działalność badawczo-rozwojowa i innowacyjna

W 2004 r. w kujawsko-pomorskim w działalności badawczo-rozwojowej zatrudnionych było 4718 osób w 36 jednostkach, gdy odpowiednio w 2000 r. 3150 osób w 38 instytucjach. Zatrudnieni ci stanowili 3,7% ogółu tego rodzaju zatrudnionych w kraju. Kujawsko-pomorskie zajmowało w tym zatrudnieniu 9 pozycję w kraju.

Nakłady na działalność badawczo-rozwojową w regionie w 2004 r. stanowiły 2,3% tego rodzaju nakładów w kraju. Na statystycznego mieszkańca województwa było to zaledwie 58 zł, gdy odpowiednio na mieszkańca kraju 135 zł. Kwota ta wyznaczała województwu 9 lokatę w kraju. Powyższe nakłady w regionie stanowiły zaledwie 0,25% wytworzonego w kujawsko-pomorskim PKB, gdy odpowiednio nakłady krajowe stanowiły 0,56% PKB (2003 r. – 10 lokata).

W 2004 r. działalność B+RT w regionie, w 59,1% finansowana była przez podmioty gospodarcze, w 33,8%, przez budżet państwa, zaś środkami z zagranicy tylko 2,9%.

Kujawsko-pomorskie dysponuje znaczącym w skali kraju środowiskiem naukowo-badawczym w zakresie nauk podstawowych, tak społecznych jak i przyrodniczych, w mniejszym stopniu nauk technicznych, bezpośrednio stosowanych w praktyce gospodarczej. Wydaje się jednak, że nie tylko specyfika tego środowiska sprawia, iż jego relacje z regionalną gospodarką oceniane są jako niewystarczające. Barierami bardziej efektywnego angażowania się regionalnego sektora B+RT w rozwijanie gospodarki są:

- brak przekonania znacznej części przedstawicieli tego sektora w skuteczność ich proinnowacyjnego oddziaływania na gospodarkę, brak dobrych doświadczeń w tym zakresie,
- słaba promocja osiągnięć naukowych możliwych do praktycznego zastosowania,
- trudny dostęp do środków finansowych na badania stosowane, brak doświadczeń w sięganiu po środki w gospodarce,
- obecny model kariery naukowej.

Po stronie gospodarki takimi barierami są:

- niska świadomość potrzeb i możliwości innowacyjnych w przedsiębiorstwach,
- ograniczone zdolności przedsiębiorstw do finansowania proinnowacyjnych inicjatyw.

Obecna sytuacja, w której stosunkowo nieliczne produkty odznaczają się nowoczesnością, są poszukiwane na rynku konsumenta, jest pochodną obecnego, niezadowalającego poziomu innowacyjności regionalnej gospodarki.

2.1.6. Turystyka

Województwo kujawsko-pomorskie jest regionem o uznanej atrakcyjności turystycznej, wyznaczanej przez walory i zasoby przyrodnicze: duże kompleksy leśne, pojezierza i spławne rzeki, złoża wód mineralnych o właściwościach leczniczych. Najwartościowsze obszary i obiekty są prawnie chronione jako rezerwaty przyrody i parki krajobrazowe. Wysokimi walorami dla turystyki odznaczają się dobrze zachowane przykłady urbanistyki średniowiecznej, prezentowane przez najstarsze wśród polskich miast Toruń (wpisany na listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO) i Chełmno, rzadkie w tej części Europy zabytki architektury romańskiej, zabytki architektury gotyckiej, zwłaszcza warownej związane z obecnością na tych ziemiach Zakonu Krzyżackiego, unikalne XIX – wieczne twierdze militarne, atrakcyjnie eksponowane w krajobrazie zabytki archeologiczne. Uznaniem szerokiej publiczności cieszą się liczne, naznaczone tradycją, przejawy aktywności kulturalnej, zwłaszcza muzycznej, teatralnej, twórczości plastycznej, prezentacje kultury ludowej.

Zasoby bazy noclegowej oraz wielkość ruchu turystycznego lokowały województwo na 8 miejscu w kraju. Udział regionu w krajowym ruchu turystycznym wynosił pod względem: liczby miejsc noclegowych – 4,4 % (9 lokata), liczby udzielonych noclegów - 4,5% i liczby korzystających z noclegów w obiektach noclegowych turystyki – 4,0% (11 lokata).[11]

W kujawsko-pomorskim, głównie w oparciu o złoża wód mineralnych, czynne są trzy ośrodki uzdrowiskowe: Ciechocinek, Inowrocław i Wieniec Zdrój. Wody mineralne wykorzystywane są również w Grudziądzu. Zasoby hotelowe placówek lecznictwa uzdrowiskowego to ok. 4,8 tys. miejsc, co stanowi ok. 15,5 % zasobów krajowych. Specjalistyczna baza lecznictwa uzdrowiskowego jest w licznych segmentach technicznie przestarzała i zużyta, nie zapewnia konkurencyjnego poziomu usług. Powyższa opinia odnosi się także do infrastruktury uzdrowiskowej towarzyszącej bazie leczniczej, w szczególności do zagospodarowania rekreacyjnego i aktywności kulturalno-rozrywkowej (parki zdrojowe, tężnie, inne).

Przyjmuje się, że atrakcyjność turystyczna województwa obecnie nie jest w pełni wykorzystywana jako czynnik jego rozwoju. Wśród głównych problemów rozwoju turystyki w regionie wymienia się:

- niską efektywność promocji produktów turystycznych: ośrodków wypoczynkowych, uzdrowisk, centrów turystycznych i krajoznawczych, obiektów zabytkowej architektury i innych obiektów dziedzictwa kulturowego, zasobów i unikatowych obiektów przyrody, aktywności kulturalnej,
- słabe zagospodarowanie obszarów leśnych, rzek i jezior dla różnych form turystyki wypoczynkowej, specjalistycznej,
- niedostatek bazy hotelowej o najwyższym, światowym standardzie,
- niedostępność centrów miast dla turystów zmotoryzowanych.

Postęp w wymienionych sferach w istotnym stopniu może zwiększyć liczbę osób przyjezdnych do regionu, stymulować rozwój szeroko rozumianego sektora usług turystycznych.

[11] Szczegółowe dane i informacje diagnostyczne dotyczące turystyki zawierają opracowania studialne oraz dokument pt. Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Kujawsko-Pomorskiego, z 2004 roku.

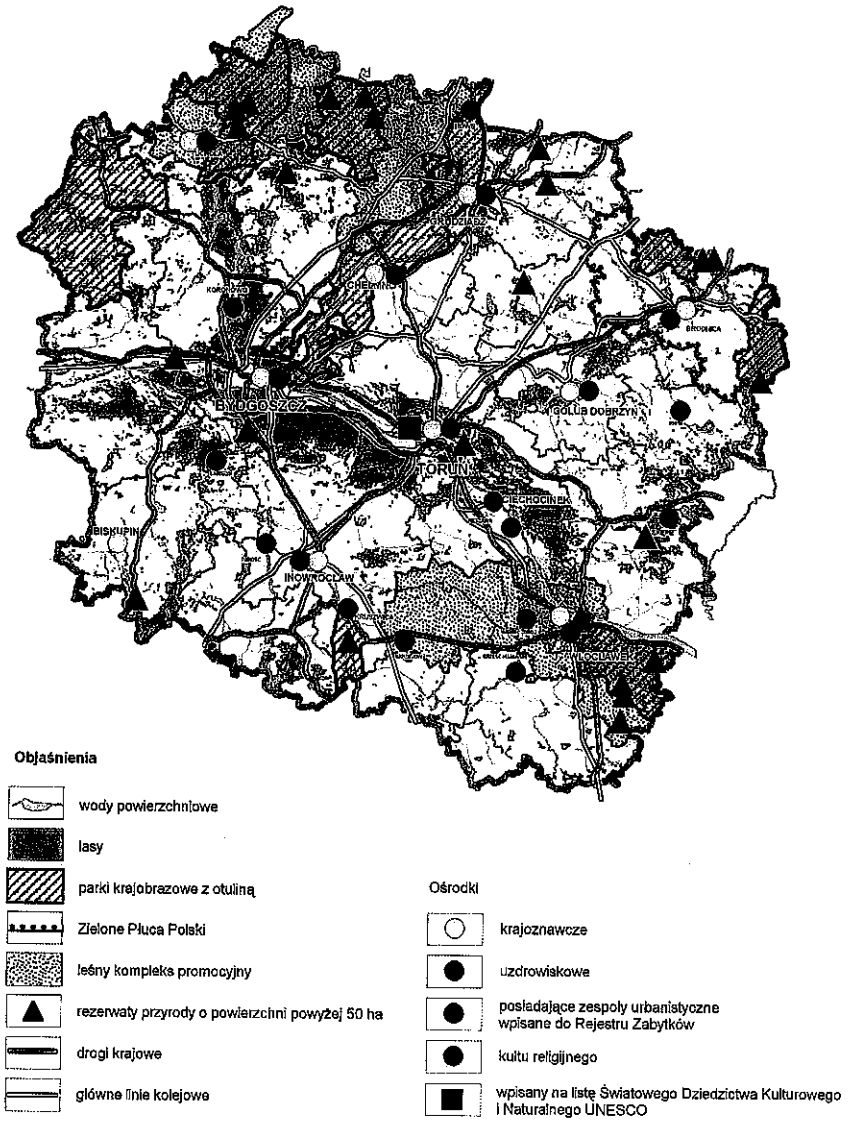

Rysunek 6. Zasoby i walory przyrodniczo-kulturowe.
Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego

2.1.7. Zasoby ludzkie

Sytuacja demograficzna

W końcu 2005 r. kujawsko-pomorskie zamieszkiwało 2068,3 tys. mieszkańców. Zbiorowość ta odznacza się nieznaczną asymetrią płci, na statystycznych 100 mężczyzn przypada 107 kobiet. Dynamiczne ujęcie struktury wieku mieszkańców województwa ukazuje ograniczanie w niej udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym i zwiększanie się udziałów ludności w wieku produkcyjnym i w wieku poprodukcyjnym. Zmiany w strukturze wiekowej ludności wskazują na tendencję jej starzenia a jednocześnie tendencję wydłużania się długości życia mieszkańców kujawsko-pomorskiego. W 2004 r. przeciętna długość życia wynosiła w nim 70,6 lat u mężczyzn oraz 78,6 lat u kobiet i była dłuższa niż w roku 1999, w którym odpowiednio wynosiła 68,5 lat i 77,2 lata.

Województwo jest regionem malejącego przyrostu naturalnego ludności. Od szeregu lat występuje w nim tendencja spadkowa urodzeń, których obecna liczba tylko nieznacznie przewyższa liczbę zgonów. Niewielki przyrost naturalny redukuje ujemne saldo migracji przez granice województwa, w następstwie czego stan zaludnienia regionu od kilkunastu lat utrzymuje się na poziomie około 2068 tys. mieszkańców. Trwanie obecnej dynamiki zaludnienia może spowodować, że prognoza demograficzna GUS, zakładająca niewielki wzrost zaludnienia w 2015 r. (101,1% względem 2000 r.) może się nie spełnić. Z pewnością, zgodnie z prognozą, w najbliższej dekadzie utrzymywać się będzie tendencja spadku udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym i w 2015 r. może on wynosić 19,5%. Przejściowo, do 2010 r. będzie zwiększał się udział ludności w wieku produkcyjnym, ale już w 2015 r. ma być on podobny do dzisiejszego – 62,3%. Prognoza zakłada wyraźny wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, której w 2015 r. ma być 18,3%.

Zachodzące aktualnie zjawiska demograficzne, prognoza rozwoju demograficznego regionu, są przesłankami dla określenia istotnych wytycznych dla działań polityki społecznej i gospodarczej:

- ujawniający się niż demograficzny nakazuje ostrożność w planowaniu i wspieraniu nowych inwestycji w sferze oświaty podstawowej, wzmacnianie instytucji edukacji ponadpodstawowej,
- konieczne są działania na rzecz aktywizacji zawodowej ludności w wieku aktywności zawodowej, której udział w populacji ogółem przez kilka najbliższych lat będzie nadal wysoki, w szczególności pożądane są działania ograniczające niezgodność przygotowania zawodowego poszukujących pracy i potrzeb pracodawców, np. poprzez kształcenie ustawiczne dorosłych,
- tendencje wzrostu udziału ludności w wieku poprodukcyjnym i wydłużania długości życia sygnalizują wzrost określonych potrzeb ludzi starych.

Poziom wykształcenia

Struktura wykształcenia mieszkańców, pomimo pozytywnych jej zmian jakie wystąpiły po 1988 r., kwalifikuje nadal województwo w grupie regionów o ludności słabo wykształconej. W 2002 r. (według NSLiM) udziałem 8,6% osób z wykształceniem wyższym kujawsko-pomorskie znajdowało się na 13-14 miejscu w kraju (1988; 5,3%), podczas gdy wśród ogółu mieszkańców naszego kraju ta kategoria wykształconych obejmowała 10,2%, a średnia dla 15 krajów UE około 20%.

Tabela 4. Struktury ludności w wieku 15 lat i więcej według wykształcenia.

Poziom wykształcenia	Województwo kujawsko-pomorskie		Polska
	1988 r.	2002 r.	2002 r.
Wyższe	5,3	8,6	10,2
Średnie	22,4	30,0	32,7
Zasadnicze zawodowe	26,6	28,0	24,1
Podstawowe	41,2	30,1	28,2
Pozostałe	4,5	3,3	4,8
Razem	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Źródło: Narodowy Spis Ludności i Mieszkań z 2002 r.

Mieszkańcy miast województwa charakteryzowali się wyraźnie wyższym odsetkiem osób z wykształceniem wyższym 11,4% (wieś 3,7%) oraz średnim 35,9% (wieś 19,6%), natomiast mieszkańcy wsi wykształceniem zasadniczym zawodowym 31,7% (miasta 25,9%) oraz podstawowym 41,0% (miasta 23,8%). Wyraźny wzrost poziomu wykształcenia dotyczy przede wszystkim ludności ostatniego wyżu demograficznego. W 2004 r. wskaźnik skolaryzacji brutto młodzieży w wieku edukacji wyższej osiągnął poziom 39,6%.

Na tle zmian struktury wykształcenia mieszkańców miast, które wystąpiły w latach 1988-2002, należy podkreślić bardzo wyraźne pozytywne zmiany w strukturze wykształcenia ludności wiejskiej województwa. W tym okresie odsetek mieszkańców wsi z wykształceniem ponadpodstawowym wzrósł z 38,9% do 54,9%, w tym z wykształceniem wyższym z 1,7 % do 3,7%. Niestety nie znajduje to odzwierciedlenia w aktywizacji gospodarczej, zwłaszcza pozarolniczej, na obszarach wiejskich.

Ogólny wzrost poziomu wykształcenia ludności nie przekłada się na pożądane zmiany na rynku pracy, na zmniejszenie bezrobocia. W strukturze osób poszukujących pracy w województwie kujawsko-pomorskim występują absolwenci zarówno szkół średnich jak i wyższych, a jednocześnie poszukiwani są pracownicy z kwalifikacjami, zwłaszcza w zawodach technicznych i związanych z budownictwem.

Jednym z głównych problemów wiążących się z kształceniem, zwłaszcza na poziomie średnim i wyższym, jest jego ukierunkowywanie pod potrzeby rynku pracy. Zmienność struktury kwalifikacji zawodowych potrzebnych na rynku pracy jest wyraźnie większa aniżeli zdolności poszczególnych szkół do przygotowania oferty odnośnego kształcenia. Konieczne jest zwiększenie zdolności adaptacyjnych szkół do kształcenia zgodnego z potrzebami dzisiejszego i przyszłego rynku pracy. Kierunki kształcenia wyznaczyć można na podstawie analizy rynku pracy wraz z monitoringiem zawodów deficytowych i nadwyżkowych dokonywanej przez Wojewódzki Urząd Pracy zgodnie z Regionalnymi Planami Działań na Rzecz Zatrudnienia na dany rok. Kształcenie i doskonalenie zawodowe mieszkańców regionu przebiegać powinno zgodnie z zapisami Programu działań w zakresie uczenia się przez całe życie[12]. Obecnie według analiz Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu za 2006 rok, w porównaniu do tego samego okresu roku wcześniejszego w zdecydowanej większości grup zawodowych zaobserwowano spadek liczby bezrobotnych. Najwięcej bezrobotnych w Województwie Kujawsko-Pomorskim było w wśród robotników przemysłowych i rzemieślników.

[12] Decyzja nr 1720/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 15.11.2006 r.

Rynek pracy

W 2004 r. pracujących ogółem w województwie kujawsko-pomorskim było 640,0 tys. osób, co stanowiło 5,16% ogółu pracujących w kraju. Na statystyczne 1000 mieszkańców pracowało 309,4 i wskaźnik ten lokował kujawsko-pomorskie na 8 miejscu w kraju. W rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie pracowało 18,5% ogółu pracujących, w przemyśle i budownictwie 29,6%, w usługach rynkowych 33,2 % i usługach nierynkowych 18,7% ogółu pracujących. Wielkość regionalnego wskaźnika zatrudnienia 43,8% była zbliżona do krajowego 44,3% i lokowała województwo na 8 pozycji w kraju.

Województwo należy do regionów o wysokim w skali kraju poziomie bezrobocia. Jest ono następstwem restrukturyzacji jego gospodarki z uprzedniego ustroju, struktury wieku ludności, jak również nieskuteczności przedsięwzięć na rzecz zrównoważenia regionalnego rynku pracy.

W końcu 2005 r. zarejestrowanych było 188,0 tys. bezrobotnych (WUP Toruń), tj. o 11,5 tys. mniej niż rok wcześniej. Wysokość stopy bezrobocia w województwie wynosiła na końcu 2005 r. 22,3% i od 2002 r. nieznacznie, ale systematycznie obniża się.

W układzie przestrzennym najniższa stopa bezrobocia występuje w mieście Bydgoszczy – 10,7% i Toruniu – 12%, a najwyższa w powiatach: grudziądzkim ziemskim – 32,4%, żnińskim – 32,2%, nakielskim – 32,0%, sępoleńskim – 30,4%.

Bezrobocie w kujawsko-pomorskim charakteryzują:

- wysoki poziom bezrobocia wśród kobiet – 55,2% ogółu bezrobotnych,
- wysoki poziom bezrobocia na terenach wiejskich – 44,5 % ogółu bezrobotnych,
- duży udział ludzi młodych w grupie bezrobotnych – 23,3%,
- wysoki udział wśród bezrobotnych osób pozostających bez pracy dłużej niż 12 m-cy – 50,8%,
- niski poziom kwalifikacji zawodowych bezrobotnych – 71,4% posiada wykształcenie nie wyższe niż zasadnicze zawodowe.

Wśród bezrobotnych zamieszkałych na wsi przeważają kobiety, które stanowią 54,5% tej populacji.

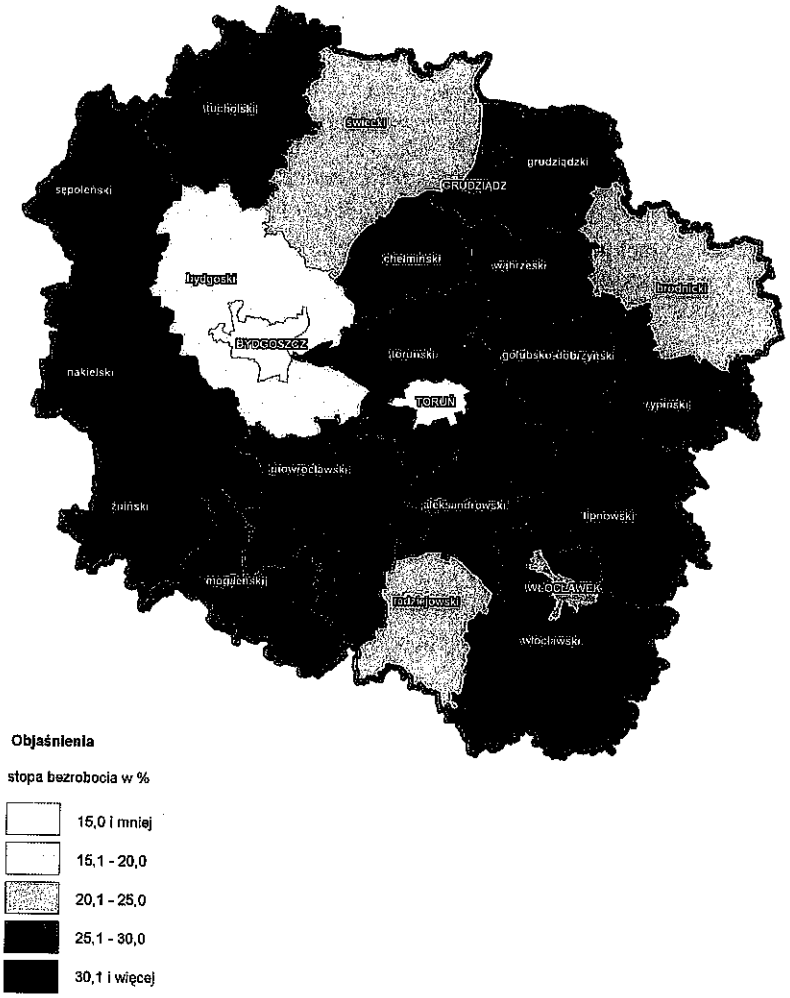

Rysunek 7. Stopa bezrobocia w 2005 r.
Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku na podstawie danych WUP w Toruniu

Poziom zróżnicowania społecznego wewnątrz regionu

Zróżnicowanie społeczno-gospodarcze województwa jest wynikiem uwarunkowań naturalnych takich jak: położenie geograficzne, warunki przyrodnicze, zasobność gleb, ale także walorów turystycznych oraz poziomu aktywności mieszkańców. Związane jest także z kulturą pracy i gospodarowania. Widoczne są czynniki o charakterze historyczno-kulturowym, tradycje gospodarcze a także wpływ przemian społeczno-politycznych i ekonomiczno-gospodarczych.

Istotną rolę odgrywa struktura sieci osadniczej oraz system powiązań funkcjonalno-przestrzennych pomiędzy regionalnymi i lokalnymi centrami rozwoju a obszarami wiejskimi.

Należy też zwrócić uwagę na dotychczasową strukturę społeczno-gospodarczą danego obszaru, jego dostępność komunikacyjną oraz kierunek zachodzących przemian, w tym proces marginalizacji niektórych terenów wiejskich.

Odzwierciedleniem zróżnicowań wewnątrzregionalnych mogą być w pewnym stopniu dochody własne gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

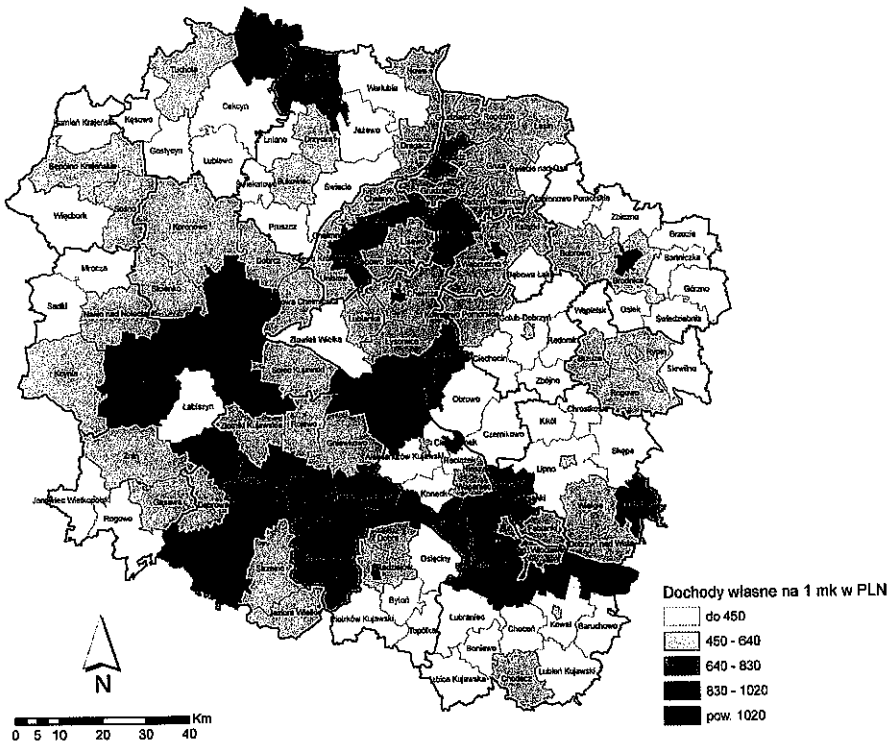

Rysunek 8. Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca w PLN.

Źródło: Opracowanie Departament Planowania Strategicznego i Gospodarczego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego

2.1.8. Aspekty przestrzenne rozwoju społeczno-gospodarczego

Obszary wiejskie

Obszary wiejskie[13] zajmują w kujawsko-pomorskim 95 % obszaru województwa i zamieszkiwane są przez 38 % ludności województwa. W strukturze obszarów wiejskich dominują użytki rolne będące podstawą produkcji rolniczej zajmując 60,7% powierzchni ogółem.

[13] Obszary wiejskie jako obszary znajdujące się poza granicami administracyjnymi miast.

Mając na względzie udział obszarów wiejskich w strukturze przestrzennej województwa, wyszczególnione wyżej w ujęciu sektorowym podstawowe problemy jego rozwoju dotyczą w ogromnej części tych obszarów.

Wskazane podstawowe problemy z zakresu infrastruktury transportowej, zwłaszcza drogowej, są w większości charakterystyczne dla obszarów wiejskich i istotnie warunkują jakość życia ich mieszkańców. Zły stan techniczny dróg, ich zatłoczenie, zagrożenia bezpieczeństwa ze strony intensywnego ruchu drogowego, dotyczą w podobnym stopniu mieszkańców obszarów wiejskich jak miejskich. Dla mieszkańców obszarów wiejskich obecny niezadowalający stan infrastruktury drogowej to utrudniona dostępność do głównych miejskich ośrodków usługowych, kształcenia, kultury, lecznictwa i innych.

Słaba dostępność drogowa obniża atrakcyjność lokalizacyjną terenów inwestycyjnych wyznaczonych na tych obszarach.

Na obszarach wiejskich w kujawsko-pomorskim występuje niezgodność rozwoju sieci wodociągowych do kanalizacyjnych i oczyszczania ścieków. Podczas gdy na wsi 80% ludności korzysta z wodociągu, to tylko 23,2% ludności korzysta z kanalizacji. Ponadto szacuje się, że około 60 % gmin wiejskich posiada mechaniczno-biologiczne oczyszczalnie ścieków, najczęściej z siecią kanalizacyjną obejmującą tylko wieś gminną.

Jakkolwiek sieć składowisk odpadów komunalnych jest zadowalająca, to zaledwie około 25 % wiejskich gospodarstw domowych objęta jest zorganizowanym systemem unieszkodliwiania odpadów.

Poziom gazyfikacji obszarów wiejskich jest zdecydowanie niewystarczający. Większość obszarów wiejskich położona jest wzdłuż tras gazociągów wysokociśnieniowych, dla których wystarczy realizować gazociągi rozgałęźne. Około 30 gmin leży poza zasięgiem gazociągów magistralnych.

Stan telefonii komórkowej zapewnia już łączność na całym obszarze województwa, to nie zapewnia dostępu do Internetu, który dla większości mieszkańców obszarów wiejskich jest trudno dostępny.

W ostatnich latach dokonał się znaczący postęp w zagospodarowaniu obszarów wiejskich infrastrukturą techniczną, między innymi przy skorzystaniu z funduszy przedakcesyjnych UE. Niemniej w dalszym ciągu występują w województwie obszary wiejskie niedostatecznie pod tym względem zagospodarowane. Istotną barierą dla rozwoju technicznej infrastruktury sieciowej są jej wysokie koszty w sytuacji często występującego dużego rozproszenia zabudowy.

Infrastrukturę społeczną na obszarach wiejskich charakteryzuje większe niedoinwestowanie niż w miastach. Szczególnie dotyczy to placówek kulturalnych ale również szkół, przedszkoli i zakładów opieki zdrowotnej, obiektów i urządzeń sportowych. Infrastruktura społeczna poziomu ponadlokalnego (w tym lecznictwa zamkniętego, edukacji ponadpodstawowej) jest na ogół zlokalizowana w najbliższym ośrodku powiatowym, stąd poziom jej rozwoju ma istotne znaczenie dla oferty usług społecznych dla ludności wiejskiego otoczenia.

W zdefiniowanej wyżej kategorii obszarów wiejskich województwa zawierają się także obszary leśne i wodne. Są one penetrowane przez turystykę wypoczynkową i są podstawą dla dalszego rozwoju sektora usług turystycznych na obszarach wiejskich.

Obszary wiejskie województwa, jakkolwiek użytkowane gospodarczo odznaczają się wysokimi walorami przyrodniczymi, przez co są wrażliwe na zagrożenia zwłaszcza ze strony działalności gospodarczej. Dokonany w ostatnim okresie postęp w zagospodarowaniu w infrastrukturę ochrony środowiska, zarówno miast jak i miejscowości wiejskich, ograniczył niekorzystne oddziaływania na te obszary ze strony gospodarki przemysłowej i komunalnej. Potencjalnie największym zagrożeniem dla środowiska obszarów wiejskich w

województwie są przedsięwzięcia przemysłowego tuczu trzody chlewnej i odkrywkowa eksploatacja węgla brunatnego proponowana w południowej jego części.

Obszary miejskie

W województwie występują 52 miasta, zajmujące 4,6% obszaru, których mieszkańcami jest 61,7% jego ludności.

Zapoczątkowane w wiekach średnich struktury urbanistyczne większości miast regionu, nie są w pełni przystosowane do wymogów ich współczesnych funkcji. Nieprzystosowanie szczególnie uciążliwe dla mieszkańców wiąże się z funkcją węzłów drogowych. Tradycyjnie usytuowane są w centrach miast. Tylko nieliczne z nich posiadają obejścia drogowe dla tranzytu międzyregionalnego (Toruń, Wąbrzeźno, Szubin, Nakło). W przypadku największych miast województwa uciążliwym jest brak tras średnicowych. Koncentracja ruchu pojazdów samochodowych w obszarach centralnych miast, obniża sprawność ich publicznego transportu pasażerskiego, jest źródłem zagrożeń bezpieczeństwa mieszkańców i zabytkowej architektury.

Jakkolwiek nie wszystkie miasta województwa są w pełni zagospodarowane w infrastrukturę komunalną, to nie występują w nich poważniejsze zagrożenia dla środowiska przyrodniczego. Zagrożeniem o znacznej uciążliwości dla mieszkańców obszarów miejskich są emisje zanieczyszczeń do atmosfery, zwłaszcza emisje palenisk gospodarstw domowych, co raz rzadziej emisje przemysłowe.

Długa i urozmaicona historia licznych miast regionu kujawsko-pomorskiego zapisana jest nie tylko w ich układach urbanistycznych, ale także w architekturze, użytkowaniu ziemi. W następstwie różnych zdarzeń w przeszłości, części obszarów miejskich, zarówno ich zabudowy jak i gruntów, odznaczają się dziś znaczną degradacją i wymaga renowacji, a nie rzadko także rewitalizacji społeczno-gospodarczej. Często dotyczy to zabudowy o wybitnych wartościach historycznych i architektonicznych, terenów i zagospodarowania po użytkowaniu przemysłowym i po użytkowaniu wojskowym. W wielu przypadkach są to centralne obszary miast, które dziś wykorzystywane są bardzo ekstensywnie, nieadekwatnie do położenia w planie miasta, walorów historycznych i architektonicznych.

Rodzajem zabudowy miejskiej, odznaczającej się znacznym stopniem zużycia, jest gminna zabudowa mieszkaniowa. W roku 2004 gminne zasoby mieszkaniowe stanowiły 9,5 % ogólnych zasobów mieszkaniowych w województwie tj. 63,2 tys. mieszkań. Blisko połowa tych zasobów (48,7%) znajduje się w budynkach zbudowanych przed 1945 r., często zlokalizowana w obszarach o niskim stopniu wyposażenia w infrastrukturę techniczną.

Specyficzną cechą największych miast regionu jest ich zabudowa mieszkaniowa wzniesiona w technologii wielkiej płyty. Najstarsze zespoły tej zabudowy odznaczają się technicznym zużyciem i wymagają modernizacji. Często wyposażone są tylko w podstawowe usługi bytowe, nierzadko występują w nich niepożądane zjawiska społeczne, niejednokrotnie o cechach patologicznych. Koncentracja działań na obszarach problemowych umożliwi przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego niektórych grup, które w wyniku trudnej sytuacji na rynku pracy znalazły się na marginesie życia społecznego.

Szacuje się, że w województwie kujawsko-pomorskim około 85 tys. gospodarstw domowych w regionie nie posiada mieszkania, w tym liczne o niskich dochodach, należące do osób o szczególnych potrzebach.

System osadniczy

Województwo kujawsko-pomorskie charakteryzuje się korzystną dla rozwoju policentryczną strukturą osadniczą. Jest to struktura złożona z względnie równomiernie rozmieszczonych miast o wyraźnej ich hierarchii. Regionalny system osadniczy opiera się o położony centralnie zespół dwóch miast stołecznych Bydgoszczy i Torunia oraz o sieć miast ośrodków powiatowych (19). Jest to system, którego ośrodki węzłowe, zwłaszcza powiatowe, charakteryzują się wyraźnie ukształtowanymi sferami obsługi obszarów wiejskich. Świadczą one szeroko rozumiane usługi bytowe dla ludności, znacznie słabiej są w nich obecne usługi wspierające rozwój lokalnej gospodarki, stymulujące przedsiębiorczość.

W ostatnim okresie dynamicznie rozwijały się ośrodki stołeczne województwa Bydgoszcz i Toruń, urbanizując swe otoczenie, stymulując wzrost ludnościowy i gospodarczy gmin w strefach podmiejskich. Dla zwiększenia potencjału konkurencyjności w ramach krajowego systemu osadniczego samorządy obu miast i województwa zainicjowały działania budowy dwuośrodkowej aglomeracji, przyszłej metropolii, wzmacniając ich funkcje o znaczeniu ponadregionalnym, w szczególności szkolnictwa wyższego, kulturalne, administracyjne, a także uruchamiając port lotniczy. Projektowana jest jego rozbudowa, poprawa wzajemnych powiązań komunikacyjnych obu centrów oraz aglomeracji z otoczeniem. Z aglomeracją Bydgoszczy i Torunia winno się „zaglomerować" położone w ich sąsiedztwie miasto Inowrocław.

Kwalifikowane jako subregionalne miasta Włocławek i Grudziądz finalizują przebudowę ich uprzednio wyraźnie przemysłowych struktur gospodarczych, usilnie rozwijają sektor usługowy, w tym szkolnictwa wyższego.

Pozostałe miasta rozwijały się w różnym tempie zależnym od wielu czynników, w szczególności od zdolności przystosowania się ich bazy ekonomicznej ukształtowanej w poprzednim ustroju gospodarczym do wymogów wolnorynkowej gospodarki, od efektywności polityk rozwojowych ich samorządów.

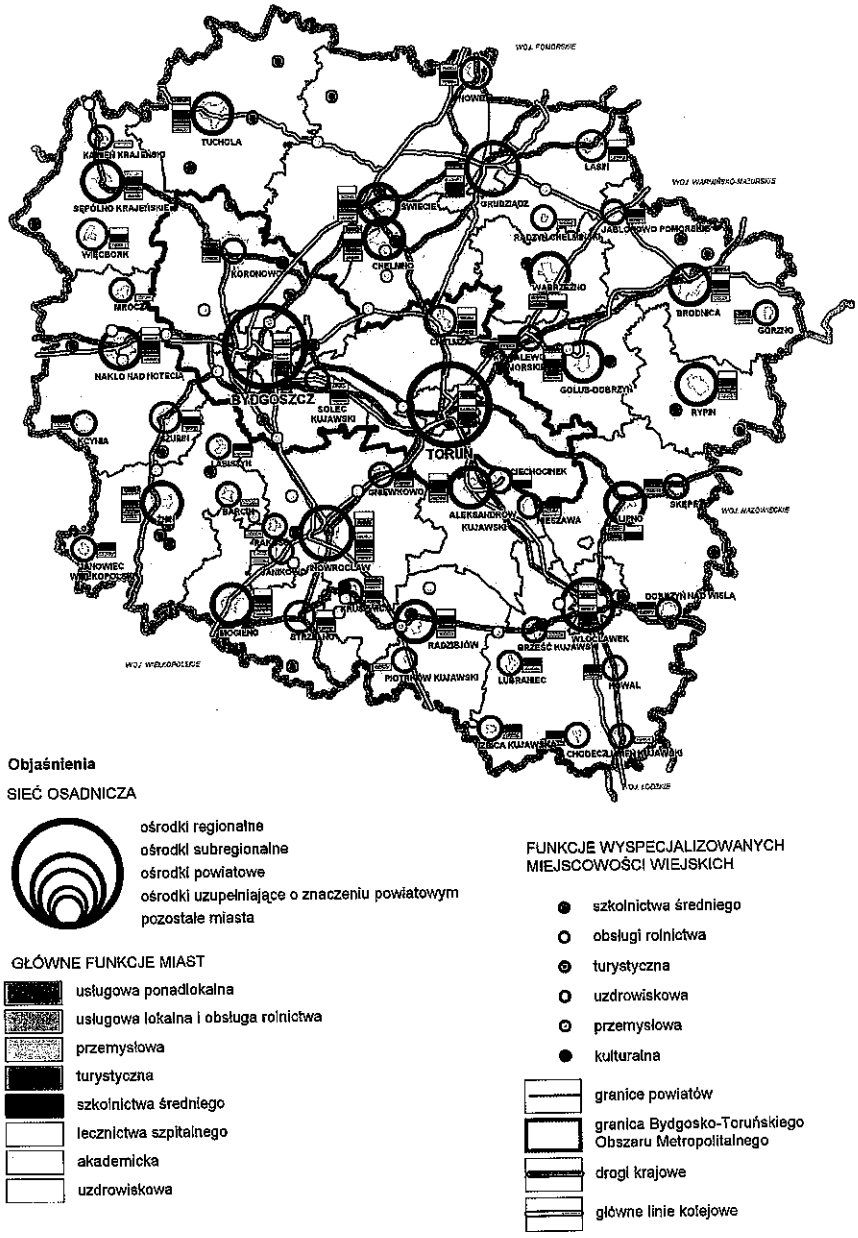

Rysunek 9. Sieć osadnicza oraz gospodarcze uwarunkowania rozwoju.
Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego

2.2. Analiza SWOT

Infrastruktura techniczna i środowisko

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– gęsta i równomiernie rozwinięta sieć osadnicza, – centralnie usytuowane ośrodki stołeczne województwa, – Bydgoszcz, Toruń, Inowrocław ważnymi węzłami krajowej sieci kolejowej i drogowej oraz lotniczej (Bydgoszcz), – zaawansowana budowa szerokopasmowej sieci informatycznej, podstawy budowania społeczeństwa informacyjnego, – dobrze rozwinięta sieć elektroenergetyczna wysokiego napięcia, gazociągów wysokiego ciśnienia, rezerwy mocy w głównych punktach zasilania, – dobre warunki fizjograficzne dla rozwoju energii odnawialnej, – dobrze rozwinięta infrastruktura zaopatrzenia w wodę, – bogactwo zasobów przyrodniczych.	– słaba spójność komunikacyjna ośrodków centralnych regionu Bydgoszczy i Torunia, – eksploatacyjne zużycie nawierzchni dróg, ich niedostosowanie do obecnego natężenia ruchu, niski poziom jego bezpieczeństwa , – brak obejść drogowych miejscowości, tras średnicowych w miastach, przepraw mostowych, – niedorozwój publicznego transportu pasażerskiego (w tym miejskiego), – brak powszechnego dostępu do internetu za pośrednictwem sieci szerokopasmowych, nie rozwinięte e-usługi publiczne, – zanieczyszczenie wód powierzchniowych, zwłaszcza rzek i dużych jezior, mimo systematycznego inwestowania w poprawę stanu gospodarki wodno-ściekowej, – duża dysproporcja w rozwoju sieci kanalizacyjnej do wodociągowej, – niewykorzystane moce przerobowe oczyszczalni ścieków, – niski poziom odzysku i unieszkodliwiania odpadów w innej formie niż składowanie, – ograniczone zdolności przesyłowe energii elektrycznej na obszarach wiejskich, – wysokie zagrożenie powodziowe w dolinach rzek regionu, – wysoki deficyt wód dla rolnictwa w okresie wegetacji, – niezadowalający stan techniczny zabudowy mieszkaniowej komunalnej, w tym zabytkowej architektury, – niedobór mieszkań komunalnych, – zdegradowane obszary poprzemysłowe i powojskowe.
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
– położenie w sieciach transeuropejskich korytarzy transportowych drogowych i kolejowych, – realizacja inwestycji drogowych – autostrady A-1, oraz innych dróg zapewniających połączenia w układzie krajowym i europejskim, – dostępność do środków unijnych na rozwój infrastruktury technicznej.	– opóźnianie inwestycji drogowych, w tym budowy autostrady A-1, włączających region w przestrzeń europejską, – nie podejmowanie inwestycji w zakresie poprawy stanu infrastruktury kolejowej, – opóźnianie inwestycji budowy stopnia wodnego na Wiśle poniżej Włocławka.

Infrastruktura społeczna i zasoby ludzkie

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– rozwijające się szkolnictwo wyższe, w tym dwa silne ośrodki kształcenia akademickiego Toruń i Bydgoszcz oraz dynamicznie rozwijający się ośrodek we Włocławku, – dobra dostępność kształcenia ustawicznego w dużych miastach, – silny ośrodek specjalistycznych usług medycznych w Bydgoszczy, – ośrodki aktywności kulturalnej o znaczeniu ponadregionalnym (np.: Toruń, Bydgoszcz, Biskupin, Ciechocinek, Golub-Dobrzyń), – unikalne w skali kraju miejskie średniowieczne zespoły urbanistyczne, obiekty zabytkowe i kolekcje muzealne,	– niezadowalający stan techniczny infrastruktury społecznej: edukacyjnej, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, kultury, w tym szczególnie na obszarach wiejskich, – brak wyposażenia technicznego placówek oświatowych umożliwiającego stosowanie nowoczesnych technik nauczania, – braki w wyposażeniu w nowoczesny sprzęt terapeutyczny placówek ochrony zdrowia, – dekapitalizacja obiektów kultury i ich wyposażenia szczególnie na obszarach wiejskich, – wysokie nie zrównoważenie rynku pracy, w tym na obszarach wiejskich.
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
– coraz większa liczba osób o wysokim poziomie wykształcenia – zapotrzebowanie na wykształconych pracowników o specjalizacji technicznej, – coraz większa liczba osób w wieku produkcyjnym	– wzrost kosztów kształcenia, – niestabilna polityka zdrowotna państwa, – zewnętrzny popyt na pracowników z regionu.

Gospodarka i innowacje

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– zróżnicowana struktura gospodarki, – dobre wyposażenie ośrodków stołecznych w instytucje otoczenia biznesu, – znacząca pozycja rynkowa przedsiębiorstw przemysłu: chemicznego, celulozowo-papierniczego, meblarskiego, spożywczego, – włączenie terenów województwa do Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, – bogate, przyrodnicze zasoby i tradycje lecznictwa uzdrowiskowego, – bogate zasoby naturalne i atrakcyjność środowiska przyrodniczego dla gospodarki, rekreacji, – korzystna struktura agrarna wykazująca tendencje wzrostu udziału gospodarstw dużych, – czołowe pozycje w skali kraju w produkcji rolnej i niektórych działach przetwórstwa rolno-spożywczego.	– słabo rozwinięte otoczenie instytucjonalne biznesu w ośrodkach powiatowych, – słabe powiązania sektora badawczo-rozwojowego z gospodarką, – niskie nakłady na działalność badawczo-rozwojową, – niska aktywność innowacyjna większości małych i średnich firm, – niedostateczne wykorzystanie zasobów i walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego dla rozwoju turystyki, – zły stan techniczny licznych obiektów (zespołów) zabytkowych.
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
– aktywność regionu na forum międzynarodowym, – umacnianie więzi gospodarczych z krajami Europy Wschodniej, – upowszechnienie dostępu do Internetu, – dostęp do finansowania zewnętrznego, – rozwój portu lotniczego w Bydgoszczy.	– wysokie koszty pracy i kapitału, – słaba dostępność do atrakcyjnych źródeł finansowania inwestycji rozwojowych firm, – emigracja z regionu osób młodych, wykształconych, przedsiębiorczych.

2.3. Wsparcie krajowe i zagraniczne dla województwa

2.3.1. Środki krajowe

Władze samorządowe i inne podmioty województwa kujawsko-pomorskiego aktywnie zabiegały o środki finansowe oferowane w ramach programów i funduszy krajowych.

Tabela 5. Środki krajowe wydatkowane w województwie kujawsko-pomorskim.

Lp.	Organ udzielający pomocy	Kwota w tys. zł	Rok	Uwagi
1.	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	76 641,69	1999	wypłaty środków finansowych (pożyczki dotacje) bez umorzeń części spłat pożyczek
		57 221,91	2000	
		44 431,68	2001	
		33 991,80	2002	
		14 177,81	2003	
		26 240,22	2004	
		72 647,53	2005	
2.	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	93 258,68	1999	wypłaty środków finansowych (pożyczki dotacje) bez umorzeń części spłat pożyczek
		101 263,33	2000	
		90 715,69	2001	
		70 589,26	2002	
		74 286,63	2003	
		71 498,88	2004	
		78 968,33	2005	
3.	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	116 463,00	2000	udzielone kredyty inwestycyjne
		167 936,00	2001	
		210 746,00	2002	
		178 385,00	2003	
		163 254,00	2004	
		130 769,00	2005	
4.	Wojewódzki Urząd Pracy	662 867,30	2002	Środki Funduszu Pracy
		700 584,80	2003	
		660 888,20	2004	
		400 568,40	2005	
5.	Budżet Państwa	53 023,80	2001	dotacje z budżetu państwa na realizację kontraktu – wykonanie
		50 097,87	2002	
		50 315,00	2003	
		52 342,90	2004	
		16 830,10	2005	
6.	Budżet Państwa	868,19	2004	Konkurs na tworzenie Gminnych Centrów Informacji realizowany przez Wojewódzki Urząd Pracy
		406,10	2005	
	Suma	**4 522 284,1**	x	x

Źródło: Zestawienie własne na podstawie danych: Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Oddział w Toruniu, Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu, Departamentu Wdrażania Programów Regionalnych UM w Toruniu

Z dostępnych (sądzi się, że niekompletnych) danych wynika, że w latach 1999-2005 województwo kujawsko-pomorskie w ramach istniejących instrumentów prawnych i finansowych otrzymało wsparcie ze środków krajowych w wysokości ponad 4 522,3 mln złotych.

2.3.2. Środki zagraniczne

Województwo kujawsko-pomorskie w ramach wsparcia przedakcesyjnego korzystało i nadal kontynuuje swój udział w następujących programach: Phare, ISPA, SAPARD, realizując dzięki nim szereg zamierzonych celów z różnych dziedzin życia społeczno-gospodarczego. W większości są to zadania z zakresu gospodarki komunalnej, ochrony środowiska, infrastruktury drogowej, społecznej, ale także informatycznej, stymulujące przedsiębiorczość.

W ramach poszczególnych edycji Phare Spójność-Społeczno-Gospodarcza do naszego regionu wpłynie łącznie ponad 39 mln euro, w ramach uczestnictwa w programach horyzontalnych Phare około 13,6 mln euro, na projekty współfinansowane w ramach programu ISPA 120,7 mln euro. W ramach programu SAPARD wpłynie do województwa 78,3 mln euro. W ramach Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich finansowanego z kredytu Banku Światowego wpłynęło 9,5 mln euro.

Tabela 6. Środki wsparcia przedakcesyjnego w województwie kujawsko-pomorskim.

KUJAWSKO-POMORSKIE	Ogółem Kwota w tys. euro	Edycja 1 Kwota w tys. euro	Edycja 2 Kwota w tys. euro	Edycja 3 Kwota w tys. euro
WOJEWÓDZTWO OGÓŁEM	251 739,2	101 094,5	26 060,7	124 584,0
PHARE (wszystkie programy)	39 143,7	20 942,8	6 254,6	11 946,3
ISPA (wszystkie projekty)	120 728,0	79 924,2	17 707,7	23 096,1
SAPARD *	78 256,5	-	-	78 256,5
PROGRAMY HORYZONTALNE **	13 611,0	227,5	2 098,4	11 285,1

* kwota na którą podpisano umowy, przeliczenie euro wg kursu na koniec 2005 r. – 3,8365
** programy zrealizowane w okresie 1999-2003
Źródło: Dane Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej „Mapa pomocy Unii Europejskiej" 2003, Dane pozyskane z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Oddział w Toruniu (SAPARD)

Tabela 7. Środki wsparcia przedakcesyjnego dla województwa kujawsko-pomorskiego w ramach programów horyzontalnych.

Numer programu	Program	Kwota w tys. euro	Edycja 1 w tys. euro	Edycja 2 w tys. euro	Edycja 3 w tys. euro
PL9706	Phare INRED -program rozwoju regionalnego	227,5	227,5	-	-
PL2002/000-580-06.04 – SSG	Phare SSG 2002, Regionalny Rozwój Zasobów Ludzkich	1 089,6	-	1 089,6	-
PL2002/000-580-06.05 – SSG	Phare SSG 2002, Regionalny Program Wsparcia dla MŚP	1 200,0	-	1 200,0	-
PL0106.09.01	Phare SSG 2001, Promocja zatrudnienia i rozwoju zasobów ludzkich	2 447,4	-	-	2 447,4

PL0106.09.02	Phare SSG 2001, Promocja rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw	2 126, 0	-	-	2 126,0
PL0106.09.03	Phare Wsparcie inżynieryjne	114, 4	-	-	114,2
2002/000-580.06.01	Phare Krajowy Program Rozwoju Zasobów Ludzkich	1 062,5	-	-	1 062,5
2002/000-580.06.02	Phare Krajowy Program MŚP	687,5	-	-	687,5
2002/000-580.06.03	Phare Pomoc Techniczna dla programu Phare SSG	125,0	-	-	125,0
2002/000.580.01.05	Phare Koordynacja działań instytucji rynku pracy	125,0	-	-	125,0
2002/000-196.01.04	Phare BHP dla MŚP	281,2	-	-	281,2
2003/004-379.05.01	Phare Krajowy Program Rozwoju Zasobów Ludzkich	1 062,5	-	-	1 062,5
2003/004-379.05.02	Phare Krajowy Program MŚP	718,7	-	-	718,7
2003/004-379.05.03	HRD regional final	700,0	-	-	700,0
2003/004-379.05.04	SME regional final	1 069,0	-	-	1 069,0
2000/PL/16/PA/001	ISPA EDIS	101, 8	-	-	101,8
2000/PL/16/P/PA/003	ISPA Pomoc techniczna dla sektora środowiska	213, 2	-	-	213, 2
2002/PL/16/P/PA/013	ISPA Pomoc techniczna dla sektora środowiska	745, 3	-	-	745,3
2003/PL/16/PA/014	ISPA Pomoc Techniczna dla Funduszu Spójności w sektorze transportu drogowego	2, 4	-	-	2,4
Ogółem		**13 611, 1**	**227, 5**	**2 098, 4**	**11 285, 1**

Źródło: Dane Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej „Mapa pomocy Unii Europejskiej"

Nowe instrumenty finansowe, które pojawiły się wraz z przystąpieniem do UE, otworzyły drogę samorządom, przedsiębiorcom, organizacjom pozarządowym i wielu innym jednostkom do pozyskiwania środków na współfinansowanie projektów w ramach programów operacyjnych na lata 2004-2006, inicjatyw europejskich i Funduszu Spójności.

Wspólnotowy udział budżetu dla wdrażanego komponentu regionalnego ZPORR w województwie wynosi prawie 142 mln euro. W ramach funduszy strukturalnych na projekty realizowane w ramach Inicjatywy Wspólnotowej Interreg III B i C wpłynie ponad 640 tys. euro.

Program Pomocy w Przebudowie Gospodarczej Państw Europy Środkowej i Wschodniej (PHARE)

1. Łączny budżet trzech edycji przedakcesyjnego programu **Phare Spójność Społeczno-Gospodarcza** dla województwa kujawsko-pomorskiego obejmował ponad 39 mln euro.

   Wsparcie finansowe uzyskało:
   - 5 zadań inwestycyjnych w ramach Phare 2001,
   - 2 zadania inwestycyjne w ramach Phare 2002,
   - 2 zadania inwestycyjne w ramach Phare 2003.

   Wszystkie inwestycje zostały zrealizowane.
2. Program **Phare Spójność Społeczno-Gospodarcza, Rozwój Zasobów Ludzkich** w dwóch edycjach posiadał łączny budżet dla województwa kujawsko-pomorskiego w wysokości 3,5 mln euro. W ramach edycji Phare 2001 realizowane były działania w zakresie: aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu, promocji przedsiębiorczości i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw, wsparcia rozwoju lokalnych porozumień na rzecz zatrudnienia. W ramach Phare 2002 realizowano projekt: *Kujawsko-Pomorski Program Rozwoju Zasobów Ludzkich* na kwotę 1,0 mln euro.
3. Program **Phare Spójność Społeczno-Gospodarcza, Rozwój Przedsiębiorczości,** w odniesieniu do sektora małych i średnich przedsiębiorstw wdrażany jest w województwie przez Toruńską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. w ramach trzech edycji. Program Phare 2001 zakończono w końcu 2004 r. przy wykorzystaniu alokowanych środków w wielkości 96%, co sytuuje kujawsko-pomorskie jako najlepsze w kraju województwo pod względem wykorzystania funduszów tego programu. Phare 2002 zakończono realizować w maju 2006 r., a Phare 2003 w październiku 2006 r.

Instrument Przedakcesyjnej Polityki Strukturalnej (ISPA)

W województwie kujawsko-pomorskim w ramach programu ISPA, przeznaczonego na finansowanie dużych przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska i transportu, realizowane są 4 projekty o wsparciu finansowym z budżetu ISPA jak niżej:

- Modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacji ściekowej dla Bydgoszczy – 32,5 mln euro
- Gospodarka wodno-ściekowa w Toruniu – 47,5 mln euro
- Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków wraz z siecią kanalizacyjną we Włocławku – 27,24 mln euro
- Oczyszczanie ścieków w Grudziądzu – 5,4 mln euro

Przedakcesyjny Instrument Wsparcia dla Rolnictwa i Obszarów Wiejskich (SAPARD)

Program SAPARD w województwie kujawsko-pomorskim realizowany był poprzez cztery działania. Do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa złożono 2048 [redacted] z czego zarejestrowanych zostało 1898 wniosków, podpisano 1716 umów z beneficjentami, w tym według działań:

Komentarz [kk3]: Zmiana nr 3

Działanie 1. Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych i rybnych – 110 wniosków, 93 zawarte umowy,

Działanie 2. Inwestycje w gospodarstwach rolnych – 1234 wnioski, 1149 umów,

Działanie 3. Rozwój i poprawa infrastruktury obszarów wiejskich – 376 wniosków, 254 zawarte umowy,

Działanie 4. Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich – 328 wniosków, zawarto 220 umów.

Do 30 czerwca 2006 r. r. zrealizowano 1630 płatności na kwotę 277 938,6 tys. zł.

Program Aktywizacji Obszarów Wiejskich (PAOW)

Program Aktywizacji Obszarów Wiejskich (PAOW) realizowany w latach 2000-2004 współfinansowany był środkami Banku Światowego. Jego budżet obejmował 9,5 mln euro kredytu bankowego i 11,7 mln zł innych środków budżetowych. Nadrzędnym celem PAOW było pośrednie i bezpośrednie tworzenie nowych, pozarolniczych miejsc pracy na obszarach wiejskich poprzez program inwestycji w infrastrukturę techniczną na tych obszarach oraz edukację, szkolenia i udzielanie mikropożyczek mieszkańcom wsi.

Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW)

Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006 jest w trakcie wdrażania. Do końca lipca 2006 r. do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa złożono 25 874 wnioski na ogólną kwotę 545,19 mln zł. Najbardziej popularnym działaniem jest „Dostosowanie gospodarstw do standardów UE" do którego złożono 13 244 wnioski na ogólną kwotę 463,7 mln zł.

Pomijając wnioski o renty strukturalne, wnioski pozostałe ujawniają określony na dzień dzisiejszy poziom potrzeb finansowych rolników kujawsko-pomorskiego, zdeterminowanych do funkcjonowania w uwarunkowaniach wspólnotowej gospodarki rolnej.

Inicjatywy wspólnotowe

Z województwa kujawsko-pomorskiego rekrutują się partnerzy projektów międzynarodowych (międzyregionalnych) wspieranych funduszami Inicjatyw Wspólnoty Interreg III B i C oraz beneficjenci projektów wspieranych środkami inicjatywy Equal. Aktualnie projekty są w różnych fazach realizacji.

Projekt ADEP, realizowany jest razem z sześcioma regionami europejskimi, w ramach **Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG III C**, którego celem jest wymiana doświadczeń poszczególnych partnerów z różnych regionów Europy, w zakresie doskonalenia narzędzi regionalnej i lokalnej polityki rozwoju. W ramach projektu ADEP w województwie kujawsko-pomorskim realizowane są 3 podprojekty. Budżet kujawsko-pomorskiego projektu ADEP wynosi 560 tys. euro, z czego w 75 % współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Projekt DEFRIS, w ramach **Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG III B**, dotyczy współpracy oraz wymiany doświadczeń z zakresu planowania przestrzennego. Budżet projektu wynosi 300 tys. euro, w 75% współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

W ramach tematu G **Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL** *„Partnerstwo – Rodzina – Równość – Praca"* realizowany będzie projekt *Godzenie życia rodzinnego i zawodowego oraz ponowna integracja kobiet i mężczyzn, którzy opuścili rynek pracy, poprzez rozwój*

bardziej elastycznych i efektywnych form organizacji pracy oraz działań towarzyszących. Budżet projektu wynosi 4259,8 tys. zł., prawie w całości współfinansowany środkami Europejskiego Funduszu Społecznego.

W ramach tematu A **Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL** *„Ułatwianie wchodzenia i powrotu na rynek pracy osobom mającym trudności z integracją lub reintegracją na rynku pracy, celem promowania rynku pracy otwartego dla wszystkich"* realizowany jest projekt „Wstań, unieś głowę". Budżet zakończonego podprojektu 1 (2004-2005) wynosił 270 tys. zł zrefundowany z Europejskiego Funduszu Społecznego. W trakcie realizacji jest podprojekt II, którego zakończenie przewidziane jest w 2007 r.

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006 (ZPORR)

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego dla którego Instytucją Zarządzającą jest Ministerstwo Rozwoju Regionalnego jest w trakcie wdrażania. Budżet programu dla województwa kujawsko-pomorskiego ze środków Unii Europejskiej wynosi 141, 9 mln. euro, (557,1 mln PLN) w tym Priorytet I – 81,6 mln euro, Priorytet II – 23,1 mln euro oraz Priorytet III – 37,2 mln euro.

Do końca czerwca 2006 łącznie wybrano do dofinansowania i podpisano umowy na 337 projektów, na łączną kwotę środków strukturalnych przekraczającą 489,0 mln [redacted] dokonano płatności na kwotę 147,46 mln PLN, co stanowi 26,47 % alokacji.

Komentarz [kk4]: Zmiana nr 4

W ramach Priorytetu I ZPORR „Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmacnianiu konkurencyjności regionów" podpisanych zostało 45 umów na kwotę dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego 317,43 mln PLN i wypłacono 88,28 mln PLN, co stanowi 26,51 % alokacji.

W ramach Priorytetu II ZPORR „Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach" podpisano 75 umów na projekty wybrane do wsparcia na kwotę dofinansowania z Europejskiego Funduszu Społecznego 45,83 mln PLN i wypłacono 12,42 mln PLN, tj. 13,14 % alokacji.

W ramach Priorytetu III ZPORR „Rozwój lokalny" podpisanych zostało 217 umów na kwotę dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego 125,73 mln PLN i wypłacono 46,78 mln PLN co stanowi 30,82 % alokacji.

Sektorowe Programy Operacyjne 2004-2006

Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich

SPO-RZL zarządzany jest przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, natomiast Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu pełni rolę instytucji wdrażającej na poziomie regionalnym dla dwóch działań w ramach priorytetu 1:

- Działanie 1.2. Perspektywy dla młodzieży,
- Działanie 1.3. Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia.

Do końca czerwca 2006 r. na działanie 1.2. i 1.3. podpisano 82 umowy o dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego na kwotę 102,1 mln PLN i dokonano płatności na kwotę 13,4 mln PLN.

W ramach działania 2.3. Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki, schemat A „Doskonalenie umiejętności i kwalifikacji kadr", które wdrażane jest przez Toruńską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. podpisano 23 umowy z wnioskodawcami na kwotę dofinansowania 10,42 mln PLN. Do wsparcia zarekomendowanych jest następnych 7 wniosków na łączną kwotę dofinansowania 1,54 mln PLN.

Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw

W województwie kujawsko-pomorskim działania 2.1. Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo oraz 2.3. Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje, są wdrażane przez Toruńską Agencję Rozwoju Regionalnego.

Do 30 czerwca 2006 r. wg TARR podpisano 248 umów z wnioskodawcami na kwotę 13,32 mln PLN, rozliczono 66 projektów.

Sektorowy Program Operacyjny Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich

Program wdrażany jest przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (6 działań), Urzędy Marszałkowskie (3 działania) oraz Fundację Programów Pomocy dla Rolnictwa (FAPA) – 3 działania.

W Kujawsko-Pomorskim Oddziale Regionalnym Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa do 14 kwietnia 2006 r. (koniec przyjmowania wniosków) złożono 4 682 wniosków na łączną kwotę 589,85 mln PLN. Podpisano 3162 umowy na kwotę 400,50 mln PLN

W Urzędzie Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Departament Rolnictwa i Aktywizacji Obszarów Wiejskich do końca czerwca 2006 r. złożono łącznie (działanie 2.3., 2.5. wg danych MRiRW) 188 wniosków na łączną kwotę 53,71 mln PLN, podpisano 146 umów na kwotę dofinansowania 38,29 mln PLN. I złożono 27 wnioski o płatność na kwotę dofinansowania 1,49 mln PLN.

Sektorowy Program Operacyjny Rybołówstwo i Przetwórstwo Ryb

W województwie kujawsko-pomorskim wdrażany przez Regionalny Oddział Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Do końca lipca 2006 r. do programu złożono 25 wniosków na łączną kwotę 16,1 mln PLN, z czego podpisano 14 umów na kwotę pomocy w wysokości 4,2 mln PLN. Do końca czerwca 2006 r. zrealizowano płatności na kwotę 998,1 tys PLN.

Sektorowy Program Operacyjny Transport

Celem generalnym jest zwiększenie spójności transportowej kraju oraz polepszenie dostępności przestrzennej miast, obszarów i regionów Polski w układzie Unii Europejskiej. Instytucją centralnie nadzorującą proces wdrażania programu jest Ministerstwo Transportu i Budownictwa. Z województwa kujawsko-pomorskiego zgłoszono 10 wniosków, z czego 8 zostało zaakceptowanych na ogólną kwotę 267,4 mln. zł, w tym dofinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w kwocie łącznej 165,1 mln zł (dane Ministerstwa Transportu i Budownictwa na 30 czerwca 2006 r.).

2.3.3. Ocena efektywności wsparcia przedakcesyjnego i z funduszy strukturalnych

Ocena efektów wykorzystania wsparcia, w tym ze środków przedakcesyjnych i strukturalnych Unii Europejskiej jest trudna, głównie ze względu na niezadowalający system monitorowania realizacji programów. Obecnie jest ona możliwa najczęściej wyłącznie na poziomie ewidencji produktów, w ograniczonym zakresie w aspekcie ich oddziaływania oraz możliwa na poziomie krajowym (NUTS 1) a nie regionalnym (NUTS 2).

Realizacja projektów w ramach wsparcia przedakcesyjnego w większości została zakończona. Wykonane projekty inwestycyjne:

- miały charakter punktowy – PHARE 2001 (5 inwestycji), PHARE 2002 (2 inwestycje), PHARE 2003 (2 inwestycje), ISPA (4 inwestycje), co przełożyło się na korzystne rezultaty w skali lokalnej w zakresie infrastruktury transportowej, ochrony środowiska czy aktywizacji przedsiębiorczości,
- stanowiły znaczący czynnik rozwoju obszarów wiejskich (PAOW, SAPARD), szczególnie w zagospodarowaniu ich w infrastrukturę wodno-ściekową, poprawy stanu dróg oraz modernizowanie gospodarstw indywidualnych, nie mniej nie przełożyły się na wyraźne zmiany w jakości życia czy poprawie konkurencyjności gospodarki z uwagi na bardzo duże potrzeby w tym zakresie,
- miały istotny wpływ edukacyjny zarówno dla samorządów, przedsiębiorców, rolników i innych beneficjentów w kontekście pozyskiwania funduszy strukturalnych po wejściu Polski do Unii Europejskiej.

Wykorzystanie funduszy strukturalnych przez region można ocenić jako zadowalające, szczególnie z punktu widzenia efektów wdrażania ZPORR. Oferta programów zaktywizowała administrację samorządową, przedsiębiorców i organizacje społeczne, co przełożyło się na liczbę składanych projektów, często przekraczającą 10-krotnie możliwości ich wsparcia. Z uwagi na fakt, że w ramach ZPORR największe zapotrzebowanie w porównaniu z alokacją dotyczyło inwestycji lokalnej infrastruktury edukacyjnej i sportowej, regionalnej infrastruktury ochrony zdrowia, infrastruktury ochrony środowiska, przewiduje się duży popyt na środki wspierające przedsięwzięcia infrastrukturalne w okresie 2007-2013.

Aktywność województwa w pozyskiwaniu środków wsparcia rozwoju oferowanych przez programy sektorowe jest duża, największa w zakresie pozyskiwania środków z SPO Rozwój Zasobów Ludzkich. Niemniej nie znajduje to odzwierciedlenia w poprawie sytuacji na rynku pracy i zmniejszeniu bezrobocia oraz zaspokojeniu zapotrzebowania jednostek oświatowych w zakresie inwestycyjnym. Nie w pełni zadowala aktywność przedsiębiorców w zakresie absorpcji środków oferowanych przez SPO Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw.

Podsumowując:

- środki wsparcia przedakcesyjnego jakie wpłynęły do województwa w latach 1999-2005 nie wpłynęły w istotny sposób na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej regionu, były to bowiem środki bardzo skromne w stosunku do potrzeb,
- zrealizowane inwestycje w większości mają charakter punktowy, np. transportowe: budowa południowej obwodnicy Torunia, przebudowa ronda Fordońskiego, budowa

obwodnicy wokół Włocławka, zdecydowanie poprawiły one sytuacje w wymiarze lokalnym,

- środki przeznaczone na rozwój zasobów ludzkich, rozwiązywały bardziej problemy w aspekcie socjalnym aniżeli problemy równoważenia lokalnych rynków pracy,
- w wyniku interwencji z EFS wiele instytucji oświatowych wzmocniło swoją bazę techniczną o nowoczesny sprzęt komputerowy, specjalistyczny sprzęt umożliwiający kształcenie na odległość oraz wykorzystanie nowoczesnych technologii w procesie nauczania, jednak wszystkie potrzeby tego typu jednostek nie zostały w wystarczającym stopniu zaspokojone.
- [redacted] województwie
- pomimo dotychczasowego wsparcia MŚP: kapitałowego, szkoleniowego, doradczego, konieczne jest dalsze wsparcie przedsiębiorców, szczególnie w zakresie inwestycji innowacyjnych w powiązaniu z przedsięwzięciami szkoleniowymi (PO KL),
- dla poprawy efektywności wsparcia z funduszy strukturalnych w latach 2007-2013 konieczna jest lepsza koordynacja zarządzania pomiędzy programami regionalnymi i sektorowymi oraz monitoring regionalny programów sektorowych.

Komentarz [kk5]: Zmiana nr 5

3. Strategia rozwoju regionu

Podstawowym dokumentem programowym rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego jest zaktualizowana ***Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020*** przyjęta Uchwałą nr XLI/586/05 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12 grudnia 2005 r. Jej obecna koncepcja opiera się o model rozwoju regionu zakładający wzmacnianie regionalnego bieguna wzrostu i jego kreatywne oddziaływanie na procesy rozwojowe w otoczeniu. W kujawsko-pomorskim regionalnym biegunem wzrostu jest aglomeracja miejska z głównymi ośrodkami Bydgoszczą i Toruniem. Jej centralne położenie w obszarze województwa ułatwia zarówno dostęp do skoncentrowanych w niej prorozwojowych zasobów, jak i sprzyja kooperacyjnym powiązaniom z regionalnym otoczeniem.

Celem nadrzędnym Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020 jest poprawa **konkurencyjności regionu i podniesienie poziomu życia mieszkańców przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju**. Strategia postuluje działania w trzech priorytetowych obszarach: rozwoju nowoczesnej gospodarki, unowocześniania struktury przestrzenno-funkcjonalnej regionu oraz odpowiedniego rozwoju zasobów ludzkich.

Strategicznymi działaniami w sferze bezpośrednio gospodarczej są: kreowanie warunków przedsiębiorczości i upowszechnianie innowacji, wzmacnianie konkurencyjności regionalnej gospodarki rolnej oraz promocja rozwoju turystyki.

Dla modernizacji struktury przestrzenno-funkcjonalnej regionu strategicznymi są działania ukierunkowane na: rozwój sieci osadniczej zakładającej wzmacnianie funkcji metropolitalnych aglomeracji Bydgoszczy i Torunia oraz rewitalizację miast i wsi regionu, rozwój infrastruktury technicznej, rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego, rozwój infrastruktury społecznej, promocję dziedzictwa kulturowego oraz zachowanie i wzbogacanie zasobów środowiska przyrodniczego województwa.

W priorytetowym obszarze działań strategicznych rozwoju zasobów ludzkich ujęte są: budowa społeczeństwa opartego na wiedzy, wzmacnianie kapitału społecznego, promocja zatrudnienia osób pozostających bez pracy lub zagrożonych jej utratą, promocja i profilaktyka zdrowia, integracja społeczno-zawodowa i poprawa stanu bezpieczeństwa ludności.

Głównym parametrem określającym osiąganie celów strategicznych założonych na poziomie województwa jest PKB per capita. Stanowi on podstawową ocenę pozycji konkurencyjnej regionu w Unii Europejskiej oraz wyraża ocenę efektów realizacji polityki spójności. W roku 2004 PKB per capita dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego wynosił 45,4% indeksu dla UE-27, szacuje się, że w roku 2013 wskaźnik ten osiągnie poziom 55%.

3.1. Cel strategiczny Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013

Strategia rozwoju regionu przyjęta w Regionalnym Programie Operacyjnym zakłada wsparcie priorytetowych działań postulowanych przez Strategiczne Wytyczne Wspólnoty w zakresie polityki spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej, współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Celem strategicznym Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w lata 2007-2013 jest **poprawa konkurencyjności województwa oraz spójności społeczno-gospodarczej i przestrzennej jego obszaru**.

Cel strategiczny programu jest zgodny z celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia, którym jest „tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej".

Cel będzie realizowany z zachowaniem równości szans w dostępie do środków, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich.

Realizacja celu spowoduje wzmocnienie społeczno-gospodarczej roli województwa w kraju, wzrost zatrudnienia, zwiększenie dochodów mieszkańców i poprawę ich poziomu życia oraz zmniejszenie różnic w rozwoju społecznym i gospodarczym pomiędzy obszarami, w tym obszarami wiejskimi i miejskimi.

Realizacja programu powiązana będzie z promocją technologii przyjaznych dla środowiska przyrodniczego, energooszczędnych, ograniczających zmiany klimatyczne, wykorzystujące potencjał odnawialnych źródeł energii.

Projekty współfinansowane w ramach programu operacyjnego będą w pełni zgodne z postanowieniami dyrektyw: oceny oddziaływania na środowisko, siedliskowej i ptasiej. W fazie wyboru projektów zostaną zastosowane odpowiednie kryteria kwalifikacyjne celem zagwarantowania, że projekty spełniają wymagania nakreślone przez wyżej wymienione dyrektywy. Współfinansowanie projektów, które negatywnie oddziałują na potencjalne

obszary Natura 2000 (tzn. te obszary, które w opinii Komisji Europejskiej powinny zostać wyznaczone przed 01.05.2004 roku, ale nie zostały wyznaczone przez Polskę), nie będzie dozwolone.

Tabela 8. Podstawowe wskaźniki realizacji celu.[14]

Komentarz [kk6]: Zmiana nr 6

Cele	Wskaźniki	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Zakładana wartość wskaźnika w roku docelowym (2013)	Częstotliwość pomiarów	Źródło danych
Cel strategiczny: Poprawa konkurencyjności województwa oraz spójności społeczno-gospodarczej i przestrzennej jego obszaru	1. Liczba bezpośrednio utworzonych nowych etatów (RPO) : - kobiety - mężczyźni ~~1. Liczba nowoutworzonych miejsc pracy brutto ogółem: mężczyźni: kobiety:~~	szt.	0 0 0	3 200 1600 1600 ~~8 388~~ ~~4 194~~ ~~4 194~~	Roczne	IZ/ ~~Monitoring~~ ~~monitoring/ewaluacja~~
	~~1.~~2. Liczba nowoutworzonych miejsc pracy netto ogółem:	szt.	0	2 400	2-krotnie w okresie realizacji programu w 2010r. i w 2013r. ~~Roczne~~	HERMIN
	~~2.~~3. Zmiana poziomu PKB w wyniku oddziaływania RPO	%	0	2,45	2-krotnie w okresie realizacji programu w 2010r. i w 2013. ~~Roczne~~	HERMIN

[redacted]

[redacted] ~~GUS~~

Komentarz [kk7]: Zmiana nr 7

3.2. Cele szczegółowe programu

Cel strategiczny programu jest prezentowany przez następujące cele szczegółowe:

[14] Utworzone miejsca pracy (netto) - oznaczają liczbę dodatkowo pracujących ogółem w efekcie wdrożenia RPO - różnica pomiędzy scenariuszami "z RPO" i "bez RPO". Oszacowane na podstawie modelu HERMIN wartości docelowe pokazują stan na koniec 2013 roku - nie są to wielkości skumulowane.
Wpływ realizacji programu na zmianę PKB - oznacza zmianę w poziomie PKB liczonego w cenach rynkowych stałych (w %) - różnica pomiędzy scenariuszami "z RPO" i "bez RPO". Oszacowane na podstawie modelu HERMIN wartości docelowe pokazują skumulowany wpływ RPO w 2013.
Oszacowania modelu HERMIN bazują na założeniu określonego rozkładu płatności w RPO, według którego największe płatności są realizowane w roku 2013, natomiast w latach 2014 - 2015 następuje ich znaczący spadek.

1. **Zwiększenie atrakcyjności województwa kujawsko-pomorskiego** jako obszaru aktywności gospodarczej, lokalizacji inwestycji, jako obszaru atrakcyjnego dla zamieszkania i wypoczynku zarówno dla mieszkańców regionu, jak i turystów.

Realizacja celu zakłada w szczególności zdecydowaną poprawę infrastruktury technicznej komunikacyjnej (drogowej, kolejowej, lotniczej) oraz infrastruktury ochrony środowiska. Szczególnie istotnym jest zwiększenie spójności komunikacyjnej ośrodków centralnych aglomeracji Bydgoszczy i Torunia, wzmocnienie ich powiązań z regionem i otoczeniem zewnętrznym.

W realizacji tego celu niezbędne są komplementarne przedsięwzięcia w zakresie rozwoju infrastruktury transportowej w województwie zamierzone w ramach polityki regionalnej państwa.

2. **Zwiększenie konkurencyjności gospodarki regionu.**

Cel zakłada wzrost przedsiębiorczości mieszkańców i poziomu innowacyjności przedsiębiorstw. Jego realizacja wymaga zwiększenia aktywności sektora obsługi biznesu, wzrostu zdolności przedsiębiorstw do stosowania nowych technologii, współpracy przedsiębiorstw z sektorem B+RT. W realizacji celu niezbędny jest rozwój infrastruktury informatycznej (sieci szerokopasmowych) umożliwiającej powszechny dostęp do Internetu, przepływ informacji warunkującej postęp naukowo-techniczny i rozwój gospodarczy, rozwijanie e-usług. Realizacja celu zakłada rozwój usług turystycznych w kierunku podniesienia standardu świadczonych usług oraz tworzenia nowych atrakcyjnych produktów turystycznych.

Realizacja celu jest zgodna z celami Programu ramowego na rzecz konkurencyjności i innowacji (2007-2013)[15] oraz Siódmym Programem Ramowym[16].

3. **Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców.**

Realizacja celu zakłada poprawę infrastruktury społecznej w aspekcie podniesienia jakości świadczonych usług, w szczególności szkolnictwa wyższego, specjalistycznych usług medycznych.

Realizacja celu zakłada również ożywienie społeczno-gospodarcze obszarów z różnych przyczyn odstających w rozwoju, w tym „zaniedbanych" części obszarów miejskich, obszarów, które należy przystosować do nowych funkcji, jak np. byłych terenów przemysłowych i byłych terenów wojskowych.

Cele programu będą realizowane poprzez ukierunkowane działania określane jako osie priorytetowe.

Tabela 9. Struktura celów i osi priorytetowych w RPO.

CEL STRATEGICZNY RPO **poprawa konkurencyjności województwa oraz spójności społeczno-gospodarczej i przestrzennej jego obszaru**	
Cele szczegółowe programu	**Osie priorytetowe**

[15] Decyzja nr 1639/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 2006r.
[16] Decyzja nr 1982/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006r.

1. Zwiększenie atrakcyjności województwa kujawsko-pomorskiego	Oś priorytetowa 1 Rozwój infrastruktury technicznej
	Oś priorytetowa 2 Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska
2. Zwiększenie konkurencyjności gospodarki regionu	Oś priorytetowa 4 Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego
	Oś priorytetowa 5 Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw
	Oś priorytetowa 6. Wsparcie rozwoju turystyki
3. Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców	Oś priorytetowa 3 Rozwój infrastruktury społecznej
	Oś priorytetowa 7 Wspieranie przemian w miastach i w obszarach wymagających odnowy

Działania zebrane w poszczególnych osiach priorytetowych programu w różnym stopniu będą wpływać na realizację jego celów. Powyższe zróżnicowanie, jak również relacje zależności pomiędzy osiami priorytetowymi programu ukazuje poniższa tabela.

Tabela 10. Wpływ działań osi priorytetowych na realizację celów poszczególnych osi programu.

Osie priorytetowe	**Cele osi**							**Stopień wpływu**	**Ranga osi priorytetowej**
	1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**		
1		**1**	**1**	**0**	**4**	**4**	**1**	**11**	I
2	**0**		**1**	**0**	**2**	**3**	**1**	**7**	III
3	**0**	**0**		**2**	**2**	**2**	**2**	**8**	II
4	**1**	**0**	**2**		**3**	**1**	**0**	**7**	III
5	**1**	**2**	**1**	**2**		**3**	**2**	**11**	I
6	**0**	**1**	**1**	**1**	**3**		**2**	**8**	II
7	**0**	**1**	**2**	**0**	**2**	**2**		**7**	III
Stopień zależności	**2**	**5**	**8**	**5**	**16**	**15**	**8**	**59**	

Stopień wpływu / zależności:

0 – bez związku
1 – bardzo niski wpływ
2 – niski wpływ
3 – średni wpływ
4 – wysoki wpływ

5 – bardzo wysoki wpływ

Z analizy wpływu działań w ramach osi priorytetowych na realizację celów osi, celów szczegółowych programu i celu strategicznego wynika, że największy wpływ na ich realizację będą miały działania osi priorytetowych 1 i 5 (poprawa zagospodarowania w infrastrukturę techniczną i wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw). Jednocześnie osiągnięcie celów osi 5 jest najbardziej zależne od efektywności działań pozostałych osi (16 pkt.). Podobnie, wysoce zależne od innych działań programu są cele osi priorytetowej 6. Porównywalnie mniejsze znaczenie dla realizacji celu głównego programu będą miały działania osi priorytetowych dotyczące środowiska, społeczeństwa informacyjnego i rewitalizacji, tj. oś 2, 4 i 7. Analiza stopnia zależności pokazała, iż najmniej zależna od pozostałych jest oś 1 Rozwój infrastruktury technicznej (tylko 2 pkt.), ale ma ona duże znaczenie i wywiera wysoki wpływ na osie 5 i 6.

Wymierna ocena wpływu działań osi priorytetowych umożliwiła zróżnicowanie ich znaczenia określonego rangą. Najwyższą rangę w RPO mają osie 1 i 5, niższą osie 3 i 6, porównywalnie jeszcze niższą osie 2, 4 i 7. Powyższa analiza ukazuje, iż działania zebrane w poszczególnych osiach priorytetowych programu w różnym stopniu warunkować będą pomyślny finał jego realizacji.

Tabela 11. Podstawowe wskaźniki realizacji celów szczegółowych.

Komentarz [kk8]: Zmiana nr 8

Sformatowana tabela

Cele	Wskaźniki	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym 2004 r.	Zakładana wartość wskaźnika w roku docelowym (2013)	Źródło danych
Cel 1. Zwiększenie atrakcyjności województwa kujawsko-pomorskiego.	1. Drogi wojewódzkie w dobrym stanie technicznym (klasa A) w % dróg wojewódzkich ogółem	%	6,7[1]	19,4	SOSN
	2. ~~Ruch~~ Liczba pasażerów w portach lotniczych ~~(przyjazdy/wyjazdy) w tys.~~	osoby/rok	76,9	~~250,0435028 0,0001-7~~	~~GUS~~Port Lotniczy Bydgoszcz S.A.
	3. Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ludności ogółem ~~Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogółu ludności~~	%	60,2	74,0	GUS
Cel 2. Zwiększenie konkurencyjności gospodarki regionu.	4. Nakłady na działalność B+R ogółem w województwie na 1 mieszkańca w zł ~~Nakłady na działalność B+R finansowane przez podmioty gospodarcze w nakładach ogółem w %~~	zł/1 MK	~~59,158,00~~	~~64,0~~100,00	GUS
	5. Udział produkcji sprzedanej wyrobów nowych i istotnie ulepszonych w produkcji sprzedanej wyrobów ogółem w przemyśle ~~Udział produkcji wyrobów nowych i zmodernizowanych w produkcji sprzedanej przemysłu w %~~	%	22,5	~~32,0~~24,2	GUS
	6. Wartość dodana brutto na 1 pracującego ~~w tys. zł~~	tys. zł/1 prac	60,5	91,3	GUS
Cel 3. Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców.	7. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie kujawsko-pomorskim ~~Saldo migracji wewnętrznych (miesz. przyjezdnych)~~	zł	~~-1351~~2 087,30	~~0,03~~ 300,00	GUS
	8. Liczba kształcących się w systemie kształcenia ustawicznego dorosłych	osoby	22 904	~~40 000~~24 000	GUS
	9. Umieralność z powodu chorób układu krążenia ~~na 10 tys. mieszk.~~	osoby/10 tys. MK	43,8	38,0	GUS

[1] – stan w 2005 r.

3.3. Spójność Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 z dokumentami strategicznymi województwa, rządu RP oraz Wspólnoty Europejskiej oraz komplementarność z programami / funduszami

Strategia Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 bezpośrednio nawiązuje do **Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007 – 2020.** Jest ona w pełni spójna ze Strategicznymi Wytycznymi Wspólnoty przyjętymi decyzją Rady z dnia 6 października 2006 r. a także z zapisami dokumentu krajowego pt. **Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007 – 2013** wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie, zatwierdzone decyzją Komisji Europejskiej z dnia 7 maja 2007 r., które gwarantują synergię pomiędzy celami i priorytetami wspólnotowymi a politykami krajowymi.

Cel główny programu ***Poprawa konkurencyjności województwa oraz spójności społeczno-gospodarczej i przestrzennej jego obszaru*** odpowiada celowi strategicznemu NSRO *Tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej* oraz zawiera się w celu 5 NSRO *Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej*, jest zgodny z podstawowym celem polityki konwergencji Wspólnoty zamierzonej w latach 2007 – 2013.

Cel szczegółowy programu ***Zwiększenie atrakcyjności województwa kujawsko-pomorskiego*** nawiązuje wprost do celu 3 NSRO *Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski*, pośrednio do innych celów NSRO, a także do celu Strategicznych Wytycznych Wspólnoty: *Zwiększenie atrakcyjności Europy i jej regionów pod względem inwestycji i zatrudnienia.*

Cel szczegółowy programu ***Zwiększenie konkurencyjności gospodarki regionu*** nawiązuje bezpośrednio do celu 4 NSRO *Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym w szczególności sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług,* pośrednio do innych celów NSRO, a także do celu Strategicznych Wytycznych Wspólnoty: *Poprawa poziomu wiedzy i innowacyjności na rzecz wzrostu.*

Cel szczegółowy programu ***Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców*** nawiązuje do celu 2 NSRO *Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej* a na poziomie wspólnotowym do celu Strategicznych Wytycznych Wspólnoty: *Zwiększenie liczby i poprawa jakości miejsc pracy.*

Bardziej szczegółowe relacje zgodności programu do zapisów dokumentów strategicznych poziomu krajowego i wspólnotowego na poziomie celów i priorytetów zawiera [redacted] 12.

Komentarz [kk9]: Zmiana nr 9

Komplementarność i demarkacja

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego realizujący cel strategiczny NSRO, będzie również w sposób komplementarny z pozostałymi programami realizować poszczególne cele horyzontalne założone w NSRO. Do programów

tych należą: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ) – finansowany ze środków EFRR oraz Funduszu Spójności, Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (PO IG) – finansowany ze środków EFRR, Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL) – finansowany ze środków EFS, Program Operacyjny Pomoc Techniczna (PO PT) – finansowany ze środków EFRR oraz Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej (PO EWT), finansowane ze środków EFRR.

W celu wyeliminowania możliwości nakładania się interwencji poszczególnych programów operacyjnych współfinansowanych z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w ramach NSRO przygotowany został dokument operacyjny „Linia demarkacyjna pomiędzy [redacted] W ramach tego dokumentu zostały także określone linie demarkacyjne określające podział interwencji pomiędzy programami operacyjnymi polityki spójności a programami operacyjnymi Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej.

Komentarz [kk10]: Zmiana nr 10

Demarkację określono przy użyciu odpowiednio dobranych kryteriów, których zastosowanie określi miejsce realizacji (program operacyjny) danego projektu:

- **kryteria merytoryczne** – określające typ projektu (rodzaj, zakres pomocy, lokalizacja),
- **kryteria finansowe** – określające wartość (koszt) projektu,
- **kryteria beneficjenta** – określające typ podmiotu właściwego do otrzymania wsparcia na realizację danego projektu.

[redacted] W poszczególnych przypadkach konieczne było uzupełnienie demarkacji o pozostałe kryteria. Dotyczy to szczególnie *Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich* oraz *PO Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i przybrzeżnych obszarów rybackich*, gdzie realizacja projektów została dodatkowo ograniczona terytorialnie, odpowiednio do obszarów wiejskich i obszarów zależnych od rybactwa. Tam gdzie było to konieczne, demarkację uzupełniono o kryterium beneficjenta projektu. Zastosowanie przyjętych rozwiązań uniemożliwi jednoczesną realizację tych samych projektów w ramach różnych programów operacyjnych polityki spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej.

Komentarz [kk11]: Zmiana nr 11

Instytucja Zarządzająca RPO WK-P zapewni zgodność realizowanych projektów z obowiązującą linią demarkacyjną (zostanie ona uwzględniona w kryteriach wyboru projektów przyjętych przez Komitet Monitorujący).

W ramach RPO w wyznaczonych osiach priorytetowych istnieje możliwość skorzystania z mechanizmu cross-financing dla finansowania projektów łączących elementy inwestycji infrastrukturalnych z „działaniami miękkimi", który będzie monitorowany przez Instytucję Zarządzającą.

Więcej informacji na temat komplementarności działań w ramach poszczególnych osi priorytetowych RPO WK-P z innymi programami znajduje się w rozdziale 4 programu.

Tabela 12. Spójność Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 z dokumentami programowymi i strategicznymi rządu RP, województwa oraz Wspólnoty Europejskiej.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013		**Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007 – 2020**	**Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (NSS)** *(Decyzja KE z maja 2007 r.)*	**Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015** *(projekt z 29.11.2006r. przyjęty przez RM)*	**Strategiczne Wytyczne Wspólnoty dla spójności na lata 2007-2013** (Decyzja Rady z dnia 6 października 2006 r.)
Cele	**Osie priorytetowe**				
1. Zwiększenie atrakcyjności województwa kujawsko-pomorskiego	Oś priorytetowa 1. Rozwój infrastruktury technicznej	Priorytetowy obszar działań 2: Unowocześnianie struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu Działanie 2.2. Rozwój infrastruktury technicznej	Cel szczegółowy 3: Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski Cel szczegółowy 6: Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich	Priorytet 2: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej Priorytet 5: Rozwój obszarów wiejskich	Wytyczna 1: Zwiększenie atrakcyjności Europy i jej regionów pod względem inwestycji i zatrudnienia 1.1. Rozszerzenie i poprawa infrastruktury transportowej 1.3. Podjęcie kwestii intensywnego wykorzystania tradycyjnych źródeł energii w Europie
	Oś priorytetowa 2. Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska przyrodniczego	Priorytetowy obszar działań 2: Unowocześnianie struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu Działanie 2.2. Rozwój infrastruktury technicznej Działanie 2.6. Zachowanie i wzbogacanie zasobów środowiska przyrodniczego	Cel szczegółowy 3: Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski Cel szczegółowy 6: Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich	Priorytet 2: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej Priorytet 5: Rozwój obszarów wiejskich	Wytyczna 1: Zwiększenie atrakcyjności Europy i jej regionów pod względem inwestycji i zatrudnienia 1.2. Wzmocnienie synergii pomiędzy ochroną środowiska a wzrostem 1.3. Podjęcie kwestii intensywnego wykorzystania tradycyjnych źródeł energii w Europie

2. Zwiększenie konkurencyjności gospodarki regionu	Oś priorytetowa 4. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego	Priorytetowy obszar działań 2: Unowocześnianie struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu Działanie 2.3. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego	Cel szczegółowy 1: Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa Cel szczegółowy 3: Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski Cel szczegółowy 4: Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz sektora usług Cel szczegółowy 6: Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich	Priorytet 1: Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki Priorytet 2: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej Priorytet 5: Rozwój obszarów wiejskich	Wytyczna 2: Poprawa poziomu wiedzy i innowacyjności na rzecz wzrostu 2.3. Promowanie społeczeństwa informacyjnego dla wszystkich Wytyczna 3: Zwiększenie liczby i poprawa jakości miejsc pracy 3.5. Wspieranie utrzymania dobrego poziomu zdrowia pracowników
	Oś 5. Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw	Priorytetowy obszar działań 1: Rozwój nowoczesnej gospodarki Działanie 1.1. Kreowanie warunków przedsiębiorczości i upowszechnianie innowacji	Cel szczegółowy 2: Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej Cel szczegółowy 4: Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz sektora usług Cel szczegółowy 6: Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich	Priorytet 1: Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki Priorytet 5: Rozwój obszarów wiejskich	Wytyczna 2: Poprawa poziomu wiedzy i innowacyjności na rzecz wzrostu 2.1. Zwiększenie i lepsze ukierunkowanie inwestycji w BRT 2.2. Ułatwienie innowacji i promowanie przedsiębiorczości 2.4. Poprawa dostępu do finansowania
	Oś. 6. Wsparcie rozwoju turystyki	Priorytetowy obszar działań 1: Rozwój nowoczesnej gospodarki Działanie 1.3. Promocja rozwoju turystyki	Cel szczegółowy 4: Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz sektora usług Cel szczegółowy 6: Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich	Priorytet 2: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej	Wytyczna 2: Poprawa poziomu wiedzy i innowacyjności na rzecz wzrostu 2.2. Ułatwienie innowacji i promowanie przedsiębiorczości

3. Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców	Oś priorytetowa 3. Rozwój infrastruktury społecznej	Priorytetowy obszar działań 2: Unowocześnianie struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu Działanie 2.4. Rozwój infrastruktury społecznej Działanie 2.5. Promocja dziedzictwa kulturowego	Cel szczegółowy 2: Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej Cel szczegółowy 3: Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski Cel szczegółowy 6: Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich	Priorytet 2: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej Priorytet 5: Rozwój obszarów wiejskich	Wytyczna 3. Zwiększenie liczby i poprawa jakości miejsc pracy 3.3. Zwiększenie inwestycji w kapitał ludzki poprzez lepszą edukację i poprawę kwalifikacji 3.5. Wspieranie utrzymania dobrego poziomu zdrowia pracowników Większa liczba lepszych miejsc pracy
	Oś priorytetowa 7. Wspieranie przemian w miastach i obszarach wymagających odnowy	Priorytetowy obszar działań 2: Unowocześnianie struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu Działanie 2.1. Wspieranie rozwoju sieci osadniczej	Cel szczegółowy 5: Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej	Priorytet 6: Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej	Uwzględnia terytorialny wymiar polityki spójności, wkład miast we wzrost i zatrudnienie
	Oś priorytetowa 8. Pomoc techniczna		Cel szczegółowy 1: Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa Program Pomoc Techniczna		Wytyczna 3: Zwiększenie liczby i poprawa jakości miejsc pracy 3.4. Zdolności administracyjne
Cel nadrzędny – strategiczny					
Poprawa konkurencyjności województwa oraz spójności społeczno-gospodarczej i przestrzennej obszarów		Poprawa konkurencyjności regionu i podniesienie poziomu życia mieszkańców przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju	Tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej	Podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i rodzin.	Wytyczna 1: Zwiększenie atrakcyjności Europy i jej regionów pod względem inwestycji i zatrudnienia Wytyczna 2: Poprawa poziomu wiedzy i innowacyjności na rzecz wzrostu Wytyczna 3: Zwiększenie liczby i poprawa jakości miejsc pracy

3.4. Zasady realizacji programu

Projekt programu opracowano uwzględniając zasady programowania operacyjnego przyjętego przez kraje członkowskie [redacted] dla okresu 2007-2013. Zasadami, na których oparto prace nad projektem programu były: programowanie, komplementarność i spójność, koncentracja, partnerstwo, traktowane jako podstawowe dla wsparcia rozwoju regionu środkami strukturalnymi (Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006) oraz konstytucyjna zasada zrównoważonego rozwoju i powiązana z nią zasada ładu przestrzennego.

Komentarz [kk12]: Zmiana nr 12

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego jest programem wieloletnim, zamierzonym z jednej strony jako narzędzie realizacji postulatów Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego i ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego tego województwa, z drugiej jako narzędzie realizacji Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia i Strategicznych Wytycznych Wspólnoty dla okresu 2007-2013. Konstrukcja programu zakłada **spójność** jego celów z celami wymienionych programów strategicznych, uwzględnia **komplementarność** działań zamierzonych dla ich realizacji, zwłaszcza w relacji do priorytetów programów operacyjnych NSRO. Uwzględnienie zasady **koncentracji** wyraża w programie ograniczona do 8 liczba osi priorytetowych oraz struktura budżetu programu.

Kolejną zasadą realizacji programu jest **zasada partnerstwa**. Zapisy programu są rezultatem uzgodnień z partnerami społecznymi. Projekt programu był prezentowany na licznych spotkaniach konsultacyjnych z przedstawicielami samorządów (gminnych, powiatowych, województwa), przedstawicielami reprezentującymi organy rządu, przedstawicielami środowisk gospodarczych, naukowych i kulturalnych regionu, z partnerami reprezentującymi organizacje pozarządowe, w tym zajmujące się środowiskiem przyrodniczym. Przez cały okres prac nad projektem programu był on udostępniony do publicznej oceny na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego. Liczne uwagi i wnioski zgłoszone w ramach publicznych prezentacji i konsultacji kolejnych projektów programu są w nim ujęte. Jednym z ważniejszych przejawów zasady partnerstwa w trakcie realizacji programu i poszczególnych projektów jest uczestnictwo członków Komitetu Monitorującego RPO w akceptacji kryteriów wyboru operacji do współfinansowania oraz w bieżącej ocenie postępów we wdrażaniu programu i projektów. Ponadto zasada partnerstwa znajduje zastosowanie w procesie wyboru projektów poprzez uczestnictwo partnerów w ocenie projektów (ciało oceniające) oraz selekcji projektów o charakterze indywidualnym realizowanych w trybie pozakonkursowym. Projekty o charakterze indywidualnym są przyjmowane do realizacji przez Instytucję Zarządzającą w oparciu o otwarte konsultacje z partnerami.

W oparciu o zasadę partnerstwa przygotowywane były propozycje zintegrowanych pakietów projektów rozwojowych dla obszarów (powiatów) województwa, zamierzone do wdrażania w trybie pozakonkursowym. Każdy projekt kandydujący do wykazu projektów indywidualnych musiał uzyskać akceptację partnerów społecznych w powiecie, być przedmiotem konsultacji z przedstawicielami Instytucji Zarządzającej.

Zasady **zrównoważonego rozwoju** i ładu przestrzennego, odnoszone zwłaszcza do środowiska przyrodniczego ale również obszarów miast, znajdują odzwierciedlenie bezpośrednio w treści programu i są wytycznymi dla jego wdrażania, co oznacza ich powszechne zastosowanie do wszystkich osi priorytetowych. W szczególności, tam gdzie to ma zastosowanie, przy przygotowywaniu /wyborze/ wdrażaniu projektów należy wziąć pod

uwagę racjonalne i wydajne wykorzystanie energii oraz odnawialne źródła energii (np. użycie biogazu z oczyszczalni ścieków, składowisk odpadów; spalanie odpadów komunalnych w elektrociepłowniach). Zasada ta będzie zastosowana przekrojowo we wszystkich odpowiednich priorytetach w RPO. Ponadto realizacja programu powiązana będzie z promocją technologii przyjaznych dla środowiska przyrodniczego, energooszczędnych, ograniczających zmiany klimatyczne, wykorzystujące potencjał odnawialnych źródeł energii podczas przygotowywania, selekcji oraz wdrażania projektów.

Realizacja programu zakłada również w toku wdrażania stosowanie zasad **dodatkowości** oraz **zapewnienia równości płci i zapobiegania wszelkiej dyskryminacji** (Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006). Ich stosowanie będzie weryfikowane na etapie analizy konkretnych projektów wnioskowanych do wsparcia przez program. Wnioskodawcy w składanych przez siebie wnioskach o dofinansowanie projektów z EFRR w ramach RPO będą zobowiązani do wskazania zgodności zgłaszanego projektu z polityką równości szans i niedyskryminacji. Stosowanie zasady równości płci oraz niedyskryminacji będzie polegało na zapobieganiu wszelkim przejawom dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub przynależność etniczną, wyznanie lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną oraz zapewnieniu równego dostępu do korzystania z efektów realizacji projektów.

Ważną dla realizacji programu jest zasada **monitorowania**. Zakłada ona systematyczną ocenę wdrażania programu przy użyciu zbioru wskaźników monitoringu. Informacje dostarczane z bieżącej analizy wartości wskaźników winny być podstawą dla weryfikacji jego zapisów i wprowadzania zmian zgodnie z celami programu.

W trakcie realizacji programu zostanie zapewnione, że parametry projektów wdrożonych w ramach programu tj. zakres fizyczny, rozmiar finansowy, harmonogram wdrożenia, struktura zamówień będą wynikiem „wyboru najlepszej opcji" przeprowadzonego w trakcie oceny wykonalności projektu, i będą miały na celu zabezpieczenie maksymalnego poziomu konkurencyjności w fazie kontraktowania by zapobiec sztucznej fragmentacji projektu.

Zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju Województwa w programie zakłada się stosowanie **zasady terytorialnego różnicowania polityki rozwoju**, stosownie do uwarunkowań lokalnych, zakładającej łączenie efektywności działań z niwelowaniem dysproporcji w rozwoju, stosowanie właściwych dla poszczególnych obszarów instrumentów zgodnie z przypisanymi kompetencjami w zakresie kreowania rozwoju i odpowiedzialności za tę kreację. W strategii rozwoju województwa, największe kompetencje i zarazem odpowiedzialność za rozwój regionu, za wzmacnianie jego konkurencyjności, przypisuje się jego ośrodkom centralnym, miastom Bydgoszczy i Toruniowi. Odpowiednio mniejszą odpowiedzialność za rozwój województwa ponoszą jego ośrodki subregionalne, których polityki poprawy konkurencyjności winny być równoważne politykom spójności. Podstawową kompetencją i odpowiedzialnością miast powiatowych jest polityka spójności, i to zarówno w relacjach do ośrodków wzrostu wyższych poziomów, jak i swego bezpośredniego zaplecza. Zasada znajdzie odzwierciedlenie m.in. w strukturze interwencji kierowanych na poszczególne obszary, w tym na obszary wiejskie.

4. Osie priorytetowe Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013.

[redacted]

Cele osi priorytetowej

Celami osi priorytetowej są:

– poprawa zagospodarowania regionu w infrastrukturę techniczną, przede wszystkim związaną z transportem (drogowym, kolejowym, lotniczym) dla zwiększenia dostępności zewnętrznej regionu, spójności wewnętrznej oraz zwiększenia bezpieczeństwa transportowego.

Opis i uzasadnienie osi priorytetowej

[redacted]

Komentarz [kk13]: Zmiana nr 13

Wszystkie potrzeby poprawy stanu technicznego dróg, wzmocnienia bezpieczeństwa na drogach oraz zapewnienia spójności komunikacyjnej wewnątrz regionu uwzględnione na poniższej mapie (rysunek nr 10) zostały odzwierciedlone w podziale środków na poszczególne rodzaje infrastruktury transportowej przewidzianych na realizację osi priorytetowej 1.

Zakładane wsparcie w ramach osi priorytetowej uwzględnia realizację inwestycji współfinansowanych z Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko: budowę autostrady A1, budowę drogi ekspresowej S5.

[redacted]

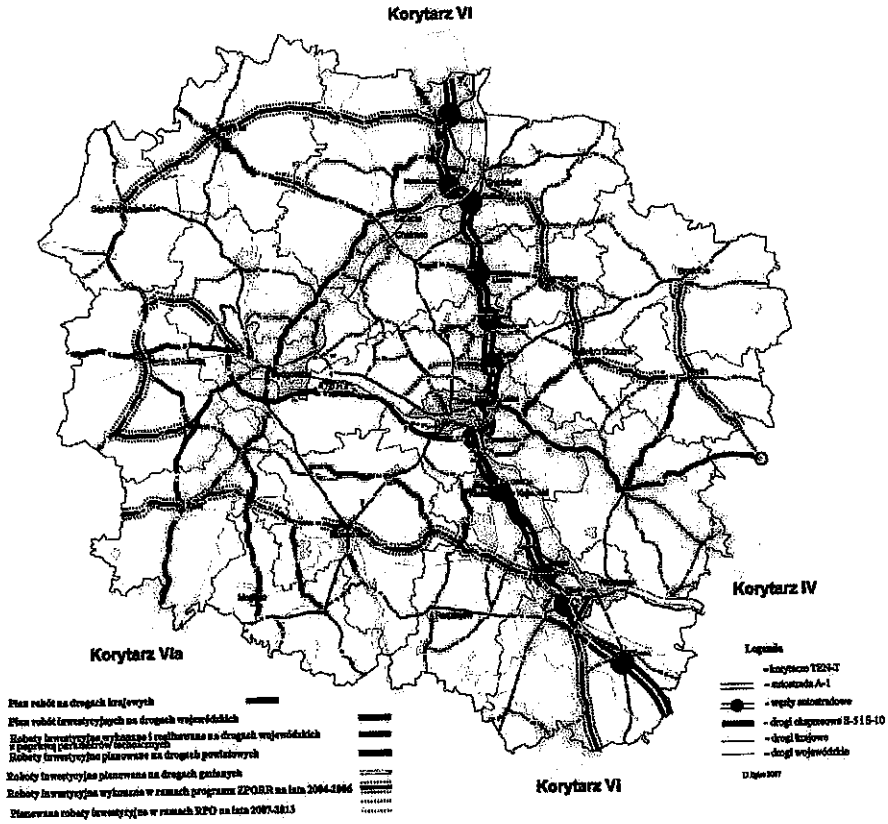

Rysunek 10. Mapa potencjalnych zadań inwestycyjnych na drogach krajowych, wojewódzkich i powiatowych województwa kujawsko-pomorskiego, zakładających utworzenie spójnego systemu komunikacyjnego.
Źródło: Opracowanie Zarząd Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy

W ramach osi priorytetowej wspierane będą działania ukierunkowane na budowę i przebudowę **infrastruktury transportu drogowego**, w tym szczególnie na zintegrowanie regionalnego układu komunikacyjnego i zespolenie go z krajowym oraz europejskim systemem komunikacyjnym. Wsparcie obejmie w kolejności:

- budowę i przebudowę sieci dróg wojewódzkich, przede wszystkim zapewniających połączenia z autostradą A-1, powiązanie z drogami krajowymi ośrodków leżących poza siecią tych dróg, a także połączeń międzywojewódzkich,
- budowę i przebudowę układu komunikacyjnego dla powiązania terenów włączonych do Pomorskiej SSE z krajowym systemem drogowym (jako uzupełnienie przedsięwzięć wspieranych w ramach PO Infrastruktura i Środowisko w zakresie przebudowy dróg krajowych) oraz innych ciągów komunikacyjnych (wojewódzkie, powiatowe i gminne) dla skomunikowania terenów przeznaczonych pod inwestycje (strefy ekonomiczne, parki przemysłowe itp.),

- budowę tras średnicowych w dużych ośrodkach miejskich oraz przepraw mostowych dla usprawnienia ruchu i ograniczenia jego natężenia w centrach,
- budowę obejść drogowych miast dla zmniejszenia ruchu tranzytowego w ich centrach oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu,
- budowę i przebudowę dróg powiatowych przede wszystkim zapewniających dogodne połączenia miast i miasteczek (miejscowości) z ośrodkiem powiatowym jako centrum obsługi ludności i gospodarki oraz połączeń między ośrodkami powiatowymi,
- budowę i przebudowę sieci dróg gminnych (z wyłączeniem dróg osiedlowych i wewnętrznych), w pierwszej kolejności zapewniających dostępność do lokalnych ośrodków wzrostu, powiązanie z drogami wyższej kategorii.

Parametry techniczne projektów transportowych muszą odpowiadać obecnemu i przyszłemu natężeniu ruchu.

Przebudowie układów drogowych największych miast regionu winny towarzyszyć przedsięwzięcia usprawniające funkcjonowanie transportu indywidualnego i zbiorowego, w szczególności ukierunkowane na zwiększenie udziału **transportu publicznego** w przewozach wewnątrzmiejskich. W ramach osi wspierana będzie rozbudowa miejskich systemów publicznego transportu pasażerskiego w głównych miastach regionu, która obejmie sieci szynowe tramwajowe, przystanki, stacje i węzły przesiadkowe, zakup taboru. Wspierane będą również projekty z zakresu zarządzania ruchem i monitorowania ruchu.

Dla zwiększenia roli **kolejowego transportu pasażerskiego** w powiązaniu obszarów wiejskich z regionalnymi i subregionalnymi ośrodkami wzrostu województwa oraz pomiędzy tymi ośrodkami, zwłaszcza z Bydgoszczą i Toruniem, wspierany będzie zakup taboru kolejowego (autobusów szynowych lub innych) oraz modernizacja linii kolejowych. Możliwa do realizacji w ramach PO Infrastruktura i Środowisko kolej miejska dla lepszego skomunikowania Bydgoszczy i Torunia, jako miast rdzeniowych Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Metropolitalnego, wspierana będzie z poziomu RPO projektami ją uzupełniającymi.

Wzrastająca intensywność powiązań regionu z europejskim otoczeniem, przewidywany wzrost ruchu turystycznego uzasadnia **rozbudowę infrastruktury** technicznej zwiększającej zdolności obsługowe **regionalnego portu lotniczego** w Bydgoszczy jako elementu węzła komunikacyjnego aglomeracji bydgosko-toruńskiej.

Kategorie interwencji:

- Transport: 16, 18, 23, 24, 25, 28, 29.

Instrument elastyczności (cross-financing)

W osi priorytetowej 1. Rozwój infrastruktury technicznej nie przewiduje się stosowania instrumentu elastyczności.

Komplementarność z działaniami współfinansowanymi z EFRROW i EFR

[redacted]

[redacted] wiejskiej

Komentarz [kk14]: Zmiana nr 14

[redacted]

Działania realizowane w ramach Osi 1. RPO WK-P nie są bezpośrednio związane z działaniami wspieranymi ze środków EFR.

Komplementarność z innymi programami operacyjnymi w ramach Polityki Spójności 2007-2013

Z Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2007-2013:

- Oś priorytetowa VI: Drogowa i lotnicza sieć TEN-T, przewiduje wsparcie budowy autostrad, dróg ekspresowych, dróg krajowych, w tym w miastach na prawach powiatu, wsparcie infrastruktury portów lotniczych znajdujących się w sieci TEN-T. Komplementarność w zakresie klasyfikacji dróg i lokalizacji lotnisk.
- Oś priorytetowa VII: Transport przyjazny środowisku (FS), przewiduje wsparcie transportu miejskiego w obszarach metropolitalnych, wsparcie rozwoju transportu intermodalnego, wsparcie dla rozwoju transportu kolejowego. Komplementarność w zakresie obszaru realizacji programu.
- Oś priorytetowa VIII: Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe (EFRR), przewiduje wsparcie infrastruktury transportowej poza siecią TEN-T, wsparcie rozwoju inteligentnych systemów transportowych, wsparcie z zakresu bezpieczeństwa dla lotnisk obsługujących ruch międzynarodowy. Kryterium demarkacji stanowi klasyfikacja dróg.

Spodziewane efekty realizacji osi priorytetowej

Oczekuje się, że wspieranie działań w ramach osi spowoduje:

- lepszy stan techniczno-użytkowy dróg i obiektów inżynieryjnych,
- mniejszą liczbę wypadków i kolizji drogowych,
- większą dostępność komunikacji kolejowej, lepszą jakość usług kolejowych,
- wzrost nowych inwestycji kreujących nowe miejsca pracy.

Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej

Komentarz [kk15]: Zmiana nr 15

	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych

Wskaźniki produktu	1. Liczba projektów z zakresu transportu~~Liczba projektów z zakresu transportu~~ 2.	szt.	0	30230	rok	IZZ beneficjenci beneficjenci
	3. ~~Długość wybudowanych dróg Liczba kilometrów~~ 2. ~~nowych dróg~~ w tym: gminnych powiatowych wojewódzkich ~~lokalnych~~ ~~regionalnych~~	km	0 0 0 0	1680 24 21 5		beneficjenci
	3. Długość przebudowanych dróg ~~przebudowanych dróg~~ w tym: gminnych powiatowych wojewódzkich ~~lokalnych~~ ~~regionalnych~~	km	0 0 0 0	398580 162 156 262		
	4. Długość linii kolejowych w tym: wybudowanych przebudowanych~~Liczba kilometrów~~ ~~nowych linii kolejowych~~ ~~przebudowanych linii kolejowych~~	km	0 0 0 0	61,99 0 61,99		
Wskaźniki rezultatu	4. Oszczędność czasu na nowych i przebudowanych drogach w przewozach pasażerskich i towarowych~~Oszczędność czasu w euro na nowych i przebudowanych drogach w przewozach pasażerskich i towarowych~~	euro/rok	0	18 674 000~~Wartość zostanie oszacowana~~	rok	beneficjenci
	6. Dodatkowa liczba pasażerów obsłużonych przez usprawniony transport miejski ~~przyrost liczby ludności korzystającej z transportu miejskiego (przyrost rejsów w wozach)~~	%osoby/rok	~~86,0~~ 0	~~1,5~~		
	7. Liczba pasażerów korzystających z transportu lotniczego~~Ruch pasażerów w portach lotniczych (przyjazdy, wyjazdy)~~	osoby/rok~~ty~~	~~76,9~~ 0	280 000~~250400~~		
	8. Oszczędność czasu na nowych i przebudowanych liniach kolejowych w przewozach pasażerskich i towarowych~~Oszczędność czasu w euro na nowych i przebudowanych liniach kolejowych w przewozach pasażerskich i towarowych~~	euro/rok	0	10 000 000~~Wartość zostanie oszacowana~~		

[redacted] GUS

Sformatowano: Czcionka: 9 pt

Sformatowano: Nie Wyróżnienie

Komentarz [kk16]: Zmiana nr 16

Beneficjenci

~~Jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, jednostki organizacyjne jst, administracja rządowa, przedsiębiorstwa.Jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną, administracja rządowa, przedsiębiorstwa.~~

Komentarz [kk17]: Zmiana nr 17

Oś priorytetowa 2. Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska

Cele osi priorytetowej

Celem osi priorytetowej jest poprawa jakości środowiska przyrodniczego, jego racjonalne kształtowanie i zachowanie zasobów naturalnych dla polepszenia warunków życia mieszkańców i stanowienia korzystnych warunków dla rozwoju gospodarki, przy uwzględnieniu zasady zrównoważonego rozwoju.

Opis i uzasadnienie osi priorytetowej

Województwo kujawsko-pomorskie charakteryzuje się dużą bioróżnorodnością, a 32,4% jego terytorium zajmują obszary prawnie chronione. Walory przyrodnicze mają istotny wpływ na jakość życia mieszkańców, stanowią o atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej regionu. Zachowanie zasobów i walorów przyrodniczych dla przyszłych pokoleń wymaga nie tylko ochrony, ale i wzbogacania różnorodności biologicznej oraz szeroko rozumianej edukacji ekologicznej społeczeństwa.

Występujące jeszcze braki z zakresu infrastruktury ochrony środowiska obniżają atrakcyjność lokalizacyjną regionu, niekorzystnie determinują możliwości jego rozwoju gospodarczego oraz niekorzystnie oddziałują na warunki życia mieszkańców.

Zmierzając do osiągnięcia standardów jakościowych stanu środowiska przyrodniczego określonych dyrektywami UE, wynikających z Traktatu Akcesyjnego w zakresie ochrony środowiska, jako celowe uznaje się działania skierowane na rozwój i unowocześnienie infrastruktury ochrony i racjonalnego użytkowania środowiska oraz zapobiegania zagrożeniom.

Zakładane wsparcie w ramach osi priorytetowej uwzględnia możliwość realizacji inwestycji współfinansowanych z Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Poważnym źródłem zagrożeń środowiska przyrodniczego województwa, zwłaszcza wód powierzchniowych i podziemnych, jak wskazano w diagnozie jest niewłaściwie rozwiązana **gospodarka wodno-ściekowa**.

Wspierane będą przedsięwzięcia rozwoju i unowocześniania sieci przesyłowych i urządzeń oczyszczalni ścieków, w szczególności wykorzystujące potencjał energetyczny odpadów (gazów) dla celów gospodarczych, pod warunkiem ich opłacalności ekonomicznej.

Priorytetowo traktowane będą projekty w aglomeracjach[18] od 2 tys. RLM[19] do 15 tys. RLM prowadzące do zredukowania ilości zanieczyszczeń odprowadzanych ze ściekami do wód i ziemi, w szczególności w zlewni rzeki Brdy i Drwęcy, na których usytuowane są ujęcia wody powierzchniowej dla Bydgoszczy i Torunia (ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych). Przedsięwzięcia te powinny zdecydowanie ograniczyć zanieczyszczanie wód otwartych predysponowanych dla użytkowania w celach rekreacyjnych i sportowych w szczególności rzek: Wisły, Drwęcy, Brdy, Osy, Noteci, jezior: Głuszyńskiego, Skępskiego, Łasińskiego, jezior Pojezierza Brodnickiego, Zalewu Koronowskiego. Wsparcie będą mogły uzyskać projekty dotyczące rozwoju i modernizacji systemów zaopatrzenia i uzdatniania wody.

Gospodarka odpadami w województwie kujawsko-pomorskim polega głównie na unieszkodliwianiu odpadów poprzez składowanie na składowiskach odpadów. Wspierane będą przedsięwzięcia inwestycyjne z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi, w tym: skierowane na zapobieganie powstawaniu odpadów, segregację i odzysk odpadów, których powstania nie można uniknąć, unieszkodliwianie odpadów. Wsparcie będzie kierowane na tworzenie kompleksowych systemów racjonalnego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym zintegrowanej infrastruktury do prowadzenia segregacji i selektywnej zbiórki odpadów, transportu odpadów, ich odzysku, recyklingu, składowania i unieszkodliwiania w inny sposób niż składowanie, w tym połączonego z odzyskiem energii.

Wsparciem objęte będą projekty zgodne z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Zachowanie standardów jakości powietrza związane jest z ograniczeniem emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych powstających przy produkcji energii cieplnej. Wspierany będzie rozwój i modernizacja miejskich systemów (źródła i sieci) infrastruktury cieplnej oraz systemów ogrzewania obiektów usług publicznych wykorzystujących nowoczesne, energooszczędne urządzenia i technologie. Wsparcie ukierunkowane będzie również na ograniczenie strat ciepła na przesyłach.

Biorąc pod uwagę występujący niski stopień gazyfikacji, szczególnie na obszarach wiejskich wspierane będą inwestycje udostępniające zasilanie gazem ziemnym, pod warunkiem ekonomicznego uzasadnienia tych inwestycji braku sprzeczności z liberalizacją rynku.

Wykonując zobowiązania akcesyjne w zakresie wzrostu udziału produkcji **energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych**, zakłada się wspieranie projektów w zakresie produkcji i przesyłu energii elektrycznej i cieplnej z siłowni wykorzystujących: biomasę, energię słoneczną, geotermalną, wód płynących. Zgodnie z ustaleniami posiedzenia Rady Europejskiej z dnia 8-9 marca 2007 r. państwa członkowskie UE zostały zobowiązane do racjonalnego wykorzystania energii i jednocześnie do rozwoju produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Zostały przyjęte następujące cele:

- udział energii ze źródeł odnawialnych wynoszący 20 % całkowitego zużycia energii w UE do roku 2020. Cel ma być wiążący, ale tak jak zaproponowała Polska ciężar realizacji zobowiązania będzie mniejszy dla państw, które startują z gorszej pozycji,

[18] Aglomeracja według Prawa Wodnego oznacza teren, na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków komunalnych.

[19] RLM - ładunek substancji organicznych, biologicznie rozkładalnych, wyrażony jako wskaźnik pięciodobowego biochemicznego zapotrzebowania na tlen w ilości 60 g tlenu na dobę; równoważna liczba mieszkańców (zgodnie z art.43.ust.2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne).

- zwiększenie o 20 % efektywności energetycznej,
- doprowadzenie w sposób opłacalny do osiągnięcia przez wszystkie państwa członkowskie do roku 2020 wiążącego celu minimalnego w postaci 10% udziału biopaliw w ogólnym zużyciu benzyny i oleju napędowego w transporcie na terytorium UE. Wiążący charakter tego celu jest właściwy pod warunkiem, że zapewniona będzie trwałość produkcji, biopaliwa drugiej generacji staną się dostępne na rynku i, że dyrektywa w sprawie jakości paliw zostanie odpowiednio zmieniona, aby zezwolić na właściwe poziomy mieszania.

W zakresie zapobiegania zagrożeniom naturalnym wspierany będzie **rozwój infrastruktury przeciwpowodziowej i zabezpieczenia przed deficytem wody**. Wspierane będą przede wszystkim inwestycje, które mają na celu zwolnienie szybkości odpływu wód opadowych oraz zwiększenie retencyjności zlewni, ukierunkowane na zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody, przeciwdziałających odpływowi wód ze zlewni, szczególnie na obszarach jej deficytu dla gospodarki rolnej, w tym budowy i modernizacji zbiorników wielozadaniowych, o pojemności mniejszej niż 10 mln m^3. Projekty będą obejmować m.in. odtworzenie zdolności retencyjnych naturalnych terenów zalewowych i podmokłych; konserwację i ochronę oraz gdzie możliwe, odtworzenie terenów podmokłych i zalewowych, w tym m.in. meandrów rzecznych, ponowne połączenia rzek z ich naturalnymi terenami zalewowymi, zaprzestanie melioracji, przywrócenie naturalnego koryta rzecznego, w tym cofnięcie regulacji koryta rzecznego czy rozbiórka wałów przeciwpowodziowych i innych urządzeń przeciwpowodziowych, które stanowią przeszkodę dla swobodnego przepływu wód powodziowych, rozwój suchych polderów przeciwpowodziowych, które mogłyby być użytkowane jako np. łąki, odbudowę terenów leśnych, itp.

Projekty infrastrukturalne będą miały na celu ochronę zdrowia i bezpieczeństwo w tym dóbr wartościowych przede wszystkim na obszarach zurbanizowanych; w szczególności priorytetem będzie rehabilitacja istniejącej infrastruktury w celu zapewnienia właściwego poziomu bezpieczeństwa powodziowego (wałów przeciwpowodziowych, przepompowni, suchych zbiorników (polderów). Realizacja nowych projektów infrastrukturalnych będzie możliwa tylko wtedy, gdy pomimo realizacji działań poza-infrastrukturalnych zagrożenie przeciwpowodziowe będzie istniało nadal oraz pod warunkiem spełnienia wymagań Artykułu 4.7 Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Ponadto w sytuacjach, gdy zagrożenie [redacted] istnieje i będzie musiało być zarządzane, wsparcie uzyska przygotowanie i utrzymanie w stanie gotowości operacyjnej, regionalnych i lokalnych planów postępowania w sytuacjach zagrożenia [redacted]. Pomoc nie będzie udzielana na inwestycje z zakresu melioracji wodnych podstawowych nie związanych z ochroną przeciwpowodziową oraz melioracji szczegółowych.

Komentarz [kk18]: Zmiana nr 18

Wsparcie mogą uzyskać zadania z zakresu skutecznego prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałania poważnym awariom.

Realizując cel nadrzędny Strategii rozwoju województwa „...respektowanie zasad zrównoważonego rozwoju" wsparcie ukierunkowane będzie na **ochronę i promocję zasobów przyrodniczych** regionu dla ograniczenia degradacji środowiska i strat zasobów różnorodności biologicznej. Wspierane będą projekty z zakresu zachowania różnorodności gatunkowej, przywracania i ochrony naturalnego stanu siedlisk przyrodniczych, udrażniania korytarzy ekologicznych dla znoszenia barier lub ograniczeń przemieszczania się zwierząt oraz projekty sprzyjające kształtowaniu proekologicznych postaw społecznych, w tym

budowy lub modernizacji infrastruktury związanej z udostępnianiem i promocją obszarów chronionych, -jak i wyznaczanie i urządzanie ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych itp.

~~W ramach osi priorytetowej wspierane będą również projekty współpracy międzynarodowej w zakresie tworzenia sieci współpracy międzyregionalnej, wymiany doświadczeń, prowadzenia wspólnych kampanii informacyjnych i promocyjnych w tym działania przewidziane w ramach Inicjatywy Komisji „Regiony na rzecz zmian gospodarczych" przyjętej Komunikatem Komisji Wspólnot Europejskich nr KOM(2006)675 w dniu 8 listopada 2006 roku, lub projekty będące wynikiem w/w działań.~~ ~~W ramach osi priorytetowej wspierane będą również projekty współpracy międzynarodowej w zakresie tworzenia sieci współpracy międzyregionalnej, wymiany doświadczeń, prowadzenia wspólnych kampanii informacyjnych i promocyjnych w tym działania przewidziane w ramach Inicjatywy Komisji „Regiony na rzecz zmian gospodarczych" przyjętej Komunikatem Komisji Wspólnot Europejskich nr KOM(2006)675 w dniu 8 listopada 2006 roku.~~

Komentarz [kk19]: Zmiana nr 19

Kategorie interwencji:

- Energia: 43, 35, 40, 41, 42,
- Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom: 44, 45, 46, 47, 48, 50, 51, 53, 54.

Instrument elastyczności (cross-financing)

W osi priorytetowej 2. Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska nie przewiduje się stosowania instrumentu elastyczności

Komplementarność z działaniami współfinansowanymi z EFRROW i EFR

Działania realizowane w ramach Osi 2. RPO WK-P są komplementarne do działań wspieranych ze środków EFRROW w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich:

- Oś 3. Działanie „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej". Kryterium demarkacji jest lokalizacja, zakres pomocy i wysokość pomocy.
- Oś 2. Działanie „Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez: katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych". Kryterium demarkacji jest zakres pomocy, typ beneficjenta. Działanie „Program rolno-środowiskowy (płatności rolno-środowiskowe)". Kryterium demarkacji jest rodzaj beneficjenta i zakres pomocy.
- Oś 1. Działanie „Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa". Kryterium demarkacji jest zakres pomocy, typ beneficjenta.
- Oś 4. LEADER Działanie „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju". Kryterium demarkacji jest lokalizacja, typ beneficjenta.

Działania realizowane w ramach Osi 2. RPO WK-P są komplementarne z działaniami wspieranymi ze środków EFR w ramach Programu Operacyjnego Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich 2007-2013:

- Oś 2. „Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo [redacted] ~~rybny~~[redacted]
- Oś 3. „Środki służące wspólnemu interesowi",

Komentarz [kk20]: Zmiana nr 20

- Oś. 4 „Zrównoważony rozwój obszarów zależnych od rybactwa".

Kryterium demarkacji jest zakres pomocy i beneficjent.

Komplementarność z innymi programami operacyjnymi w ramach Polityki Spójności 2007-2013

Z Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2007-2013:

- Oś priorytetowa I: Gospodarka wodno-ściekowa (FS), przewiduje wsparcie dla systemów zbierania i oczyszczania ścieków, kompleksowych rozwiązań gospodarki wodno-ściekowej). Kryterium demarkacji jest wielkość aglomeracji.
- Oś priorytetowa II: Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi (FS) (kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi). Kryterium demarkacji jest liczba mieszkańców obsługiwanych przez systemy i instalacje.
- Oś priorytetowa III: Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska (FS) (zbiorniki retencyjne, działania przeciwpowodziowe, zarządzanie zasobami i przeciwdziałania zagrożeniom środowiska oraz monitoring środowiskowy). Kryterium demarkacji jest pojemność pojemników i wartość projektów.
- Oś priorytetowa V: Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych (EFRR) – (ochrona i kształtowanie postaw ekologicznych, zachowanie różnorodności gatunkowej, ochrony siedlisk, kampanie informacyjno-promocyjne, budowa przejść dla zwierząt i likwidacja barier). Kryterium demarkacji jest wartość projektów.
- Oś priorytetowa X: Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku energetyczna, przewiduje wsparcie dla energii wytwarzanej w skojarzeniu z ciepłem, obniżenia energochłonności, rozwój odnawialnych źródeł energii. Kryterium demarkacji jest wartość projektów.

Komentarz [kk21]: Zmiana nr 21

- Oś priorytetowa X: Bezpieczeństwo energetyczne przewiduje wsparcie dla systemów przesyłu i dystrybucji gazu. Kryterium demarkacji jest wartość projektów.

Komentarz [kk22]: Zmiana nr 22

Spodziewane efekty realizacji osi priorytetowej

Oczekuje się, że wspieranie działań w ramach osi spowoduje:

- lepszy stan środowiska przyrodniczego (wód, gleby, powietrza, środowiska akustycznego),
- ograniczenie zagrożeń naturalnych (powodzie, susze, pożary),
- zwiększenie udziału energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych.

Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej

Komentarz [kk23]: Zmiana nr 23

	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych

Wskaźniki produktu	Liczba projektów z zakresu: 1. gospodarki wodno-ściekowej	szt.	0	5030		IZ
	2. gospodarki odpadami	szt.	0	4234		IZ
	3. ochrony powietrza mających na celu poprawę jakości powietrza	szt.	0	2563		IZ
	4. bezpieczeństwa powodziowego i retencji	szt.	0	682		IZ
	5. zaopatrzenia ludności w gaz	szt.	0	73		IZ
	6. bioróżnorodności 7. 6.	szt.	0	3056		
	5. 7. energii odnawialnej	szt.	0	zostanie oszacowane0		beneficjenci beneficjenci
	9. 2. prewencji zagrożeń	szt.	0	6		
	10. 2. Długość sieci kanalizacyjnej w tym wybudowanej, zmodernizowanej	km	4447,2 10	120263		
	11. 10. Długość elementów zapobiegających powodziom	km	0	60,0015		
	12. 11. Moc zainstalowana energii ze źródeł odnawialnych Dodatkowa moc zainstalowana energii ze źródeł odnawialnych (MW)	MW	215,6 10	8,0	rok	beneficjenci
	Liczba projektów z zakresu prewencji zagrożeń	szt.	0	zostanie oszacowana		
Wskaźniki rezultatu	13. 12. Liczba osób podłączonych do wybudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej Liczba osób przyłączonych do kanalizacji w wyniku realizacji projektów	osoby	0 0	33 600		
	14. 13. Liczba osób podłączonych do wybudowanej/zmodernizowanej sieci wodociągowej Liczba osób przyłączonych do sieci wodociągowej w wyniku realizacji projektów	osoby	0 0	1 340 zostanie oszacowana		IZbeneficjenci
	15. 14. Liczba osób objętych systemem zagospodarowania odpadów Liczba osób objętych selektywną zbiórką odpadów w wyniku realizacji projektów	%osoby	0 0	70 8 100		beneficjenci WIOŚ
	16. 15. Liczba osób objęta ochroną przeciwpowodziową Liczba osób zabezpieczonych przed powodzią w wyniku realizacji projektów	Tys. Osób osoby	0 0	30 127 000		
	17. 16. Powierzchnia terenów zrekultywowanych w wyniku realizacji projektów	km²	0 0	zostanie oszacowana 0,61		beneficjenci WIOŚ

[2] 2004 r. wg WIOŚ

Sformatowano: Czcionka: 9 pt, Pogrubienie

Komentarz [kk24]: Zmiana nr 24

Beneficjenci

Jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną, administracja rządowa, inne jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych, PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne, parki krajobrazowe, spółki wodne, organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa.

OS priorytetowa 6. Rozwój infrastruktury społecznej

Cele osi priorytetowej

Celami osi są:

– poprawa jakości i dostępności usług społecznych poprzez inwestycje w infrastrukturę społeczną (edukacyjną, zdrowia, pomocy społecznej, kultury), w tym dla osób niepełnosprawnych,

– ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego.

Opis i uzasadnienie osi priorytetowej

Jednym z głównych wyznaczników atrakcyjności regionu zarówno dla lokalizacji działalności gospodarczej, jak i zamieszkania, jest bogata oferta usług społecznych co w przypadku województwa kujawsko-pomorskiego tworzy konieczność działań inwestycyjnych w infrastrukturę warunkującą wysoką jakość świadczonych usług oraz poprawę jej dostępności, w tym dla osób niepełnosprawnych.

W ramach osi priorytetowej, dla poprawy jakości kształcenia, zakłada się wsparcie **rozwoju i unowocześniania infrastruktury edukacyjno-wychowawczej**.

W zakresie szkolnictwa wyższego, wsparcie będzie dotyczyć: budowy, rozbudowy i modernizacji oraz wyposażania obiektów szkół, związanych z działalnością dydaktyczną. Akcentowany rozwój wyższego szkolnictwa zawodowego, implikuje preferencje dla wspierania unowocześniania i wyposażania laboratoriów i pracowni dydaktycznych tych uczelni. Ponadto wsparcie będą mogły uzyskać przedsięwzięcia związane z budową, modernizacją i wyposażeniem: bibliotek, obiektów sportowych, domów studenckich i innych elementów ważnych dla osiągania wysokich standardów kształcenia. Wspierane będą projekty z tradycyjnych ośrodków szkolnictwa wyższego w Toruniu i w Bydgoszczy dla wzmocnienia głównych funkcji metropolitalnych tych miast, a także projekty rozwoju infrastruktury istniejących wyższych szkół w obecnych i potencjalnych ośrodkach subregionalnych województwa: Włocławku, Grudziądzu, Inowrocławiu, Brodnicy i Tucholi.

Wsparcie będzie także kierowane na wzmocnienie szeroko rozumianej bazy dydaktycznej szkolnictwa osób dorosłych (ustawicznego), dla ich zawodowej adaptacji do potrzeb rynku pracy.

W ramach osi priorytetowej zakłada się również wspieranie przedsięwzięć skierowanych na rozbudowę i unowocześnienie obiektów oraz poprawę wyposażenia placówek oświatowych i wychowawczych pozostałych poziomów kształcenia, w tym ich uzupełnianie o brakujące dziś takie elementy jak np.: pracownie przedmiotowe, specjalistyczne i warsztaty nauki zawodu, obiekty dla szkolnego sportu, rekreacji i kultury.

Wysoka przedwczesna umieralność, struktura zachorowalności i wynikające stąd potrzeby lecznictwa oraz profilaktyki zdrowotnej w regionie przedstawione w diagnozie programu, wymagają dalszego **rozwoju infrastruktury ochrony zdrowia.** Wspierane będą inwestycje zapewniające wysoki standard usług medycznych placówek lecznictwa otwartego i

zamkniętego, w tym przebudowa i modernizacja szpitali, centrów diagnostycznych, wdrażanie nowych technologii medycznych, wyposażenie zakładów opieki zdrowotnej w nowoczesną aparaturę i sprzęt medyczny, dostosowanie obiektów dla osób niepełnosprawnych.

Dla poprawy świadczonych usług wsparcie mogą uzyskać inwestycje w infrastrukturę pomocy społecznej, w tym placówki opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży oraz domy pomocy społecznej.

Bogate dziedzictwo kulturowe regionu, w tym unikalne zabytki architektury romańskiej i gotyckiej, przykłady historycznej urbanistyki, wymaga działań zamierzonych dla jego zachowania dla przyszłych pokoleń, które na ogół są także korzystne dla jego promocji turystycznej. W związku z tym wspierane będą inwestycje ukierunkowane na poprawę stanu technicznego obiektów i zespołów zabytkowych, ich przystosowanie do świadczenia nowych funkcji, na przykład aktywności kulturalnej.

Dla wzmocnienia pozycji kulturalnej regionu, wspierane będą inwestycje **rozwoju infrastruktury kultury** o znaczeniu regionalnym, zwiększające potencjał kreacji oferty kulturalnej będącej znakiem rozpoznawczym województwa kujawsko-pomorskiego, elementem jego wizerunku.

Wspieranie rozwoju infrastruktury społecznej o ponadregionalnym zasięgu oddziaływania, w miastach Bydgoszczy i Toruniu, będzie wzmacniać ich funkcje metropolitalne.

Kategorie interwencji:

- Inwestycje w infrastrukturę społeczną: 75, 76, 77, 79,
- Kultura: 58, 59, 60.

Instrument elastyczności (cross-financing)

W osi priorytetowej 3. Rozwój infrastruktury społecznej nie przewiduje się stosowania instrumentu elastyczności.

Komplementarność z działaniami współfinansowanymi z EFRROW i EFR

Działania realizowane w ramach Osi 3. RPO WK-P są komplementarne do działań wspieranych ze środków EFRROW w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich:

- Oś 3. Działanie „Odnowa i rozwój wsi." Kryterium demarkacji jest lokalizacja oraz wartość projektu.

Działania realizowane w ramach Osi 3. RPO WK-P nie są bezpośrednio związane z działaniami wspieranymi ze środków EFR.

Komplementarność z innymi programami operacyjnymi w ramach Polityki Spójności 2007-2013

Z Programem Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka 2007-2013:

- [redacted] projekty dotyczące

Komentarz [kk25]: Zmiana nr 25

infrastruktury badawczo-rozwojowej w ośrodkach o wysokim potencjale badawczym (m.in. centrach zaawansowanych technologii, centrach doskonałości, laboratoriach świadczących specjalistyczne usługi). Kryterium demarkacji jest wartość projektu.

Z Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2007-2013:

- Oś [redacted] XI~~VII~~: Infrastruktura szkolnictwa wyższego – infrastruktura dydaktyczna (budynki i wyposażenie) w zakresie nowoczesnych technologii; infrastruktura społeczeństwa informacyjnego dla celów dydaktycznych; infrastruktura dydaktyczna dotycząca innych kierunków kształcenia niż wymienione w celu działania oraz infrastruktura towarzysząca (np. sportowo-rekreacyjna) wykorzystywana przez studentów. Kryterium demarkacji jest wartość projektu.

Komentarz [kk26]: Zmiana nr 26

- Oś [redacted] XII~~I~~: Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia – infrastruktura ochrony zdrowia o znaczeniu ponadregionalnym: wsparcie zakładów opieki zdrowotnej, dla których organami założycielskimi są: minister, centralny organ administracji rządowej, publiczna uczelnia medyczna lub publiczna uczelnia prowadząca działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych. Poza tym beneficjentami mogą być publiczne uczelnie medyczne lub publiczne uczelnie prowadzące działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych; infrastruktura zintegrowanych systemów ratownictwa (budynki, sprzęt medyczny, środki transportu sanitarnego, lądowiska), gdzie beneficjentem są publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, w tym prowadzone przez jst, oraz kolumny transportu sanitarnego; wsparcie dla wojewódzkich centrów powiadamiania ratunkowego. Kryterium demarkacji są: typ projektu (zakres pomocy, lokalizacja), wartość projektu oraz rodzaj beneficjenta.

Komentarz [kk27]: Zmiana nr 27

- Oś [redacted] XII~~I~~ Kultura i dziedzictwo kulturowe – ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym (w tym projekty dotyczące obiektów umieszczonych na liście światowego dziedzictwa kulturowego UNESCO i Pomniki Prezydenta RP); rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym; rozwój infrastruktury szkolnictwa artystycznego. Kryterium demarkacji są: typ projektu (zakres pomocy, lokalizacja), wartość projektu oraz rodzaj beneficjenta.

Komentarz [kk28]: Zmiana nr 28

Z Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki (centralny):

- Oś priorytetowa I. „Zatrudnienie i integracja społeczna".
- Oś priorytetowa II. „Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących - opracowywanie programów profilaktycznych i programów wspierających powrót do pracy"; podnoszenie kwalifikacji personelu medycznego, w szczególności pielęgniarek i położnych oraz lekarzy deficytowych specjalności; podnoszenie jakości w jednostkach służby zdrowia.
- Oś priorytetowa III „Wysoka jakość systemu oświaty".
- Oś priorytetowa IV „Szkolnictwo wyższe i nauka".

[redacted] regionach

Komentarz [kk29]: Zmiana nr 29

Kryterium demarkacji jest typ projektu.

[redacted] województwie

Komentarz [kk30]: Zmiana nr 30

Spodziewane efekty realizacji osi priorytetowej:

Oczekuje się, że wspieranie działań w ramach osi spowoduje:

- lepszą jakość świadczonych usług ,
- większą dostępność do medycznych usług specjalistycznych,
- zwiększenie potencjału edukacyjnego,
- lepszy stan zasobów dziedzictwa kulturowego.

Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej

Komentarz [kk31]: Zmiana nr 31

Sformatowano: Nie Wyróżnienie

Sformatowano: Wyróżnienie

	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych
Wskaźniki produktu	1. Liczba projektów z zakresu edukacji~~tym szkolnictwa wyższego~~	szt. ~~szt.~~	0	70	rok	IZ
	~~2. szkolnictwa wyższego~~	szt.	0	4		
	~~3. zdrowia~~	szt.	0	7045		~~beneficjenci~~
	4. kultury	szt.	0	615		
	5. ~~2.~~ Powierzchnia użytkowa nowych obiektów przeznaczonych na cele dydaktyczne	m^2	0	~~7 77025 000~~		
Wskaźniki rezultatu	6. Liczba studentów ~~uczniów~~ korzystających z efektów projektu	osoby	0	~~2 59025 000~~		
	~~7. Liczba uczniów korzystających z efektów projektu~~	osoby	0	~~4 000~~		
	~~8. Potencjalna liczba specjalistycznych badań medycznych, które zostaną wykonane zakupionym sprzętem~~ ~~Potencjalna liczba specjalistycznych badań medycznych przeprowadzonych sprzętem zakupionym lub zmodernizowanym w wyniku realizacji projektów~~	szt./rok	0	~~zostanie oszacowana~~ ~~1 826 289~~		beneficjenci ~~beneficjenci~~
	~~9. Liczba osób odwiedzających obiekty dziedzictwa kulturowego objęte wsparciem Liczba osób korzystających z obiektów kultury wspartych w wyniku realizacji projektów~~	osoby	0	~~zostanie oszacowana~~ ~~1 708 817~~		

Sformatowano: Wyróżnienie

Sformatowano: Wyróżnienie

Beneficjenci:

Jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jst, szkoły wyższe, osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki, zakłady opieki zdrowotnej działające w publicznym systemie ochrony zdrowia (tzn. podmioty dostarczające świadczenia gwarantowane w ramach kontraktu z Instytucją Finansującą Publiczne Świadczenia Zdrowotne, np. NFZ), instytucje kultury, inne jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną,

organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, administracja rządowa.

Komentarz [kk32]: Zmiana nr 32

Oś priorytetowa d. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego

Cele osi priorytetowej

Głównym celem osi priorytetowej jest stworzenie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego w regionie poprzez realizację celów szczegółowych:

– zwiększenie dostępu do szerokopasmowej sieci informatycznej, a przy jej wykorzystaniu dostępu do światowych zasobów informacji, usług internetowych, usług multimedialnych,

– stosowanie w usługach publicznych i gospodarce technologii informacyjnych i komunikacyjnych.

Opis i uzasadnienie osi priorytetowej

Realizując cele odnowionej Strategii Lizbońskiej, Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2015 roku wspierane będą przedsięwzięcia na rzecz budowy społeczeństwa informacyjnego.

W ramach osi priorytetowej zamierzone jest wsparcie kontynuacji **budowy regionalnej, szerokopasmowej sieci** teleinformatycznej poprzez jej uzupełnianie sieciami lokalnymi (wiejskimi, miejskimi), udostępnianie publicznych punktów dostępu do Internetu (PIAP), wsparcie projektów uruchamiania systemów niezbędnych dla funkcjonowania tej sieci, w tym zapewniających jej bezpieczeństwo, zwiększających zakres oferowanych przez nią usług.

Sukcesywnie rozwijana sieć szerokopasmowa, dostępna dla licznych użytkowników, umożliwiać będzie uruchamianie **e-usług dla ludności i MSP**. Wspierane będą projekty uruchamiania specjalistycznych systemów informatycznych (zintegrowanych platform cyfrowych) przez podmioty świadczące usługi publiczne dla ludności jak np.: systemów w sferze administracji i zarządzania, w tym z wykorzystaniem systemów geoinformacyjnych (GIS, SIT itp.), systemów z zakresu bezpieczeństwa publicznego np. ratownictwa medycznego, systemów teleedukacyjnych, systemów monitorowania np. środowiska przyrodniczego, produkcji rolnej i innych. Przewiduje się wsparcie kontynuacji budowy systemu telemedycyny, w tym rozwój infrastruktury sieciowej wewnątrzszpitalnej, cyfrowych technik diagnostyki i terapii, włączanie się jednostek służby zdrowia do sieci szerokopasmowych.

Wsparcie uzyskają również projekty tworzenia cyfrowych zbiorów informacji (baz danych), w szczególności dotyczących dziedzictwa kulturowego. Cyfrowa forma opisu

unikatowych obiektów tego dziedzictwa umożliwi swobodny i powszechny dostęp do jego zasobów.

Wspierane będą projekty podmiotów gospodarczych ukierunkowane na rozwijanie działalności gospodarczej w oparciu o dostępność do sieci szerokopasmowej jako niezbędnego elementu procesu wytwórczego, świadczonej usługi, np. e-handel, e-nauczanie.

~~W ramach osi priorytetowej wspierane będą również projekty współpracy międzynarodowej w zakresie tworzenia sieci, współpracy międzyregionalnej, wymiany doświadczeń, prowadzenia wspólnych kampanii informacyjnych i promocyjnych w tym działania przewidziane w ramach „Inicjatywy Komisji „Regiony na rzecz zmian gospodarczych" przyjętej Komunikatem Komisji Wspólnot Europejskich nr KOM(2006)675 w dniu 8 listopada 2006 roku, lub projekty będące wynikiem WW działań.W ramach osi priorytetowej wspierane będą również projekty współpracy międzynarodowej w zakresie tworzenia sieci współpracy międzyregionalnej, wymiany doświadczeń, prowadzenie wspólnych kampanii informacyjnych i promocyjnych, w tym tworzenie wspólnych baz danych, portali, platform cyfrowych, w tym działania przewidziane w ramach Inicjatywy Komisji „Regiony na rzecz zmian gospodarczych" przyjętej Komunikatem Komisji Wspólnot Europejskich nr KOM(2006)675 w dniu 8 listopada 2006 roku.~~

Komentarz [kk33]: Zmiana nr 19

W celu zapewnienia prawidłowej realizacji procesu wyboru i monitoringu projektów z dziedziny infrastruktury społeczeństwa informacyjnego przez cały okres realizacji projektów, przewiduje się powołanie grupy wyspecjalizowanych ekspertów ds. technologii informatycznej, która będzie brała aktywny udział w całym cyklu życia dofinansowanych projektów.

Kategorie interwencji:

- Społeczeństwo informacyjne: 10, 11, 13, 14, 15.

Instrument elastyczności (cross-financing)

W osi priorytetowej 4. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego przewiduje się stosowanie instrumentu elastyczności, pod warunkiem, że działania objęte zakresem pomocy z innego funduszu są konieczne do odpowiedniej realizacji operacji, są bezpośrednio z nią powiązane i koncentrują się na swoich obszarach interwencji. Możliwe do realizacji będą działania „miękkie" mające zasadnicze znaczenie dla inwestycji w ramach EFRR. Cross-financing będzie stosowany w inwestycje infrastrukturalne finansowane z EFRR oraz działania szkoleniowe bezpośrednio związane z uruchomieniem tej infrastruktury.

Komplementarność z działaniami współfinansowanymi z EFRROW i EFR

Realizowane działania nie są bezpośrednio związane z działaniami wspieranymi ze środków EFRROW i EFR.

Komplementarność z innymi programami operacyjnymi w ramach Polityki Spójności 2007-2013

Z Programem Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka 2007-2013:

- Oś priorytetowa II Infrastruktura sfery B+RT:

Działanie 2.3 Inwestycje [redacted] infrastruktury informatycznej nauki. Kryterium demarkacji jest wartość projektu.

Komentarz [kk34]: Zmiana nr 33

[redacted] ~~beneficjenta~~

Komentarz [kk35]: Zmiana nr 34

[redacted] mili[redacted]

Komentarz [kk36]: Zmiana nr 35

Z Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2007-2013:

[redacted] ziemi[redacted]

Komentarz [kk37]: Zmiana nr 36

Z Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki:

- Oś priorytetowa I: [redacted] klienta
- Oś priorytetowa IV: Szkolnictwo wyższe i nauka.
- Oś priorytetowa V: Dobre rządzenie.

Komentarz [kk38]: Zmiana nr 37

Kryterium demarkacji jest typ projektu.

Spodziewane efekty realizacji priorytetu:

Oczekuje się, że wspieranie działań w ramach priorytetu spowoduje:

- większy dostęp do Internetu,
- rozwój usług publicznych dostępnych on-line,
- rozwój usług komercyjnych oferowanych on-line.

Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej

Komentarz [kk39]: Zmiana nr 38

	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych
Wskaźnik produktu	1. Liczba projektów lokalnych sieci szerokopasmowego dostępu do Internetu z zakresu społeczeństwa informacyjnego	szt.	0	3660	rok	IZ
	2. Długość wybudowanej sieci Internetu szerokopasmowego	km	0	72		
Wskaźnik rezultatu	2. Liczba teleinfocentrów, ogólnodostępnych, bezpłatnych punktów dostępu do Internetu	szt.	0	115300	rok	beneficjenci
	3. Liczba osób, które uzyskały możliwość dostępu do Internetu (liczba osób, które uzyskały dostęp do szerokopasmowego Internetu, w tym	osoby	0	zostanie oszacowana 27 880		
	4. na obszarach wiejskich					
	5. 7. Liczba MSP, które uzyskały możliwość dostępu do Internetu (liczba podmiotów do Internetu szerokopasmowego)	szt.	0	zostanie oszacowana 89		
	6. w tym					
	7. gospodarstwa domowe,					
	8. MSP,					
	9. szkoły					
	10. Liczba szkół, które uzyskały możliwość dostępu do Internetu	szt.	0	500		
	11. Liczba jednostek publicznych, które uzyskały możliwość dostępu do Internetu	szt.	0	100		

	4. Liczba osób korzystających z usług on-line [illegible]	osoby	0	zostanie oszacowane 78 750		

[redacted]

Komentarz [kk40]: Zmiana nr 39

Beneficjenci:

Jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną, administracja rządowa, szkoły wyższe, jednostki naukowe, osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki, instytucje kultury, zakłady opieki zdrowotnej działające w publicznym systemie ochrony zdrowia, inne jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, przedsiębiorstwa.

Oś priorytetowa 5. Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw

Cel osi priorytetowej

Celem osi priorytetowej jest wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw województwa kujawsko-pomorskiego, w tym wzrost ich potencjału ekonomicznego, innowacyjnego, wzrost przedsiębiorczości oraz zwiększenie zatrudnienia.

Opis i uzasadnienie osi priorytetowej

Konkurencyjność województwa kujawsko-pomorskiego winna być bezpośrednią pochodną określonych cech jego gospodarki. Powinny ją charakteryzować: zróżnicowanie strukturalne i dynamizm rozwoju, szeroko rozumiana innowacyjność, wysoka efektywność ekonomiczna, powinna być gospodarką przyjazną dla środowiska przyrodniczego i absorbującą dyspozycyjne zasoby pracy.

Przedsięwzięcia na rzecz poprawy konkurencyjności gospodarki województwa kujawsko-pomorskiego zamierzone są zarówno w zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007 – 2020, jak i Regionalnej Strategii Innowacji do 2015 r., odwołujących się do odnowionej Strategii Lizbońskiej. Będą one zgodne z takimi horyzontalnymi instrumentami wspólnoty, takimi jak: Siódmy Program Ramowy, Program Konkurencyjność i Innowacja oraz program działań w zakresie uczenia się przez całe życie.

Wsparcie biznesu w ramach Programu koncentruje się na małych i średnich przedsiębiorstwach. Wspieranie dużych przedsiębiorstw jest dopuszczalne jedynie w wyjątkowych przypadkach, pod następującymi warunkami:

	6. Liczba projektów ~~stanowiących przykład dotyczących~~ współpracy pomiędzy przedsiębiorcami a ~~instytucjami B+R+I jednostkami badawczymi~~	szt.	0	~~515~~		
	7. Powierzchnia wspartych terenów inwestycyjnych 8. ~~Powierzchnia terenów inwestycyjnych~~	ha	0	~~zostanie oszacowana550~~		
Wskaźniki rezultatu	8. Liczba przedsiębiorstw wspartych przez fundusze pożyczkowe ~~, które skorzystały z funduszy~~ 9. ~~pożyczkowych~~ 10. ~~poręczeniowych~~	szt.	~~631~~ ~~409~~0	~~176040~~ ~~431600~~		beneficjenci
	11. 7. Liczba przedsiębiorstw wspartych przez fundusze poręczeniowe	~~szt.~~	~~0~~	~~1.510~~0		
	~~12.~~ 10. Liczba utworzonych miejsc pracy (brutto w pełnym wymiarze czasu)	szt.	0	2.470 ~~(wg HERMIN)~~		IZ
	~~13.~~ Liczba wspartych przedsiębiorstw ~~objętych~~ ~~14. w tym~~ ~~15. 11. mikroprzedsiębiorstw~~	szt. ~~szt.~~	~~00~~	~~560~~ ~~300700~~		
	~~16.~~ 12. Liczba wspartych mikroprzedsiębiorstw	~~szt.~~	~~0~~	300		
	~~17.~~ Liczba utworzonych nowych etatów badawczych (kat. I-3+7) ~~18. 13. Liczba utworzonych miejsc pracy w zakresie B+R+I – etaty badawcze~~	szt.	0	7		beneficjenci
	~~19.~~ ~~14.~~ Dodatkowe inwestycje wykreowane dzięki wsparciu	~~mln~~ euro	0	~~zostanie przeoceowane~~ ~~86.550.000~~		

~~2005 r. pożyczki udzielone przez Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy~~

~~2005 r. liczba poręczeń udzielonych przez Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń~~ Kredytowych

Komentarz [kk50]: Zmiana nr 47

Beneficjenci:

Instytucje otoczenia biznesu, szkoły wyższe, jednostki naukowe, partnerzy społeczni i gospodarczy, jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki i stowarzyszenia, przedsiębiorstwa, bank krajowy, instytucja finansowa, instytucja kredytowa.

Komentarz [kk51]: Zmiana nr 48

Oś priorytetowa 6. Wzmocnienie rozwoju turystyki

Cele osi priorytetowej

Celem osi priorytetowej jest wzrost znaczenia turystyki jako czynnika rozwoju społeczno-gospodarczego województwa poprzez: lepsze wykorzystanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, wzbogacenie oferty usług turystycznych i poprawę ich jakości, rozwój nowych, zrównoważonych rodzajów turystyki.

Opis i uzasadnienie osi priorytetowej

Województwo kujawsko-pomorskie posiadające wysokie zasoby i walory środowiska przyrodniczego oraz bogate zasoby kultury materialnej (zwłaszcza w Toruniu) jest regionem, którego atrakcyjność turystyczna nie jest w pełni wyeksponowana i wykorzystywana jako czynnik rozwoju także w wymiarze międzynarodowym. W ramach osi priorytetowej wspierane będą przedsięwzięcia ukierunkowane na efektywniejsze wykorzystanie zasobów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego, na wzbogacenie i zróżnicowanie oferty i podwyższenie jakości usług turystycznych. Wsparcie w ramach osi priorytetowej dotyczyło będzie zarówno projektów w ramach infrastruktury służącej nieodpłatnie ogółowi społeczeństwa jak i projektów sektora gospodarki turystycznej. Wszelkie inicjatywy podejmowane na obszarach o szczególnych walorach przyrodniczych będą uwzględniać wrażliwość środowiska i jego ochronę wynikającą z przepisów prawa.

W ramach osi priorytetowej wspierany będzie rozwój **infrastruktury turystycznej i uzdrowiskowej**. Zakłada się wspieranie projektów wyposażenia terenów o walorach środowiska przyrodniczego atrakcyjnych dla wypoczynku i turystyki w odpowiednią infrastrukturę wzmacniającą ich użyteczność dla tego celu, umożliwiającą ich wykorzystanie przez różne formy turystyki specjalistycznej. Wspierane będą przedsięwzięcia zagospodarowania infrastrukturalnego obszarów zalesionych, zwłaszcza podmiejskich, udostępniających je dla wędrówek pieszych, turystyki rowerowej i turystów zmotoryzowanych. Na obszarach pojeziernych wspierane będzie zagospodarowanie dla wypoczynku związanego z użytkowaniem jezior i rzek, przedsięwzięcia budowy, modernizacji ogólnie dostępnych ośrodków wypoczynku.

Województwo kujawsko-pomorskie dysponuje odpowiednimi zasobami, ma ugruntowaną tradycję i markę usług uzdrowiskowych. Oferta tych usług może być wydatnie zwiększona. [redacted] naturalnymi [redacted]

Komentarz [kk52]: Zmiana nr 49

W ramach osi priorytetowej wspierany będzie **rozwój usług turystycznych.** Wsparcie uzyskają projekty inwestycyjne podmiotów sektora szeroko rozumianych usług turystycznych: noclegowych, gastronomicznych, handlowych, rekreacyjno-rozrywkowych, sportowych, informacyjno-recepcyjnych i innych. Wsparcie może uzyskać również infrastruktura związana z żeglugą, umożliwiająca wykorzystanie szczególnie Noteci, Brdy i Wisły dla rozwoju turystyki wodnej. Projekty z zakresu turystyki realizowane na obszarach wiejskich będą związane z tworzeniem alternatywnych źródeł zatrudnienia.

Wspierane będzie przygotowanie i **promocja produktów turystycznych**, w szczególności eksponujących oryginalność i unikalność oferty turystycznej regionu. Należy

ich upatrywać w ofercie dla turystyki uzdrowiskowej, turystyki kulturowej, form turystyki wykorzystującej specyficzne zasoby i walory środowiska przyrodniczego.

Wsparcie rozwoju usług turystycznych i uzdrowiskowych skierowanych na wykorzystanie zasobów i walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego, na podniesienie jakości usług, będzie warunkowane tworzeniem nowych miejsc pracy.

Projekty związane z turystyką, które uzyskają wsparcie w ramach tej osi priorytetowej, będą musiały zaowocować wyraźnymi efektami gospodarczymi. Należy nadać priorytet tym projektom, które przyciągną przede wszystkim turystów spoza regionu i wkomponują się w szersze ramy planu rozwoju turystyki dla regionu.

~~W ramach osi priorytetowej wspierane będą również projekty współpracy międzynarodowej w zakresie tworzenia sieci współpracy międzyregionalnej, wymiany doświadczeń, prowadzenia wspólnych kampanii informacyjnych i promocyjnych w tym działania przewidziane w ramach Inicjatywy Komisji „Regiony na rzecz zmian gospodarczych" przyjętej Komunikatem Komisji Wspólnot Europejskich nr KOM(2006)675 w dniu 8 listopada 2006 roku, lub projekty będące wynikiem w/w działań.~~ ~~W ramach osi priorytetowej wspierane będą również projekty współpracy międzynarodowej w zakresie tworzenia sieci współpracy międzyregionalnej, wymiany doświadczeń, prowadzenia wspólnych kampanii informacyjnych i promocyjnych w tym działania przewidziane w ramach Inicjatywy Komisji „Regiony na rzecz zmian gospodarczych" przyjętej Komunikatem Komisji Wspólnot Europejskich nr KOM(2006)675 w dniu 8 listopada 2006 roku.~~

Komentarz [kk53]: Zmiana nr 19

Kategorie interwencji:

- Turystyka: 55, 56, 57.

Instrument elastyczności (cross-financing)

W osi priorytetowej 6. Wsparcie rozwoju turystyki nie przewiduje się stosowania instrumentu elastyczności.

Komplementarność z działaniami współfinansowanymi z EFRROW i EFR

Działania realizowane w ramach osi 6. RPO WK-P są komplementarne do działań wspieranych ze środków EFRROW w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich:

- Oś 3. Działanie „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej" Kryterium demarkacji jest obszar realizacji projektu, zakres pomocy i typ beneficjenta.
  [redacted] Działanie „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw". [redacted] ~~lokalizacja~~
- Oś 3.Działanie „Odnowa i rozwój wsi". Kryterium demarkacji jest obszar realizacji projektu, [redacted]. ~~wartość projektu.~~ [redacted] ~~działań rozwoju~~". [redacted]

Komentarz [kk54]: Zmiana nr 50

[redacted] beneficjenta.

Komentarz [kk55]: Zmiana nr 51

Sformatowano: Nie Wyróżnienie

Działania realizowane w ramach osi 6. RPO WK-P są komplementarne z działaniami wspieranymi ze środków EFR w ramach Programu Operacyjnego Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich 2007-2013:

- Oś. 4 „Zrównoważony rozwój obszarów zależnych od rybactwa". Kryterium demarkacji jest zakres pomocy, lokalizacja i beneficjent.

Komplementarność z innymi programami operacyjnymi w ramach Polityki Spójności 2007-2013

—Z Programem Innowacyjna Gospodarka 2007-2013:

[redacted]

[redacted] pomocy.

Komentarz [kk56]: Zmiana nr 52

Spodziewane rezultaty realizacji osi priorytetowej:

Oczekuje się, że głównymi efektami działań w ramach osi będą:

- wzrost zatrudnienia w sektorze turystyki,
- wyższy standard usług turystycznych,
- większa liczba turystów odwiedzających region kujawsko-pomorski.

Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej

Komentarz [kk57]: Zmiana nr 53

	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych
Wskaźniki produktu	1. Liczba projektów z zakresu turystyki	szt.	0	9032	rok	IZ
	2. Liczba wspartych przedsiębiorstw w zakresie turystyki	szt.	0	6013		
	3. Liczba wspartych obiektów uzdrowiskowych	szt.	0	3		
Wskaźniki rezultatu	~~2.~~ Liczba utworzonych miejsc pracy (brutto w pełnym wymiarze czasu) w sektorze turystyki ~~2.1.~~	szt.	0	150 ~~100~~	rok	beneficjenci
	~~4.5. Liczba osób korzystających z obiektów uzdrowiskowych wspartych w wyniku realizacji projektów~~ Liczba osób korzystających z kompleksu uzdrowiskowego	osoby/rok	0	~~40 000~~ 6 730		
	~~4.6.~~ Liczba turystów korzystających z wytworzonych/ zmodernizowanych produktów turystycznych	osoby	0	500 000		

Sformatowano: Nie Wyróżnienie

Beneficjenci:

Jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki i stowarzyszenia, zakłady opieki zdrowotnej działające w publicznym systemie ochrony zdrowia, instytucje kultury, PGL Lasy Państwowe i działające w ich imieniu jednostki organizacyjne, parki krajobrazowe, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, przedsiębiorstwa.

Oś priorytetowa 7. Wspieranie przemian w miastach i w obszarach wymagających odnowy

Cele osi priorytetowej

Celem osi priorytetowej jest ożywienie gospodarcze i społeczne oraz odnowa infrastrukturalna i architektoniczno-urbanistyczna zdegradowanych części miast, terenów i obiektów poprzemysłowych i powojskowych.

Opis i uzasadnienie osi priorytetowej

Większość miast województwa kujawsko-pomorskiego odznacza się wielowiekową metryką. W ich złożonych strukturach urbanistycznych występują części o wyeksploatowanej zabudowie, zużytej infrastrukturze technicznej (komunalnej), a jednocześnie często posiadające cenne obiekty zabytkowej architektury (rezydencjonalnej, sakralnej, przemysłowej, militarnej, komunikacyjnej,) będącej dziedzictwem kulturowym. Są to dziś tereny często użytkowane ekstensywnie, niestosownie do walorów ich lokalizacji. W ramach priorytetu zakłada się **wspieranie działań rewitalizacji** takich terenów (obszarów), skierowanych na poprawę warunków codziennego życia mieszkańców, skutkujących ich aktywizacją społeczno-gospodarczą, przy jednoczesnym zachowaniu, przywróceniu ich wartości kulturowych i historycznych. Wsparcie obejmie unowocześnianie zagospodarowania infrastrukturalnego oraz renowację obiektów, w tym renowację wspólnych części wielorodzinnych budynków mieszkalnych (w zakresie odnowy części głównej struktury budynku, instalacji technicznych, innych działań mających na celu oszczędność energetyczną).

Jednym z efektów rozwiązywania problemu mieszkaniowego w latach 70-tych i 80-tych ubiegłego wieku są „blokowiska", skupienia budynków wielorodzinnych, wzniesione w technologii wielkiej płyty, często pozbawione nawet podstawowej infrastruktury społecznej. Osiedla o tym rodzaju zabudowy wymagają interwencji zarówno w struktury techniczne, jak i społeczne. Oś priorytetowa zakłada wspieranie renowacji wielorodzinnych budynków mieszkalnych takich osiedli, uzupełniania ich struktur funkcjonalnych z punktu widzenia zaspokajania potrzeb społecznych mieszkańców. Zgodnie z art. 47 Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 obszary objęte operacjami w zakresie mieszkalnictwa muszą spełniać co najmniej trzy z następujących kryteriów:

a) Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia,
b) Wysoka stopa długotrwałego bezrobocia,
c) Niekorzystne trendy demograficzne,
d) Niski poziom wykształcenia,
e) Wysoki poziom przestępczości i wykroczeń,
f) Szczególnie wysoki poziom degradacji środowiska,
g) Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej,
h) Wysoka liczba imigrantów, grup etnicznych, uchodźców,
i) Porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego,
j) Niski poziom wydajności energetycznej budynków.

W dziedzinie mieszkalnictwa wspierana będzie renowacja i zmiana wykorzystania istniejących budynków, stanowiących własność władz publicznych lub własność podmiotów działających w celach niezarobkowych, dla udostępnienia nowoczesnych, socjalnych mieszkań dobrej jakości, uwzględniających obniżenie zużycia energii, w pierwszej kolejności dla zaspokojenia potrzeb grup społecznych o niższych dochodach, osób o szczególnych potrzebach.

Postęp naukowo-techniczny, rynkowa konkurencja i wymogi współczesnego rozwoju, były głównymi przyczynami zakończenia aktywności produkcyjnej wielu przedsiębiorstw, zwłaszcza branż przemysłu chemicznego, spożywczego, metalowego, itp. Pozostałe po nich tereny ze zdekapitalizowaną i funkcjonalnie nieużyteczną zabudową, zdewastowanymi

gruntami ale często odznaczające się atrakcyjną lokalizacją dla rozwoju współczesnych funkcji gospodarczych i społecznych. Oś priorytetowa zakłada wspieranie przedsięwzięć nadających nowe walory użytkowe **terenom poprzemysłowym,** przystosowujących je do nowych funkcji społeczno-gospodarczych.

W następstwie dyslokacji jednostek sił zbrojnych w: Bydgoszczy, Chełmnie, Grudziądzu, Toruniu, Świeciu i Włocławku, zajmowane przez nie tereny zostały przekazane do użytkowania „cywilnego". Charakterystyczna dla pierwotnej funkcji ich zabudowa, systemy infrastruktury technicznej, przeważnie znacznie zużyte, zdewastowane grunty, wymagają dostosowania do nowych sposobów ich użytkowania. W ramach osi priorytetowej zakłada się wspieranie przedsięwzięć adaptujących **tereny powojskowe** do nowych funkcji społeczno-gospodarczych.

Do wsparcia kwalifikowane będą projekty ujęte w **programie rewitalizacji miasta** sporządzonym przez jednostkę samorządu terytorialnego i podlegającym ocenie przez IZ.

W ramach osi priorytetowej wspierane będą również projekty współpracy międzynarodowej w zakresie tworzenia sieci współpracy międzyregionalnej, wymiany doświadczeń, prowadzenia wspólnych kampanii informacyjnych i promocyjnych, w tym działania przewidziane w ramach Inicjatywy Komisji „Regiony na rzecz zmian gospodarczych" przyjętej Komunikatem Komisji Wspólnot Europejskich nr KOM(2006)675 w dniu 8 listopada 2006 roku, lub projekty będące wynikiem w.w.działań. ~~W ramach osi priorytetowej wspierane będą również projekty w zakresie współpracy międzynarodowej ukierunkowane na tworzenie sieci współpracy międzyregionalnej, wymianę doświadczeń pomiędzy regionami, miastami i podmiotami sfery społeczno-gospodarczej. Wsparcie obejmie programy wymiany doświadczeń, w tym staże, wizyty studyjne, wspólne konferencje i warsztaty oraz tworzenie wspólnych opracowań, akcji informacyjnych i promocyjnych, w tym działania przewidziane w ramach Inicjatywy Komisji „Regiony na rzecz zmian gospodarczych" przyjętej Komunikatem Komisji Wspólnot Europejskich nr KOM(2006)675 w dniu 8 listopada 2006 roku.~~

Komentarz [kk58]: Zmiana nr 19

Kategorie interwencji:

- Rewitalizacja obszarów miejskich / wiejskich: 61,
- Inwestycje w infrastrukturę społeczną: 78 (infrastruktura mieszkalnictwa).

Instrument elastyczności (cross-financing)

W osi priorytetowej 7. Wspieranie przemian w miastach i w obszarach wymagających odnowy przewiduje się stosowanie instrumentu elastyczności, pod warunkiem, że działania objęte zakresem pomocy z innego funduszu są konieczne do odpowiedniej realizacji operacji i są bezpośrednio z nią powiązane.

Komplementarność z działaniami współfinansowanymi z EFRROW i EFR

Działania realizowane w ramach osi 7. RPO WK-P są komplementarne do działań wspieranych ze środków EFRROW w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich:

- Oś 4. LEADER Działanie „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju". Kryterium demarkacji jest lokalizacja i typ beneficjenta.

Działania realizowane w ramach osi 7. RPO WK-P nie wykazują komplementarności do działań wspieranych ze środków EFR w ramach Programu Operacyjnego Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich 2007-2013.

Komplementarność z innymi programami operacyjnymi w ramach Polityki Spójności 2007-2013

Z Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2007-2013:

[redacted]

Komentarz [kk59]: Zmiana nr 54

Kryterium demarkacji jest typ projektu.

Z Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki 2007-2013:

- Oś 1. „Zatrudnienie i integracja społeczna".

Kryterium demarkacji jest typ projektu.

Spodziewane rezultaty realizacji priorytetu

Oczekuje się, że głównymi efektami działań w ramach priorytetu będą:

- zwiększenie atrakcyjności lokalizacyjnej i turystycznej obszarów miast,
- poprawa warunków zamieszkania w odnowionych częściach miast, zmniejszenie „głodu mieszkaniowego",
- nowe funkcje społeczne i gospodarcze terenów poprzemysłowych, powojskowych.

Komentarz [kk60]: Zmiana nr 55

Wskaźniki monitorowania priorytetu

	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych
Wskaźnik produktu	Liczba projektów zapewniających zrównoważony rozwój oraz poprawiających atrakcyjność miast ~~Liczba projektów w zakresie rewitalizacji i mieszkalnictwa~~	szt.	0	45120	rok	IZ

	2. Powierzchnia zrewitalizowanych obszarówPowierzchnia obszarów poddanych rewitalizacji	ha	0	~~300~~800	rok	beneficjenci
Wskaźniki rezultatu	3. Liczba osób mieszkających na terenie objętymych procesem rewitalizacji	osoby	0	~~14 000~~ 200 000		

Beneficjenci:

Jednostki samorządu terytorialnego ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną, administracja rządowa, szkoły wyższe, instytucje kultury, osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki, zakłady opieki zdrowotnej działające w publicznym systemie ochrony zdrowia, inne jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, Towarzystwo Budownictwa Społecznego (TBS), ~~MSP~~przedsiębiorstwa.

Komentarz [kk61]: Zmiana nr 56

Oś priorytetowa 8. Pomoc techniczna

Cele osi priorytetowej

Celem głównym osi jest zapewnienie sprawnego i efektywnego przebiegu realizacji regionalnego programu operacyjnego, skuteczna informacja i promocja programu oraz wsparcie procesu przygotowania do korzystania z funduszy strukturalnych, w tym przygotowania projektów dla optymalnego ich wdrażania. Ponadto celem osi jest zapewnienie pełnego uczestnictwa w jednolitym systemie informatycznym monitoringu i kontroli.

Opis i uzasadnienie osi priorytetowej

Skuteczne wykorzystanie funduszy strukturalnych w dużej mierze zależy od zdolności administracyjnych instytucji zaangażowanych w proces wdrażania.

Niezbędne są odpowiednio liczne i wykwalifikowane kadry pracowników, zapewnienie wyposażenia technicznego dla sprawnej realizacji programu, systematyczne doskonalenie kwalifikacji pracowników zaangażowanych w jego przygotowanie i wdrażanie.

Istotnym elementem dla efektywnego wykorzystania środków RPO będą działania informacyjne i promocyjne, w tym działania skierowane na podniesienie poziomu wiedzy na temat zamówień publicznych, [redacted] dotyczącego pomocy publicznej oraz przygotowywania i realizacji projektów zgodnie z art. 55 Rozporządzenia Rady nr 1083/2006.

Komentarz [kk62]: Zmiana nr 57

W ramach osi wspierane będą działania ukierunkowane na realizację RPO, komunikację i promocję w tym zakresie oraz zapewnienie przygotowania do korzystania z funduszy strukturalnych w następnym okresie programowania. Wspieranie obejmie:

- instytucje zaangażowane w realizację RPO, w tym ich przygotowanie do zarządzania, w zakresie: wdrażania, monitorowania, oceny i kontroli oraz przygotowania do korzystania z funduszy strukturalnych w następnym okresie programowania. Wsparcie obejmie koszty naboru i selekcji projektów, monitorowania, kontroli, w tym finansowej, oceny i płatności, audytu, organizacji pracy Komitetu Monitorującego, przygotowywania sprawozdań, raportów, opracowywania ekspertyz, analiz, studiów, wykonywania badań ewaluacyjnych,
- zasoby ludzkie zaangażowane w realizację RPO, w tym monitorujące stosowanie zasad horyzontalnych, a zwłaszcza zasady partnerstwa, zrównoważonego rozwoju, równouprawnienia płci i niedyskryminacji oraz odpowiedzialne za przygotowania do korzystania z funduszy strukturalnych w następnym okresie programowania. Wsparcie obejmie finansowanie zatrudnienia, szkolenia, seminaria, warsztaty, kursy i kontynuację kształcenia, staże, praktyki i wizyty studyjne w innych regionach realizujących polityki UE,
- zakup wyposażenia biurowego, komputerowego, informatycznego, telekomunikacyjnego, audiowizualnego, zapewniającego realizację RPO, archiwizację dokumentów zgodnie z obowiązującymi standardami, przygotowanie do następnego okresu programowania,
- ekspertyzy, studia, badania, analizy związane z kolejnym okresem programowania
- wynajem, remont i adaptacja pomieszczeń biurowych dla działań bezpośrednio związanych z wdrażaniem i zarządzaniem funduszami strukturalnymi,
- informację i promocję RPO poprzez: przygotowanie i dystrybucję materiałów promocyjnych i informacyjnych, konferencje i seminaria promocyjne, doradztwo, współpracę z mediami, prowadzenie punktów informacyjnych, obsługa administracyjno-biurowa promocji i informacji, opracowanie i publikacja dokumentów programowych, przepływ i wymiana informacji pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w realizację RPO,
- doradztwo dla wnioskodawców w zakresie przygotowywania projektów do współfinansowania w ramach RPO, w tym dla potencjalnych beneficjentów, względem których prowadzone działania monitorujące stwierdzą brak aktywności w zakresie ubiegania się o środki w ramach RPO oraz monitorowanie procesu przygotowania projektów kluczowych.
- zadania związane z zamknięciem pomocy w ramach ZPORR.

Komentarz [RR63]: Zmiana nr 58

Kategorie interwencji:

- Pomoc techniczna: 85, 86.

Instrument elastyczności (cross-financing)

W osi priorytetowej 8. Pomoc techniczna nie przewiduje się stosowania instrumentu elastyczności.

Spodziewane rezultaty realizacji osi priorytetowej

W wyniku realizacji osi oczekuje się:

- sprawnego i efektywnego przebiegu realizacji RPO,
- ukształtowania pozytywnego wizerunku administracji odpowiedzialnej za wdrażanie środków pomocy strukturalnej,
- przygotowanie dokumentów programowych na kolejny okres programowania operacji funduszy strukturalnych.

Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej

Komentarz [kk64]: Zmiana nr 59

	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych
Wskaźniki produktu	1. Liczba utworzonych miejsc pracy finansowanych ze środków programu (wyłącznie umowy o pracę)	szt.	0	~~110~~152	rok	IZ
	2. Liczba przeprowadzonych szkoleń, warsztatów, treningów, wizyt studyjnych	szt.	0	~~140~~165	~~2 lata~~co roku/pierwszy pomiar w 2010	
	3. Liczba zakupionych zestawów komputerowych (laptopy, serwery, komputery)[21]	szt.	0	~~110~~193	rok	
	4. Liczba ocen, ekspertyz, analiz, studiów, opracowań i koncepcji wykonanych przez ewaluatorów zewnętrznych	szt.	0	~~120~~50		
	5. Liczba zorganizowanych konferencji, spotkań, seminariów	szt.	0	~~20~~40		
Wskaźniki rezultatu	6. Liczba przeszkolonych osób	osoby	0	~~141~~0500		
	7. Liczba odwiedzin strony internetowej dot. RPO WK-P	szt.	0	5 000 000		

Beneficjenci

Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, inne jednostki uczestniczące w realizacji RPO w imieniu samorządu województwa, beneficjenci kluczowych projektów.

5. Plan finansowy

Zgodnie z decyzją szczytu Rady Europejskiej w dn. 15-16 grudnia 2005 r. została podniesiona maksymalna stopa współfinansowania wspólnotowego do 85% dla programów

[21] bez drukarek i faksów (zaliczone do sprzętu biurowego)

realizowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego dla państw o wielkości PKB na mieszkańca poniżej 85% średniej UE-25 w latach 2001-2003, w tym Polski. Minimalny wkład środków krajowych na współfinansowanie w odniesieniu do funduszy [redacted] na obszarach Celu 1 polityki spójności wynosi 15%.

Komentarz [kk65]: Zmiana nr 12

Łączna wielkość zaangażowanych środków finansowych w realizację Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia (Narodowej Strategii Spójności; NSRO/NSS) w latach 2007-2013 wyniesie ok. 85,56 mld euro, z czego ok. 79,16 mld euro stanowić będzie wkład publiczny. Z tej sumy wielkość alokacji środków wspólnotowych to 67,3 mld euro (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności). Około 11,86 mld euro stanowi publiczny wkład krajowy w projekty współfinansowane ze źródeł budżetu Wspólnoty.

Z ogólnej sumy środków finansowych z budżetu UE na politykę spójności (w ramach celu „Konwergencja") zaangażowanych w realizację Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia (NSS) 67% będzie pochodzić z zasobów funduszy strukturalnych. Pozostałe 33% środków finansowych pochodzić będzie z Funduszu Spójności.

Dla wzmocnienia absorpcji środków z UE w ramach RPO w latach 2007-2013 Instytucja Zarządzająca nie wyklucza możliwości skorzystania ze wspólnych inicjatyw Komisji Europejskiej i Europejskiego Banku Inwestycyjnego:

- Inicjatywa JEREMIE – zakładająca wzmacnianie funduszy pożyczkowych, poręczeniowych oraz inwestycyjnych wspierających finansowo MŚP,
- Inicjatywa JESSICA – wspierająca inwestycje w zakresie zrównoważonego rozwoju na obszarach miejskich w UE.

Na 16 Regionalnych Programów Operacyjnych przewidziano 23,8% całości funduszy strukturalnych (ok. 15,9 mld euro). Dla RPO województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2007-2013 wysokość środków wkładu [redacted] unijnego z EFRR, obliczonego wg przyjętego algorytmu 5,95 [redacted] euro [redacted]

Komentarz [kk66]: Zmiana nr 12

Komentarz [jr67]: Zmiana nr 60

O strukturze podziału środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na wyznaczone w programie do wsparcia osie priorytetowe zdecydowały:

- zidentyfikowane w diagnozie główne problemy do rozwiązania, potrzeby rozwojowe województwa,
- znaczenie osi priorytetowej dla realizacji przyjętego w programie celu głównego oraz zgodność z zapisami Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego,
- struktura popytu na środki na podstawie zebranej bazy projektów inwestycyjnych zamierzonych do realizacji w latach 2007-2013 przez jednostki sektora finansów publicznych województwa kujawsko-pomorskiego,
- popyt na środki oszacowany na podstawie złożonych projektów w ramach I i III priorytetu Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego w latach 2004 i 2005,

- wytyczne Ministerstwa Rozwoju Regionalnego dotyczące limitów podziału środków w ramach 16 RPO.

Tabela 13. Podział środków EFRR w RPO 2007-2013 w podziale na oś priorytetową i kategorie interwencji.

Komentarz [RR68]: Zmiana nr 61

Oś priorytetowa i działania	*Udział środków UE w projekcie RPO w %*	Środki EFRR w euro	Kategorie interwencji
Oś priorytetowa 1. Rozwój infrastruktury technicznej	~~25,125,99~~	~~248 701 050~~ 258 917 065	16, 18, 23, 24, 25, 28, 29
Oś priorytetowa 2. Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska	~~12,411,84~~	117 924 474	35, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 51, 53, 54
Oś priorytetowa 3. Rozwój infrastruktury społecznej	~~13,13,28~~	~~123 630 496~~ 132 246 943	58, 59, 60, 75, 76, 77, 79
Oś priorytetowa 4. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego	~~66,68~~	~~57 060 229~~ 66 520 582	10, 11, 13, 14, 15
Oś priorytetowa 5. Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw	~~26,525,98~~	~~252 016 012~~ 258 773 407	03, 04, 05, 06, 07, 08
Oś priorytetowa 6. Wsparcie rozwoju turystyki	~~54,77~~	47 550 191	55, 56, 57
Oś priorytetowa 7. Wspieranie przemian w miastach i w obszarach wymagających odnowy	~~98,59~~	85 590 344	61, 78
Oś priorytetowa 8. Pomoc techniczna	~~32,86~~	28 530 115	85, 86
RAZEM RPO	***100,00***	~~951 003 820~~ 996 053 121	

Tabela 14. Środki finansowe EFRR dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 w podziale na lata (w euro).

Komentarz [RR69]: Zmiana nr 62

Lata	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
2007	133 318 188
2008	136 440 086
2009	139 541 428
2010	137 721 070
2011	~~145 308 111~~ 125 149 304
2012	~~150 105 028~~ 129 350 737
2013	~~153 619 210~~ 136 173 090

2007-2013	996 053 121 951 003 830

Tabela 15. Środki finansowe dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 w podziale na osie priorytetowe oraz źródła finansowania (w euro).

Komentarz [kk70]: Zmiana nr 63

Lp.	Osie priorytetowe	Wkład wspólnotowy	Wkład krajowy	Indykatywny podział wkładu krajowego		Finansowanie ogółem	Poziom współfinansowania %	Dla celów informacyjnych	
				Krajowe środki publiczne	Krajowe środki prywatne			Wkład EBI	Inne źródła finansowania (krajowe środki prywatne)
1	2	3	4=5+6	5	6	7=3+4	8=3/7	9	10
1.	**Oś priorytetowa I**	328 701 058 258 917 065	40 122 975 54 123 875	40 122 975 54 123 875	0	368 824 033 313 040 940	89,11 % 82,81 %	0	16 782 420
2.	**Oś priorytetowa II**	117 924 474	30 810 202 22 810 202	30 810 202 22 810 202	0	148 734 676 140 734 676	83,79 % 83,79 %	0	10 203 218 8 986 872
3.	**Oś priorytetowa III**	123 630 496 132 246 943	21 594 147 23 337 696	21 594 147 23 337 696	0	145 224 643 155 584 639	85,09 % 85,00 %	0	0
4.	**Oś priorytetowa IV**	57 060 339 66 520 582	10 069 472 11 738 526	10 069 472 11 738 526	0	67 129 811 78 259 108	85,00 % 85,00 %	0	5 712 968 6 656 407
5.	**Oś priorytetowa V**	242 016 012 248 774 407	44 273 414 45 665 895	44 273 414 45 665 895	0	286 289 426 294 439 302	85,00 % 85,00 %	0	71 961 478 73 569 059
6.	**Oś priorytetowa VI**	47 550 191	8 391 210	8 391 210	0	55 941 401	85,00 %	0	12 586 815
7.	**Oś priorytetowa VII**	85 590 344	15 104 178	15 104 178	0	100 694 522	85,00 %	0	5 034 726
8.	**Oś priorytetowa VIII**	28 530 115	5 036 726 1 456 655	5 036 726 1 456 655	0	33 566 841 29 986 770	85,00 % 95,14 %	0	0
	Koszty ogółem	951 003 830 996 053 121	167 832 304 182 628 627	167 832 304 182 628 627	0	1 118 828 024 1 178 681 748	84,91 % 84,51 %	0	126 471 625 116 616 499

Tabela 16. Indykatywny podział, według kategorii, zaprogramowanego wykorzystania wkładu EFRR w RPO (w euro).

Komentarz [kk71]: Zmiana nr 64

[illegible]	[illegible]	[illegible]
	Badania i rozwój technologiczny, innowacje i przedsiębiorczość	253 616 615 258 775 407
01	Działalność B+RT prowadzona w ośrodkach badawczych	0
02	Infrastruktura B+RT (*w tym wyposażenie w sprzęt, oprzyrządowanie i szybkie sieci informatyczne łączące ośrodki badawcze*) oraz specjalistyczne ośrodki kompetencji technologicznych	0
03	Transfer technologii i udoskonalanie sieci współpracy między MŚP, między MŚP a innymi przedsiębiorstwami, uczelniami, wszelkiego rodzaju instytucjami na poziomie szkolnictwa pomaturalnego, władzami regionalnymi, ośrodkami badawczymi oraz biegunami naukowymi i technologicznymi (*parkami naukowymi i technologicznymi, technopoliami, itd.*)	94 226 138 15 896 975
04	Wsparcie na rzecz rozwoju B+RT, w szczególności w MŚP (*w tym dostęp do usług związanych z B+RT w ośrodkach badawczych*)	19 414 053 27 440 000
05	Usługi w zakresie zaawansowanego wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw	41 550 104 48 316 489
06	Wsparcie na rzecz MŚP w zakresie promocji produktów i procesów przyjaznych dla środowiska (*wdrożenie efektywnych systemów zarządzania środowiskiem, wdrożenie i stosowanie/użytkowanie technologii zapobiegania zanieczyszczeniom, wdrożenie czystych technologii do działalności produkcyjnej przedsiębiorstw*)	19 020 076 8 239 638

07	Inwestycje w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji (*innowacyjne technologie, tworzenie przedsiębiorstw przez uczelnie, istniejące ośrodki B+RT i przedsiębiorstwa, itp.*)	~~28 530 115~~ 20 530 115
08	Inne inwestycje w przedsiębiorstwa	~~109 365 439~~ 143 350 190
09	Inne działania mające na celu pobudzanie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP	0
	Społeczeństwo informacyjne	~~57 060 209~~ 66 520 582
10	Infrastruktura telekomunikacyjna (*w tym sieci szerokopasmowe*)	~~19 020 076~~ 23 169 006
11	Technologie informacyjne i komunikacyjne (*dostęp, bezpieczeństwo, interoperacyjność, zapobieganie zagrożeniom, badania, innowacje, treści cyfrowe itp.*)	~~9 586 119~~ 9 829 261
12	Technologie informacyjne i komunikacyjne (sieci TEN-ICT)	0
13	Usługi i aplikacje dla obywateli (*e-zdrowie, e-administracja, e-edukacja, e-integracja itp.*)	~~13 237 973~~ 27 306 254
14	Usługi i aplikacje dla MŚP (*e-handel, kształcenie i szkolenie, tworzenie sieci itp.*)	~~13 390 134~~ 4 390 134
15	Inne działania mające na celu poprawę dostępu MŚP do TIK i ich wydajne użytkowanie	1 825 927
	Transport	~~258 917 065~~
16	Kolej	20 646 293
17	Kolej (sieci TEN-T)	0
18	Tabor kolejowy	~~5 030 810~~ 5 665 590
19	Tabor kolejowy (sieci TEN-T)	0
20	Autostrady	0
21	Autostrady (sieci TEN-T)	0
22	Drogi krajowe	0
23	Drogi regionalne/lokalne	~~155 203 823~~ 175 418 929
24	Ścieżki rowerowe	6 466 826
25	Transport miejski	~~20 684 333~~ 20 049 553
26	Transport multimodalny	0
27	Transport multimodalny (sieci TEN-T)	0
28	Inteligentne systemy transportu	6 894 778
29	Porty lotnicze	23 775 096
30	Porty	0
31	Śródlądowe drogi wodne (*regionalne i lokalne*)	0
32	Śródlądowe drogi wodne (sieci TEN-T)	0
	Energia	~~24 245 699~~ 22 285 539
33	Energia elektryczna	0
34	Energia elektryczna (sieci TEN-E)	0
35	Gaz ziemny	~~7 608 031~~ 2 953 197
36	Gaz ziemny (sieci TEN-E)	0
37	Produkty ropopochodne	0
38	Produkty ropopochodne (sieci TEN-E)	0
39	Energia odnawialna: wiatrowa	0
40	Energia odnawialna: słoneczna	2 566 265
41	Energia odnawialna: biomasa	~~6 410 276~~ 3 680 700
42	Energia odnawialna: hydroelektryczna, geotermiczna i pozostałe	~~5 279 517~~ 4 683 293

Komentarz [jr72]: W kat. 08 znajdują się środki z KRW w wysokości 6 757 395 euro

Komentarz [jr73]: W kat. 10 znajdują się środki z KRW w wysokości 4 504 930 euro

Komentarz [kk74]: W kat. 13 znajdują się środki z KRW w wysokości 4 955 423 euro

Komentarz [jr75]: W kat. 23 znajdują się środki z KRW w wysokości 20 215 106 euro

43	Efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (kogeneracja), zarządzanie energią	~~12 472 610~~ 8 402 084
	Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom	~~92 578 775~~ 95 638 935
44	Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi	23 965 296
45	Gospodarka i zaopatrzenie w wodę pitną	~~9 991 283~~ 10 313 839
46	Oczyszczanie ścieków	~~24 962 850~~ 30 965 637
47	Jakość powietrza	7 608 031
48	Zintegrowany system zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń	~~951 004~~ 6 202 062
49	Dostosowanie do zmian klimatu i łagodzenie ich skutków	0
50	Rewaloryzacja obszarów przemysłowych i rekultywacja skażonych gruntów	~~4 564 818~~ 309 051
51	Promowanie bioróżnorodności i ochrony przyrody *(w tym NATURA 2000)*	4 755 019
52	Promowanie czystego transportu miejskiego	0
53	Zapobieganie zagrożeniom (*w tym opracowanie i wdrażanie planów i instrumentów zapobiegania i zarządzania zagrożeniami naturalnym i technologicznym)*	~~16 547 466~~ 11 170 000
54	Inne działania na rzecz ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom	~~1 992 008~~ 350 000
	Turystyka	47 550 191
55	Promowanie walorów przyrodniczych	2 377 510
56	Ochrona i waloryzacja dziedzictwa przyrodniczego	~~21 397 595~~ 8 747 583
57	Inne wsparcie na rzecz wzmocnienia usług turystycznych	~~22 755 096~~ 36 425 096
	Kultura	~~26 064 150~~ 35 765 789
58	Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego	~~11 600 425~~ 17 646 842
59	Rozwój infrastruktury kulturalnej	~~14 463 725~~ 16 592 096
60	Inne wsparcie dla poprawy usług kulturalnych	1 516 851
	Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich	66 475 167
61	Zintegrowane projekty na rzecz rewitalizacji obszarów miejskich i wiejskich	66 475 167
	Zwiększanie zdolności adaptacyjnych pracowników, firm, przedsiębiorstw i przedsiębiorców	0
62	Rozwój systemów i strategii uczenia się przez całe życie w przedsiębiorstwach; szkolenia i usługi na rzecz zwiększenia zdolności adaptacyjnych pracowników do zmian; promowanie przedsiębiorczości i innowacji	0
63	Opracowywanie i upowszechnianie innowacyjnych i bardziej wydajnych form organizacji pracy	0
64	Rozwój specjalistycznych usług w zakresie zatrudnienia, szkolenia i wsparcia w związku z restrukturyzacją sektorów i przedsiębiorstw, rozwój systemów przewidywania zmian w sferze zatrudnienia i zapotrzebowania na kwalifikacje i przyszłych wymogów w zakresie zatrudnienia i kwalifikacji	0
	Poprawa dostępu do zatrudnienia i jego trwałości	0
65	Modernizacja i wzmacnianie instytucji rynku pracy	0
66	Wdrażanie aktywnych i prewencyjnych instrumentów rynku pracy	0
67	Działania na rzecz aktywnego starzenia się oraz wydłużania życia zawodowego	0

Komentarz [jr76]: W kat. 58 znajdują się środki z dostosowania technicznego w wysokości 4 787 256 euro

Komentarz [jr77]: W kat. 59 znajdują się środki z dostosowania technicznego w wysokości 1 801 972 euro

68	Wsparcie na rzecz samozatrudnienia i zakładania działalności gospodarczej	0
69	Działania na rzecz zwiększenia trwałego udziału kobiet w zatrudnieniu oraz ich rozwoju zawodowego w perspektywie zmniejszenia dyskryminacji ze względu na płeć na rynku pracy oraz lepszego godzenia życia zawodowego z prywatnym, a zwłaszcza większego dostępu do usług opiekuńczo-wychowawczych nad dziećmi i osobami zależnymi	0
70	Konkretne działania na rzecz zwiększenia udziału migrantów w zatrudnieniu w perspektywie wzmocnienie ich integracji społecznej	0
	Poprawa integracji społecznej osób w niekorzystnej sytuacji	0
71	Ścieżki integracji i powrotu do zatrudnienia dla osób w gorszym położeniu; zwalczanie dyskryminacji w dostępie do rynku pracy i rozwoju kariery zawodowej oraz promowanie akceptacji dla różnorodności w miejscu pracy	
	Poprawa jakości kapitału ludzkiego	0
72	Opracowywanie, uruchomienie i wdrożenie reform systemów kształcenia i szkolenia celem zwiększenia zdolności do zatrudnienia, zwiększenia stopnia dostosowania systemów kształcenia i szkolenia początkowego [podstawowego] i zawodowego do potrzeb rynku pracy, oraz systematycznej aktualizacji kwalifikacji kadry systemu oświaty w perspektywie gospodarki opartej na innowacji i wiedzy	0
73	Działania na rzecz zwiększenia udziału w kształceniu i szkoleniu przez całe życie, w szczególności poprzez przedsięwzięcia na rzecz ograniczenia przedwczesnego porzucania skolaryzacji oraz zminimalizowania dyskryminacji ze względu na płeć oraz poprzez działania na rzecz poprawy jakości i dostępu do kształcenia i szkoleń na poziomie początkowym, zawodowym i wyższym	0
74	Rozwój potencjału ludzkiego w zakresie badań i innowacji, w szczególności poprzez studia podyplomowe i szkolenia naukowców oraz poprzez współpracę sieciową między uczelniami, ośrodkami badawczymi i przedsiębiorstwami.	0
	Inwestycje w infrastrukturę społeczną	116 683 414 115 606 331
75	Infrastruktura systemu oświaty	55 224 302 54 157 219
76	Infrastruktura ochrony zdrowia	30 622 323
77	Infrastruktura opiekuńczo - wychowawcza	7 531 950
78	Infrastruktura mieszkalnictwa	19 115 177
79	Pozostała infrastruktura społeczna	4 179 662
	Stymulowanie reform w zakresie zatrudnienia oraz integracji społecznej	0
80	Promowanie partnerstw, paktów i inicjatyw poprzez tworzenie sieci współpracy odnośnych podmiotów	0
	Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym	0
81	Rozwiązania na rzecz podniesienia jakości opracowania, monitorowania, ewaluacji polityk i programów na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, wzmocnienie zdolności w zakresie realizacji polityk i programów.	0
	Rekompensata za poniesione koszty rozwoju regionów peryferyjnych	0
82	Rekompensata podniesionych kosztów związanych z utrudnionym dostępem oraz rozproszeniem terytorialnym	0
83	Szczególne działania na rzecz zrekompensowania podniesionych kosztów wynikających z wielkości rynku	0
84	Szczególne działania na rzecz zrekompensowania podniesionych	0

Komentarz [jr78]: W kat. 75 znajdują się środki z dostosowania technicznego w wysokości 2 027 219 euro

	kosztów związanych z warunkami klimatycznymi i ukształtowania terenu	
	Pomoc techniczna	28 530 115
85	Przygotowanie, realizacja, monitorowanie i kontrola	20 922 084
86	Ocena, badania/ekspertyzy, informacja i komunikacja	7608 031
	Razem	~~951 003 820~~ 996 053 121

01	Pomoc bezzwrotna	~~902 452 629~~ 942 276 255
02	Pomoc (pożyczka, dotacja na spłatę oprocentowania, gwarancje)	~~48 550 191~~ 53 776 866
03	Kapitał podwyższonego ryzyka (nabycie udziałów, fundusze kapitału podwyższonego ryzyka)	0
04	Inne formy finansowania	0
	Razem	~~951 003 820~~ 996 053 121

01	Obszar miejski	~~627 662 591~~ 645 015 336
02	Obszar górski	0
03	Wyspy	0
04	Obszar o niskiej i bardzo niskiej gęstości zaludnienia	0
05	Obszary wiejskie (poza obszarami górskimi, wyspami lub o niskiej i bardzo niskiej gęstości zaludnienia)	~~294 341 184~~ 322 507 670
06	Dawne granice zewnętrzne UE (po 30.04.2004 r.)	0
07	Region peryferyjny	0
08	Obszar współpracy transgranicznej	0
09	Obszar współpracy transnarodowej	0
10	Obszary współpracy międzyregionalnej	0
00	Nie dotyczy	28 530 115
	Razem	~~951 003 820~~ 996 053 121

Tabela 17. Realizacja strategii lizbońskiej w ramach osi priorytetowych (podział na kategorie interwencji ma charakter szacunkowy i nie przesądza o udziale wsparcia na poszczególne kategorie w ramach osi priorytetowych w programie).

Komentarz [kk79]: Zmiana nr 65

Nr kategorii interwencji	Osie priorytetowe - kategorie interwencji	Kategoria „lizbońska" (T/N)	Wkład wspólnotowy w mln euro	*Szacunkowy podział pomiędzy kategorie*	Wydatki „lizbońskie"
	Oś 1. Rozwój infrastruktury technicznej		~~538 701 056~~ 258 917 065	*100,0*	
16	Kolej	T	**20 646 293**	*8,60*	**20 646 293**
18	Tabor kolejowy	N	~~5 929 810~~ 5 661 690	~~2,42~~	
23	Drogi regionalne/lokalne	N	~~152 903 932~~ 175 418 929	~~65,067~~	

Nr kategorii interwencji	Osie priorytetowe - kategorie interwencji	Kategoria „lizbońska" (T/N)	Wkład wspólnotowy w mln euro	*Szacunkowy podział pomiędzy kategorie*	Wydatki „lizbońskie"
24	Ścieżki rowerowe	N	**6 466 826**	*2,~~7~~5*	
25	Transport miejski	N	**~~20 684 333~~ 20 049 553**	*~~8,7~~7,7*	
28	Inteligentne systemy transportu	T	**6 894 778**	*2,~~9~~7*	**6 894 778**
29	Porty lotnicze	T	**23 775 096**	*~~10,0~~9,2*	**23 775 096**
	Oś 2. Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska		**117 924 474**	*100,0*	
35	Gaz ziemny	N	**~~7 608 031~~ 2 953 197**	*~~62,5~~*	
40	Energia odnawialna: słoneczna	T	**2 566 265**	*2,2*	**2 566 265**
41	Energia odnawialna: biomasa	T	**~~6 419 276~~ 3 680 700**	*~~5,4~~3,1*	**~~6 419 276~~ 3 680 700**
42	Energia odnawialna: hydroelektryczna, geotermiczna i pozostałe	T	**~~5 279 517~~ 4 683 293**	*~~4,5~~0*	**~~5 279 517~~ 4 683 293**
43	Efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (kogeneracja), zarządzanie energią	T	**~~2 472 610~~ 8 402 084**	*~~27,1~~*	**~~2 472 610~~ 8 402 084**
44	Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi	N	**23 965 296**	*20,3*	
45	Gospodarka i zaopatrzenie w wodę pitną	N	**~~8 321 283~~ 10 313 839**	*~~7,1~~8,7*	
46	Oczyszczanie ścieków	N	**~~24 963 850~~ 30 965 637**	*~~21,2~~26,3*	
47	Jakość powietrza	N	**7 608 031**	*6,5*	
48	Zintegrowany system zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń	N	**~~951 004~~ 6 202 062**	*~~0,8~~5,3*	
50	Rewaloryzacja obszarów przemysłowych i rekultywacja skażonych gruntów	N	**~~4 564 818~~ 309 051**	*~~3,9~~0,3*	
51	Promowanie bioróżnorodności i ochrony przyrody *(w tym NATURA 2000)*	N	**4 755 019**	*4,0*	
53	Zapobieganie zagrożeniom *(w tym opracowanie i wdrażanie planów i instrumentów zapobiegania i zarządzania zagrożeniami naturalnym i technologicznym)*	N	**~~16 547 466~~ 11 170 000**	*~~14,0~~9,5*	
54	Inne działania na rzecz ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom	N	**~~1 003 008~~ 350 000**	*~~1,6~~0,3*	
	Oś 3. Rozwój infrastruktury społecznej		**~~121 630 496~~ 132 246 943**	*100,0*	
58	Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego	N	**~~11 507 415~~ 17 646 842**	*~~9,4~~13,3*	
59	Rozwój infrastruktury kulturalnej	N	**~~13 337 873~~ 16 592 096**	*~~10,7~~12,5*	
60	Inne wsparcie dla poprawy	N	**1 516 851**	*1,~~2~~1*	

Nr kategorii interwencji	Osie priorytetowe - kategorie interwencji	Kategoria „lizbońska" (T/N)	Wkład wspólnotowy w mln euro	*Szacunkowy podział pomiędzy kategorie*	Wydatki „lizbońskie"
	usług kulturalnych				
75	Infrastruktura systemu oświaty	N	~~55 234 302~~ 54 157 219	~~44,741,0~~	
76	Infrastruktura ochrony zdrowia	N	**30 622 323**	~~24,8~~23,2	
77	Infrastruktura opiekuńczo-wychowawcza	N	**7 531 950**	~~6,1~~5,7	
79	Pozostała infrastruktura społeczna	N	**4 179 662**	~~3,4~~3,2	
	Oś 4. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego		~~57 060 229~~ 66 520 582	*100,0*	
10	Infrastruktura telekomunikacyjna (*w tym sieci szerokopasmowe*)	T	~~19 020 076~~ 23 169 006	~~33,3~~34,8	~~19 020 076~~ 23 169 006
11	Technologie informacyjne i komunikacyjne (*dostęp, bezpieczeństwo, interoperacyjność, zapobieganie zagrożeniom, badania, innowacje, treści cyfrowe, itp.*)	T	~~9 586 119~~ 9 829 261	~~16,8~~14,8	~~9 586 119~~ 9 829 261
13	Usługi i aplikacje dla obywateli (*e-zdrowie, e-administracja, e-edukacja, e-integracja itp.*)	T	~~13 237 973~~ 27 306 254	~~39,2~~41,0	~~13 237 973~~ 27 306 254
14	Usługi i aplikacje dla MŚP (*e-handel, kształcenie i szkolenie, tworzenie sieci itp.*)	T	~~13 390 134~~ 4 390 134	~~23,5~~6,6	~~13 390 134~~ 4 390 134
15	Inne działania mające na celu poprawę dostępu MŚP do TIK i ich wydajne użytkowanie	T	**1 825 927**	~~3,2~~2,7	**1 825 927**
	Oś 5. Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw		~~252 016 012~~ 258 773 407	*100,0*	
03	Transfer technologii i udoskonalanie sieci współpracy między MŚP, między MŚP a innymi przedsiębiorstwami, uczelniami, wszelkiego rodzaju instytucjami na poziomie szkolnictwa pomaturalnego, władzami regionalnymi, ośrodkami badawczymi oraz biegunami naukowymi i technologicznymi (*parkami naukowymi i technologicznymi, technopoliami, itd.*)	T	~~34 236 138~~ 15 896 975	~~13,6~~6,1	~~34 236 138~~ 15 896 975
04	Wsparcie na rzecz rozwoju B+RT, w szczególności w MŚP (*w tym dostęp do usług związanych z B+RT w ośrodkach badawczych*)	T	~~13 314 053~~ 27 440 000	~~5,3~~10,6	~~13 314 053~~ 27 440 000
05	Usługi w zakresie zaawansowanego wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw	T	~~47 550 191~~ 48 316 489	~~18,9~~18,7	~~47 550 191~~ 48 316 489

Nr kategorii interwencji	Osie priorytetowe - kategorie interwencji	Kategoria „lizbońska" (T/N)	Wkład wspólnotowy w mln euro	*Szacunkowy podział pomiędzy kategorie*	Wydatki „lizbońskie"
06	Wsparcie na rzecz MŚP w zakresie promocji produktów i procesów przyjaznych dla środowiska (*wdrożenie efektywnych systemów zarządzania środowiskiem, wdrożenie i stosowanie/użytkowanie technologii zapobiegania zanieczyszczeniom, wdrożenie czystych technologii do działalności produkcyjnej przedsiębiorstw*)	T	~~19 020 076~~ 3 239 638	~~7,51,3~~	~~19 020 076~~ 3 239 638
07	Inwestycje w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji (*innowacyjne technologie, tworzenie przedsiębiorstw przez uczelnie, istniejące ośrodki B+RT i przedsiębiorstwa, itp.*)	T	~~28 530 115~~ 20 530 115	~~11,3 7,9~~	~~28 530 115~~ 20 530 115
08	Inne inwestycje w przedsiębiorstwa	T	~~100 365 439~~ 143 350 190	~~43,4 55,4~~	~~100 365 439~~ 143 350 190
	Oś 6. Wsparcie rozwoju turystyki		**47 550 191**	*100,0*	
55	Promowanie walorów przyrodniczych	N	**2 377 510**	*5,0*	
56	Ochrona i waloryzacja dziedzictwa przyrodniczego	N	~~21 397 685~~ 8 747 585	~~45,018,4~~	
57	Inne wsparcie na rzecz wzmocnienia usług turystycznych	N	~~23 775 096~~ 36 425 096	~~50,076,6~~	
	Oś 7. Wspieranie przemian w miastach i w obszarach wymagających odnowy		**85 590 344**	*100,0*	
61	Zintegrowane projekty na rzecz rewitalizacji obszarów miejskich i wiejskich	N	**66 475 167**	*77,7*	
78	Infrastruktura mieszkalnictwa	N	**19 115 177**	*22,3*	
	Oś 8. Pomoc techniczna		**28 530 115**	*100,0*	
85	Przygotowanie, realizacja, monitorowanie i kontrola	N	**20 922 084**	*73,3*	
86	Ocena, badania/ekspertyzy, informacja i komunikacja	N	**7 608 031**	*26,7*	
	RAZEM		~~951 003 820~~ 996 053 121		~~377 130 076~~ 395 942 498
	%		*100,000*		~~39,6639,75~~

6.1. Podstawy prawne

Zarządzanie i wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 jest regulowane przez *Rozporządzenie Rady (WE) Nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 roku ustanawiające ogólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999* (dalej zwanym rozporządzeniem 1083/2006), przez *Rozporządzenie Komisji (WE) Nr1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania Rozporządzenia Rady (WE) Nr 1083/2006* (dalej zwanym rozporządzeniem 1828/2006), *Rozporządzenie (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 roku w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1783/1999* (dalej zwanym rozporządzeniem 1080/2006) oraz przez ustawę z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Ponadto ramy systemu realizacji regionalnych programów operacyjnych są określone w Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia 2007-2013 wspierających wzrost gospodarczy i zatrudnienie (Narodowej Strategii Spójności), zaakceptowanych przez Radę Ministrów w dniu 29 listopada 2006 roku.

6.2. Kompetencje instytucji zaangażowanych w zarządzanie Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko - Pomorskiego

6.2.1. Koordynacja

6.2.1.1. Koordynacja na poziomie NSRO- Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego

Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego prowadzi nadzór nad prawidłowym funkcjonowaniem systemu realizacji NSRO, a także odpowiada za prowadzenie badań ewaluacyjnych na poziomie NSRO, w tym badań horyzontalnych oraz badań uzupełniających i badań *ad hoc*, wynikających z monitorowania realizacji NSRO.

Komitet Koordynujący NSRO powoła grupę roboczą, złożoną z przedstawicieli wszystkich instytucji zarządzających programami finansowanych ze środków EFRR, EFS, EFRROW i EFR. Zadaniem powyższej grupy roboczej będzie opracowanie propozycji mechanizmów kontroli krzyżowej dla inwestycji wspieranych w ramach poszczególnych programów (np. odpowiednie pytania we wnioskach o dofinansowanie, kontrole na próbie projektów, wspólny dostęp do baz danych). Celem ww. działań będzie unikanie podwójnego finansowania projektów i zagwarantowanie przestrzegania ustalonej linii demarkacyjnej.

6.2.1.2. Koordynacja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Funkcję instytucji koordynującej regionalne programy operacyjne pełni Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego, obsługiwany w przedmiotowym zakresie przez [redacted] w [redacted]. Do głównych zadań instytucji koordynującej należy zapewnienie jednolitych systemów zarządzania i kontroli oraz zapewnienie efektywności i prawidłowości wykorzystania środków we wszystkich regionach.

Komentarz [kk80]: Zmiana nr 66

Instytucja koordynująca RPO WK-P odpowiedzialna jest w szczególności za:

- negocjowanie regionalnych programów operacyjnych z KE we współpracy z instytucjami zarządzającymi RPO,
- zapewnienie spójności stosowanych wytycznych,
- monitorowanie efektów wdrażania RPO w regionach (analizy porównawcze).

Wzajemne relacje oraz szczegółowy zakres obowiązków i podział zadań między Instytucją Koordynującą RPO, a Instytucją Zarządzającą RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego, zostaną określone w porozumieniu zawartym między tymi instytucjami.

6.2.2. Zarządzanie Regionalnym Programem Operacyjnym

6.2.2.1. Instytucja Zarządzająca

Instytucją Zarządzającą, zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju jest Zarząd Województwa. Zgodnie z regulaminem wewnętrznym przygotowanym przez Zarząd Województwa, obowiązki IZ pełni jednostka organizacyjna w ramach Urzędu Marszałkowskiego. Obecnie funkcję tę [redacted] w Departamencie Polityki Regionalnej.

Komentarz [kk81]: Zmiana nr 67

Zarząd Województwa, zgodnie z art. 60 Rozporządzenia Rady 1083/2006, jest odpowiedzialny za prawidłowe i efektywne zarządzanie programem operacyjnym i jego realizację zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami, a w szczególności za:

- zapewnienie, że operacje są wybierane do finansowania zgodnie z kryteriami mającymi zastosowanie do programu operacyjnego oraz że spełniają one zasady wspólnotowe i krajowe przez cały okres ich realizacji,
- weryfikację, że współfinansowane towary i usługi są dostarczone oraz że wydatki zadeklarowane przez beneficjentów na operacje zostały rzeczywiście poniesione i są zgodne z zasadami [redacted] unijnymi i krajowymi,
- zapewnienie, że wszelka pomoc państwa udzielana w ramach programu będzie zgodna z proceduralnymi i istotnymi zasadami udzielania pomocy przez państwo obowiązującymi w chwili, kiedy takie wsparcie będzie udzielane,
- zapewnienie, że projekty generujące dochód będą zgodne z Artykułem 55 Rozporządzenia Rady nr 1083/2006,
- zapewnienie, że zamówienia publiczne, w tym udzielone koncesje, związane z projektami finansowanymi z pomocy Funduszy Strukturalnych są zgodne z

Komentarz [kk82]: Zmiana nr 12

Dyrektywą 2004/17WE, 2004/18/WE, Rozporządzeniem WE 1564/2005 lub stosownymi postanowieniami Traktatu,

- monitorowanie instrumentu elastyczności poprzez udział członków Komitetu Monitorującego RPO w posiedzeniach Komitetu Monitorującego PO KL,
- zapewnienie istnienia informatycznego systemu rejestracji i przechowywania zapisów księgowych dla każdej operacji w ramach programu operacyjnego oraz zapewnienie, że dane na temat realizacji, niezbędne do celów zarządzania finansowego, monitorowania, weryfikacji, audytu i oceny są gromadzone,
- zapewnienie utrzymywania przez beneficjentów i inne podmioty uczestniczące w realizacji operacji odrębnego systemu księgowego albo odpowiedniego kodu księgowego dla wszystkich transakcji związanych z operacją, bez uszczerbku dla krajowych zasad księgowych,
- zapewnienie, że ocena, o której mowa w art. 48 ust 3 rozporządzenia Rady 1083/2006 jest przeprowadzona zgodnie z wymogami art. 47 ww. rozporządzenia,
- ustanawianie procedur dla zapewnienia, że wszystkie dokumenty dotyczące wydatków i audytów, wymagane do zapewnienia właściwej ścieżki audytu, są przechowywane zgodnie z wymogami art. 90 rozporządzenia Rady 1083/2006,
- zapewnianie otrzymywania przez instytucję certyfikującą wszystkich niezbędnych informacji o procedurach i weryfikacjach prowadzonych w odniesieniu do wydatków na potrzeby poświadczania,
- kierowanie pracą komitetu monitorującego oraz dostarczanie mu dokumentacji wymaganej w celu umożliwienia jakościowego monitorowania realizacji programu operacyjnego w świetle jego szczegółowych celów,
- opracowywanie i przedkładanie Komisji rocznych i końcowych sprawozdań z realizacji, po ich uprzednim zatwierdzeniu przez komitet monitorujący,
- zapewnianie przestrzegania wymogów w zakresie informacji i promocji ustanowionych w art. 69 rozporządzenia 1083/2006,
- dostarczanie Komisji informacji umożliwiających jej dokonanie oceny dużych projektów.

Instytucja Zarządzająca RPO WK-P może zlecić wykonywanie części swoich zadań o charakterze zarządczym lub operacyjnym do innych podmiotów. Dokonując delegacji, Instytucja Zarządzająca RPO WK-P zachowuje jednak całkowitą odpowiedzialność za całość realizacji RPO.

System wdrażania

Wybór projektu uzależniony będzie od spełnienia kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący (zgodnie z art. 65 lit. a rozporządzenia 1083/2006) oraz od zatwierdzenia projektu do dofinansowania przez IZ–lub IP. Te strategiczne, formalne i merytoryczne kryteria (z włączeniem przygotowania odpowiedniej dokumentacji i gotowości do wdrożenia), będą jednakowe dla wszystkich potencjalnych beneficjentów wszystkich projektów dotyczących danej kategorii operacji RPO.

W ramach programu stosowane będą następujące tryby wyboru projektów: indywidualny, konkursowy [redacted] ~~technicznej~~. W zależności od charakteru danej osi priorytetowej zapewniona zostanie odpowiednia równowaga pomiędzy różnymi trybami wyboru projektów. Zastosowanie danego trybu wyboru projektów winno służyć polepszaniu osiągania strategicznych celów poszczególnych osi priorytetowych RPO. Szczegóły, co do zakresu zastosowania danego trybu w danej osi priorytetowej oraz instytucji uczestniczących w procedurze wyboru, będą określone w „Szczegółowym opisie osi priorytetowych programu

Komentarz [kk83]: Zmiana nr 68

operacyjnego". Tryb wyboru projektów będzie zgodny z odpowiednimi wytycznymi MRR w danym zakresie oraz zgodnie z zasadami wymienionymi w podrozdziale 3.4.

Przepływy finansowe

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[22] Nie dotyczy pomocy technicznej. Projekty pomocy technicznej finansowane są ze środków właściwego dysponenta części budżetowej lub w przypadku instytucji niebędących dysponentem ze środków dotacji celowej.
[23] W przypadku projektów własnych Instytucji Zarządzającej środki będą przekazywana na podstawie uchwały Zarządu Województwa oraz/lub zatwierdzonego wniosku o płatność.

[redacted]

[redacted] ~~zarządzająca~~

Komentarz [kk84]: Zmiana nr 69

[redacted] ~~Operacyjnych~~

Komentarz [kk85]: Zmiana nr 70

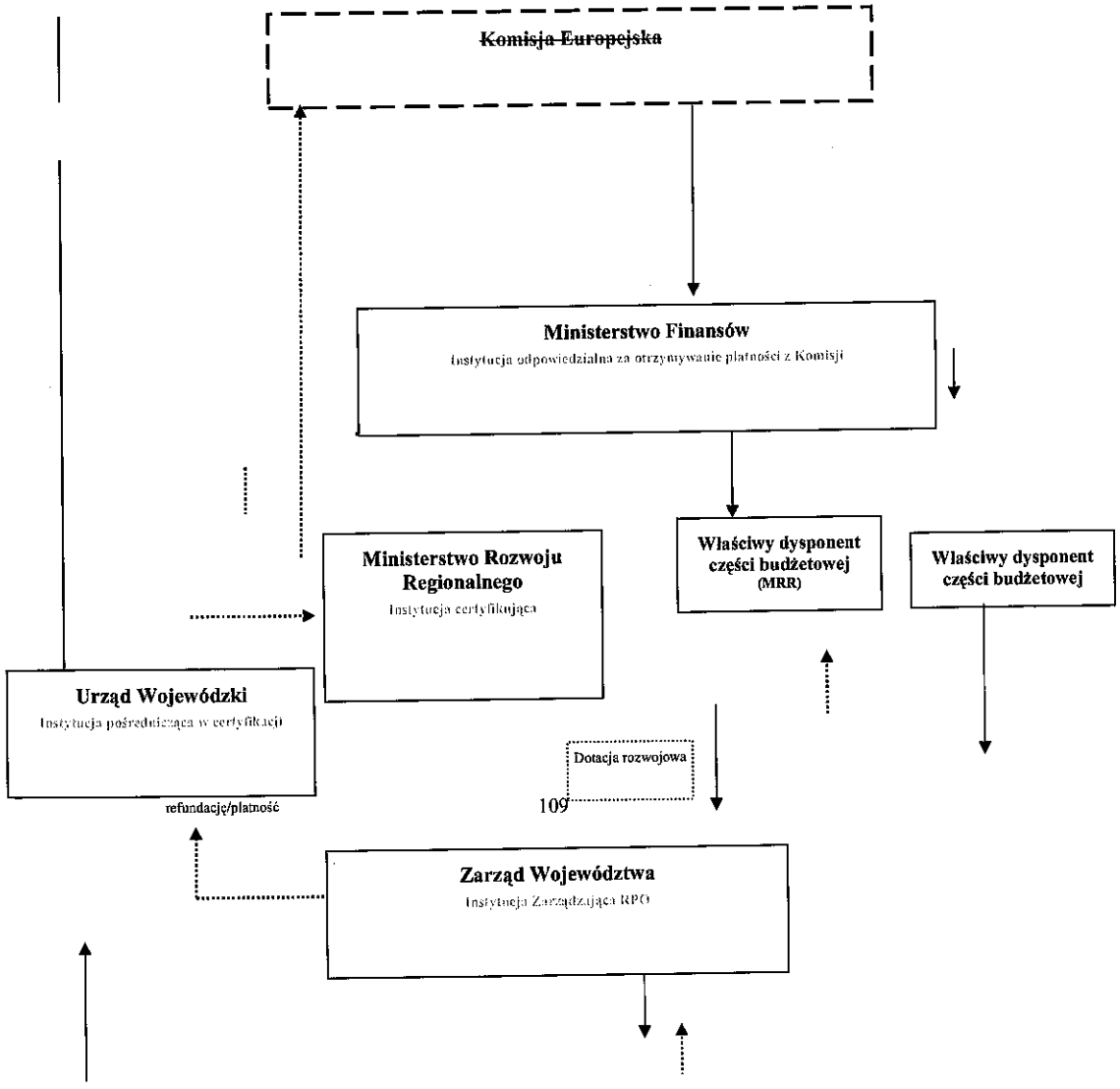

W ramach systemu monitorowania przepływów finansowych IZ będzie monitorowała wysokość wydatków kwalifikowanych, w tym wydatków stanowiących współfinansowanie krajowe. IZ będzie dokonywała wyliczenia poziomu dofinansowania ze środków UE na poziomie osi priorytetowej w taki sposób, aby wkład funduszy UE nie przekraczał poziomu przyjętego w RPO dla danej osi priorytetowej.

Procedury dotyczące uzyskanych odsetek

W ramach programu operacyjnego odsetki narosłe od środków otrzymanych przez poszczególne instytucje biorące udział w finansowaniu RPO przeznaczone są na realizację danej osi priorytetowej/działania Programu i są wykazywane w sprawozdaniu z realizacji osi priorytetowej/działania.

Ad. art. 83:

Dla obsługi środków otrzymywanych z UE w ramach perspektywy finansowej 2007-2013 zostanie utrzymany podobny system rachunków bankowych, jak dla perspektywy 2004-2006, czyli rachunki I poziomu – funduszowe i rachunki II poziomu – programowe.

Wszystkie rachunki bankowe, zarówno funduszowe, jak i programowe, będą oprocentowane, a odsetki będą dopisywane do stanów na rachunkach. Niezwłocznie po naliczeniu odsetek Instytucja przyjmująca środki z KE będzie przekazywała odpowiednie kwoty na rachunek dochodów Budżetu Państwa i będą one wykorzystane na współfinansowanie krajowe.

Roczne i końcowe sprawozdanie z realizacji RPO WK-P

Począwszy od roku 2008, w terminie do 30 czerwca każdego roku, Instytucja Zarządzająca będzie przekazywać Komisji Europejskiej sprawozdania roczne, a do 31 marca 2017 r. sprawozdanie końcowe z realizacji RPO WK-P. Sprawozdania, zgodnie z art. 67 ust. 1 rozporządzenia Rady nr 1083/2006 będą zawierać w szczególności następujące informacje:

- postęp osiągnięty w realizacji RPO WK-P i poszczególnych Osi Priorytetowych w odniesieniu do konkretnych, weryfikowalnych celów, z podaniem danych ilościowych wszędzie tam, gdzie jest to możliwe i z wykorzystaniem wskaźników określonych w RPO WK-P dla poszczególnych Osi Priorytetowych;
- informacje o wykonaniu finansowym RPO WK-P, z wyszczególnieniem dla każdej Osi Priorytetowej:
  - wydatków poniesionych przez beneficjentów, w tym wydatków w ramach instrumentu elastyczności, zawartych we wnioskach o płatność przesłanych Instytucji Zarządzającej i odnośnego wkładu publicznego;
  - całkowitej kwoty płatności otrzymanych od Komisji i danych ilościowych dotyczących wskaźników finansowych przyjętych dla RPO WK-P;
  - wydatków poniesionych przez podmiot odpowiedzialny za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów;
- wyłącznie do celów informacyjnych, indykatywny podział alokacji EFRR według kategorii, zgodnie z załącznikiem II rozporządzenia Komisji nr 1828/2006;
- działania podjęte przez Instytucję Zarządzającą lub [redacted] Komitet Monitorujący w celu zapewnienia jakości i skuteczności realizacji, w szczególności:
  - działania w zakresie monitorowania i oceny, w tym sposoby gromadzenia danych;

Komentarz [kk86]: Zmiana nr 71

- zestawienie wszelkich istotnych problemów napotkanych w trakcie realizacji RPO WK-P oraz wszelkich podjętych środków (w tym w stosownych przypadkach ustosunkowanie się do uwag Komisji wynikających z analizy rocznej RPO WK-P);
- wykorzystanie pomocy technicznej;

- środki podjęte w zakresie przekazywania informacji o RPO WK-P i jego promocji;
- informacje o znaczących problemach z przestrzeganiem prawa [redacted] napotkanych podczas realizacji RPO WK-P oraz podjęte środki zaradcze;
- w stosownych przypadkach, postęp i finansowanie dużych projektów;
- wykorzystanie pomocy uwolnionej w wyniku anulowania części lub całości wkładu publicznego w ramach RPO WK-P w związku z pojedynczymi lub systemowymi nieprawidłowościami stwierdzonymi w projektach lub Programie;
- informacje na temat przypadków wykrycia zasadniczych modyfikacji projektów na podstawie art. 57 [redacted] 2006.

Komentarz [kk87]: Zmiana nr 12

Komentarz [kk88]: Zmiana nr 72

6.2.2.2. Instytucje pośredniczące

Instytucja Zarządzająca RPO WK-P nie przewiduje wyłonienia instytucji pośredniczących.

6.2.2.3. Instytucja Certyfikująca

Komentarz [jr89]: Zmiana nr 73

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

~~Zgodnie z art. 35 ust. 2 pkt z *ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*, Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego certyfikuje Komisji Europejskiej prawidłowość poniesienia wydatków w ramach programów operacyjnych. Instytucja Certyfikująca, to komórka organizacyjna utworzona zarządzeniem ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego w sprawie ustalenia regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, odpowiedzialna za certyfikację wydatków ponoszonych w ramach EFRR, która w zakresie realizowanych zadań jest komórką niezależną od komórek wykonujących funkcje instytucji zarządzających poszczególnymi programami operacyjnymi, wchodzących w skład odrębnych pionów podległych innym Członkom Kierownictwa Ministerstwa. Członek Kierownictwa MRR nadzorujący Instytucję Certyfikującą podlega bezpośrednio Ministrowi Rozwoju Regionalnego i podejmuje w sposób niezależny decyzje w zakresie dokonywania oraz wstrzymywania procesu poświadczania deklaracji wydatków oraz wniosków o płatność do Komisji Europejskiej. Obecnie funkcje Instytucji Certyfikującej pełni Departament Instytucji Certyfikującej.~~

~~Instytucja Certyfikująca programu operacyjnego odpowiada w szczególności za:~~

- ~~opracowanie i przedłożenie Komisji poświadczonych deklaracji wydatków i wniosków o płatność;~~
- ~~poświadczanie, że deklaracja wydatków jest dokładna, wynika z wiarygodnych systemów księgowych i jest oparta na weryfikowalnej dokumentacji uzupełniającej;~~
- ~~poświadczenie, że zadeklarowane wydatki są zgodne z mającymi zastosowanie zasadami wspólnotowymi unijnymi i krajowymi oraz zostały poniesione w związku z operacjami wybranymi do finansowania zgodnie z kryteriami mającymi zastosowanie do programu i spełniają zasady wspólnotowe unijne i krajowe;~~
- ~~zapewnienie, do celów poświadczenia, że otrzymała od instytucji zarządzającej odpowiednie informacje na temat procedur i weryfikacji prowadzonych w związku z wydatkami zawartymi w deklaracjach wydatków;~~
- ~~uwzględnianie, do celów poświadczenia, wyników wszystkich audytów przeprowadzanych przez instytucję audytową lub na jej odpowiedzialność;~~
- ~~utrzymywanie w formie elektronicznej zapisów księgowych dotyczących wydatków zadeklarowanych Komisji;~~

- ~~prowadzenie ewidencji kwot podlegających procedurze odzyskiwania i kwot wycofanych po anulowaniu całości lub części wkładu dla operacji. Kwoty odzyskane są zwracane do budżetu ogólnego Unii Europejskiej przed zamknięciem programu operacyjnego poprzez potrącenie ich z następnej deklaracji wydatków;~~
- ~~monitorowanie poziomu wykorzystania środków zgodnie z zasadą n+2/n+3~~
- ~~uwzględnianie do celów poświadczenia informacji o wykrytych nieprawidłowościach w programie operacyjnym;~~
- ~~uwzględnianie do celów poświadczenia wyników prowadzonych przez instytucje zarządzające kontroli systemowych oraz kontroli wydatków;~~
- ~~opiniowanie do celów poświadczenia wydatków instrukcji wykonawczych instytucji zarządzających programami operacyjnymi;~~
- ~~przeprowadzanie w instytucji zarządzającej oraz instytucjach podległych instytucji zarządzającej lub ewentualnie u beneficjenta w zakresie realizacji programu systemowych wizyt sprawdzających oraz wizyt sprawdzających polegających na kontroli wydatków na podstawie otrzymywanych wniosków o refundację od instytucji zarządzających;~~
- ~~dokonywanie wizyt sprawdzających w Instytucji Pośredniczącej w Certyfikacji w zakresie zgodności z wymogami systemu certyfikacji RPO.~~

~~W ramach Regionalnych Programów Operacyjnych Instytucja Certyfikująca deleguje część swoich zadań w zakresie certyfikacji do Urzędów Wojewódzkich pełniących rolę Instytucji Pośredniczących w Certyfikacji, przy zachowaniu przez Instytucję Certyfikującą w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego odpowiedzialności za delegowane zadania, zgodnie z art. 59 ust 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006. Powierzenie wykonywania części zadań instytucji certyfikującej następuje, zgodnie z art. 12 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006, poprzez zawarcie przez Instytucję Certyfikującą w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego z poszczególnymi Wojewodami pisemnych porozumień, które określają zakres powierzanych zadań oraz obowiązki instytucji, do których zadania są delegowane. Komórki w Urzędach Wojewódzkich, które obsługują Wojewodę w zakresie delegowanych zadań, są funkcjonalnie niezależne od komórek organizacyjnych, wykonujących zadania delegowane z Instytucji Zarządzających programami operacyjnymi. Do delegowanych zadań, należy w szczególności:~~

- ~~otrzymywanie oraz weryfikacja pod względem formalnym i rachunkowym otrzymywanego od instytucji zarządzającej poświadczenia wydatków oraz wniosku o płatność okresową/końcową dla regionalnego programu operacyjnego;~~
- ~~poświadczanie przed Instytucją Certyfikującą wydatków dla regionalnego programu operacyjnego, wykazanych przez instytucję zarządzającą w poświadczonym przez nią wniosku o płatność okresową/końcową;~~
- ~~przeprowadzanie w imieniu Instytucji Certyfikującej w instytucji zarządzającej oraz instytucjach podległych instytucji zarządzającej lub u beneficjenta w zakresie realizacji programu systemowych wizyt sprawdzających oraz wizyt sprawdzających polegających na kontroli wydatków na podstawie otrzymywanych wniosków o refundację od instytucji zarządzających;~~
- ~~gromadzenie do celów poświadczenia wydatków instrukcji wykonawczych instytucji zarządzającej regionalnym programem operacyjnym;~~

- ~~analizowanie do celów poświadczenia wydatków otrzymywanych od instytucji zarządzającej oraz w przypadku delegowania przez instytucję zarządzającą zadań w tym zakresie do instytucji jej podległych danych zawierających informacje o przeprowadzonych przez te instytucje kontrolach systemowych oraz kontrolach wydatków dotyczących regionalnego programu operacyjnego;~~
- ~~gromadzenie od instytucji zarządzającej i uwzględnianie do celów poświadczenia wydatków informacji o stwierdzonych nieprawidłowościach w zakresie realizacji wydatków w ramach regionalnego programu operacyjnego;~~
- ~~prowadzenie na podstawie danych otrzymywanych od instytucji zarządzającej regionalnym programem operacyjnym elektronicznej ewidencji kwot podlegających procedurze odzyskiwania i kwot wycofanych po anulowaniu całości lub części wkładu dla danej operacji;~~
- ~~analiza aktualizowanych przez IZ RPO Opisów Systemu Zarządzania i Kontroli;~~
- ~~weryfikacja dokumentów przedkładanych przez IZ RPO w ramach procedury częściowego zamknięcia programu.~~
- ~~monitorowanie zasady n+3/n+2 dla danego regionalnego programu operacyjnego na podstawie danych otrzymywanych od instytucji zarządzającej regionalnym programem operacyjnym.~~

6.2.2.4. Instytucja Audytowa [IA]

Komentarz [kk90]: Zmiana nr 74

Określone w rozporządzeniu Rady nr 1083/2006 zadania Instytucji Audytowej wykonuje Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej, którego funkcję pełni sekretarz lub podsekretarz stanu w Ministerstwie Finansów, w oparciu o przepisy ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej[24]. Instytucja Audytowa jest niezależna od Instytucji Zarządzającej PO, Instytucji Pośredniczących, Instytucji Pośredniczących II stopnia oraz Instytucji Certyfikującej.

Zadania Instytucji Audytowej wykonywane są za pośrednictwem jednostek organizacyjnych kontroli skarbowej podległych Generalnemu Inspektorowi Kontroli Skarbowej, tj. wyodrębnionej komórki organizacyjnej w Ministerstwie Finansów (obecnie [redacted] oraz Urzędu Kontroli Skarbowej w Bydgoszczy. W każdym z urzędów kontroli skarbowej zostały utworzone wyodrębnione komórki organizacyjne odpowiedzialne za kontrolę środków pochodzących z Unii Europejskiej.

Komentarz [kk91]: Zmiana nr 75

Instytucja Audytowa odpowiedzialna jest za ogół prac związanych z wydaniem zapewnienia, że system zarządzania i kontroli RPO spełnia wymogi rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006, w tym za przygotowanie przed złożeniem pierwszego wniosku o płatność okresową, lub nie później niż w terminie 12 miesięcy od zatwierdzenia RPO, sprawozdania zawierającego wyniki oceny utworzenia systemów i opinii na temat zgodności systemu zarządzania i kontroli RPO z art. 58-62 rozporządzenia. Prace w ramach audytu zgodności przeprowadzane są przez [redacted] oraz Urząd Kontroli Skarbowej w Bydgoszczy, opinię podpisuje Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej.

Komentarz [kk92]: Zmiana nr 76

[24] Dz. U. z 2004 r., Nr 8, poz. 65 ze zmianami

Instytucja Audytowa zapewnia, iż czynności audytowe uwzględniają uznane w skali międzynarodowej standardy audytu. Do głównych zadań IA należy w szczególności:

1. zapewnienie prowadzenia [redacted] w celu weryfikacji skutecznego funkcjonowania systemu zarządzania i kontroli RPO,
2. zapewnienie prowadzenia audytów operacji na podstawie stosownej próby w celu weryfikacji zadeklarowanych wydatków,
3. przedstawianie KE, w terminie dziewięciu miesięcy od zatwierdzenia RPO, strategii audytu obejmującej podmioty, które będą przeprowadzać audyty, o których mowa w p. 1. i 2., metodologię, która zostanie zastosowana, metody doboru próbek danych dla potrzeb audytu operacji oraz indykatywney, rozplanowanie audytów w celu zapewnienia przeprowadzenia audytu głównych podmiotów oraz równomiernego rozkładu audytów w całym okresie programowania,
4. do dnia 31 grudnia każdego roku w latach 2008–2015:
   a) przedłożenie KE rocznego sprawozdania audytowego, przedstawiającego wyniki audytów przeprowadzonych w okresie poprzednich 12 miesięcy, zakończonym dnia 30 czerwca danego roku, zgodnie ze strategią audytu dla RPO WKP oraz informującego o wszelkich brakach wykrytych w systemie zarządzania i kontroli RPO. Pierwsze sprawozdanie, które należy złożyć do dnia 31 grudnia 2008 r., obejmuje okres od dnia 1 stycznia 2007 r. do dnia 30 czerwca 2008 r. Informacje dotyczące audytów przeprowadzonych po dniu 1 lipca 2015 r. zostają włączone do końcowego sprawozdania audytowego, stanowiącego uzupełnienie deklaracji zamknięcia, o której mowa w p. 5,
   b) wydawanie opinii, na podstawie kontroli i audytów przeprowadzonych na jej odpowiedzialność, w kwestii tego, czy system zarządzania i kontroli funkcjonuje skutecznie, tak aby dawać racjonalne zapewnienie, że deklaracje wydatków przedstawione KE są prawidłowe, oraz aby dawać tym samym racjonalne zapewnienie, że transakcje będące ich podstawą są zgodne z prawem i prawidłowe,
   c) [redacted] i prawidłowości danych wydatków,
   d) przedłożenie KE, nie później niż dnia 31 marca 2017–r., deklaracji zamknięcia zawierającej ocenę zasadności wniosku o wypłatę salda końcowego oraz zgodności z prawem i prawidłowości transakcji będących podstawą wydatków objętych końcową deklaracją wydatków, do której dołącza się końcowe sprawozdanie audytowe.

Komentarz [kk93]: Zmiana nr 77

Komentarz [kk94]: Zmiana nr 78

W ramach wyżej opisanych prac Departament Certyfikacji i Poświadczeń Środków z Unii Europejskiej nadzoruje, koordynuje i zapewnia odpowiednią jakość pracy urzędu kontroli skarbowej.

Celem zapewnienia jakości prac wykonywanych przez urzędy kontroli skarbowej, Departament ten zapewnia stosowanie odpowiednich mechanizmów kontroli. Polegają one w szczególności na:

- wprowadzeniu systemu zarządzania dokumentacją (w tym określenie kryteriów jej sporządzania, weryfikacji i akceptacji, standaryzacja oraz informatyzacja dokumentacji),
- nadzorze nad wykonywaniem prac (przypisanie pracownikom odpowiedzialności za wykonanie zadania i weryfikacja jego wykonania),
- [redacted] przeprowadzaniu corocznie kontroli mających na celu sprawdzenie jakości wykonanych prac (w ramach tzw. *re-performance audits* oraz audytów mających na celu weryfikację poprawności stosowania przez urzędy kontroli skarbowej metodologii).

6.2.2.5. Instytucja właściwa dla otrzymywania płatności pochodzących z Komisji Europejskiej

Instytucją odpowiedzialną za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE jest Ministerstwo Finansów. Zgodnie z regulaminem pracy Ministerstwa Finansów obsługą rachunków bankowych, na które będą dokonywane płatności ze środków wspólnotowych zajmuje się obecnie Departament Instytucji Płatniczej.

[redacted] dochody.

Komentarz [kk95]: Zmiana nr 79

6.2.2.6. Instytucja lub instytucje odpowiedzialne za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów

Rolę instytucji odpowiedzialnej za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów pełni IZ/IP/IPII.

Środki przekazywane przez Komisję Europejską jako zaliczki oraz płatności okresowe i płatności końcowe na rzecz programów operacyjnych zostaną włączone do budżetu państwa jako jego dochody i będą gromadzone na rachunku dochodów budżetu państwa prowadzonym przez Ministra Finansów w Narodowym Banku Polskim. Z kolei z budżetu państwa środki te będą przekazywane w formie dotacji rozwojowej na wyodrębniony rachunek bankowy prowadzony przez Instytucję Zarządzającą, na podstawie informacji przekazanych przez IZ zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz postanowieniami kontraktu wojewódzkiego zawartego na podstawie art. 20 ust. 5 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Na podstawie kontraktu wojewódzkiego samorząd województwa jako Instytucja Zarządzająca RPO będzie otrzymywać środki z budżetu państwa w postaci dotacji rozwojowej na wydatki służące finansowaniu realizacji RPO, w ramach rocznych limitów określonych w ustawie budżetowej. Limity te będą określane w uzgodnieniu z Ministrem Rozwoju Regionalnego w toku prac nad ustawą budżetową na podstawie tabeli płatności RPO oraz wieloletnich limitów zobowiązań określonych dla RPO tak, aby zapewnić sprawną i terminową realizację programu. Dotacja będzie stanowiła dochód samorządu województwa.

Dotacja może być przekazana w formie zaliczki lub zwrotu wydatków poniesionych na realizację RPO na podstawie uzgodnionego harmonogramu, przygotowanego przez samorząd województwa.

Podstawą do przekazania pierwszej dotacji rozwojowej na rzecz RPO jest decyzja Komisji Europejskiej o zatwierdzeniu programu. Kolejne dotacje będą przekazywane zgodnie z ustaleniami obowiązującymi w tym zakresie.

Płatności na rzecz beneficjentów RPO WKP będą dokonywane przez Instytucję Zarządzającą w formie refundacji poniesionych wydatków lub zaliczki. Podstawą do przekazania środków będzie umowa pomiędzy jedną z wyżej instytucji a beneficjentem oraz poprawnie sporządzony i zatwierdzony wniosek o płatność.

Środki będą przekazywane na wskazane przez beneficjentów rachunki, głównie w formie refundacji. W uzasadnionych przypadkach, jeśli przemawiają za tym istotny interes kategorii beneficjentów lub specyfika projektów (działań), środki będą mogły być przekazywane w formie zaliczki.

W przypadku projektów własnych IZ środki będą przyznawane na podstawie uchwały Zarządu Województwa.

~~W oparciu o zestawienie wniosków o płatność beneficjentów IZ przekazuje Instytucji Certyfikującej zbiorcze wnioski o płatność.~~

~~Instytucja Certyfikująca po pozytywnej weryfikacji wniosku przesyła go do Komisji Europejskiej celem refundacji poniesionych wydatków.~~

Komentarz [kk96]: Zmiana nr 80

Schemat [redacted]: Schemat instytucjonalny RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Komentarz [kk97]: Zmiana nr 81

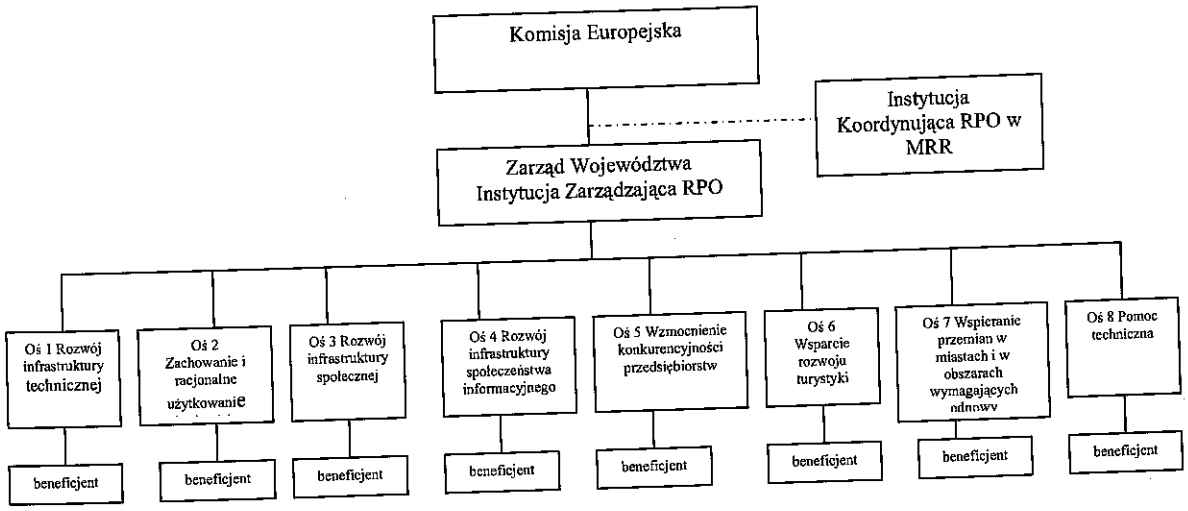

Sformatowano: Normalny, Do lewej, Wcięcie: Z lewej: 0 cm, Tabulatory: Nie w -0,25 cm + 2,86 cm

Schemat [redacted]: Schemat organizacyjny wskazujący rozmieszczenie Instytucji Zarządzających RPO, Instytucji Koordynującej RPO, Instytucji Certyfikującej i Instytucji Audytowej oraz instytucji odpowiedzialnej za otrzymywanie płatności z KE

Komentarz [kk98]: Zmiana nr 82

Sformatowano: Wyróżnienie

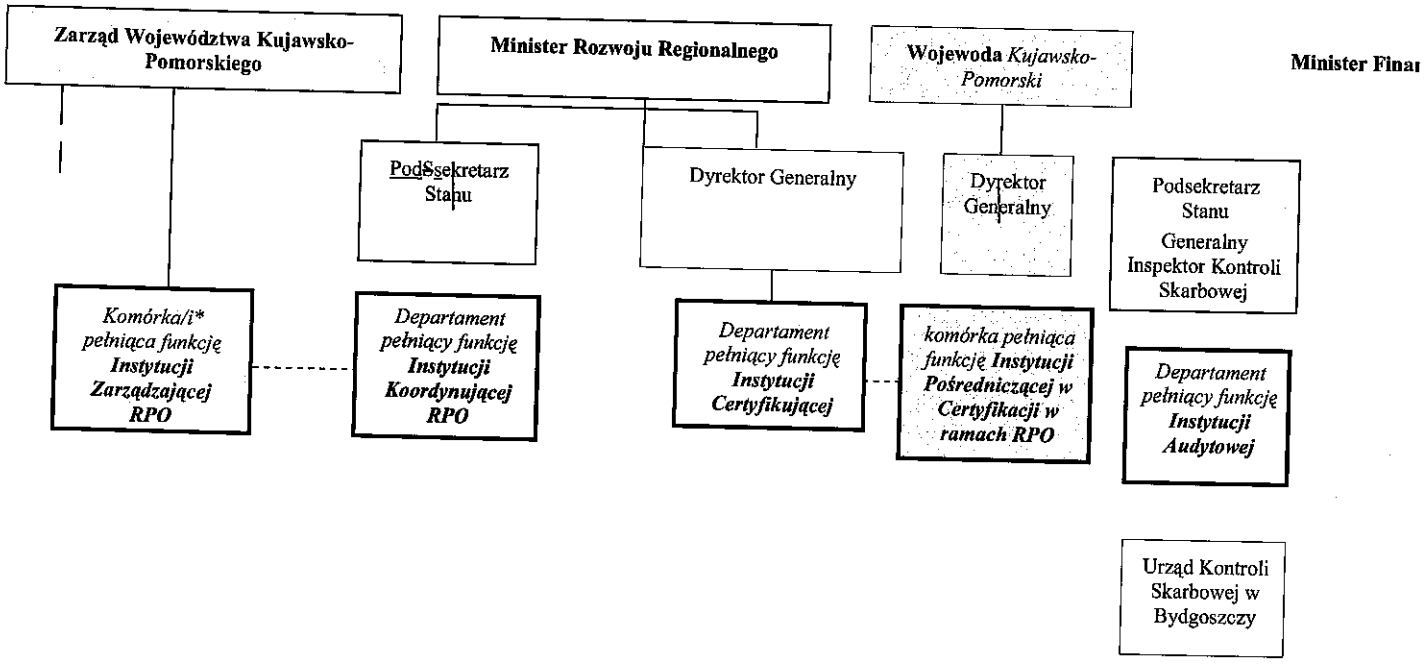

* departament, wydział lub inna komórka – zgodnie z regulaminem organizacyjnym UM

Sformatowano: Wyróżnienie

[redacted]KE

Komentarz [kk99]: Zmiana nr 83

Sformatowano: Wyróżnienie

Sformatowano: Wyróżnienie

Sformatowano: Wyróżnienie

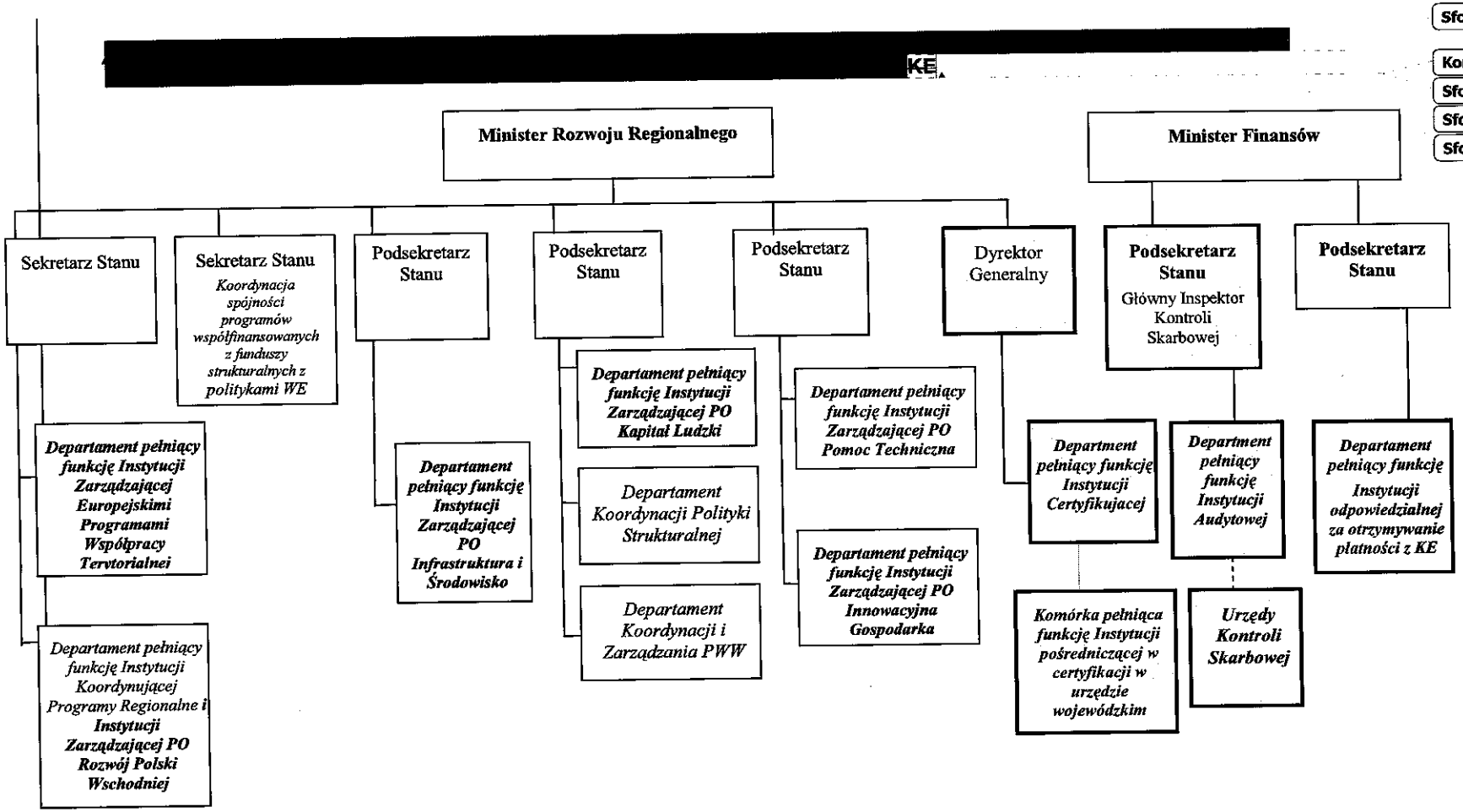

6.3. Monitorowanie

Zgodnie z art. 66 rozporządzenia [redacted] 1083/2006 Instytucja Zarządzającą wraz z Komitetem Monitorującym zapewniają jakość realizacji programu operacyjnego poprzez monitoring postępu rzeczowego i finansowego. W celu prowadzenia skutecznego monitoringu i oceny wszystkich wydatków publicznych (zarówno wspólnotowych jak i krajowych) w Instytucji Zarządzającej są wyodrębnione komórki monitorujące wydatki i efekty rzeczowe interwencji publicznych.

Komentarz [kk100]: Zmiana nr 84

Jednostki uczestniczące w procesie przepływu środków z funduszy strukturalnych stosują jednolite zasady monitoringu finansowego i rzeczowego oraz przedstawiają IZ informacje i raporty w ustalonym formacie.

Za monitorowanie sposobu i przebiegu realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 odpowiada Instytucja Zarządzająca tj. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Nadzór nad wdrażaniem programu sprawuje Komitet Monitorujący Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013.

6.3.1. Komitet Monitorujący

Komitet Monitorujący Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko – Pomorskiego zostanie powołany w ciągu trzech miesięcy od daty przekazania Polsce decyzji o zatwierdzeniu programu przez Komisję Europejską. W skład komitetu wejdą przedstawiciele m.in. instytucji zarządzającej, ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego jako koordynatora RPO, samorządów terytorialnych oraz partnerów społecznych i gospodarczych, w tym grup środowiskowych, organizacji pozarządowych (ngo). W posiedzeniach Komitetu Monitorującego uczestniczyć będzie w charakterze obserwatora bez prawa do głosowania przedstawiciel ministra właściwego do spraw rolnictwa.

Przy powoływaniu członków Komitetu będzie się miało na uwadze dążenie do zrównoważonego udziału wszystkich stron (zgodnie z zasadą równych szans) oraz jak najwyższą efektywność i jakość ich pracy. **Przewodnictwo w Komitecie będzie pełnić przedstawiciel Instytucji Zarządzającej.** W ramach Komitetu Monitorującego rozważa się możliwość powołania podkomitetu w celu monitorowania stosowania zasady zrównoważonego rozwoju na poszczególnych etapach wdrażania programu. Swoje zadania podkomitet będzie wykonywał poprzez Pełnomocnika ds. zrównoważonego rozwoju, powołanego w strukturze IZ RPO WK-P Monitoring obejmie realizację wszystkich osi priorytetowych RPO w zakresie osiągania wskaźników środowiskowych na poziomie projektów.

6.3.2. Zadania Komitetu Monitorującego

Komitet Monitorujący Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego czuwa nad efektywnością i jakością zarządzania i realizacji RPO (zgodnie z art. 65 Rozporządzenia Rady nr 1083/2006). Do głównych zadań Komitetu Monitorującego RPO należy w szczególności:

- ~~analizuje~~ analiza i zatwierdzanie kryteriów~~a~~ wyboru projektów w ramach regionalnego programu operacyjnego w terminie sześciu miesięcy od ~~zatwierdzenia~~ przyjęcia programu operacyjnego ~~i~~oraz zatwierdzanie wszelkiche zmian~~y~~ tych kryteriów zgodnie z potrzebami programowania;
- dokonanie~~uje~~ okresowego przeglądu postępów na drodze do osiągnięcia konkretnych celów programu operacyjnego na podstawie dokumentów przedkładanych przez instytucję zarządzającą;
- analiza~~uje~~ wyników~~i~~ wdrażania, w szczególności osiągnięcie celów określonych dla każdej osi priorytetowej oraz oceny, o której mowa w art. 48 ust. 3 rozporządzenia Rady nr 1083/2006;
- analiza~~uje~~ i zatwierdzanie roczne i końcowe sprawozdania z realizacji, o których mowa w art. 67 rozporządzenia Rady nr 1083/2006;
- ~~jest informowany o~~zapoznanie się z ~~-~~treścią rocznego sprawozdania audytowego lub jego części odnoszącej się do regionalnego programu operacyjnego i ~~o~~ wszelkich istotnych uwag~~ach~~, jakie Komisja może przedstawić po przeanalizowaniu tego sprawozdania lub odnoszących się do tej części sprawozdania;
- możliwość~~e~~ występowania~~ć~~ do instytucji zarządzającej z wnioskiem o przeprowadzanie wszelkiego rodzaju przeglądów lub analiz~~y~~ programu operacyjnego mogących prawdopodobnie przyczynić się do osiągnięcia celów funduszy, o których mowa w art. 3 rozporządzenia Rady nr 1083/2006, lub do usprawnienia ~~jego~~ zarządzania programem, w tym zarządzania finansowego;
- analiza~~uje~~ i zatwierdzanie wszelkiche wniosk~~i~~ów o zmianę treści decyzji Komisji w sprawie wkładu funduszy.

6.4. Ewaluacja

Nieodłącznym elementem monitorowania postępów realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego jest ewaluacja skuteczności podejmowanych działań, zarówno na podstawie określonych wskaźników rzeczowych osiągniętego wyniku finansowego, jak i oceny sprawności systemu administracyjnego uruchamiania środków publicznych.

Ewaluacja ma na celu poprawę jakości, skuteczności i spójności pomocy funduszy oraz strategii i realizacji programów operacyjnych w odniesieniu do konkretnej sytuacji obszaru, którego dotyczy program i będzie prowadzona zgodnie z artykułem 47 rozporządzenia [redacted] 1083/2006.

Ocena może mieć charakter strategiczny w celu dokonania analizy postępu realizacji programu w odniesieniu do krajowych i [redacted] priorytetów rozwoju. Może mieć także charakter operacyjny w przypadku, gdy jej celem jest wsparcie monitorowania programu operacyjnego. Ocena jest prowadzona przez niezależnych ekspertów według indykatywnych wskazówek Komisji Europejskiej dotyczących metodologii dokonywania oceny.

Komentarz [kk101]: Zmiana nr 85

Komentarz [kk102]: Zmiana nr 12

Program podlega trzem podstawowym rodzajom oceny: *ex-ante,* ocenie ~~cząstkowej~~ on-going i ocenie *ex-post.*

Komentarz [RR103]: Zmiana nr 86

Podstawowa charakterystyka poszczególnych typów oceny jest następująca:

1. Ocena przed realizacją programu (*ex-ante*) - ma na celu optymalizację alokacji środków budżetowych programów operacyjnych oraz poprawę jakości programowania. Ocena ex-ante Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 przeprowadzona była jako element większego procesu ewaluacyjnego, który objął w tym samym czasie NSRO oraz wszystkie programy operacyjne. Za ocenę ex-ante programu jest odpowiedzialny minister właściwy ds. rozwoju regionalnego.
2. Ocena w połowie okresu wdrażania (*mid-term*) – przeprowadzona do 30 czerwca 2011 roku w zakresie stopnia realizacji programu operacyjnego w odniesieniu do wybranych osi priorytetowych programu. Za przeprowadzenie oceny odpowiedzialna jest Krajowa Jednostka Oceny przy współpracy Instytucji Zarządzającej.
3. Ocena na zakończenie realizacji programu (*ex-post*) – przeprowadzona do dnia 31 grudnia 2015 roku w zakresie stopnia wykorzystania zasobów, skuteczności i efektywności programowania funduszy oraz wpływu społeczno-gospodarczego. Ocena końcowa jest przeprowadzana na zlecenie Komisji Europejskiej w ścisłej współpracy z Instytucją Zarządzającą.

Komentarz [RR104]: Zmiana nr 87

Poza wyżej wymienionymi rodzajami oceny, Instytucja Zarządzająca prowadzi ocenę bieżącą połączoną z monitorowaniem, na podstawie której powstają wnioski dotyczące zmian z programie operacyjnym lub systemie realizacji programu. Ponadto Instytucja Zarządzająca może przeprowadzić ocenę *ad hoc* w przypadku, gdy monitorowanie postępów we wdrażaniu programu ujawni znaczące odejście od celów programu.

Za główne obszary, które będą poddawane ewaluacjom strategicznym przyjmuje się ocenę poszczególnych osi priorytetowych RPO w kontekście realizacji celów społeczno-gospodarczych oraz kwestii i polityk horyzontalnych oraz ocenę efektów interwencji w ramach RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Ewaluacja będzie przeprowadzana zgodnie z założonymi Planami ewaluacji na okres 2007-2013 oraz okresowymi planami ewaluacji zawierającymi listę szczegółowych przedsięwzięć, terminy realizacji oraz planowane budżety. Na realizację procesu ewaluacji RPO zapewnione zostaną środki w ramach komponentu pomocy technicznej, przy założeniu, że wielkość preliminowanych środków finansowych na ewaluację umożliwi skuteczną i efektywną realizację wszystkich zadań w tym zakresie. Przyjmuje się, iż termin zakończenia prac nad Planem ewaluacji nie będzie dłuższy niż 1 miesiąc po przyjęciu RPO Województwa ~~k~~Kujawsko-Pomorskiego przez KE.

Ewaluacja będzie przebiegała przy założeniu niezależności i obiektywności, a najważniejsze wyniki ewaluacji będą publikowane na stronie internetowej województwa. Przy przeprowadzaniu procesu ewaluacji zakłada się prowadzenie współpracy z KE i KJO, a ostateczne wyniki ewaluacji będą przekazywane KM i KJO.

6.5. Kontrola

Instytucja Zarządzająca, zgodnie z art. 13 Rozporządzenia Komisji (WE) 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006, zobowiązana jest do kontroli wykonywanych operacji. W przypadku Instytucji Pośredniczącej, zakres obowiązków w tym zakresie określą odpowiednie umowy.

Instytucja Zarządzająca będzie weryfikować wydatki zadeklarowane przez beneficjentów i sprawdzać zgodność ich wykonania z zasadami [redacted] krajowymi. Podstawą kontroli będą roczne plany kontroli.

Komentarz [kk105]: Zmiana nr 12

W przypadku delegowania przez Instytucję Zarządzającą części funkcji związanych z wdrażaniem RPO WK-P do Instytucji Pośredniczącej, Instytucja Zarządzająca przeprowadza kontrolę systemową Instytucji Pośredniczącej w celu zapewnienia, że delegowane funkcje są realizowane właściwie (art.60 rozporządzenia Rady [redacted] 1083/2006).

Komentarz [kk106]: Zmiana nr 88

6.6. Partnerstwo, informacja i promocja

6.6.1. Partnerstwo

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 będzie wdrażany z zachowaniem zasady partnerstwa, zgodnie z wytycznymi zawartymi w art. 11 rozporządzenia [redacted] 1083/2006.

Komentarz [kk107]: Zmiana nr 89

Zgodnie z zapisami rozporządzenia [redacted] 1083/2006 partnerstwo tworzą: władze regionalne, lokalne, miejskie oraz inne władze publiczne, partnerzy gospodarczy i społeczni oraz każdy inny właściwy podmiot reprezentujący społeczeństwo obywatelskie, partnerów środowiskowych, organizacje pozarządowe i instytucje promujące równość mężczyzn i kobiet.

Partnerstwo obejmuje przygotowanie, realizację, monitorowanie i ocenę programów operacyjnych.

Partnerzy społeczni i gospodarczy zidentyfikowani na etapie opracowania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na poziomie regionalnym i lokalnym uczestniczą także w procesie monitorowania i oceny postępów we wdrażaniu programu. Partnerstwo na etapie przygotowania programu i opracowania listy projektów przewidzianych do realizacji w trybie pozakonkursowym, polega na prowadzeniu konsultacji społeczno-gospodarczych programu przed jego ostatecznym przyjęciem do realizacji. Partnerstwo na etapie monitorowania i oceny postępów we wdrażaniu polega na zaangażowaniu partnerów w prace Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

6.6.2. Informacja i promocja

Zgodnie z zapisami art. 2 pkt 1 Rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1828/2006 [redacted] ~~Rady~~ (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego ogólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności oraz Rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Polska

Komentarz [kk108]: Zmiana nr 90

przygotowuje Strategię Komunikacji Funduszy Europejskich w Polsce na lata 2007-2013 dla wszystkich funduszy i programów. Wspólna Strategia ma na celu zapewnienie skutecznej koordynacji działań prowadzonych przez poszczególne instytucje, dzięki której wzrośnie skuteczność i efektywność działań informacyjnych i promocyjnych.

Strategia komunikacji jest przygotowywana przez Instytucję Koordynującą NSRO (umiejscowioną w strukturze ministerstwa właściwego ds. rozwoju regionalnego) we współpracy z Instytucjami Zarządzającymi. Uwzględnia ona zasady przyjęte w Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie informacji i promocji.

Strategia komunikacji określa podstawowe zasady prowadzenia działań informacyjnych i promocyjnych na potrzeby wszystkich programów operacyjnych i Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia, a w szczególności cele i ideę przewodnią, określenie grup docelowych, wskazanie instytucji zaangażowanych w działania informacyjne i promocyjne, a także wymagane minimum podejmowanych działań.

Instytucja Zarządzająca opracowała dla programu operacyjnego Plan komunikacji zawierający cele działań, charakterystykę grup docelowych, opis planowanych działań informacyjnych, promocyjnych i szkoleniowych, opis działań IZ i innych partnerów zaangażowanych w proces informowania i promocji w obrębie programu operacyjnego, z uwzględnieniem podmiotów, o których mowa w art. 5 ust. 3 [redacted] ramowy harmonogram, indykatywny budżet, sposób ewaluacji działań oraz zasady sprawozdawczości ze stopnia realizacji działań promocyjno-informacyjnych i szkoleniowych. Plan komunikacji PO podlega konsultacji z IK NSRO w zakresie zgodności ze Strategią komunikacji, a następnie akceptacji Komitetu Monitorującego dany program.

Komentarz [kk109]: Zmiana nr 91

Instytucja Zarządzająca będzie przygotowywać również roczny plan działań o charakterze wykonawczym.

Głównym celem prowadzonych działań informacyjnych i promocyjnych jest zapewnienie wyczerpującej i łatwej w odbiorze informacji na temat zasad oraz możliwości korzystania z funduszy strukturalnych w latach 2007-2013 oraz kształtowanie pozytywnego wizerunku programu wśród potencjalnych beneficjentów oraz wszystkich mieszkańców regionu.

Cel ten zostanie zrealizowany poprzez:

- zapewnienie powszechnego dostępu do informacji na temat możliwości uzyskania dofinansowania ze środków EFRR w ramach RPO,
- przygotowanie i administrowanie stronami internetowymi poświęconymi tematyce RPO i funduszy strukturalnych.

Grupami docelowymi są beneficjenci, potencjalni beneficjenci RPO 2007-2013 i media.

Podstawowe założenia strategii działań to akcje informacyjne na temat możliwości uzyskania dofinansowania ze środków RPO, przygotowanie i rozpowszechnianie materiałów promocyjnych, stworzenie systemu wizualizacji i logo RPO.

Działania informacyjne i promocyjne podlegać będą systemowi ocen poprzez okresowe badania ewaluacyjne oraz monitoring mediów (w tym portalu internetowego).

W ramach Programu Instytucja Zarządzająca zapewniła odpowiednie środki finansowe na realizację zadań związanych z informacją i promocją.

6.7. Wymiana danych elektronicznych w celu spełnienia wymogów dotyczących płatności, monitoringu i oceny

[redacted] ~~koniec 2007 r.~~

Zgodnie z artykułem 58 d) oraz artykułem 60 c) rozporządzenia Rady nr 1083/2006, system zarządzania i kontroli powinien posiadać wiarygodne, skomputeryzowane systemy rachunkowości i księgowości, monitorowania i sprawozdawczości finansowej, mające na celu zapewnienie rejestracji i przechowywania zapisów księgowych dla każdej operacji w ramach programu operacyjnego oraz zapewnienie gromadzenia danych na temat realizacji każdej operacji niezbędnych do celów zarządzania finansowego, monitorowania, weryfikacji, audytu i oceny.

Komentarz [kk110]: Zmiana nr 92

Dla celów zarządzania i sprawozdawczości w Instytucji Zarządzającej, instytucjach pośredniczących, instytucjach pośredniczących II stopnia oraz Instytucji Certyfikującej będą wykorzystywane dwa podstawowe systemy informatyczne tj.:

- system finansowo-księgowy spełniający wymogi ustawy o rachunkowości,
- Krajowy System Informatyczny monitoringu i sprawozdawczości

oraz opcjonalnie lokalny system monitoringu i sprawozdawczości na poziomie instytucji odpowiedzialnej za wdrażanie programu operacyjnego.

Krajowy System Informatyczny jest zgodny i kompatybilny z systemem sprawozdawczości i monitorowania ustanowionym dla programu operacyjnego.

Dostęp do danych gromadzonych w Krajowym Systemie Informatycznym będą miały wszystkie podmioty uczestniczące w procesie wdrażania, tj. Instytucja Zarządzająca, instytucje pośredniczące, instytucje pośredniczące II stopnia, Instytucja Certyfikująca oraz Instytucja Audytowa, w zakresie niezbędnym dla prawidłowego realizowania zadań.

Krajowy i lokalne systemy monitoringu i sprawozdawczości

Krajowy System Informatyczny (system scentralizowany) udostępniony dla potrzeb monitoringu i sprawozdawczości będzie gromadził na poziomie kraju dane niezbędne dla systemu zarządzania i kontroli ustanowionego dla programu operacyjnego.

Charakterystyka Krajowego Systemu Informatycznego

Zgodnie z przyjętymi założeniami Krajowy System Informatyczny będzie przede wszystkim systemem rejestracyjnym, tzn. będzie gromadził dane wprowadzane do centralnej bazy

danych po wystąpieniu zdarzeń. W szczególności system będzie umożliwiał gromadzenie informacji w następującym zakresie:

- ewidencja danych dotyczących programów operacyjnych,
- obsługa cyklu życia projektu, w tym:
  - ewidencjonowanie wniosków aplikacyjnych spełniających wymogi formalne,
  - ewidencjonowanie dużych projektów w zakresie określonym przez Rozporządzenie KE (WE) nr 1828/2006,
  - ewidencjonowanie umów o dofinansowanie,
  - ewidencjonowanie wniosków o płatność,
  - ewidencjonowanie danych dotyczących kontroli poszczególnych projektów,
  - ewidencja wskaźników postępu rzeczowego, w tym prowadzenie jednolitego słownika wskaźników,
- ewidencja danych dotyczących nieprawidłowości,
- prowadzenie rejestru kwot odzyskanych (w tym rejestru dłużników).

Ponadto Krajowy System Informatyczny będzie umożliwiał tworzenie określonych raportów, w szczególności:

- zestawień wydatków z poziomu instytucji pośredniczącej oraz zestawień wydatków i wniosków o płatność przygotowywanych na wyższych poziomach,
- prognozy wydatków.

System będzie obejmował i dostarczał dane określone w Załączniku III rozporządzenia implementacyjnego 1828/2006.

Architektura Krajowego Systemu Informatycznego

Krajowy System Informatyczny zbudowany jest w oparciu technologię webową, tzn. dostęp do danych gromadzonych w centralnej bazie danych realizowany jest za pośrednictwem przeglądarki internetowej, uruchamianej na komputerze z dostępem do publicznej sieci Internet.

W ramach RPO WK-P wdrożony zostanie krajowy system informatyczny wspierający realizację NSRO, finansowany ze środków osi priorytetowej 2 Wsparcie informatyczne realizacji NSRO w ramach PO PT 2007-2013.

Jednocześnie dopuszcza się możliwość budowy odrębnego systemu informatycznego na potrzeby zarządzania i wdrażania RPO WK-P. System będzie w pełni kompatybilny z krajowym systemem informatycznym, a zakres gromadzonych i przetwarzanych w nim danych będzie zgodny z zakresem danych określonym w załączniku III do Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r.

Schemat 5: Architektura Krajowego Systemu Informatycznego

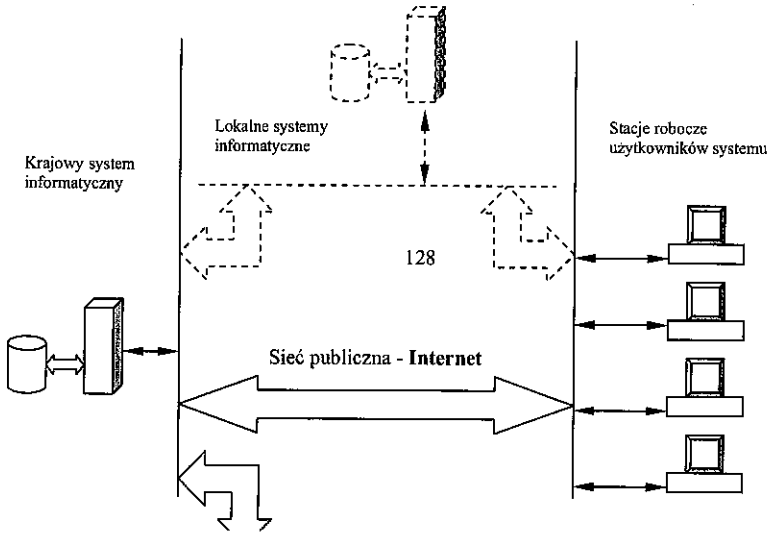

1. Opis procedur przewidzianych dla zapewnienia niezawodności komputerowych systemów raportowania księgowego, monitoringu i finansowego

Polityka bezpieczeństwa Krajowego Systemu Informatycznego realizowana jest na wielu płaszczyznach.

Wykorzystanie bezpiecznego protokołu https wraz z odpowiednią architekturą dostępowych urządzeń sieciowych w siedzibie operatora systemu (Ministerstwo Finansów) minimalizuje ryzyko włamania oraz dostępu, a co za tym idzie i modyfikacji danych w systemie przez osoby nieupoważnione. Ponadto uniemożliwia zmianę danych w trakcie transmisji danych na serwer.

Rozbudowana funkcjonalność nadawania uprawnień dla użytkowników (trójwymiarowy model uprawnień: funkcja systemu, poziom wdrażania, region) powoduje, że mają oni dostęp tylko do tych danych, które są niezbędne do realizowania zadań.

Odpowiednia polityka wykonywania kopii bezpieczeństwa gwarantuje, w przypadku poważnej awarii systemu, której skutkiem jest zniszczenie bazy danych, możliwość odtworzenia danych gromadzonych w systemie maksymalnie na jeden dzień przed wystąpieniem awarii.

2. Informacje dotyczące wewnętrznego obiegu informacji pomiędzy „podmiotem centralnym (MS Liaison)" oraz podmiotami zgłaszającymi zapotrzebowanie na dostęp/modyfikację praw dostępu do SFC 2007

Elektroniczna wymiana danych z Komisją Europejską zgodnie z art. 39 Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r.

Zasady dostępu do systemu elektronicznej wymiany danych z Komisją Europejską (SFC2007) zostały uregulowane w *Procedurze przyznawania dostępu użytkownikom do systemu elektronicznej wymiany danych z Komisją Europejską SFC2007* opracowanej przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.

Zgodnie z niniejszą procedurą funkcja MS Liaison dla Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności, wynikająca z obowiązku nałożonego przepisami z art. 41 *Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006,* zgodnie z którymi Państwa Członkowskie występują o prawa dostępu do systemu SFC2007 w sposób scentralizowany, została przypisana jednostce organizacyjnej w ramach Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Zgodnie z zasadami ustanowionymi przez Komisję, funkcje MS Liasion oraz MS Liaison Deputy pełni dwóch wyznaczonych i zatwierdzonych przez służby Komisji pracowników ww. jednostki organizacyjnej.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa dostępu do systemu SFC2007 ww. *Procedura* określa zasady na jakich użytkownicy ubiegają się o dostęp. Zgodnie z przyjętym na poziomie krajowym założeniem i strukturą *Node Hierarchy* dostęp do systemu uzyskują (jako tzw. *Key Users*) wyłącznie pracownicy następujących instytucji:

- Instytucji koordynującej na poziomie krajowym (status *Member State Authority*),
- Instytucji Zarządzającej programem (status *Member State Managing Authority*),
- Instytucji Certyfikującej (status *Certyfying Authority*),
- Instytucji Audytowej (status *Audit Authority*).

Procedura określa także zasady weryfikacji zgłoszonego kandydata na użytkownika przez MS Liaison i adekwatności wnioskowanego zakresu uprawnień (*Permissions, Role*), a także zasady informowania o wszelkich zmianach dotyczących *Key Users*.

Wykaz *Key Users*, tj. osób posiadających dostęp do systemu SFC2007, jest prowadzony w jednostce organizacyjnej w ramach Ministerstwa Rozwoju Regionalnego pełniącej funkcję MS Liaison, z poszanowaniem przepisów prawnych w zakresie ochrony danych osobowych.

Wykonawcą prognozy makroekonomicznego oddziaływania RPO na rozwój społeczno-gospodarczy województwa, przy wykorzystaniu symulacyjnego modelu MaMoR2[25], był Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową. Przedmiotem prognozy był wstępny projekt „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013", przyjęty przez Zarząd Województwa w dniu 29 czerwca 2006 r.

Zakres prognozy obejmował symulacje zmian wartości podstawowych kategorii makroekonomicznych opisujących regionalną gospodarkę, które spowoduje realizacja programu. Zastosowany model umożliwił oszacowanie zmian rozpatrywanych kategorii jako odchyleń od ich wartości symulowanych dla rozwoju nie wspieranego środkami RPO (w modelu wartości poziomu referencyjnego).

W świetle dokonanych symulacji, realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego skutkować będzie wzrostem poziomu regionalnego PKB wyższym, aniżeli w sytuacji braku jego realizacji. W pierwszych trzech latach realizacji programu skala tego wzrostu będzie

[25] Prognoza oddziaływania makroekonomicznego realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007 – 2013. Raport końcowy, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Warszawa grudzień 2006 r.

nieznaczna, co będzie następstwem stosunkowo nieznacznych nakładów z budżetu programu. W kolejnych latach symulowane przyrosty PKB będą coraz większe, by osiągnąć swoje maksimum w 2015 i 2016 roku w wysokości 3,2%. W tym czasie w gospodarce swe efekty objawi całość wprowadzonych do niej środków. [redacted] procentowego (zbliżone wielkości obserwujemy także w latach 2011, 2012, 2014). Po roku 2016 wkład funduszy do tempa wzrostu jest ujemny, niemniej poziom PKB będzie nadal przewyższał referencyjny.

Komentarz [kk111]: Zmiana nr 93

Postulowany przez model wzrost PKB stymulować będzie wzrost konsumpcji prywatnej i nakładów inwestycyjnych. Spożycie prywatne w pierwszych okresach realizacji programu będzie poniżej poziomu referencyjnego. Jego wzrost będzie ograniczany przez inwestycje, które dzięki dofinansowaniu środkami programu są relatywnie tańsze. Dopiero w drugiej fazie symulowanej realizacji programu, podniesiony poziom produktu krajowego pozwala jednocześnie sfinansować zarówno wyższe inwestycje, jak i konsumpcję prywatną. Średni wpływ analizowanych środków na konsumpcję prywatną w latach 2007-2013 jest bliski zeru (0,7% w latach 2007-2020). W roku 2013 wpływ jest już widoczny, osiąga 0,5% i dalej rośnie w kolejnych latach.

Nakłady inwestycyjne będą powyżej poziomu referencyjnego w całym okresie realizacji programu (wydatkowania środków). Inwestycje będą rosnąć wraz z dopływem nowych środków i dopiero w drugiej fazie realizacji programu, kiedy dopływ funduszy się zmniejszy, dynamika inwestycji ulegnie zmniejszeniu. W roku 2013 poziom inwestycji winien o 15,3% przewyższać poziom referencyjny, a średnie zwiększenie poziomu inwestycji w latach 2007-2013 winno wynosić 8,7% (5,0% w latach 2007-2020).

Spodziewana poprawa sytuacji w gospodarce nie pozostanie bez wpływu na rynek pracy. Wysokie zwiększenie produktu krajowego brutto spowoduje zauważalny wzrost zatrudnienia w regionie. W efekcie wykorzystania funduszy średni poziom zatrudnienia w latach 2007-2013 podniesie się w stosunku do referencyjnego o 0,2% (0,6% w latach 2007-2020), a w 2013 roku różnica ta wyniesie 0,7%. Realizacja programu zwiększy zatrudnienie średniorocznie o 0,9 tys. osób w latach 2007-2013 (2,9 tys. osób) względem poziomu zatrudnienia bez jego realizacji. Zwiększeniu zatrudnienia towarzyszyć będzie wzrost wynagrodzeń realnych. W latach 2007-2013 są one średnio wyższe o 1,0% od symulowanych dla rozwoju bez realizacji programu. W 2013 roku wynagrodzenia są o 2,6% powyżej poziomu referencyjnego i będą rosnąć, osiągając maksymalny przyrost w roku 2016 w wysokości 3,7%.

Łączne realne dochody ludności brutto będą w latach 2007-2013 średnio wyższe od symulowanych dla rozwoju bez programu o 0,9% (1,8% w latach 2007-2020). W 2013 roku wzrost ten ma wynieść 2,3%. Oprócz rosnących dochodów z tytułu pracy, zwiększenie dochodów brutto powodować będzie także zwiększenie przychodów z kapitału, którego dysponentem będą gospodarstwa domowe. Przejściowy spadek dochodów realnych w pierwszym roku symulowanej realizacji programu, wynika ze wzrostu inflacji wywołanego impulsem popytowym. Powyższe szacunki są oparte na założeniu, że nie zmienią się transfery z sektora publicznego do gospodarstw domowych.

Zwiększone inwestycje w kapitał ludzki spowodują wzrost wydajności pracy. W latach 2007-2013 poziom referencyjny będzie przekroczony o średnio 0,7%, a w 2013 roku różnica wyniesie 1,7% (w latach 2007-2020 średnie odchylenie wyniesie 1,2%). Biorąc pod uwagę, że poziom zatrudnienia w gospodarce w latach objętych RPO jest wyższy od wartości referencyjnej średnio o 0,2%, oznacza to zdecydowanie większy wkład wzrostu wydajności pracy we wzrost PKB.

Przeprowadzone badanie w formule symulowanej realizacji programu ukazało, iż fundusze europejskie będą w znaczącym i pozytywnym stopniu oddziaływać na procesy społeczno-gospodarcze w województwie.

8. Ocena programu przed rozpoczęciem realizacji (ocena ex-ante)

Zgodnie z art. 48 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007 – 2013 poddany został ocenie ex-ante. Na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego ocenę Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego wykonała firma WYG International Sp. z o.o., a sprawozdanie z tej pracy zawiera Raport oceny szacunkowej projektu RPO WK-P przekazany w listopadzie 2006 r.[26] oraz suplement do tego raportu przekazany w lutym 2007 r.

Ocenie ex-ante (szacunkowej) poddano wstępny projekt „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013" przyjęty przez Zarząd Województwa w dniu 29 czerwca 2006 r. W ocenie tej uwzględniono wyniki „Prognozy oddziaływania na środowisko Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013" (z lipca 2006). Badanie dodatkowe, którego wnioski zawiera suplement do raportu, wykonano dla wstępnego projektu programu z dnia 10 stycznia 2007 r.

Ocena ex-ante projektu programu wykonywana była równolegle z jego sporządzaniem, w okresie tworzenia wspólnotowych i krajowych podstaw prawnych programowania operacyjnego, formowania ostatecznych wersji głównych dokumentów strategicznych. Okoliczności te stanowiły istotne i nieuniknione uwarunkowanie prac, tak zespołu autorskiego przygotowującego program, jak i zespołu dokonującego jego ewaluacji. Miało to określone konsekwencje dla zakresu oceny szacunkowej zawartej w raporcie. Pełna wersja raportu oceny ex-ante RPO znajduje się na stronie internetowej [redacted] www.kujawsko-pomorskie.pl[redacted]

Komentarz [kk112]: Zmiana nr 94

Kod pola został zmieniony

Zgodnie z założoną metodologią ocena sporządzona została w 5 obszarach tematycznych. Każda część zawiera ogólną charakterystykę, ocenę oraz wnioski i rekomendacje.

1. Weryfikacja analizy społeczno-ekonomicznej oraz ocena jej jakości w świetle zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych regionu

W ocenie ewaluatorów dokonano trafnego wyboru sfer diagnozowania regionu, zarówno z punktu widzenia jego potrzeb rozwojowych, jak i charakteru opracowania. Z przedstawionych autorom rekomendacji uwzględniono: postulat wyraźniejszego wskazania zewnętrznych uwarunkowań rozwoju, propozycję ograniczenia zakresu diagnozy, w tym oddzielnego ukazania problematyki związanej z turystyką, zredukowanie opisów statystycznych do zakresów osi priorytetowych, mocniej wyróżniono problemy wymagające interwencji. W ocenie ewaluatorów poprawnie sporządzona została analiza SWOT w układzie silnych stron i szans rozwoju oraz stron słabych i zagrożeń, niemniej w następstwie rekomendacji została ona dopracowana pod względem spójności z diagnozą,

[26] Raport Ocena szacunkowa Projektu Programu Operacyjnego na lata 2007 – 2013 Województwa Kujawsko-Pomorskiego, IMC Consulting WYG International, listopad 2006 r.

Ponadto rozdział dotyczący oceny sytuacji w regionie uzupełniony został o bezpośrednie odniesienia źródłowe.

2. Ocena uzasadnienia ekonomicznego oraz spójności wewnętrznej części projekcyjnej programu

Pozytywna ocena ewaluatorów dotyczy: przejrzystości struktury celów, priorytetów i działań, pochodnych potrzeb województwa, a wynikających z diagnozy, a także kompletności części finansowej wynikającej z dokumentów nadrzędnych. Oceniający zarekomendowali dokonanie zmian i doprecyzowanie niektórych zapisów, co w większości zostało uwzględnione w obecnej wersji projektu programu.

Zgodnie z rekomendacją ewaluatorów, ale także w wyniku trwających prac nad projektem i jego konsultacji, zweryfikowano zapisy odnoszące się do jego strategii, dokonano ograniczenia liczby celów szczegółowych z pięciu do trzech:

1. zwiększenie atrakcyjności województwa kujawsko-pomorskiego, który będzie realizowany poprzez działania osi priorytetowej 1 i 2,
2. zwiększenie konkurencyjności gospodarki regionu, który będzie realizowany poprzez osie priorytetowe 4, 5, 6,
3. poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców realizowany poprzez osie priorytetowe 3, 7.

Dla monitorowania realizacji celów szczegółowych określone zostały wskaźniki oraz ich wartości bazowe i docelowe.

W wyniku konsultacji społecznych programu, zgodnie z rekomendacją ewaluatorów, wyodrębniona została nowa oś priorytetowa: „Wsparcie rozwoju turystyki", która obejmuje rozwój infrastruktury turystycznej i uzdrowiskowej, rozwój usług biznesowych oraz promocję walorów i produktów turystycznych.

Zgodnie z sugestią ewaluatorów program uzupełniono o analizę relacji pomiędzy osiami priorytetowymi przy wykorzystaniu tzw. „macierzy zależności celów i działań", na podstawie której dokonano wymiernej oceny ważności działań poszczególnych osi priorytetowych dla realizacji celów programu. Analiza ta pozwoliła na wzmocnienie merytorycznych podstaw projekcji finansowej programu.

3. Ocena spójności zewnętrznej programu z politykami wspólnotowymi, krajowymi i regionalnymi

Spójność programu z dokumentami [redacted] krajowymi i regionalnymi została potwierdzona. Aktualizacja zapisów programu związana z nowymi wersjami dokumentów rządowych, w tym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia (projekt z 29.11.2007-r.) oraz [redacted] głównie Strategicznych Wytycznych Wspólnoty przyjętych decyzją Rady z dnia 6 października 2006-r., została uwzględniona w odnośnej części programu.

Komentarz [kk113]: Zmiana nr 12

Komentarz [kk114]: Zmiana nr 12

4. Ocena rezultatu i oddziaływania

Wskaźniki programu zostały ocenione pozytywnie pod względem trafności doboru, są one właściwie przyporządkowane, zarówno do celu strategicznego, jak do poszczególnych osi priorytetowych. Są one dobrze zdefiniowane i opisane ze źródłem pochodzenia. Według ewaluatorów grupa wskaźników monitorujących przebieg realizacji tak celu strategicznego, jak i osi priorytetowych, tworzy podstawę dla przyszłego systemu monitoringu i ewaluacji wdrażania programu operacyjnego.

5. Ocena proponowanych rozwiązań systemu wdrażania programu

Oceniając wstępny projekt programu z czerwca 2006 r. ewaluatorzy stwierdzili, że generalnie opis systemu jego wdrażania jest ogólny i nie gwarantuje sprawnej realizacji programu. Ówczesna i oceniana wersja opisu systemu wdrażania opierała się na projektach rozporządzeń unijnych i dostępnych wytycznych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Przyjęcie w lipcu 2006 r. regulacji ~~wspólnotowych~~unijnych w sierpniu projektów dokumentów rządowych, umożliwiły uszczegółowienie opisu tego systemu i obecna wersja programu jest zgodna z obowiązującymi regulacjami w tym zakresie.

Komentarz [kk115]: Zmiana nr 12

9. Prognoza oddziaływania na środowisko Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013

Podstawa prawna

Prognoza oddziaływania programu operacyjnego skali regionalnej na środowisko sporządzana jest zgodnie z prawem polskim - ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz.627 z późniejszymi zmianami) i przepisami prawa unijnego – Dyrektywa 2001/42/WE, Dyrektywa 2003/4/WE [27].

Prognoza oddziaływania na środowisko Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013, dotyczy wstępnego projektu w wersji czwartej tego programu, przyjętego Uchwałą Nr 29/682/06 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dniu 29 czerwca 2006 r. Zakres prognozy odpowiada wymogom ustawy – Prawo ochrony środowiska, uwzględnia także postulaty zgłoszone przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego (pismo z dnia 2 listopada 2005 r. znak: WsiR-II-IF/6610-4-298/05) oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (pismo z dnia 3 listopada 2005 r., znak: N.NZ-400-Ró-10/890-14611/05) i organizacje ekologiczne.

RPO jest jednym z programów realizacji Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 oraz instrumentem realizacji Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020 w zakresie wzrostu konkurencyjności i wyrównywania szans rozwojowych przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

Streszczenie raportu

[27] Prognoza oddziaływania na środowisko Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013, Biuro Ekspertyz Ekologicznych „EKO-OPINIA", Mała Nieszawka, lipiec 2006 r.

W części analitycznej „Prognoza" odnosi się do zamieszczonej w RPO „Diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej województwa" w zakresie ujęcia w niej problematyki środowiska przyrodniczego. Zawiera ona opisy stanu środowiska i infrastruktury technicznej, jego ochrony, zasobów i walorów przyrodniczo-kulturowych województwa oraz ich oceny dokonane przy użyciu analizy SWOT. Ogólna konkluzja tej części programu stanowi, iż znaczne inwestycje w sferze ochrony środowiska poniesione w ostatnich latach skutkują sukcesywną poprawą jego stanu, niemniej z punktu widzenia ograniczania niekorzystnych wpływów człowieka na środowisko, kolejne inwestycje wzbogacające infrastrukturę środowiska są celowe.

Nawiązująca do Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020 strategia programu (rozdział 3) wyodrębnia wśród celów szczegółowych cel bezpośrednio odnoszący się do środowiska - „Poprawa stanu środowiska przyrodniczego, lepsze wykorzystanie jego zasobów i walorów w rozwoju społeczno-gospodarczym". Pośrednio, korzystne dla środowiska będą działania w ramach realizacji celu szczegółowego „Poprawa infrastruktury technicznej i społecznej regionu".

Cele Programu realizowane są poprzez działania zebrane w osie priorytetowe (Rozdział 4.). Oś priorytetowa 2 prezentuje główne kierunki działań inwestycyjnych proponowanych dla ochrony i zachowania środowiska. Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska zakłada wsparcie: rozwoju infrastruktury wodno-ściekowej dla ograniczenie zanieczyszczania wód, gospodarki odpadami ukierunkowanej na zmniejszenie ilości produkowanych odpadów, odzyskiwanie surowców i redukowanie ich szkodliwości, ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery, produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Oś zakłada również wsparcie MŚP w zakresie dostosowania do wybranych dyrektyw unijnych w dziedzinie ochrony środowiska. Podkreślić należy, że poza inwestowaniem w infrastrukturę środowiska, wspierane będą również projekty, których celem jest zachowanie różnorodności gatunkowej i ochrona siedlisk przyrodniczych.

Pośredni pozytywny wpływ na jakość środowiska będzie miała rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej, a szczególnie transportowej.

Z punktu widzenia polityki ekologicznej na uwagę zasługuje Oś priorytetowa 5. Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw, którego realizacja winna skutkować większą ilością proekologicznych technologii w przedsiębiorstwach, czystych i energooszczędnych, posiadających certyfikaty zarządzania środowiskowego. Ważne jest również zakładane wsparcie wykorzystania zasobów środowiska dla rozwoju turystyki, która prawidłowo rozwijana może mieć szczególne znaczenie zarówno dla wzrostu gospodarczego, jak i dla środowiska.

W programie przeznacza się na ochronę środowiska 11 % jego budżetu (Oś 2.), co stanowi 141,55 mln euro, z tego 104,61 mln euro będzie stanowił wkład EFRR. Ponadto 30 % budżetu Programu przeznacza się na rozwój i unowocześnienie infrastruktury transportowej, w tym na transport miejski i inteligentne systemy transportowe oraz 5 % na rozwój turystyki.

Wnioski

W uwagach i wnioskach końcowych prognoza zawiera następujące stwierdzenia:

- Biorąc pod uwagę rodzaj i skalę zaplanowanych w RPO działań i jednocześnie wysoką wrażliwość środowiska przyrodniczego na działania, a gospodarcze w szczególności, uznaje się za konieczne respektowanie w trakcie realizacji Programu zasady rozwoju zrównoważonego. W odniesieniu do planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w tym na obszary NATURA 2000, postuluje się stosowanie pełnej procedury oceny skutków ich realizacji na

środowisko. Przy planowaniu nowych inwestycji liniowych, w szczególności dróg, wskazane jest omijanie (w miarę możliwości) obszarów cennych przyrodniczo, a przy modernizacji istniejących odcinków dróg unikanie wycinki drzew przydrożnych i ogólnie ograniczanie ingerencji w ekosystemy przyległych terenów.

- Proponuje się dodać do osi priorytetowych: 3 – Rozwój infrastruktury społecznej i 4 – Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego, zapisy mówiące o rozwoju metod i infrastruktury służącej edukacji ekologicznej oraz wykorzystaniu specjalistycznych systemów informatycznych do monitorowania stanu środowiska i szerokiej wymiany informacji w tym zakresie.
- Konieczne jest, aby realizacja Programu podlegała okresowemu monitorowaniu nie tylko w zakresie wskaźników gospodarczych i społecznych zawartych w projekcie RPO, lecz także w większym zakresie wskaźników środowiskowych.

Odniesienie do uwag z Prognozy

- Zasada rozwoju zrównoważonego wskazana we wnioskach prognozy została podkreślona we wprowadzonym w kolejnej wersji programu rozdziale 3.4. Zasady realizacji programu.
- Przy realizacji inwestycji liniowych omijanie obszarów cennych przyrodniczo, unikanie wycinki drzew przydrożnych i ogólnie ograniczenie ingerencji w ekosystemy przyległych terenów jest możliwe na etapie planowania konkretnych inwestycji, przygotowania dokumentacji technicznej, sporządzania oceny oddziaływania na środowisko, nie jest natomiast wskazane uszczegółowianie opisu osi priorytetowych programu w tym zakresie.
- Opis osi priorytetowych programu sporządzony jest na poziomie ogólnym, dlatego opis Osi 3. i Osi 4. nie zawiera szczegółowej listy możliwości wykorzystania wspieranej środkami EFRR infrastruktury społecznej i społeczeństwa informacyjnego, w tym służącej edukacji ekologicznej i monitorowania środowiska, ale nie wyklucza takiego jej wykorzystania.

Konsultacje społeczne prognozy

Prognoza oddziaływania na środowisko Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 wraz z ze wstępnym projektem Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 – wersja IV została udostępniona do publicznego wglądu (art.32, art. 34 ustawy – Prawo ochrony środowiska, Dz.U. Nr 62, poz.627 z późniejszymi zmianami):

- w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dniach od 3 sierpnia 2006 r. do 1 września 2006 r., o czym podano do publicznej wiadomości w dzienniku Gazeta Pomorska o zasięgu regionalnym, którego nakład wynosi około 80 tys. egzemplarzy, co daje możliwość szerokiego dostępu do informacji,
- poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego od 1.08.2006 r.

W trakcie postępowania prowadzonego z udziałem społeczeństwa nie zgłoszono uwag i wniosków do prognozy i projektu programu.

Informacje o **Prognozie oddziaływania na środowisko** przedstawiane były m.in. na spotkaniach Regionalnej Sieci Informacyjno-Doradczej, traktowanych jako konsultacje społeczne wstępnego projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013.

Aspekty środowiskowe ujęte w programie oraz monitorowanie wpływu realizacji RPO na środowisko

W oparciu o sporządzoną prognozę oddziaływania na środowisko RPO WK-P oraz przeprowadzone konsultacje obu dokumentów, zapisy RPO zostały odpowiednio zmienione. Realizując cel prognozy, jakim jest ustalenie czy zapisy projektu RPO nie naruszają prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego, można wskazać na wszelkie aspekty środowiskowe ujęte w programie:

- RPO uwzględnia cele ochrony środowiska ustanowione na poziomie międzynarodowym i krajowym, o czym świadczą zapisy celu strategicznego (*„Projekty współfinansowane w ramach programu operacyjnego będą w pełni zgodne z postanowieniami dyrektyw: oceny oddziaływania na środowisko, siedliskowej i ptasiej."*), a także celu szczegółowego odnoszącego się do zwiększenia atrakcyjności województwa kujawsko-pomorskiego, m.in. poprzez działania służące rozwojowi infrastruktury ochrony środowiska,
- w zasadach realizacji programu jedną z powszechnie stosowanych zasad jest zasada zrównoważonego rozwoju,
- oś priorytetowa 2. Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska, szczególnie skierowana jest na realizację działań służących poprawie jakości środowiska przyrodniczego, zachowaniu zasobów naturalnych, przeciwdziałaniu wszelkim zagrożeniom, a tym samym przyczyniających się do poprawy warunków życia mieszkańców,
- w Osi priorytetowej 5., mającej na celu wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw, zapisane jest wyraźnie, iż gospodarka regionu powinna być przyjazną dla środowiska przyrodniczego, ponadto w ramach tej osi istnieje możliwość wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie ich dostosowania do wymogów ochrony środowiska,
- w Osi priorytetowej 6. Wsparcie rozwoju turystki, dodany został zapis, iż „wszelkie inicjatywy podejmowane na obszarach o szczególnych walorach przyrodniczych będą uwzględniać wrażliwość środowiska i jego ochronę wynikającą w przepisów prawa",
- w Osi priorytetowej 8. Pomoc techniczna, uzupełnione zostały zapisy o możliwość wsparcia działań mających na celu monitorowanie zasad horyzontalnych, w tym m.in. zasady zrównoważonego rozwoju.

W celu oceny wkładu interwencji RPO w poprawę stanu środowiska, Instytucja Zarządzająca zapewni monitorowanie znaczącego wpływu działań realizowanych poprzez program na środowisko (zgodnie z art.10 dyrektywy 2001/42/EC). Podstawą monitorowania stanu środowiska będą wskaźniki przyjęte w programie. Ponadto w wewnętrznym systemie monitoringu, jako uzupełnienie zbierane będą informacje o ekologicznym oddziaływaniu poszczególnych projektów, co pozwoli na ocenę ich wkładu w zrównoważony rozwój (do wykorzystania zapisy Prognozy, rozdział 6.2. Propozycje dotyczące monitorowania zmian w środowisku). Instytucja Zarządzająca powoła w ramach Komitetu Monitorującego podkomitet mający za zadanie monitorowanie stosowania zasady zrównoważonego rozwoju na poszczególnych etapach wdrażania programu (patrz podrozdział 6.3.1. Programu).

Cel i podstawy prawne

Zgodnie z art. 11 rozporządzenia Rady nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w całym okresie przygotowywania programu prowadził konsultacje społeczne. Proces konsultacji trwał przez cały okres prac nad kolejnymi wersjami programu.

Prace nad wstępnym projektem Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 rozpoczęły się w kwietniu 2005 roku (uchwała Nr 18/272/2005 z dnia 1 kwietnia 2005 r. Zarządu Województwa w sprawie przygotowania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013). W dniu 26 października 2005 r. Zarząd Województwa przyjął wstępny projekt RPO i skierował do konsultacji społecznych, jako wersję pierwszą programu.

Celem konsultacji było uzyskanie opinii i uwag jednostek samorządów terytorialnych, środowisk i partnerów społeczno-gospodarczych, pozwalających na przygotowanie ostatecznej wersji programu.

Przebieg konsultacji

Proces konsultacji rozpoczął się w 2005 r. i realizowany był poprzez:

- regionalną międzyśrodowiskową konferencję w Toruniu w dniu 15 listopada 2005 r., otwierającą konsultacje społeczne; liczba uczestników (przedstawiciele środowisk: samorządowych, naukowych, gospodarczych, organizacji pozarządowych itp. oraz przedstawiciele wojewody i jednostek administracji rządowej) - 101 osób,
- spotkania konsultacyjne w powiatach dla jst, partnerów społecznych i gospodarczych wg ustalonego harmonogramu ogłoszonego w prasie lokalnej i zamieszczonego na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego w okresie od 17.11.2005 r. do 2.02.2006 r.; w 19 spotkaniach łącznie wzięło udział 821 uczestników,
- prace Zespołu Roboczego ds. RPO WK-P powołanego przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w kwietniu 2005 r.; do końca 2006 r. odbyło się 10 posiedzeń zespołu z udziałem stałych członków zespołu oraz przedstawicieli jednostek zainteresowanych dokumentem ze względu na obszar ich działalności; liczba uczestników ogółem 103 osoby,
- wspólna konferencja w ramach społecznych konsultacji Narodowej Strategii Spójności (NSRO) zorganizowana w Toruniu w dniu 8 maja 2006 r.; liczba uczestników 180 osób,
- spotkania tematyczne z przedstawicielami jst tworzących Kujawsko-Pomorską Sieć Informacyjno-Doradczą; odbyło się 9 spotkań z udziałem ogółem 285 osób,
- spotkania tematyczne z przedstawicielami samorządów lokalnych, kościołów i związków wyznaniowych, instytucji otoczenia biznesu, Krajowego Systemu Usług (KSU); ogólna liczba uczestników 135 osób,
- udostępnienie dokumentu na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego (www.kujawsko-pomorskie.pl) (od dnia 4.11.2005 r.) wraz z kwestionariuszem uwag

do projektu dokumentu; łącznie nadesłano pocztą elektroniczną, bądź przekazano w formie pisemnej 55 kwestionariuszy uwag i opinii.

Ponadto projekt RPO WK-P prezentowany był na V Forum Gospodarczym Województwa Kujawsko-Pomorskiego, które odbyło się w Toruniu w dniach 22-23 czerwca 2006 r. Uczestnikami forum byli przedstawiciele wszystkich środowisk społecznych i gospodarczych województwa, jednostek samorządowych. Liczba uczestników 247.

Projekt programu był prezentowany również na regionalnej konferencji w Toruniu w dniu 3 listopada 2006 r. podsumowującej wdrażanie ZPORR, w której uczestniczyło 140 osób oraz podczas trzech konferencji subregionalnych, w których uczestniczyły 123 osoby.

Najczęściej poruszane zagadnienia i zgłaszane uwagi

Najwięcej uwag, wniosków i postulatów dotyczyło części strategicznej dokumentu, kwestii finansowych oraz systemu realizacji programu.
Najczęściej postulowano:

- nie eksponowanie na poziomie działania wzmocnienia funkcji metropolitalnych B-TOM,
- rozszerzenie celu głównego programu o spójność społeczną, gospodarczą i przestrzenną,
- zmiany alokacji środków finansowych pomiędzy priorytetami,
- uproszczenie procedur wdrażania,
- wprowadzenie wstępnej preselekcji projektów,
- skrócenie czasu rozpatrywania wniosków,
- skrócenie czasu przepływów finansowych.

Najważniejsze zmiany poczynione w wyniku konsultacji społecznych:

- poprawiono i zaktualizowano pod kątem statystycznym rozdział o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa,
- zweryfikowano zapisy analizy SWOT,
- dokonano zmian osi priorytetowych (było w I wersji programu 6, aktualnie 8) oraz doprecyzowano ich opisy,
- zweryfikowano podział środków na osie priorytetowe i kategorie interwencji,
- założono skrócenie czasu rozpatrywania wniosków oraz przepływów finansowych.

Szczegółowy opis przebiegu konsultacji (raport) został zawieszony na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego (www.kujawsko-pomorskie.pl).

11. Przegląd i renegocjacje RPO WK-P na lata 2007-2013

Komentarz [jr116]: Zmiana nr 95

11.1. Podstawy prawne i formalne

Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego dokonała przeglądu programu, a następnie opracowała projekt zmian Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 (RPO WK-P), stanowiącego Załącznik do Uchwały nr 70/892/07 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 23 października 2007r., zatwierdzonego Decyzją nr K(2007) 5071 Komisji Wspólnot Europejskich z dnia 10 października 2007r., zgodnie z następującymi aktami prawa:

1) Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające Rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz. U. UE L 06210 25 z późn. Zm.)

2) Ustawa z dnia 6 grudnia 2006r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U.09.84.712 t.j. z późn. zm.)

3) Wytyczne dotyczące dokonywania przeglądu i renegocjacji z Komisją Europejską programów operacyjnych w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 z dnia 1 września 2008r. o nr MRR/H/20(1)09/08

Za koordynację przeglądu i renegocjacji wszystkich programów operacyjnych odpowiada Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. Za merytoryczne przygotowanie przeglądu i renegocjacji RPO WK-P z Komisją Europejską odpowiedzialna jest IZ RPO, która działa w uzgodnieniu z Instytucją Koordynującą RPO.

Projekt zmian w RPO WK-P został przygotowany w trybie „rejestruj zmiany" w wersji elektronicznej zgodnie z zaleceniami zawartymi w piśmie znak DKR-IX-82610-4-MPi/11 z dnia 2 lutego 2011r. Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Do dokumentu zostało utworzone Uzasadnienie, zawierające informacje odnośnie zmian w treści RPO WK-P na 2007-2013, w tym na temat kierunków i wysokości rozdysponowania dodatkowych środków pozyskanych z krajowej rezerwy wykonania i dostosowania technicznego, które alokowane zostały do konkretnych kategorii interwencji. Typując obszary wsparcia do sfinansowania dodatkowymi środkami, Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego kierował się zapisami dokumentu przygotowanego przez MRR pn. *„Ukierunkowanie środków wspólnotowych w ramach krajowych i regionalnych programów operacyjnych"* (wersja z lipca 2010r.)

Ponadto przy sporządzaniu zmian RPO WK-P wykorzystano następujące opracowania:

1. Analiza pn. „Oszacowanie wartości wskaźników realizacji celu głównego Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 za pomocą modelu HERMIN oraz przeprowadzenie analizy sytuacji

społeczno-gospodarczej w województwie kujawsko-pomorskim", wykonana przez Zespół Badawczy z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.
Zlecona analiza była odpowiedzią na zapisy Regionalnego Programu Operacyjnego dotyczące szacowania podstawowych wskaźników realizacji celu, a w szczególności liczby nowo utworzonych miejsc pracy netto ogółem oraz zmiany poziomu PKB w wyniku oddziaływania RPO (monitorowanie przyjętych wskaźników za pomocą modelu HERMIN).

2. Badanie ewaluacyjne pn. „Ocena celowości wydatkowania środków EFRR poprzez osiągnięcie założonych wskaźników w RPO WK-P", wykonywane przez firmę Reytech Sp. z o.o. z Warszawy. Badanie polegało głównie na porównaniu założonych celów i wskaźników realizacji RPO WK-P z wartościami faktycznie osiągniętymi. Przeprowadzone szacunki pozwoliły odpowiedzieć na pytanie, czy osiągnięcie celów i wskaźników realizacji RPO WK-P jest zagrożone oraz w jaki sposób można zapewnić ich systematyczną i harmonijną realizację programu.

11.2. Zgodność RPO WK-P z dokumentami strategicznymi

Zapisy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 z uwagi na nieduże modyfikacje dotyczące głównie kwestii finansowych oraz przyjętych wartości docelowych wskaźników monitorowania programu zachowują nadal spójność z dokumentami programowymi i strategicznymi województwa, rządu RP oraz Wspólnoty Europejskiej, wymienionymi w rozdziale 3.3.

W 2011 roku warto jednak odnieść się do dokumentów, które w momencie sporządzania RPO WK-P nie istniały albo przeszły aktualizację, a obecnie stanowią ważny element w kształtowaniu polityki regionalnej na poziomie Unii Europejskiej i Polski.

Strategia UE 2020
Nowa Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu przyjęta przez Radę Europejską w 2010 r. zastąpiła dotychczasową Strategię Lizbońską. Powyższy dokument wskazuje pięć celów Unii Europejskiej na rok 2020, które nadadzą kierunek całemu procesowi i zostaną przełożone na cele krajowe. Obejmują one zatrudnienie, badania i innowacje, zmiany klimatu i energię, edukację oraz walkę z ubóstwem. Europa 2020 ma zapewnić wyjście z kryzysu, sprawić, że gospodarka UE stanie się inteligentna i zrównoważona, będzie sprzyjać włączeniu społecznemu, będzie się mogła pochwalić wysokimi wskaźnikami zatrudnienia, it wydajności oraz większą spójnością społeczną. Europa 2020 to wizja społecznej gospodarki rynkowej dla Europy XXI wieku. Rozpatrując zapisy RPO WK-P, podkreślone realizacji wyzwań, jakie przed państwami członkowskimi postawiła odnowiona Strategia Lizbońska a następnie EUROPA 2020 należy uznać, że założone w programie cele są zgodne z celami wspomnianych dokumentów.

Strategia dla regionu Morza Bałtyckiego
Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego (SUE RMB) została przyjęta w konkluzjach Rady Europejskiej z 29/30 października 2009 r. Dzieli się na 4 filary, dotyczące: stworzenia zrównoważonego ekologicznie regionu, rozwoju dobrobytu, wzrostu dostępności i atrakcyjności oraz zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony w regionie Morza Bałtyckiego.

Strategia wyróżnia 15 obszarów priorytetowych, w ramach których realizowane są odpowiednie „projekty flagowe".
Instytucja Zarządzająca RPO WK-P nie przystąpiła do realizacji Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego, jednak Plan Działania Strategii realizowany jest pośrednio w ramach Osi priorytetowych programu poprzez realizację projektów w określonych kategoriach interwencji, wpisujących się w obszary interwencji SUE RMB.

Raport Polska 2030
Raport „Polska 2030. Wyzwania rozwojowe" jest propozycją projektu cywilizacyjnego dla Polski na najbliższe dwie dekady oraz wytyczeniem ścieżki rozwoju według modelu harmonizacyjnego, polaryzacyjno-dyfuzyjnego. Przygotowany został przez Zespół Doradców Strategicznych Premiera RP i opublikowany w czerwcu 2009 r.
Raport zawiera 10 kluczowych wyzwań na jakie Polska musi odpowiedzieć w horyzoncie 2030 roku, są to: wzrost i konkurencyjność, sytuacja demograficzna, wysoka aktywność zawodowa oraz adaptacyjność zasobów pracy, odpowiedni potencjał infrastruktury, bezpieczeństwo energetyczno-klimatyczne, gospodarka oparta na wiedzy oraz rozwój kapitału intelektualnego, solidarność i spójność regionalna, poprawa spójności społecznej, sprawne państwo, wzrost kapitału społecznego.
RPO WK-P, który stanowi narzędzie realizacji polityki regionalnej na poziomie województwa w latach 2007-2013, będzie również pośrednio przyczyniał się do osiągania wyzwań zawartych w Raporcie Polska 2030. Cele założone w programie są zbieżne z kierunkami działań i wyzwaniami rozwojowymi dla kraju.

11.3. Streszczenie wprowadzonych zmian do zapisów programu w 2011 r.

Głównymi przesłankami do wprowadzenia zmian w programie były:

- dodatkowe środki z krajowej rezerwy wykonania oraz dostosowania technicznego, pozyskane do budżetu RPO WK-P;
- dotychczasowe zmiany indykatywnego podziału środków wg kategorii interwencji;
- stan zaawansowania realizacji programu, w tym poziom osiągnięcia wskaźników programowych;
- dotychczas wprowadzone zmiany w katalogu beneficjentów, które uzyskały pozytywną opinię KE lub IK RPO.

Łącznie dodatkowe środki wynoszą 4,74% wszystkich dotychczasowych środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w Programie, co nie stanowi znaczącego wkładu finansowego do budżetu Programu.
Zmiany w zapisach dokumentu nie przewidują włączenia nowych obszarów do realizacji w ramach RPO WK-P, a propozycja alokacji dodatkowych środków odnosi się do wcześniej przyjętych kategorii interwencji w ramach czterech osi priorytetowych Programu.

Zmiany w zapisach RPO WK-P przyjmują różny charakter i zostały podzielone na:

1) **Zmiany horyzontalne:**
   - **w zakresie przepływów finansowych**

Zmiany wprowadzone w grudniu 2009r. do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013, które wynikały ze zmiany ustawy o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009r. (Dz.U. Nr 157 poz. 1240).

Powyższa zmiana potraktowana została jako zmiana o charakterze technicznym, która wynikała ze zmian w otoczeniu prawnym i nie miała wpływu na zasadniczy kształt merytoryczny zakresu interwencji w ramach programu. Funkcjonuje w programie od 1 stycznia 2010r. (Środki odpowiadające wkładowi UE są przekazywane do beneficjentów za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego (Płatnik), który wypłaca je na podstawie zleceń wypłaty środków wystawianych przez instytucję podpisującą umowę o dofinansowanie (IZ/IP/IPII) z beneficjentem). Komisja Europejska poinformowana została o powyższej zmianie w grudniu 2009r.

- **w zakresie zadań Instytucji Audytowej** (wkład do RPO przygotowany przez MRR).

2) **Zmiany merytoryczne, w tym:**

- **zmiany w planie finansowym:**
  - ✓ dotychczasowe realokacje pomiędzy kategoriami interwencji z zachowaniem alokacji w ramach osi priorytetowych oraz zadeklarowanej wysokości dla tzw. kategorii lizbońskich nie wymagające wcześniejszych renegocjacji z KE.

    Wszelkie zmiany polegające na przesunięciach środków w ramach przyjętych kategorii interwencji, znajdują się we wcześniej ustalonych obszarach wsparcia Programu i nie spowodowały zmian w pierwotnych alokacjach dla poszczególnych osi priorytetowych (informacje o powyższych zmianach zawiera tabela nr 16 w programie).

  - ✓ propozycje zmiany poziomu współfinansowania dla osi priorytetowej 8. Pomoc techniczna, wymagające zgody KE.

    Powyższa zmiana dotyczy montażu finansowego pomiędzy wkładem unijnym a krajowym. IZ RPO wnioskuje o podwyższenie poziomu dofinansowania dla pomocy technicznej (do poziomu 95,142%), czego konsekwencją będzie 100% finansowanie z EFRR ponoszonych wydatków od dnia wydania pozytywnej decyzji w tej kwestii przez KE. Jednocześnie pomniejszony zostanie poziom dofinansowania dla projektów realizowanych w ramach osi priorytetowej 1. Rozwój infrastruktury technicznej oraz osi 2. Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska. (propozycje zmniejszenia poziomu dofinansowania w osiach 1 i 2 są pochodną dotychczasowej realizacji programu, gdzie rzeczywiste dofinansowanie dla danego typu projektów w większości konkursów było niższe niż deklarowane 85%. Wynikało to z dużego zainteresowania konkursami potencjalnych beneficjentów i pozwoliło na zrealizowanie większej liczby projektów w ramach ogłaszanej do

rozdysponowania puli środków. W rezultacie uruchomione zostały większe środki (łącznie EFRR i wkład własny beneficjenta), których efekty odczuwalne są w całym regionie).
Dokonując powyższych zmian, tym samym zachowany zostanie poziom współfinansowania dla programu tj. nie przekroczy on wartości 85 %.
Informacje o w.w. zmianach zawiera tabela nr 15 w programie.

✓ propozycje alokacji dodatkowych środków pozyskanych z krajowej rezerwy wykonania (KRW) i dostosowania technicznego (DT).

Propozycja podziału dodatkowych środków dla RPO WKP na lata 2007-2013 została przedstawiona w załączniku do Uchwały nr 10/126/11 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 10 lutego 2011 r., następnie została poddana konsultacjom społecznym i w konsekwencji Zarząd Województwa dnia 24 lutego 2011 r. podjął uchwałę nr 13/172/11 w sprawie podziału dodatkowych środków dla RPO WKP na lata 2007-2013. W wyniku przeprowadzonej analizy na poziomie IZ RPO do wybranego obszaru wsparcia z zakresu społeczeństwa informacyjnego dodana została kategoria interwencji 13, pozwalająca na realizację zadań dotyczących e-usług dla obywateli (Uchwała nr 24/383/11 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 7 kwietnia 2011 r.). W rezultacie poszczególne kwoty dotyczą zwiększenia środków na **wsparcie następujących kategorii interwencji:**

- **08 – Inne inwestycje w przedsiębiorstwach** – kwota 6 757 395 euro (środki z KRW). Dodatkowe środki pozwolą na wsparcie przedsięwzięć głównie z zakresu uzbrajania terenów inwestycyjnych. Nowe uwarunkowania gospodarcze, jakie stwarza budowa autostrady A-1 w województwie, pozwalają na rozszerzanie oferty terenów inwestycyjnych poszczególnych gmin. Pozytywną konsekwencją utworzenia takich terenów jest wzrost przedsiębiorczości w regionie, wzmocnienie potencjału ekonomicznego, a także zwiększenie zatrudnienia.
- **10 – Infrastruktura ICT** (w tym sieci szerokopasmowe) – kwota 4 504 930 euro oraz kategoria **13 – Usługi i aplikacje dla obywateli (e-zdrowie, e-administracja, e-nauczanie, e-wykluczenie)** – kwota 495 642 euro (środki z KRW). Dodatkowe środki finansowe pozwolą na realizację m.in. projektów komplementarnych do już realizowanych projektów samorządu województwa. Wszelkie działania z zakresu tworzenia infrastruktury informatycznej oraz wykorzystania jej do uruchamiania nowoczesnych e-usług są zgodne z zapisami Strategii rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce na lata 2007-2013.
- **23 – Drogi regionalne/lokalne** – kwota 20 216 106 euro (środki z KRW) – przeznaczona na realizację docelowych ciągów dróg wojewódzkich. Zakłada się realizację drogowych projektów komplementarnych zapewniających spójność komunikacyjną w regionie. Dodatkowe środki skierowane zostaną wyłącznie na przebudowę dróg wojewódzkich oraz budowę obwodnic w ciągu dróg wojewódzkich. Ponadto pozwolą one na kontynuację działań związanych z podnoszeniem bezpieczeństwa na drogach w województwie oraz pośrednio przyczynią się do zmniejszenia emisji spalin.

- **58 - Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego** - kwota 4 787 256 euro oraz kategoria 59 - **Rozwój infrastruktury kulturalnej** - kwota 1 801 972 euro (środki z DIB). Dodatkowe środki zostaną przeznaczone na realizację działań polegających na przywróceniu obiektów kulturowych o charakterze regionalnym do ich stanu pierwotnego oraz podniesieniu jakości infrastruktury kulturalnej. Realizacja projektów z tego zakresu przyczyni się do podniesienia jakości obiektów dziedzictwa kultury, a także pośrednio przyczyni się to do rozwoju potencjału ekonomicznego w regionie oraz tworzenia nowych miejsc pracy w sekrotze zarówno kultury jak usług związanych z tym obszarem. Realizacja powyższych działań wpisuje się w założenia Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2013, której celem strategicznym jest zrównoważenie rozwoju kultury w regionach oraz pozwoli na realizację celów cząstkowych strategii: tj. zmniejszenie dysproporcji regionalnych w rozwoju kultury, zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywna ochrona zabytków, a także zmniejszenie luki cywilizacyjnej poprzez modernizację i rozbudowę infrastruktury kultury. Ponadto założone do realizacji przedsięwzięcia wypełnia zapisy Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020 odnośnie promocji dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie w obszarze zachowania dziedzictwa kulturowego.
- **75 - Infrastruktura systemu oświaty** - kwota 2 027 219 euro (środki z DIB). Dodatkowe środki przeznaczone zostaną m.in. na poprawę sportowej infrastruktury bezpośrednio związanej z infrastrukturą dydaktyczną. Powyższe inwestycje realizowane będą w ramach istniejących kompleksów szkolnych. Konieczność uzupełnienia dydaktycznej infrastruktury sportowej wynika z zapisów Strategii polityki zdrowotnej województwa, które mówią o wzroście zwiększonej aktywności fizycznej ludności (zadanie nr 4) poprzez wprowadzenie w szkołach 5 godzin zajęć z wychowania fizycznego w tygodniu oraz zapewnienia sal gimnastycznych w co najmniej 75 % szkół. Ponadto realizacja zadań pozwoli na wypełnienie zapisów Narodowego Programu Zdrowia 2007-2015, które również wskazują na zwiększenie aktywności fizycznej ludności, w tym dzieci i młodzieży (promowanie i wdrażanie aktywnego stylu życia, eliminowanie wad postawy oraz otyłości wśród młodego pokolenia). Ponadto w ramach kategorii 75 część dodatkowych środków przeznaczona zostanie na realizację kompleksowego zadania dotyczącego tworzenia innowacyjnych pracowni dydaktycznych zawodowych w szkołach regionu. Przyczyni się to do podniesienia jakości nauczania oraz wprowadzenia standardów, pozwalających na tworzenie nowoczesnego systemu kształcenia.

Środki pochodzące z KRW i dostosowania technicznego powinny być przeznaczane na projekty wybierane w trybie konkursowym.

- **zmiany w zakresie wskaźników:**
  - zmiany we wskaźnikach celów programu,
  - zmiany we wskaźnikach monitorowania ostrzegawczych.

Celem strategicznym Programu jest *poprawa konkurencyjności województwa oraz spójności społeczno-gospodarczej i przestrzennej jego obszaru*. W systemie

wskaźników zdefiniowano trzy miary służące jego monitorowaniu tj. liczba nowoutworzonych miejsc pracy brutto, netto oraz zmiana poziomu PKB w wyniku oddziaływania RPO WK-P. Realizacja całego Programu przyczyni się do powstawania oddziaływań odzwierciedlonych przez indeksy celów szczegółowych pozyskiwanych ze źródeł statystyki publicznej – wydzielono dziewięć wskaźników realizacji celów szczegółowych.

Zastosowanie powyższych wskaźników miało na celu oddanie charakteru programu, który realizowany jest w latach 2007-2013 i jednocześnie zaadaptowanie ich do bieżącej sytuacji społeczno-gospodarczej. Jednak wraz z postępem realizacji programu, a także zmianami zachodzącymi w uwarunkowaniach społecznych i gospodarczych, mierniki podlegały zmianom. Dlatego, by wskaźniki mogły pozostać miarodajne przy zmieniającym się otoczeniu, pożądane stały się ich modyfikacje. Zmiany dotyczą zmian nazw, metodologii, częstotliwości pomiaru wskaźnika, wartości docelowych oraz źródeł danych, dostosowanych do indeksów pochodzących ze statystyki publicznej. Ponadto zakładana w programie coroczna częstotliwość monitorowania okazała się nie możliwa z uwagi na luki informacyjne na temat sytuacji społeczno-gospodarczej w województwie (opóźnienia w publikowaniu informacji statystycznej). Również coroczna ewaluacja wskaźników celów programu przy pomocy modelu HERMIN wymaga poświęcenia istotnych nakładów finansowych.

Na poziomie osi priorytetowych do monitorowania programu przyjęto:

- 62 wskaźniki programowe (36 wskaźników produktu i 26 wskaźników rezultatu), zamieszczone w RPO WK-P na lata 2007-2013.

Zdecydowana większość wskaźników na poziomie osi priorytetowych oraz wszystkie miary dla działań są pozyskiwane ze źródeł wewnętrznych względem realizacji Programu – tj. od beneficjentów bądź Instytucji Zarządzającej RPO WK-P. W systemie monitorowania RPO WK-P wykorzystywane są wskaźniki, których wartości docelowe pozyskiwane są z dokumentacji projektowej od beneficjentów. Mając na uwadze liczbę zjawisk, które mogą wpływać na osiągnięcie wartości docelowych wskaźników w systemie monitorowania, a także ich losowy charakter, Instytucja Zarządzająca RPO WK-P podjęła decyzję o wprowadzeniu korekt w zakresie *nazw wskaźników, wartości docelowych, jednostek miar oraz źródeł danych.*

Zmiany te wynikały głównie z:

- modyfikacji wprowadzonych do Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej obowiązujące od 04.03.2010 r. – porządkowanie krajowego systemu monitoringowego KSI (SIMIK 07-13);
- błędnych założeń przy szacowaniu wskaźników w 2007 r.;
- zmiany uwarunkowań realizacji programu (wprowadzenie linii demarkacyjnej pomiędzy programami, określanie wąskich warunków konkursowych, duże zainteresowanie niektórymi obszarami wsparcia, inne koszty jednostkowe realizowanych przedsięwzięć, obniżenie poziomu dofinansowania, realokacje środków pomiędzy kategoriami interwencji przy zachowaniu alokacji w osiach priorytetowych).

- wprowadzenia do budżetu programu dodatkowych środków pozyskanych z KRW i dostosowania technicznego – łącznie zasilono 6 kategorii interwencji w 4 osiach priorytetowych,
- rekomendacji z przeprowadzonego badania ewaluacyjnego pn. „Ocena celowości wydatkowania środków EFRR poprzez osiągnięcie założonych wskaźników w RPO WK-P".

W wyniku przeprowadzonych zmian w zakresie wskaźników w systemie monitorowania postępów realizacji programu zachowanych zostało 10 wskaźników bez zmian, dla 17 wskaźników oszacowano wartość docelową, która do tej pory nie była oszacowana. Wśród 26 wskaźników zwiększono ich wartość docelową, natomiast w stosunku do 15 wartość ta została zmniejszona. Ponadto wprowadzono 3 nowe wskaźniki monitorowania. Łącznie system monitorowania po zmianach zawiera 71 wskaźników monitorowania postępów realizacji osi priorytetowych.

➢ **zmiany w zakresie katalogu beneficjentów** – dotyczą listy beneficjentów osi priorytetowej 1, 3, 5, 7.

Weryfikacja katalogu beneficjentów w powyższych osiach priorytetowych wynikała m.in. ze zgłaszanych do IZ RPO potrzeb, jednak każdorazowo sprawdzana była pod kątem możliwości prawnych, łącznie z wystąpieniem IZ do Komisji Europejskiej jak w przypadku rozszerzenia katalogu beneficjentów w osi priorytetowej 7 o organy władzy publicznej, w tym organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa, sądy i trybunały, gdzie uzyskano pozytywną odpowiedź, czy też do Instytucji Koordynującej RPO w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego.

3) **Zmiany w zapisach dokumentu o charakterze techniczno-redakcyjnym** – polegają m.in. na uaktualnieniu nazw jednostek zaangażowanych w realizację programu, zaktualizowaniu zapisów w zakresie komplementarności RPO z innymi programami oraz doprecyzowaniu pewnych informacji.

Przygotowane zmiany zapisów RPO WK-P posłużyć mają przede wszystkim zachowaniu spójności z obowiązującym prawem, urealnieniu założeń z okresu przygotowywania programu (lata 2005-2007) do obecnej sytuacji, a także mają przyczynić się do najskuteczniejszej realizacji celów Programu.

1.1.4. Procedura SOOŚ

Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013, zgodnie z art. 48 oraz art. 50 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227, ze zm.), wystąpiła z wnioskiem o wydanie opinii, co do konieczności przeprowadzenia **strategicznej oceny oddziaływania na środowisko** dla projektu zmian w RPO WK-P na lata 2007-2013 do następujących organów:

- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Bydgoszczy,
- Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy.

W odpowiedzi uzyskane zostały zbieżne opinie odnośnie możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla aktualizacji RPO WK-P na lata 2007-2013. Zarówno Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska jak i Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w swoich uzasadnieniach podali, iż przewidziane w programie działania nie spowodują zagrożeń dla środowiska naturalnego oraz dla zdrowia ludzi. Ponadto dla przedmiotowego dokumentu sporządzona została prognoza oddziaływania na środowisko w 2006 r., której zapisy są respektowane przez IZ RPO.

11.5. Konsultacje społeczne projektu zmian w zapisach programu

Zmiany wprowadzane do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 poddane zostały konsultacjom społecznym, które trwały od 14 do 23 lutego 2011 r.

Forma konsultacji:

- Konsultacje społeczne były prowadzone przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego **w formie otwartych spotkań**, w terminie od 14 do 21 lutego 2011 r. W konsultacjach mogły brać udział samorządy pięciu największych miast, 19 powiatów ziemskich oraz wszystkich gmin z terenu województwa, a także zainteresowane środowiska i indywidualne osoby.
- Konsultacje społeczne prowadzone **poprzez stronę internetową www.mojregion.eu**, w terminie od 14 do 21 lutego 2011 r. Na formularzu zamieszczonym na stronie każdy mógł przesłać swoje sugestie i uwagi do zmian w zapisach Programu.
- **Otwarty Komitet Monitorujący**, który miał miejsce w Toruniu w dniu 23 lutego 2011 r. – spotkanie szerokiego grona środowisk samorządowych, naukowych, społeczno-gospodarczych, organizacji pozarządowych oraz głównych aktorów regionalnych i lokalnych.

Konsultacje społeczne projektu zmian w RPO WK-P zakończyły się podjęciem przez Zarząd Województwa uchwały nr 13/170/11 w dniu 24 lutego 2011 r., w której znajduje się odniesienie do zgłoszonych uwag i postulatów.

Spis skrótów

B+RT	Badania i Rozwój Techenologiczny
B-TOM	Bydgosko-Toruński Obszar Metropolitalny
Dz.U.	Dziennik Ustaw
Dz.U. WE	Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich
EBI	Europejski Bank Inwestycyjny
EFI	Europejski Fundusz Inwestycyjny
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFRROW	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
EKD	Europejska Klasyfikacja Działalności
EQUAL	Inicjatywa Wspólnotowa UE, dotycząca zwalczania przejawów dyskryminacji i nierówności na rynku pracy oraz integracja społeczna i zawodowa imigrantów
FAPA	Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa
FS	Fundusz Spójności
GUS	Główny Urząd Statystyczny
ICT	Technologie informacyjno-komunikacyjne
IKONKA	program polegający na uruchamianiu punktów powszechnego dostępu do Internetu
INTERREG III	Inicjatywa Wspólnotowa UE, dotycząca wzmacniania współpracy transgranicznej, międzyregionalnej i międzynarodowej
IP	Instytucja Płatnicza
ISPA	Przedakcesyjny Instrument Polityki Strukturalnej (ang. *Instrument for Structural Policies for Pre-Accesion*)
IW	Instytucja Wdrażająca
IZ	Instytucja Zarządzająca
JASPERS	Inicjatywa Finansowa EBI i KE w latach 2007-2013
JEREMIE	Inicjatywa Finansowa EBI i KE w latach 2007-2013
JESSICA	Inicjatywa Finansowa EBI i KE w latach 2007-2013
JST	Jednostki samorządu terytorialnego
KE	Komisja Europejska
KM	Komitet Monitorujący
K-PSI	Kujawsko - Pomorska Sieć Informacyjna
KSU	Krajowy System Usług dla małych i Średnich Przedsiębiorstw
MF	Ministerstwo Finansów
MRiRW	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
MRR	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
MSP	Małe i średnie przedsiębiorstwa
NSLiM	Narodowy Spis Ludności i Mieszkań
NSRO / NSS	Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia / Narodowa Strategia Spójności
NUTS	Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (ang. The Nomenclature of Territorial Units for Statistics)
PAOW	Program Aktywizacji Obszarów Wiejskich
Phare	Przedakcesyjny Instrument Polityki Strukturalnej, (ang. *Poland and*

Sformatowana tabela

	Hungary: Assistance for Restructuring their Economies (PHARE)
PIAP	Publiczne Punkty dostępu do Internetu (ang. ***Public Internet Access Point)***
PKB	Produkt Krajowy Brutto
PO	Program operacyjny
PO EWT	Program Operacyjny Europejska Współpraca Terytorialna
PO IiŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PO IG	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka
PO KL	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
PO PT	Program Operacyjny Pomoc Techniczna
PROW	Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich
REGON	Rejestr Gospodarki Narodowej
RLM	Równoważna liczba mieszkańców
RPO	Regionalny program operacyjny
RPO WK-P	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007 - 2013
SAPARD	Przedakcesyjny Instrument Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich (ang. ***Special Accesssion Programme for Agriculture and Rural Development***)
SOSN	System Oceny Stanu Nawierzchni
SPO-RZL	Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich
SPO WK-P	Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw 2004 - 2006
SWOT	Skrót SWOT pochodzi od pierwszych liter angielskich słów: *strenghts* (mocne strony), *weaknesses* (słabe strony), *opportunities* (szansę) i *threats* (zagrożenia).
TARR	Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego
TBS	Towarzystwo Budownictwa Społecznego
TEN-E; TEN-T	Transeuropejskie Sieci Energetyczne (ang. ***Trans-European Energy Networks);*** Transeuropejskie Sieci Transportowe (ang. ***Trans-European Network for Transport)***
UE	Unia Europejska
UNESCO	Organizacja do spraw Oświaty, Nauki i Kultury, (ang.United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
UR	Użytki rolne
US	Urząd Statystyczny
WE	Wspólnota Europejska
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy
ZDW	Zarząd Dróg Wojewódzkich
ZPORR	Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego

Słowniczek

Pojęcie	Objaśnienie
Analiza SWOT *[SWOT analysis]*	Metoda pozwalająca przeanalizować atuty i słabości regionu wobec szans i zagrożeń stwarzanych przez otoczenie. Skrót SWOT pochodzi od pierwszych liter angielskich słów: *strenghts* (mocne strony), *weaknesses* (słabe strony), *opportunities* (szansę) i *threats* (zagrożenia).
Audyt	Ogół działań, poprzez które uzyskuje się niezależną ocenę funkcjonowania instytucji, legalności, gospodarności, celowości, rzetelności; audyt jest zazwyczaj wykonywany przez odrębną komórkę, podporządkowaną bezpośrednio kierownikowi instytucji lub przez podmiot zewnętrzny.
Beneficjent	Podmiot gospodarczy, podmiot lub przedsiębiorstwo, publiczne lub prywatne, odpowiedzialne za inicjowanie i wdrażanie przedsięwzięć. W ramach programów pomocy publicznej, w rozumieniu Artykułu ~~87~~ [redacted] Traktatu, beneficjentami są podmioty publiczne lub prywatne realizujące indywidualny projekt i będące odbiorcami pomocy publicznej.
Cel strategiczny	Cel wyznaczony dla wszystkich projektów realizowanych w ramach programu operacyjnego.
Cel szczegółowy	Cel wyznaczony w konkretnym obszarze.
Cele polityki strukturalnej UE *[EU structural policy objectives]*	Cele służące osiągnięciu spójności społeczno-gospodarczej Unii Europejskiej. W latach 2007-2013 są to: *- Cel 1 - Konwergencja - Cel 2 – Konkurencyjność i zatrudnienie w regionach, - Cel 3 – Współpraca terytorialna.*
Certyfikacja wydatków *[Certification of expenditure]*	Czynność dokonywana w ramach systemu kontroli finansowej przez instytucję płatniczą w stosunku do operacji finansowych poczynionych przez instytucję zarządzającą i instytucje pośredniczące. Ma na celu potwierdzenie, czy wydatki na rzecz beneficjentów były ograniczone do okresu dopuszczalności kosztów, realizowane były zgodnie z obowiązującymi procedurami i czy dotyczyły uzgodnionych działań.
Dokumenty programowe (operacyjne) *[Programming (operational) documents]*	Dokumenty w postaci programów opracowywane dla potrzeb wydatkowania środków wstępnie przyznanych (alokowanych) danemu obszarowi lub sektorowi przez Komisję Europejską w ramach Funduszy Strukturalnych. Określają w szczególności cele i główne kierunki wydatkowania środków na podstawie analizy aktualnej sytuacji i trendów rozwojowych danego obszaru lub sektora, kryteria i sposoby realizacji konkretnych projektów, osoby i instytucje odpowiedzialne za wykonanie określonych zadań oraz szacowaną wielkość i rozbicie środków z uwzględnieniem współfinansowania ze wszystkich osiągalnych źródeł budżetowych.
Duże projekty	Projekty, których koszt realizacji został określony na poziomie 25 mln euro (sektor ochrony środowiska) i 59 mln euro dla pozostałych sektorów. Projekty takie są przekazywane Komisji Europejskiej w celu potwierdzenia przez nią wysokości wkładu funduszu.

Komentarz [kk117]: Zmiana nr 96

Pojęcie	Objaśnienie
Dyrektywy *(Directives)*	Forma aktów prawnych [redacted] Europejskiej. Jest prawnie wiążąca, jeśli chodzi o realizację celu i terminu działania, pozostawia jednak adresatom swobodę wyboru środków i metod jej wdrożenia w narodowe systemy prawne
Działanie *[Measure]* (Operacja)	Projekt lub grupa projektów wybranych przez instytucje zarządzającą danym programem operacyjnym lub na jej odpowiedzialność, zgodnie z kryteriami ustanowionymi przez komitet monitorujący i realizowanych przez jednego lub więcej beneficjentów, pozwalające na osiągnięcie celów osi priorytetowej, do której odnosi się ta operacja
Efekt dźwigni *[Leverage effect]*	Efekt, który zachodzi wówczas, gdy wraz z uruchomieniem środków publicznych na realizację pewnych działań wzrasta również zaangażowanie sektora prywatnego w ich finansowanie. Efekt pożądany z punktu widzenia interwencji funduszy strukturalnych.
Efekt makroekonomiczny	Efekt, jaki wywiera realizacja programów współfinansowanych z funduszy strukturalnych na podstawowe wskaźniki makroekonomiczne
Efektywność (wykorzystania środków) *[Efficiency]*	Kryterium ewaluacyjne porównujące wielkość nakładów na rzecz realizacji programu (np. finansowych, administracyjnych, ludzkich) z rzeczywistymi osiągnięciami programu na poziomie produktu, rezultatu
Europejska Sieć Ekologiczna NATURA 2000	Przyjęty przez Unię Europejską system ochrony wybranych elementów przyrody, najważniejszych z punktu widzenia całej Europy. System ma uzupełniać systemy krajowe, będąc merytoryczna podstawą do zachowania dziedzictwa przyrodniczego w skali kontynentu. Polega on na skutecznej ochronie wybranych obszarów. W Polsce sieć obszarów Natura 2000 obejmuje obszary specjalnej ochrony ptaków i specjalne obszary ochrony siedlisk.
Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) *[European Investment Bank]*	[redacted] które następnie są wykorzystywane we wszystkich sektorach gospodarczych (przede wszystkim w telekomunikacji , transporcie, przemyśle, energetyce oraz ochronie środowiska).
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) *[European Regional Development Fund (ERDF)]*	Jeden z Funduszy Strukturalnych, którego zadaniem jest zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju regionów należących do Unii. EFRR współfinansuje realizację Celów 1, 2 i 3 Polityki Strukturalnej UE. W szczególności fundusz ten udziela wsparcia inwestycjom produkcyjnym, rozwojowi infrastruktury, lokalnym inicjatywom rozwojowym oraz małym i średnim przedsiębiorstwom.
Europejski Fundusz Społeczny (EFS) *[European Social Fund (ESF)]*	Jeden z Funduszy Strukturalnych, który współfinansuje realizację Celu 3 na obszarze Unii Europejskiej. Wspiera również Cele 1 i 2. Ze środków Funduszu finansowane są głównie działania poprawiające jakość zasobów ludzkich oraz instytucji rynku pracy.

Komentarz [kk118]: Zmiana nr 12

Sformatowano: Czcionka: 11 pt, Wyróżnienie

Komentarz [kk119]: Zmiana nr 12

Pojęcie	Objaśnienie
Ewaluacja (programu)	Oszacowanie oddziaływania pomocy strukturalnej [redacted] w odniesieniu do celów oraz analiza jej wpływu na specyficzne problemy strukturalne.
Ewaluacja końcowa *[Ex-post evaluation]*	Ewaluacja dokonywana po zakończeniu realizacji programu, której głównym celem jest określenie jego długotrwałych efektów, w tym wielkości zaangażowanych środków, skuteczności i efektywności pomocy. Głównym celem ewaluacji końcowej jest przede wszystkim dostarczenie informacji na temat długotrwałych efektów, powstałych w wyniku wdrażania danego programu, wraz ze sformułowaniem wniosków dotyczących kierunku polityki strukturalnej.
Ewaluacja okresowa *[Mid-term evaluation]*	Ewaluacja dokonywana w trakcie realizowania programu. W przypadku programów strukturalnych przeprowadzana jest w połowie okresu programowania, a jej celem jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów w świetle wcześniej przeprowadzonej ewaluacji wstępnej (ex-ante), zwłaszcza pod względem dostarczonych produktów i osiągniętych rezultatów oraz określenie trafności zamierzeń w stosunku do aktualnych trendów społeczno-gospodarczych. Wyniki ewaluacji okresowej służą ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych. Dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu programu na następny okres programowania.
Ewaluacja wstępna *[Ex-ante evaluation]*	Ewaluacja przeprowadzana przed rozpoczęciem realizacji programu. Jej podstawowym zadaniem jest zweryfikowanie długoterminowych efektów wsparcia, zawartych w przygotowanych dokumentach programowych. Zasadniczym celem ewaluacji wstępnej jest zwiększenie jakości dokumentów programowych poprzez udział w procesie programowania podmiotu niezależnego od instytucji programującej. Ewaluacja wstępna ma zapewnić, iż środki przeznaczane na realizację polityki zmniejszania różnic w poziomie rozwoju pomiędzy poszczególnymi regionami Unii Europejskiej zostaną wykorzystane w sposób gwarantujący osiągnięcie najlepszych efektów.
Finansowy Wkład Wspólnoty *[Community financial contribution]*	Wielkość środków asygnowana przez KE w ramach pomocy finansowej, stanowiąca określoną proporcję kwalifikujących się kosztów programu lub projektu.
Fundusz Spójności (Kohezji) *[Cohesion Fund]*	Instrument ekonomiczno-polityczny Komisji Europejskiej, nie należący do Funduszy Strukturalnych i wdrażany na poziomie wybranych państw, a nie regionów. Jego celem jest ułatwienie integracji słabiej rozwiniętych krajów poprzez budowę m.in. wielkich sieci transportowych oraz obiektów infrastruktury ochrony środowiska o dużym obszarze oddziaływania.
Fundusze Przedakcesyjne *[Pre-accession Funds]*	Środki bezzwrotnej pomocy finansowej udzielanej przez UE krajom kandydującym. Ich głównym celem jest przygotowanie tych krajów do członkostwa w UE oraz pomoc w wyrównywaniu różnic gospodarczych. Do instrumentów funkcjonujących w ramach tych funduszy zaliczone zostały: PHARE, ISPA, SAPARD.
Fundusze Strukturalne *[Structural Funds]*	Zasób finansowy UE umożliwiający pomoc w restrukturyzacji i modernizacji gospodarki krajów członkowskich drogą interwencji w kluczowych sektorach i regionach (poprawa struktury). Na fundusze strukturalne w nowym okresie programowania składają się: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny (EFS).

Komentarz [kk120]: Zmiana nr 12

Pojęcie	Objaśnienie
Gospodarka oparta na wiedzy *(knowledge-based economy)*	Gospodarka, która cechuje się szybkim rozwojem dziedzin związanych z przetwarzaniem informacji i rozwojem nauki, głównie gałęzi przemysłu zaliczanych do tzw. wysokiej techniki, a także technik i usług społeczeństwa informacyjnego.
HERMIN	Makroekonomiczny instrument modelowania wpływu Funduszy strukturalnych, który kładzie nacisk na długofalowe bodźce wzrostu, jakie wynikają z wpływających środków UWE, głównie poprzez inwestycje w kapitał ludzki (edukacja i systemy szkoleń), poprawa warunków produkcji (infrastruktura) oraz wsparcie sektora produkcyjnego (przede wszystkim MSP), co przyczynia się do zwiększenia wydajności i konkurencyjności. Główny akcent tego modelu położony jest na pozytywnych efektach podażowych – jako rzeczywistych źródłach wzrostu poprawy wydajności i konkurencyjności gospodarki, których efekty ujawniają się w dłuższym przedziale czasowym.
Inicjatywy Wspólnoty *[Community Initiatives]*	Programy finansowane z Funduszy Strukturalnych, mające na celu rozwiązanie problemów występujących na terenie całej Unii Europejskiej. Liczba i charakter Inicjatyw Wspólnotowych ulegają zmianom w zależności od zidentyfikowanych problemów mających wpływ na funkcjonowanie Unii Europejskiej. W latach 2000-2006 są to: EQUAL, INTERREG, LEADER, URBAN. W tym okresie programowania w Polsce wdrażane będą tylko Inicjatywy EQUAL i INTERREG.
Innowacyjność	Zdolność przedsiębiorstw do tworzenia i wdrażania innowacji oraz faktyczna umiejętność wprowadzania nowych i zmodernizowanych wyrobów, nowych lub zmienionych procesów technologicznych lub organizacyjno - technicznych.
Cross-financing *[instrument elastyczności]*	Instrument elastyczności ma na celu ułatwienie wdrażania jednofunduszowych programów operacyjnych. Polega na finansowaniu działań, które należą do obszaru interwencji innego Funduszu strukturalnego. Zgodnie z art. 33 rozporządzenia Rady nr 1083/2006, EFRR i EFS mogą finansować, w sposób komplementarny i z zastrzeżeniem pułapu 10% finansowania wspólnotowego każdej osi priorytetowej programu operacyjnego, działania objęte zakresem pomocy z innego Funduszu pod warunkiem, że są konieczne do odpowiedniej realizacji projektu i są bezpośrednio z nim powiązane.
Instytucja pośrednicząca w zarządzaniu *[Intermediate body]*	Jednostka publiczna lub prywatna, na którą instytucja zarządzająca lub instytucja certyfikująca deleguje część swoich uprawnień.
Instytucja Płatnicza	Instytucja lub organ odpowiedzialny za przygotowywanie i składanie wniosków o płatności do Komisji Europejskiej.
Instytucja Zarządzająca *[Managing authority]*	Krajowy, regionalny lub lokalny organ władzy publicznej lub podmiot publiczny lub prywatny, wyznaczone przez państwo członkowskie do zarządzania programem operacyjnym.
Instytucja Koordynująca	W przypadku Regionalnego Programu Operacyjnego funkcję instytucji koordynującej pełni minister właściwy ds. rozwoju regionalnego.

Komentarz [kk121]: Zmiana nr 12

Pojęcie	Objaśnienie
Kategoria interwencji *[Category of intervention]*	Obszar/zagadnienie tematyczne objęte pomocą na zasadach obowiązujących w [redacted] Europejskiej. Dziedzina interwencji Funduszy Strukturalnych pomocna przy identyfikacji, badaniu i monitorowaniu działań.
Komitet Monitorujący *[Monitoring Committee]*	Podmiot ustanowiony dla programu operacyjnego przez państwo członkowskie w porozumieniu z instytucją zarządzającą (Rozporządzenie Rady nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r.) dla celów oceny i nadzorowania realizacji danego programu operacyjnego. Skład komitetu monitorującego program ustanawia państwo członkowskie w porozumieniu z instytucją zarządzającą.
Komisja Europejska *[European Commission]*	[redacted] ~~wybranych~~ [redacted] W powszechnym rozumieniu obejmuje nie tylko ten organ kolektywny, ale także obsługującą ich (realizującą powierzone im zadania) aparaturę biurokratyczną.
Końcowa data kwalifikowania wydatków *[Final date for the eligibility of expenditure]*	Data określona w decyzji przyznającej środki z funduszy i odnosząca się do płatności dokonanych przez beneficjentów.
Kontrola finansowa	Mechanizmy i środki zapewniające prawidłowe funkcjonowanie procesu gromadzenia i dysponowania środkami publicznymi oraz gospodarowania mieniem.
Kontrakt wojewódzki	Porozumienie o dofinansowaniu programu operacyjnego środkami pochodzącymi z budżetu państwa, państwowych funduszy celowych lub ze źródeł zagranicznych, zawierane przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego z zarządem województwa, na warunkach określonych przez Radę Ministrów.
Kontrola na miejscu *[Check on site]*	Kontrola prowadzona w zakresie operacji finansowanych przez fundusze strukturalne, w miejscu realizacji projektu.
Konwergencja	Proces zmniejszania zróżnicowań pomiędzy krajami Unii Europejskiej poprzez poprawę warunków wzrostu i zatrudnienia dzięki zwiększaniu ilości i poprawie jakości inwestycji w kapitał rzeczowy i ludzki, rozwojowi innowacyjności i społeczeństwa opartego na wiedzy, zdolnościom adaptacyjnym do zmian gospodarczych i społecznych, ochronie i poprawie jakości środowiska naturalnego oraz zwiększaniu wydajności administracji.
Koszty ogółem *[Total cost]*	Łączny koszt planowanych działań lub operacji, obejmujący zarówno koszty kwalifikowalne jak i niekwalifikowane.
Kwalifikowalność wydatków *[Eligibility (of expenditure)]*	Kryteria dotyczące wydatków ponoszonych w trakcie realizacji projektu oraz wdrażania, monitorowania programu, których spełnienie warunkuje otrzymanie refundacji ich części ze środków Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności.
Kwantyfikacja	Przedstawianie efektów realizacji programów finansowanych z Funduszy Strukturalnych na poziomie produktu, rezultatu oraz oddziaływania.

Komentarz [kk122]: Zmiana nr 12

Komentarz [kk123]: Zmiana nr 97

Komentarz [kk124]: Zmiana nr 12

Pojęcie	Objaśnienie
Monitorowanie *[Monitoring]*	Systematyczna obserwacja wyselekcjonowanych wskaźników obrazujących dynamikę i strukturę zjawisk objętych celami projektów, programów operacyjnych, Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia, Strategicznych Wytycznych Wspólnoty, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat zgodności przebiegu realizacji tych dokumentów z ich harmonogramem.
Monitorowanie finansowe	Monitorowanie zarządzania środkami z Funduszy Strukturalnych przyznanymi na realizację programów i projektów. Jest podstawą oceny sprawności ich wydatkowania.
Monitorowanie rzeczowe	Monitorowanie postępu realizacji programów i projektów poprzez system wskaźników określonych w dokumentach programowych.
Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia/Narodowa Strategia Spójności	Dokument strategiczny przygotowywany przez Polskę, na podstawie Strategicznych Wytycznych Wspólnoty, określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007 – 2013.Dokument ten jest uzgodniony z przedstawicielami administracji regionalnej i lokalnej. Negocjowany z Komisją Europejską.
Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) *[The Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS)]*	Jednolity schemat podziału terytorialnego krajów Unii Europejskiej. NUTS jest pięciostopniową klasyfikacją hierarchiczną, w której wyróżnia się trzy poziomy regionalne (NUTS 1-3) oraz dwa poziomy lokalne (NUTS 4 - 5). Ze względów praktycznych nomenklatura NUTS oparta jest przede wszystkim na podziałach administracyjnych istniejących w krajach członkowskich. Klasyfikacja NUTS jest podstawą prowadzenia regionalnych rachunków ekonomicznych i statystyki regionalnej w wymiarze społeczno-gospodarczym. W Polsce przystąpienia do UE funkcjonuje klasyfikacja NTS, w której do poziomu pierwszego zalicza się cały kraj, do poziomu NTS 2 16 nowych województw, do NTS 3-44 podregiony, do NTS 4-380 powiatów i miast na prawach powiat oraz do NTS 5 poziomu zakwalifikowano 2 489 gmin.
Nieprawidłowość	Jakiekolwiek naruszenie przepisów prawa [redacted] wynikające z działania lub zaniechania podmiotu gospodarczego, które powoduje lub mogłoby spowodować szkodę w budżecie ogólnym Unii Europejskiej w drodze finansowania nieuzasadnionego wydatku z budżetu ogólnego.
Oddziaływanie *[Impact]*	Konsekwencje dla bezpośrednich adresatów po zakończeniu ich udziału w projekcie lub po ukończeniu danej inwestycji, a także pośrednie konsekwencje dla innych adresatów, którzy skorzystali lub stracili w wyniku realizacji projektu.
Oś priorytetowa	Jeden z priorytetów strategii zawarty w programie operacyjnym, obejmujący grupę powiązanych ze sobą obszarów wsparcia posiadających określone mierzalne cele.
Płatność *[Payment]*	Określona kwota w ramach pomocy, wypłacana przez Komisję Europejską na konto Instytucji Płatniczej na podstawie wniosku o płatność.
Początek okresu kwalifikowalności *[Starting point for the eligibility of expenditure]*	Data stanowiąca punkt wyjścia do kwalifikowania wydatków do współfinansowania z funduszy pomocowych. Data ta odnosi się do płatności dokonywanych przez beneficjentów.

Komentarz [kk125]: Zmiana nr 12

Pojęcie	Objaśnienie
Pomoc publiczna *[State aid]*	W rozumieniu art. 87 Traktatu [redacted] -wszelka pomoc przyznawana przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiejkolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna [redacted] ~~Członkowskimi~~
Pomoc strukturalna	Forma współfinansowania projektów ze środków Funduszy Strukturalnych.
[redacted]	[redacted] ~~Europejskiej~~
Produkt Krajowy Brutto (PKB) *[Gross Domestic Product (GDP)]*	Miernik produkcji wytworzonej na obszarze danego kraju, który jest sumą wydatków gospodarstw domowych na zakup dóbr i usług konsumpcyjnych, wydatków sektora prywatnego na zakup dóbr i usług inwestycyjnych, wydatków państwa na zakup dóbr i usług oraz salda bilansu handlu zagranicznego.
Prognoza oddziaływania na środowisko	Badanie polegające na określeniu, opisie i ocenie bezpośrednich i pośrednich skutków danego przedsięwzięcia dla: człowieka oraz komponentów środowiska przyrodniczego (fauny, flory, wód, gleb, powietrza, klimatu, krajobrazu), oddziaływania między tymi elementami; dóbr materialnych i dziedzictwa kultury; ocena wpływu na środowisko powinna być wykonana zgodnie z prawem polskim i odpowiednimi dyrektywami UE, dotyczącymi ochrony środowiska naturalnego.
Program operacyjny *[Operational programme]*	Dokument przedłożony przez państwo członkowskie i przyjęty przez Komisję Europejską, określający strategię rozwoju wraz ze spójnym zestawem priorytetów, które mają być osiągnięte z pomocą jednego z Funduszy lub, w przypadku celu Konwergencja, z pomocą Funduszu Spójności i EFRR.
Raport Końcowy /Sprawozdanie Końcowe *[Final report]*	Raport dotyczący wdrażanej pomocy, który powinien być przedłożony w ciągu sześciu miesięcy od ostatniej płatności dokonanej przez instytucję płatniczą, zawierający informacje nt. postępu osiągniętego w odniesieniu do spójności gospodarczej i społecznej oraz wkładu Funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności, Europejskiego Banku Inwestycyjnego i innych instrumentów w finansowych w tym zakresie. Raport końcowy w szczególności dotyczy programów operacyjnych i projektów.
Raport roczny/Sprawozdanie roczne *[Annual Report]*	Raport na temat wdrażania programu lub projektów przedkładany instytucji płatniczej przez instytucję zarządzającą środkami w ramach pomocy wieloletniej. Raport roczny składany jest w ciągu sześciu miesięcy od zakończenia każdego roku kalendarzowego. Zawartość raportu rocznego jest taka sama jak zawartość raportu końcowego.
Raportowanie	Sprawozdawanie przez instytucję zarządzającą postępu z wdrażania programu lub projektów współfinansowanych z funduszy pomocowych.

Komentarz [kk126]: Zmiana nr 98

Komentarz [kk127]: Zmiana nr 99

Pojęcie	Objaśnienie
Rewitalizacja (Revitalisation)	Kompleksowe, zintegrowane, kilkuletnie, lokalne programy inicjowane przez samorząd terytorialny dla realizacji działań technicznych, gospodarczych i społecznych – przy uwzględnieniu zasad: spójności terytorialnej i ochrony środowiska naturalnego – na zróżnicowanych obszarach, takich jak: zdegradowane dzielnice miast lub obszary poprzemysłowe i powojskowe.
Rozwój regionalny	Wzrost potencjału gospodarczego regionów oraz trwała poprawa ich konkurencyjności i poziomu życia mieszkańców, co przyczynia się do rozwoju społeczno-gospodarczego kraju.
Rozwój zrównoważony *[Sustainable Development]*	Rozwój społeczno - ekonomiczny, zachowujący cechy trwałości w długim okresie oraz nie działający destrukcyjnie na środowisko w którym zachodzi.
Sieci TEN *[Trans European Networks]*	Sieć infrastruktury transportowej obejmujące połączenia transportowe, telekomunikacyjne i energetyczne w ramach Unii.
Sprawozdawczość *[Reporting]*	Sprawozdawanie przez instytucję zarządzającą postępu z wdrażania programu lub projektów współfinansowanych z funduszy pomocowych.
Strategia Lizbońska *(The Lisbon Strategy)*	Program społeczno-gospodarczy Unii Europejskiej, który ma na celu stworzenie do 2010 r. na terytorium Europy najbardziej konkurencyjnej i dynamicznej gospodarki na świecie, opartej na wiedzy, zdolnej do długotrwałego rozwoju, tworzącej większą liczbę lepszych miejsc pracy oraz charakteryzującej się większą spójnością społeczną. Uchwalona została w 2000 roku podczas szczytu Rady Europejskiej w Lizbonie (Communication from the Commission: Common Actions for Growth and Employment: The Community Lisbon Programme, 20.7.2005, COM(2005) 330 final).
Wniosek o płatność	Wniosek o refundację wydatków/o rozliczenie projektu składany w celu refundacji/rozliczenia wydatków faktycznie poniesionych, potwierdzonych za pomocą faktur lub dokumentów księgowych o równoważnej wartości dowodowej i poświadczonych przez Instytucję Płatniczą.
Wskaźniki *[Indicators]*	Miara celów, jakie mają zostać osiągnięte, zaangażowanych zasobów, uzyskanych produktów, efektów oraz innych zmiennych (w szczególności ekonomicznych, społecznych, dotyczących ochrony środowiska).
Wskaźniki wpływu, oddziaływania *[Impact indicators]*	Wskaźniki odnoszące się do skutków danego programu wykraczających poza natychmiastowe efekty dla beneficjentów (np. wpływ projektu na sytuację społeczno-gospodarczą w pewnym okresie od zakończenia jego realizacji). Oddziaływanie szczegółowe to te efekty, które pojawią się po pewnym okresie czasu, niemniej jednak są bezpośrednio powiązane z podjętym działaniem. Oddziaływanie globalne obejmuje efekty długookresowe dotyczące szerszej populacji.
Wskaźniki produktu *[Output indicators]*	Wskaźniki odnoszące się do działalności. Liczone są w jednostkach materialnych lub monetarnych (np. długość zbudowanej drogi, ilość firm, które uzyskały pomoc).
Wskaźniki programu *[Programme indicators]*	Wskaźniki ustalone przed, lub we wczesnej fazie wdrażania projektu, w celu monitorowania wdrażania programu oraz oceny jego wykonania w odniesieniu do wcześniejszych celów. Do wskaźników tych zaliczamy wskaźniki wkładu, wskaźniki produktu, wskaźniki rezultatu oraz wskaźniki oddziaływania.

Pojęcie	Objaśnienie
Wskaźniki rezultatu *[Result indicators]*	Wskaźniki odpowiadające bezpośrednim z natychmiastowych efektów wynikających z programu. Dostarczają one informacji o zmianach np. zachowania, pojemności lub wykonania, dotyczących beneficjentów. Takie wskaźniki mogą przybierać formę wskaźników materialnych (skrócenie czasu podróży, liczba skutecznie przeszkolonych, liczba wypadków drogowych, itp.) lub finansowych (zwiększenie się środków finansowych sektora prywatnego, zmniejszenie kosztów transportu).
Wydatki Publiczne	Wszelki wkład publiczny w finansowanie działań, które pochodzą z budżetu Państwa, władz regionalnych lub lokalnych, Wspólnot Europejskich, części odnoszącej się do Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności i wszelkie podobne wydatki. Wszelki wkład w finansowanie działań, który pochodzi z budżetu podmiotów prawa publicznego lub stowarzyszeń jednego lub więcej organów władz regionalnych lub lokalnych, albo podmiotów prawa publicznego w znaczeniu Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2004/18/WE z dnia 31 marca 2004r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty, dostawy i usługi jest uznany za wkład publiczny.
Współfinansowanie ze źródeł krajowych	Wkład środków krajowych do programów lub projektów realizowanych przy udziale środków UE.

Załączniki:

Załącznik 1. Indykatywna lista dużych projektów (*major projects*)

Zgodnie z art. 39 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 w ramach programu operacyjnego mogą być finansowane wydatki związane z operacją, której celem jest ukończenie niepodzielnego zadania o sprecyzowanym charakterze gospodarczym lub technicznym, która posiada jasno określone cele i której całkowity koszt przekracza kwotę 25 mln euro w przypadku środowiska naturalnego oraz 50 mln euro w przypadku innych dziedzin, zwane dużymi projektami.

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 nie przewiduje się realizacji dużych projektów.

Załącznik 2. Wskaźniki kontekstowe dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013

Rok bazowy = 2005 (tam, gdzie to nie będzie możliwe 2004)

L.p	Zmienna/Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość	Źródło	Wskaźniki i priorytety RPO powiązane ze wskaźnikami kontekstowymi
SPOŁECZEŃSTWO					
1.	Wskaźnik zatrudnienia ogółem (15 lat i więcej) – wg grup wieku - 15-64 lat - 15-24 lat - 25-34 lat - 35-44 lat - 45-54 lat - 55-64 lat – wg płci - kobiety - mężczyźni – wg miasto/wieś - miasto - wieś	%	44,7 51,5 24,0 68,4 72,6 63,4 25,2 37,6 52,3 43,7 46,2	Eurostat GUS GUS	Liczba utworzonych miejsc pracy brutto i netto – wskaźniki celu głównego
2.	Pracujący ogółem w tym: – rok poprzedni (2004)=100 – w sektorze prywatnym – w MŚP	w tys. % % %	647,9 101,2 74,4 66,5	GUS	Liczba utworzonych miejsc pracy (sztuki) brutto w pełnym wymiarze czasu –

L.p	Zmienna/Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość	Źródło	Wskaźniki i priorytety RPO powiązane ze wskaźnikami kontekstowymi
					wskaźnik rezultatu , oś priorytetowa 5. wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw
3.	Długotrwale bezrobotni w % ogółu bezrobotnych – w tym kobiety	%	52,1 47,2	GUS	Wskaźnik kontekstowy dotyczący oddziaływania programu
4.	Stopa bezrobocia: – wg BAEL – w tym kobiety – rejestrowanego – w tym bezrobocia długotrwałego	%	19,8 21,6 22,3 15,2	GUS	jw.
5.	Udział szkół wyposażonych w komputery, w tym – szkoły podstawowe – szkoły gimnazjalne – szkoły zasadnicze zawodowe – licea ogólnokształcące – policealne	%	91,8 79,5 19,7 64,6 25,5	GUS	Wskaźnik kontekstowy dla Osi priorytetowej 3. i osi priorytetowej 4.
6.	Liczba uczniów przypadająca na 1 komputer z dostępem do Internetu, w tym – szkoły podstawowe – szkoły gimnazjalne – szkoły zasadnicze zawodowe – licea ogólnokształcące – policealne	liczba	28,2 25,4 28,6 19,9 112,7	GUS	jw.
7.	Gospodarstwa domowe wyposażone w komputer osobisty z dostępem do Internetu w % ogółu gospodarstw domowych	%	16,8	GUS	Liczba osób które uzyskały dostęp do szerokopasmowego Internetu, w tym na terenach wiejskich – wskaźnik rezultatu, oś priorytetowa 4.

L.p	Zmienna/Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość	Źródło	Wskaźniki i priorytety RPO powiązane ze wskaźnikami kontekstowymi
8.	Kształcenie ustawiczne dorosłych (% udział osób w wieku 25-64 lata uczących się i dokształcających w ludności w wieku 25-64 lata)	%	5,3	GUS	Wskaźnik kontekstowy dotyczący oddziaływania osi priorytetowej 3.
9.	Udzielone noclegi w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania na 1000 mieszkańców	liczba	1 158,1	GUS	Wskaźnik kontekstowy dotyczący oddziaływania osi priorytetowej 6.
10.	Saldo migracji: – wewnętrznych, w tym – miasto – wieś	‰	- 1,0 - 0,7 - 3,1 + 3,0	GUS	Wskaźnik kontekstowy dotyczący oddziaływania programu
11.	Ofiary śmiertelne wypadków drogowych – na 100 tys. ludności – na 100 tys. zarejestrowanych pojazdów – rok poprzedni=100	liczba liczba %	15,7 39,7 108,7	GUS	Liczba km nowych dróg, w tym lokalnych i regionalnych oraz przebudowa dróg, w tym lokalnych i regionalnych – wskaźniki produktu, oś priorytetowa 1.
12.	Liczba wypadków na drogach	liczba	2157	GUS	jw.
13.	Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km^2	km	78,5	GUS	Liczba km nowych dróg, w tym lokalnych i regionalnych– wskaźnik produktu, oś priorytetowa 1.
14.	Ludność w miastach obsługiwanych przez zakłady komunikacji miejskiej w % ogółu ludności miast	%	73,0	GUS	Przyrost ludności korzystającej z transportu

L.p	Zmienna/Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość	Źródło	Wskaźniki i priorytety RPO powiązane ze wskaźnikami kontekstowymi
					miejskiego w % - wskaźnik rezultatu, oś priorytetowa 1.
15.	Ruch pasażerów w portach lotniczych (przyjazdy i wyjazdy)	osoby	76 910	GUS	Ruch pasażerów w portach lotniczych (przyjazd, wyjazdy) w tys.- wskaźnik rezultatu. Oś priorytetowa 1.
16.	Udział szpitali (z obszaru województwa) uczestniczących w systemie telemedycyny w %				Wskaźnik kontekstowy oddziaływania osi priorytetowych 3 i 4.
GOSPODARKA					
17.	Poziom PKB na mieszkańca w województwie Kujawsko-pomorskim wg parytetu siły nabywczej w stosunku do średniej UE	%		Eurostat	Wskaźnik kontekstowy oddziaływania programu
18.	Produkt krajowy brutto [PLN] – na 1 mieszkańca [PLN] – na 1 mieszkańca w PPS – UE25=100	zł zł %	44 727* 21 633* 45,4	GUS GUS GUS-Eustat	Wskaźnik kontekstowy oddziaływania programu
19.	Wzrost w PKB w cenach stałych (rok poprzedni = 100)	%	1,9	GUS	jw.
20.	Wartość dodana brutto: – na 1 mieszkańca – na 1 pracującego	mln zł zł zł	39 743,2* 19 222 60495*	GUS	jw.
21.	Wartość dodana brutto na 1 pracującego według grup sekcji PKD: – rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybactwo – przemysł ogółem – przemysł - przetwórstwo przemysłowe – budownictwo – usługi ogółem – usługi rynkowe	zł	27 641 59 027 58 444 70 492 71 600 82 198	GUS	jw.

L.p	Zmienna/Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość	Źródło	Wskaźniki i priorytety RPO powiązane ze wskaźnikami kontekstowymi
22.	Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w tym: – MSP – Mikroprzedsiębiorstwa	liczba	905 904 862	GUS	Wskaźnik kontekstowy oddziaływania osi priorytetowych 5 i 6.
23.	Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca ogółem [PLN]; – nakłady w sektorze prywatnym	zł	2 622 1 725	GUS	jw.
24.	Nakłady na działalność badawczo-rozwojową (ceny bieżące) w relacji do PKB – w tym nakłady finansowane przez podmioty gospodarcze	%	0,27* 0,20	GUS	Wskaźnik kontekstowy oddziaływania osi priorytetowej 5.
25.	Udział przedsiębiorstw, które prowadziły działalność innowacyjną w przemyśle	%	31,1	GUS	jw.
ŚRODOWISKO					
26.	Całkowita emisja zanieczyszczeń powietrza: – pyłowych – rok poprzedni = 100 – dwutlenku siarki (bez CO^2) – rok poprzedni = 100 – tlenków azotu – rok poprzedni = 100	tys.ton/rok % tys.ton/rok % tys.ton/rok %	7,116 92,1 29,534 93,8 14,140 100,0	GUS	Wskaźnik kontekstowy oddziaływania osi priorytetowej 2.
27.	Ludność obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków w % ogólnej liczby ludności, w tym na wsi	%	63,2 24,03	GUS	Liczba osób przyłączonych do kanalizacji w wyniku realizacji projektów-wskaźnik rezultatu, oś priorytetowa 2.
28.	Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane: – na km^2 powierzchni – w % ścieków wymagających oczyszczania	m^3/km^2 %	6,1 98,2	GUS	Wskaźnik kontekstowy oddziaływania osi priorytetowej 2.
29.	Udział odpadów poddanych odzyskowi w ogólnej ilości odpadów (z wyłączeniem	%	68,9	GUS	Liczba osób objętych selektywna

L.p	Zmienna/Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość	Źródło	Wskaźniki i priorytety RPO powiązane ze wskaźnikami kontekstowymi
	komunalnych) wytworzonych				zbiórką odpadów w wyniku realizacji projektów – wskaźnik rezultatu, oś priorytetowa 2.
30.	Odpady komunalne wytworzone na 1 mieszkańca	kg	215,54	GUS	Wskaźnik kontekstowy oddziaływania osi priorytetowej 2.
31.	Udział produkcji energii z OZE w produkcji ogółem	%	30,4	GUS	Zainstalowana moc w elektrowniach opartych o odnawialne źródła energii (MW) – wskaźnik produktu, os priorytetowa 2.
32.	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w % powierzchni ogólnej	%	32,4	GUS	Wskaźnik kontekstowy oddziaływania osi priorytetowej 2.
33.	Powierzchnia zrekultywowanych i zagospodarowanych terenów poprzemysłowych i innych zdegradowanych w ciągu roku do ogółem	%	0,27	GUS	Powierzchnia obszarów poddanych rewitalizacji (ha) – wskaźnik rezultatu, os priorytetowa 7.
34.	Emisja CO_2 – na 1 mk	tys. ton/rok ton	8 081,95 3,9	GUS	Wskaźnik kontekstowy oddziaływania programu, w szczególności osi priorytetowych 1, 2 i 5.

***rok 2004**

Załącznik nr 2
do Uchwały nr 15/2011
Komitetu Monitorującego RPO WK-P
z dnia 28 kwietnia 2011 r.

Urząd Marszałkowski
Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Uzasadnienie zmian w RPO WK-P na lata 2007-2013

Dokument sporządzony przez:
Departament Polityki Regionalnej
Wydział Zarządzania RPO
Biuro Ewaluacji RPO
ul. Marii Skłodowskiej-Curie 73
87-100 Toruń
tel. 056 656 11 11
fax. 056 656 11 29

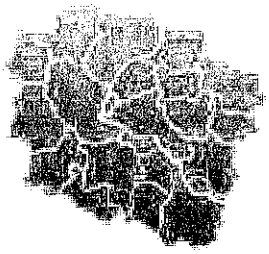

28 kwietnia 2011r.

Zmiany w dokumencie w układzie zgodnym ze spisem treści programu

Uwaga – numery zmian oznaczone są w komentarzach w dokumencie RPO WK-P na lata 2007-2013 (w trybie rejestruj zmiany)

Spis treści

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
1.	str. 2			Zmiana techniczno-redakcyjna. Aktualizacja numerów stron w spisie treści.

1. WPROWADZENIE

Bez zmian.

2. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ WOJEWÓDZTWA

2.1. SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA

2.1.1. Podstawowe dane o województwie

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
2.	str.8 tabela 1 , wskaźnik 3	os./km2	os./km^2	Zmiana techniczno-redakcyjna. Zgodnie z zasadami pisowni j. polskiego skrót jednostki pola powierzchni oznacza się jako km^2.

2.1.2. Infrastruktura techniczna

Bez zmian

2.1.3. Ochrona środowiska

Bez zmian

2.1.4. Infrastruktura społeczna

Bez zmian

2.1.5. Gospodarka i innowacje

Bez zmian

2.1.6. Turystyka

Bez zmian

2.1.7. Zasoby ludzkie

Bez zmian

2.1.8. Aspekty przestrzenne rozwoju społeczno-gospodarczego

Bez zmian

2.2. Analiza SWOT

Bez zmian

2.3. Wsparcie krajowe i zagraniczne dla województwa

2.3.1. Środki krajowe

Bez zmian

2.3.2. Środki zagraniczne

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
3.	str.42, podtytuł 3, linijka 3	Do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa złożono 2048 wnioski.	Do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa złożono 2048 wniosków.	Zmiana techniczno-redakcyjna. Poprawienie zapisu zgodnie z zasadami pisowni liczebników w j. polskim.
4.	str. 44 akapit 3	zł.	PLN	Zmiana techniczno-redakcyjna. Poprawiono zgodnie z jednostką zastosowaną w całym podrozdziale.

2.3.3. Ocena efektywności wsparcia przedakcesyjnego i z funduszy strukturalnych

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
5.	str.47, 3 podpunkt	-	Prace nad oceną oddziaływania EFS na rozwój regionów nie zostały zakończone, w związku z czym nie jest możliwe udzielenie szczegółowych informacji nt. skonsolidowanych rezultatów wdrażania EFS w województwie.	Zmiana techniczno-redakcyjna. Zdanie przeniesiono ze str. 73 (rozdział 4., część dot. osi priorytetowej 3.), w celu doprecyzowania oceny oddziaływania funduszu na rozwój województwa.

3. STRATEGIA ROZWOJU REGIONU

3.1. Cel strategiczny Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
6.	str. 49	Tabela 8	Zmieniona tabela 8.	Zmiana merytoryczna. Proponowane zmiany nazwy i wartości docelowych wskaźników odnoszą się przede wszystkim do **wskaźnika nowoutworzonych miejsc pracy brutto**. Zmiany wynikają z modyfikacji wprowadzonych do Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej, obowiązujących od 04.03.2010 r. Do marca 2010 r. beneficjent składał jedynie deklarację dotyczącą wskaźnika nowoutworzonych miejsc pracy i nie miał możliwości wyboru wskaźnika z listy zaimplementowanej do KSI (SIMIK 07-13), co nie zapewniało monitorowania wskaźników wymienionych w dokumentach programowych (programie i jego uszczegółowieniu). Beneficjent jednak mógł dodatkowo dokonywać pomiaru efektów rzeczowych realizacji projektu poprzez wskaźniki inne niż kluczowe, ale w takim przypadku

				Instytucja Zarządzająca, zobowiązana do monitorowania postępu rzeczowego mierzonego przy pomocy takich wskaźników, nie mogła wprowadzić ich do KSI (SIMIK 07-13) i tym samym monitorować rzeczywistego postępu realizacji wskaźnika w projektach, a także nie miała możliwości uzyskania globalnych danych na temat wskaźnika. W KSI (SIMIK 07-13) wartości bazowe i docelowe wskaźników są wprowadzane na etapie umowy/ decyzji o dofinansowaniu projektu, a postęp w ich realizacji jest mierzony na podstawie danych deklarowanych we wnioskach beneficjenta o płatność. Obecnie na liście wskaźników kluczowych znajdują się m.in. **wskaźniki horyzontalne, odnoszące się do wpływu interwencji funduszy strukturalnych na tworzenie nowych miejsc pracy**. Beneficjent składa deklarację odnośnie stworzonych nowych miejsc pracy, niezależnie od typu danego projektu, wybierając odpowiedni wskaźnik z listy wskaźników kluczowych w ramach danego kodu. Instytucja Zarządzająca RPO WK-P na lata 2007-2013 przeprowadziła proces mapowania wskaźników, polegający na przypisaniu do wskaźników kluczowych, zawartych w systemie KSI (SIMIK 07-13), odpowiednich wskaźników programowych i potwierdzenia zgodności tych wskaźników przez co dane agregowane z poziomu regionalnego umożliwiają przedstawienie postępu rzeczowego w odniesieniu do wszystkich programów. W celu doprecyzowania funkcjonującego systemu proces mapowania poddany został ponownemu przeglądowi w grudniu 2010 roku. W związku z powyższym niezbędne stało się zastąpienie wskaźnika dotyczącego nowoutworzonych miejsc pracy brutto realizującego cel główny RPO WK-P, wskaźnikiem horyzontalnym (P. 100), zgodnym z obowiązującymi wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej z dnia 04.03.2010 r. Wprowadzony wskaźnik traktowany jest horyzontalnie w odniesieniu do realizacji celów Programu, tym samym możliwość wyboru wskaźnika jest jednakowa dla wszystkich beneficjentów. W związku z tym nie ma konieczności utrzymywania wskaźnika *liczba utworzonych miejsc pracy* w zapisach poszczególnych osi priorytetowych [do tej pory tylko w osi priorytetowej 5. funkcjonuje wskaźnik rezultatu „liczba utworzonych miejsc pracy (brutto w pełnym wymiarze czasu)"]. Po zmianie zaistnieje możliwość generowania raportów odnośnie wskaźników dotyczących *nowoutworzonych miejsc pracy brutto* zarówno w ujęciu globalnym dla całego programu, jak i dla poszczególnych osi priorytetowych, działań i poszczególnych projektów– w zależności od charakteru projektu, jaki będzie realizował beneficjent. Obniżenie zakładanej wartości docelowej wskaźnika wynika z błędów popełnionych w okresie programowania RPO WK-P. Zakładano wówczas zbyt optymistycznie gospodarcze możliwości rozwoju regionu, przy dobrej koniunkturze rozwoju kraju i rosnących wskaźnikach gospodarczych. Tym samym wiązano jeszcze większe nadzieje ze środkami funduszy strukturalnych, które miały wpłynąć do regionu i poprawić sytuację społeczno-gospodarczą. Rzeczywistość okazała się jednak inna. Przecenienie mocy środków unijnych, wysokie koszty utworzenia nowego miejsca pracy oraz kryzys gospodarczy wyraźnie pokazały, że wskaźnik nie jest tak dynamiczny, jak pierwotnie zakładano. Dlatego IZ zdecydowała się na przedstawienie propozycji zmniejszenia wartości powyższego wskaźnika. Ponadto IZ RPO proponuje dokonać **zmiany częstotliwości pomiaru wskaźników** - *Liczba nowoutworzonych miejsc pracy netto ogółem* oraz *Zmiana poziomu PKB w wyniku oddziaływania RPO*, mierzonych za pomocą modelu HERMIN, który został zaadaptowany przez zespół Wrocławskiej Agencji Rozwoju Regionalnego do potrzeb modelowania wpływu programów finansowanych ze środków UE na rozwój polskiej gospodarki. Od 2006 roku przeprowadzane są – za pomocą opracowanych przez zespół WARR we współpracy z ekspertami z Akademii Ekonomicznej w Krakowie i Regionalnej Izby

				Obrachunkowej we Wrocławiu (16 modeli regionalnych HERMIN powiązanych ze zmodyfikowanym modelem krajowym) – analizy wpływu funduszy UE na gospodarki polskich województw. Zapisy RPO WK-P zatwierdzonego w roku 2007, dotyczące pomiaru wskaźników za pomocą modelu HERMIN, wymagają by Instytucja Zarządzająca prowadziła pomiar co roku. Z uwagi na fakt, że analiza wpływu RPO WK-P na kształtowanie gospodarki województwa wymaga zlecenia usługi pomiaru wskaźników firmie zewnętrznej, obsługującej model HERMIN, ekonomicznie uzasadnionym staje się zmiana częstotliwości pomiaru z pomiaru rocznego na wykonanie pomiaru 2-krotnie w okresie realizacji programu. Tak przeprowadzona modyfikacja wskaźników na poziomie celu głównego programu, doprowadzi do czytelności zapisanych wskaźników i pozwoli na uzyskiwanie wiarygodnych informacji dotyczących realizacji programu. Poniżej znajduje się tabela przedstawiająca podstawowe wskaźniki realizacji celu, znajdująca się w dokumencie RPO WK-P na lata 2007-2013 w rozdziale 3. Strategia rozwoju regionu, podrozdziale 3.1. Cel strategiczny Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 wraz z propozycją zmian.
7.	str. 49 przypisy pod Tabelą 8	[1] – rok 2005 wg GUS [2] – rok 2004 wg GUS	Usunięto.	Zmiana techniczno-redakcyjna. Zapis zbędny, gdyż tabela nie zawiera odnośników.

Tabela (8). Podstawowe wskaźniki realizacji celu.

Stan obecny RPO WK-P na lata 2007-2013[1]						Propozycje zmian							
Cele	Wskaźniki	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Zakładana wartość wskaźnika w roku docelowym (2013)	Częstotliwość pomiarów	Źródło danych[2]	Cele	*Wskaźniki*	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Zakładana wartość wskaźnika w roku docelowym (2013)	Częstotliwość pomiarów	Źródło danych	Uzasadnienie zmian
Cel strategiczny: Poprawa konkurencyjności województwa oraz spójności społeczno-gospodarczej i przestrzennej jego obszaru	Liczba nowoutworzonych miejsc pracy brutto - ogółem: - mężczyźni: - kobiety:	0 0 0	8 388 4 194 4 194	Roczne	IZ/ monitoring	Cel strategiczny: Poprawa konkurencyjności województwa oraz spójności społeczno-gospodarczej i przestrzennej jego obszaru	1. Liczba bezpośrednio utworzonych nowych etatów (EPC): - mężczyźni - kobiety	sztuki	0 0 0	3 200 1600 1600	Roczne	IZ/ monitoring/ewaluacja	Proponowana zmiana nazwy wskaźnika wynika z modyfikacji wprowadzonych do Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej, obowiązujących od 04.03.2010 r. Obniżenie zakładanej wartości docelowej wskaźnika wynika z błędów popełnionych w okresie programowania RPO WK-P. Zakładano wówczas zbyt optymistycznie gospodarcze możliwości rozwoju regionu, przy dobrej koniunkturze rozwoju kraju i rosnących wskaźnikach gospodarczych. Tym samym wiązano jeszcze większe nadzieje ze środkami funduszy strukturalnych, które miały wpłynąć do regionu i poprawić sytuację społeczno-gospodarczą. Rzeczywistość okazała się jednak inna. Przecenienie mocy środków unijnych, wysokie koszty utworzenia nowego miejsca pracy oraz kryzys gospodarczy wyraźnie pokazały, że wskaźnik nie jest tak dynamiczny, jak pierwotnie zakładano. Dlatego IZ zdecydowała się na przedstawienie propozycji zmniejszenia wartości powyższego wskaźnika.

[1] Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 - CCI 2007PL161 PO 006 - *Załącznik do Uchwały nr 70/892/07 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 23 października 2007r.; Decyzja nr K(2007) 5071 Komisji Wspólnot Europejskich z dnia 10 października 2007r. w sprawie przyjęcia w ramach pomocy wspólnotowej programu operacyjnego EFRR objętego celem „konwergencja" dla regionu Kujawsko-Pomorskie w Polsce.*

[2] Utworzone miejsca pracy (netto) - oznaczają liczbę dodatkowo pracujących ogółem w efekcie wdrożenia RPO - różnica pomiędzy scenariuszami "z RPO" i "bez RPO". Oszacowane na podstawie modelu HERMIN wartości docelowe pokazują stan na koniec 2013 roku - nie są to wielkości skumulowane.

Wpływ realizacji programu na zmianę PKB - oznacza zmianę w poziomie PKB liczonego w cenach rynkowych stałych (w %) - różnica pomiędzy scenariuszami "z RPO" i "bez RPO". Oszacowane na podstawie modelu HERMIN wartości docelowe pokazują skumulowany wpływ RPO w 2013.
Oszacowania modelu HERMIN bazują na założeniu określonego rozkładu płatności w RPO, według którego największe płatności są realizowane w roku 2013, natomiast w latach 2014 - 2015 następuje ich znaczący spadek.

Stan obecny RPO WK-P na lata 2007-2013[1]						Propozycje zmian							
Cele	**Wskaźniki**	**Wartość wskaźnika w roku bazowym**	**Zakładana wartość wskaźnika w roku docelowym (2013)**	**Częstotliwość pomiarów**	**Źródło danych[2]**	**Cele**	***Wskaźniki***	**Jednostka miary**	**Wartość wskaźnika w roku bazowym**	**Zakładana wartość wskaźnika w roku docelowym (2013)**	**Częstotliwość pomiarów**	**Źródło danych**	**Uzasadnienie zmian**
	Liczba nowoutworzonych miejsc pracy netto ogółem:	0	2 400	Roczne	HERMIN		2. Liczba nowoutworzonych miejsc pracy netto ogółem:	sztuki	0	2 400	2- krotnie w okresie realizacji programu w 2010r. i w 2013r.	HERMIN	Zmiana częstotliwości pomiaru wskaźnika modelem HERMIN wynika z konieczności zlecania usługi firmie zewnętrznej obsługującej model HERMIN. Pomiar co roku powoduje generowanie wysokich kosztów badania wskaźnika. Ekonomicznie uzasadnionym staje się zmiana pomiaru z rocznego na pomiar 2-krotny w ciągu realizacji programu. W 2010 r zlecono wykonanie Analizy pn. „Oszacowanie wartości wskaźników realizacji celu głównego Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007–2013 za pomocą modelu HERMIN oraz przeprowadzenie analizy sytuacji społeczno-gospodarczej w województwie kujawsko-pomorskim". Wykonana ona została przez Zespół Badawczy z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Zlecona analiza była odpowiedzią na zapisy Regionalnego Programu Operacyjnego dotyczące szacowania podstawowych wskaźników realizacji celu, a w szczególności liczby nowo utworzonych miejsc pracy netto ogółem oraz zmiany poziomu PKB w wyniku oddziaływania RPO (monitorowanie przyjętych wskaźników za pomocą modelu HERMIN). Wykazała ona pozytywny trend osiąganych wskaźników.
	Zmiana poziomu PKB w wyniku oddziaływania RPO	0	2,45	Roczne	HERMIN		3. Zmiana poziomu PKB w wyniku oddziaływania RPO	%	0	2,45	2- krotnie w okresie realizacji programu w 2010r. i w 2013r.	HERMIN	Zmiana częstotliwości pomiaru wskaźnika modelem HERMIN wynika z konieczności zlecania usługi firmie zewnętrznej obsługującej model HERMIN. Pomiar co roku powoduje generowanie wysokich kosztów badania wskaźnika. Ekonomicznie uzasadnionym staje się zmiana pomiaru z rocznego na pomiar 2-krotny w ciągu realizacji programu.

3.2. CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
8.	str. 52	Tabela 11.	Zmieniona tabela 11.	Zmiana merytoryczna. Autorzy RPO WK-P określili trzy cele szczegółowe, których osiągnięcie mierzone jest przy pomocy wskaźników oddziaływań pozyskiwanych ze źródeł statystyki publicznej. Celem pierwszym jest zwiększenie atrakcyjności Województwa Kujawsko-Pomorskiego, a jego kwantyfikacja opiera się na miarach dotyczących infrastruktury drogowej, lotniczej i wodno-kanalizacyjnej. Celem drugim jest zwiększenie konkurencyjności gospodarki regionu. Miary dla tego obszaru interwencji dotyczą znaczenia sektora badań i rozwoju dla gospodarki, a także jej nowoczesności i wynikającej z niej produktywności pracy. Celem trzecim jest poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców, mierzona przy pomocy indeksów odzwierciedlających poziom kapitału ludzkiego i salda migracji międzyregionalnych. Analiza tempa zmian poszczególnych wskaźników, rekomendacje z przeprowadzonego badania ewaluacyjnego skłaniają IZ RPO do zasadniczych zmian w zakresie 5 wskaźników. Dotyczą one zakładanych wartości w roku docelowym 2013, zamiany wskaźników na inne, lepiej oddające charakter celu, źródła danych oraz doprecyzowania nazwy. Ponadto do tabeli wprowadzona została kolumna z jednostką miary. Poniżej znajduje się tabela wraz z propozycją zmian.

Tabela (11). Podstawowe wskaźniki realizacji celów szczegółowych z propozycjami zmian.

Stan obecny RPO WK-P na lata 2007-2013					Propozycje zmian					
Cele	Wskaźniki	Wartość wskaźnika w roku bazowym 2004	Zakładana wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Źródło danych	Wskaźniki	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym 2004	Zakładana wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Źródło danych	[redacted]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	[redacted]
Cel 1.Zwiększenie atrakcyjności województwa kujawsko-pomorskiego	Drogi wojewódzkie w dobrym stanie technicznym (klasa A) w % dróg wojewódzkich ogółem	6,7[3]	19,4	SOSN	1. Drogi wojewódzkie w dobrym stanie technicznym (klasa A) w % dróg wojewódzkich ogółem	%	6,7[3]	19,4	SOSN	Nie wprowadza się zmian.
	Ruch pasażerów w portach lotniczych (przyjazdy, wyjazdy) w tys.	76,9	250,0	GUS	2. Liczba pasażerów w portach lotniczych	osoby/rok	76,9	280 000	Port Lotniczy Bydgoszcz S.A.	Dostosowanie nazwy i jednostki pomiaru wskaźnika do danych KSI (SIMIK 07-13) oraz źródła informacji, które będą podawane przez Port Lotniczy Bydgoszcz S.A. Wartość docelowa zweryfikowana została na podstawie informacji pozyskanych bezpośrednio od beneficjenta projektu kluczowego tj. z Portu Lotniczego Bydgoszcz S.A. (pismo z dn. 10.02.2011 znak 2011/02/00296).
	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogółu ludności	60,2	74,0	GUS	3. Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ludności ogółem	%	60,2	74,0	GUS	Wprowadza się modyfikację nazwy wskaźnika zgodnie z sugestią MRR.

[3] Stan w 2005r.

Cel 2. Zwiększenie konkurencyjności gospodarki regionu	Nakłady na działalność B+RT finansowane przez podmioty gospodarcze w nakładach ogółem	59,1	64,0	GUS	4. Nakłady na działalność B+R ogółem w województwie na 1 mieszkańca	zł/1MK	58,00	100,00	GUS	Zamiana wskaźnika. W związku z tym, że znaczne środki na działalność B+R w województwie skupiają się w sektorze szkolnictwa wyższego, a nie w sektorze przedsiębiorstw, dlatego wskaźnik zawarty w RPO WK-P nie odzwierciedla w pełni rzeczywistości regionu. Propozycja zmiany wskaźnika bazowego wynika z konieczności pokazania wartości bazowej nowo zaproponowanego wskaźnika. W okresie 2004-2008 zaproponowany wskaźnik wahał się od 53 zł w 2007 r. do 84,9 zł w 2006 r. Znaczny wzrost można było zaobserwować w roku 2009, kiedy wskaźnik osiągnął wartość 167,6 zł. Proponuje się w roku docelowym 2013 przyjąć wskaźnik niższy od wskaźnika z roku 2009 lecz wyższy od wartości uzyskiwanych w innych latach. Propozycja wynika z obserwowanych wahań wskaźnika w latach 2004-2009.
	Udział produkcji wyrobów nowych i zmodernizowanych w produkcji sprzedanej przemysłu	22,5	32,0	GUS	5. Udział produkcji sprzedanej wyrobów nowych i istotnie ulepszonych w produkcji sprzedanej wyrobów ogółem w przemyśle	%	22,5	24,2	GUS	Zmiana nazwy wskaźnika i metodologii pomiaru przez GUS. Wynika ona m.in. z rekomendacji z przeprowadzonego badania ewaluacyjnego dotyczącego osiągania założonych wskaźników. Wartość bazowa wskaźnika pozostała na tym samym poziomie, ponieważ według interpretacji GUS przesłanej pismem znak DI-2-611-384/2011/MW z dnia 9 lutego 2011 r. w sprawie porównywalności wskaźników, oba wskaźniki mogą być ze sobą porównywane. Obniżenie wartości docelowej wynika natomiast z zaobserwowanych trendów dla powyższego wskaźnika.
	Wartość dodana brutto na 1 pracującego w tys. zł	60,5	91,3	GUS	6. Wartość dodana brutto na 1 pracującego	tys. zł/1 prac.	60,5	91,3	GUS	Nie wprowadza się zmian.

Cel 3. Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców	Saldo migracji zewnętrznych (międzyregionalnych)	-1351	0,0	GUS	7. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie kujawsko-pomorskim	zł	2 087,30	3 300,00	GUS	Zamiana wskaźnika. Wskaźnik saldo migracji jest obecnie wskaźnikiem bardzo trudnym do oszacowania, ze względu na nieprzewidywalność zachowań ludzi na rynku pracy. Moment programowania RPO odbywał się w warunkach zamykania europejskich rynków pracy dla Polaków. To powodowało potrzebę stworzenia odpowiednich warunków pracy dla mieszkańców w kraju. Nikt wówczas nie przypuszczał, że europejskie rynki pracy tak szybko się otworzą i spowodują masowe wyjazdy za granicę. Trudno także powiedzieć, czy kryzys gospodarczy nękający Europę nie spowoduje innych zachowań, np. masowych powrotów lub jeszcze większej emigracji. Stąd propozycja zmiany wskaźnika na bardziej przewidywalny i jednocześnie równie dobrze opisujący realizację celów RPO. Zaproponowaną wartość wskaźnika oszacowano na podstawie tempa zmian wskaźnika w latach 2004-2009.
	Liczba kształcących się w systemie kształcenia ustawicznego dorosłych	22 904	40 000	GUS	8. Liczba osób kształcących się w systemie kształcenia ustawicznego osób dorosłych	osoby	22 904	24 000	GUS	Zmiana wartości wskaźnika. Na podstawie tempa zmian wskaźnika w latach 2005-2008 proponuję się jego zmniejszenie. Obecnie można zaobserwować nasycenie rynku wszelkimi formami kształcenia, co powoduje, że zainteresowanie wśród potencjalnych osób jest coraz mniejsze. Optymistyczne założenie ogromnego zainteresowania szkoleniami i innymi formami kształcenia oraz przecenienie mocy środków strukturalnych spowodowało zbyt wysokie założenie wartości docelowej powyższego wskaźnika.
	Umieralność z powodu chorób układu krążenia na 10 tys. mieszkańców	43,8	38,0	GUS	9. Umieralność z powodu chorób układu krążenia	Osoby/10 tys. MK	43,8	38,0	GUS	Nie wprowadza się zasadniczych zmian wskaźnika, zmodyfikowana została tylko jego nazwa, w związku z wydzieleniem kolumny dot. jednostki miary.

3.3. Spójność Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 z dokumentami strategicznymi województwa, rządu RP oraz Wspólnoty Europejskiej oraz komplementarność z programami / funduszami

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
9.	str. 53, akapit 6	poniższa tabela.	tabela nr 12.	Zmiana techniczno-redakcyjna. Doprecyzowanie zapisu, dodanie konkretnego numeru tabeli.
10.	str. 54, akapit 1	„Linia demarkacyjna pomiędzy Regionalnymi Programami Operacyjnymi a Programami Operacyjnymi na poziomie centralnym".	„Linia demarkacyjna pomiędzy Programami Operacyjnymi Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej."	Zmiana techniczno-redakcyjna. Uaktualnienie zapisu.
11.	str. 54, akapit 3	Za podstawowe kryterium demarkacji przyjęto wartość kwotową projektu, gdzie projekty o wyższym koszcie realizowane będą, co do zasady, w ramach programów polityki spójności.	Za podstawowe kryterium demarkacji przyjęto wartość kwotową projektu, gdzie projekty o równym lub wyższym koszcie realizowane będą, co do zasady, w ramach programów polityki spójności.	Zmiana techniczno-redakcyjna. Doprecyzowanie zapisu.

3.4. Zasady realizacji programu

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
12.	str. 58, akapit 1, linijka 2 str. 80, akapit 4 str. 95, akapit 1 str.95, akapit 5 str. 106, akapit 4, myślnik 2 str. 111, podpunkt 2 str. 123,rozdział 6.4. Ewaluacja str. 125,rozdział 6.5. Kontrola str. 133, rozdział 8 pkt. 3 str. 134, rozdział 8, pkt 5 str. 152, słowniczek pojęcie *Dyrektywy, Europejski Bank Inwestycyjny* str. 153 słowniczek pojęcie *ewaluacja* str. 154, słowniczek pojęcie *Hermin* str. 155, słowniczek pojęcie *kategoria*	Wspólnoty Wspólnotowe WE	Unii Europejskiej lub unijne UE	Zmiana techniczno-redakcyjna. Doprecyzowanie zapisu, zgodnie z obowiązującym prawodawstwem.

	interwencji str. 155, słowniczek pojęcie Komisja Europejska str. 156 słowniczek pojęcie *nieprawidłowość*			

4. OSIE PRIORYTETOWE REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO NA LATA 2007-2013.

Oś priorytetowa 1. Rozwój infrastruktury technicznej

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
13.	str. 60, podpunkt 2	Na tle innych regionów Unii Europejskiej, w tym w krajach które wstąpiły do niej 1 maja 2004 r., infrastruktura techniczna a szczególnie transportowa województwa kujawsko-pomorskiego ukazuje liczne cechy świadczące o niedostatecznym jej rozwoju wykazane w diagnozie programu. Z oceny stanu technicznego sieci dróg wojewódzkich wg SOSN, wynika, że na poziome krytycznym wymagającym natychmiastowego remontu jest 143 km dróg, natomiast na poziomie ostrzegawczym wymagającym zaplanowania i natychmiastowego remontu nawierzchni jest 800 km dróg.	Na tle innych regionów Unii Europejskiej, infrastruktura techniczna a szczególnie transportowa województwa kujawsko-pomorskiego ukazuje liczne cechy świadczące o niedostatecznym jej rozwoju wykazane w diagnozie programu. Z oceny stanu technicznego sieci dróg wojewódzkich wynika, że na poziome krytycznym wymagającym natychmiastowego remontu jest 143 km dróg, natomiast na poziomie ostrzegawczym, wymagającym zaplanowania i natychmiastowego remontu nawierzchni jest 800 km dróg.[17] Dodano przypis: [17] Stan na 2006 rok wg SOSN.	Zmiana techniczno-redakcyjna. Uproszczono zdania.
14.	str. 62, akapit 1 od dołu str. 63	Działania realizowane w ramach Osi 1. RPO WK-P są komplementarne do działań wspieranych ze środków EFRROW w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich Oś 3. Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej Kryterium demarkacji między programami jest beneficjent, zakres pomocy.	Działania realizowane w ramach Osi 1. RPO WK-P są komplementarne do działań wspieranych ze środków EFRROW w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich Oś. 3 Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, Działanie Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej, Działanie Odnowa i rozwój wsi. Kryterium demarkacji między programami jest beneficjent, zakres pomocy, <u>lokalizacja, kryterium finansowe.</u>	Zmiana techniczno-redakcyjna. Doprecyzowano zapisy, rozszerzono kryteria demarkacji.
15.	str. 63-64	Tabela ***Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej***	Zmiana tabeli.	Zmiana merytoryczna. Poniżej znajduje się tabela z propozycjami zmian i ich uzasadnienie.
16.	str. 64 pod tabelą	[2] – miejsca w wozach komunikacji miejskiej, 2004 r. wg GUS [3] – 2005 r. wg GUS [4] – 2004 r. wg GUS	-	Zmiana techniczno-redakcyjna. Usunięto przypisy, gdyż wartość bazowa wskaźnika podawana jest przez beneficjenta programu.
17.	str. 65, pod tabelą Beneficjenci	Jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki	Jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki,	Zmiana merytoryczna. Pierwsza zmiana, polegająca na

		i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną, administracja rządowa, przedsiębiorstwa.	stowarzyszenia i porozumienia, jednostki organizacyjne jst, administracja rządowa, przedsiębiorstwa.	dodaniu do katalogu potencjalnych beneficjentów porozumień jednostek samorządu terytorialnego, wynika z tego, że zgodnie ze *Szczegółowym Opisem Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013*, w działaniu 1.3 *Infrastruktura kolejowa*, jednym z typów beneficjentów są jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i porozumienia. Należy też wskazać, że na podstawie Rozdziału 7 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.) gminy mogą tworzyć związki i porozumienia międzygminne. Podobna sytuacja jest w przypadku powiatów, które na mocy Rozdziału 7 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1592 ze zm.) mogą ustanawiać związki, stowarzyszenia i porozumienia powiatów. Kolejna modyfikacja, która poprzez usunięcie zapisu ograniczającego możliwość ubiegania się o dofinansowanie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 przez jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego wyłącznie do jednostek posiadających osobowość prawną, rozszerza katalog beneficjentów również o jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego nieposiadające osobowości prawnej.

Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej 1													
Stan obecny RPO WK-P na lata 2007-2013[4]							Propozycje zmian						Uzasadnienie zmian
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych		Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych	
Wskaźniki produktu	1. Liczba projektów z zakresu: - transportu	szt.	0	30	rok	IZ beneficjenci beneficjenci	Wskaźniki produktu	1. Liczba projektów z zakresu transportu	szt.	0	230	rok	IZ	Zmieniono wartość docelową wskaźnika. Powyższa zmiana wynika z innego niż zakładano w 2007 r. sposobu realizacji głównie działania dot. infrastruktury drogowej: – poziom dofinansowania dla projektów został obniżony (zakładano 85 %, a w konkursach w rezultacie było 50%) – w jednym z konkursów postawiono ograniczenie kwotowe i liczbowe dla potencjalnych beneficjentów (jeden beneficjent mógł składać projekt gdzie max. dofinansowanie wynosiło 500 tys. zł) – środki rozdysponowywane w konkursach ukierunkowane były podmiotowo - oddzielnie dla dróg gminnych, powiatowych oraz wojewódzkich. Takie podejście spowodowało wygenerowanie większej liczby projektów o mniejszej wartości, a jednocześnie przyczyniło się do uzyskania większych efektów rzeczowych, widocznych w regionie. Ponadto planuje się przeznaczyć część środków z KRW na realizacje projektów z zakresu infrastruktury drogowej (regionalnej) - kategoria interwencji 23.

[4] Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 - CCI 2007PL161 PO 006 - *Załącznik do Uchwały nr 70/892/07 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 23 października 2007r.; Decyzja nr K(2007) 5071 Komisji Wspólnot Europejskich z dnia 10 października 2007r. w sprawie przyjęcia w ramach pomocy wspólnotowej programu operacyjnego EFRR objętego celem „konwergencja" dla regionu Kujawsko-Pomorskie w Polsce.*

Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej 1													
Stan obecny RPO WK-P na lata 2007-2013[4]						Propozycje zmian							Uzasadnienie zmian
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych		Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych	
	2. Liczba kilometrów: - nowych dróg w tym: - lokalnych - regionalnych	km	0	16				2. Długość wybudowanych dróg w tym : gminnych powiatowych wojewódzkich	km	0 0 0 0	80 54 21 5		beneficjenci	Zmieniono nazwę wskaźnika oraz jego wartość docelową. Propozycja zmiany nazwy wynika z zapisów Wytycznych MRR w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej, gdzie wskaźnik ten będzie znajdował odpowiedniki z systemu KSI (SIMIK 07-13). Zmiana wartości docelowej wynika z: – przyjętych założeń konkursowych (niższy poziom dofinansowania oraz ograniczenia kwotowe), które pozwoliły na realizację większej liczby projektów polegających na budowie nowych dróg i konsekwentnie wzrosła długość tych dróg, – niższy koszt jednostkowy za 1 km drogi niż zakładany do szacowania w 2007 r., spowodowany sytuacją na rynku gospodarczym w regionie. – dodatkowe środki z KRW, które zasilą kategorię 23 dot. realizacji dróg.

Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej 1													
Stan obecny RPO WK-P na lata 2007-2013[4]						Propozycje zmian						Uzasadnienie zmian
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych	
	- przebudowanych dróg w tym - lokalnych - regionalnych	km	0	398			3. Długość przebudowanych dróg w tym: gminnych powiatowych wojewódzkich	km	0 0 0 0	580 162 156 262		beneficjenci	Zmieniono nazwę wskaźnika oraz jego wartość docelową. Propozycja zmiany nazwy wynika z zapisów Wytycznych MRR w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej, gdzie wskaźnik ten będzie znajdował odpowiedniki z KSI (SIMIK 07-13). Zmiana wartości docelowej wynika głównie z: – przyjętych założeń konkursowych (niższy poziom dofinansowania oraz ograniczenia kwotowe), które pozwoliły na realizację większej liczby projektów polegających na przebudowie dróg, czego konsekwencją był wzrost długość tych dróg, – niższy koszt jednostkowy za 1 km drogi, niż zakładany do szacowania w 2007 r., spowodowany sytuacją na rynku gospodarczym w regionie. Ponadto brane były pod uwagę dodatkowe środki z KRW, które zasilą kategorię 23 dot. realizacji dróg.
	3. Liczba kilometrów: - nowych linii kolejowych - przebudowanych linii kolejowych	km	0	61,99			4. Długość linii kolejowych, w tym wybudowanych przebudowanych	km	0 0 0	61,99 0 61,99	rok	beneficjenci	Zmieniono nazwę wskaźnika. Propozycja zmiany nazwy wynika z zapisów Wytycznych MRR w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej, gdzie wskaźnik ten będzie znajdował odpowiedniki z KSI (SIMIK 07-13) o nr P.16.1.2 Długość przebudowanych linii kolejowych i P.16.1.1 Długość wybudowanych linii kolejowych. Wskaźnik zgodny jest z listą KE core indicators.

Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej 1													
Stan obecny RPO WK-P na lata 2007-2013[4]							Propozycje zmian						Uzasadnienie zmian
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych		Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych	
Wskaźniki rezultatu	1. Oszczędność czasu w euro na nowych i przebudowanych drogach w przewozach pasażerskich i towarowych	euro	0	Wartość zostanie oszacowana	rok	beneficjenci	Wskaźniki rezultatu	5. Oszczędność czasu na nowych i przebudowanych drogach w przewozach pasażerskich i towarowych	euro /rok	0	18 674 000	rok	beneficjenci	Zmodyfikowano nazwę wskaźnika i jednostkę miary. Zmiana nazwy wynika z zapisów Wytycznych MRR w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej, gdzie wskaźnik ten będzie znajdował odpowiedniki z KSI (SIMIK 07-13). Jednostka miary została dostosowana do wskaźników z listy core indicators. Wskaźnik był dotychczas nieoszacowany, a obecną wartość docelową uzyskał na podstawie przyjętych założeń dla szacowania oszczędności czasu, dotychczasowej realizacji oraz alokacji powiększonej o dodatkowe środki, pochodzące z krajowej rezerwy wykonania.
	2. Przyrost liczby ludności korzystającej z transportu miejskiego (przyrost miejsc w wozach)	%	86,0[2]	+ 1,5				6. Dodatkowa liczba pasażerów obsłużonych przez usprawniony transport miejski	osoby/ rok	0		rok	beneficjenci	Zmiana wskaźnika w celu dostosowania do wskaźników z listy core indicators. Zmiana dotyczy nazwy, jednostki miary oraz wartości docelowej wskaźnika i wiąże się z odmiennym przedstawieniem informacji. Tym samym nie ma możliwości porównania aktualnej wartości docelowej z wartością wskazaną w 2007 r.

Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej 1													
Stan obecny RPO WK-P na lata 2007-2013[4]							Propozycje zmian						Uzasadnienie zmian
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych		Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych	
	3. Ruch pasażerów w portach lotniczych (przyjazdy, wyjazdy)	tys.	76,9 [3]	250,0				7. Liczba pasażerów korzystających z transportu lotniczego	osoby/rok	0	280 000	rok	beneficjenci	Zmieniono nazwę wskaźnika, jednostkę miary oraz wartość docelową. Propozycja zmiany nazwy wynika z zapisów Wytycznych MRR w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej, gdzie wskaźnik ten będzie znajdował odpowiednik w KSI (SIMIK 07-13) Zmiana wartości docelowej podyktowana jest ponownym przeszacowaniem dokonanym przez Port Lotniczy Bydgoszcz S.A, który jest jedynym beneficjentem, realizującym projekt kluczowy. Pomyślne zrealizowanie powyższego wskaźnika zależy wyłącznie od jednego beneficjenta.
	4. Oszczędność czasu w euro na nowych i przebudowanych liniach kolejowych w przewozach pasażerskich i towarowych	euro	0	Wartość zostanie oszacowana				8. Oszczędność czasu na nowych i przebudowanych liniach kolejowych w przewozach pasażerskich i towarowych	euro /rok	0	10 000 000		beneficjenci	Zmodyfikowano nazwę wskaźnika, jednostkę miary oraz oszacowano jego wartość docelową. Wartość docelową podano na podstawie oszacowań przedstawionych w badaniu ewaluacyjnym[5]. Zastosowano tutaj metodę ekstrapolacji struktury wsparcia z uwzględnieniem efektów synergii oraz na podstawie studiów przypadku inwestycji kolejowych (tab. 9 str. 72 w raporcie końcowym badania).

[5] „Ocena celowości wydatkowania środków EFRR poprzez osiągnięcie założonych wskaźników w RPO WK-P"- realizowanym przez firmę Reytech Sp. z o.o. na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. raport dostępny jest na stronie internetowej pod adresem : http://www.mojregion.eu/regionalny-program-operacyjny-wojewodztwa-kujawsko-pomorskiego/ewaluacja/baza-badan.html

Oś priorytetowa 2. Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
18.	str. 67, akapit 3, linijka 1 i 4	przeciwpowodziowe, przeciwpowodziowego	powodziowe, powodziowego	Zmiana techniczno-redakcyjna. Zmiana wynika z logiki zdania.
19.	str. 68, rozdział 4, część dot. osi priorytetowej 2. str. 76, rozdział 4, część dot. osi priorytetowej 4. str. 81, rozdział 4, część dot. osi priorytetowej 5. str. 86, rozdział 4, część dot. osi priorytetowej 6. str. 90, rozdział 4, część dot. osi priorytetowej 7.	„W ramach osi priorytetowej wspierane będą również projekty współpracy międzynarodowej w zakresie tworzenia sieci współpracy międzyregionalnej, wymiany doświadczeń, prowadzenia wspólnych kampanii informacyjnych i promocyjnych w tym działania przewidziane w ramach Inicjatywy Komisji „Regiony na rzecz zmian gospodarczych" przyjętej Komunikatem Komisji Wspólnot Europejskich nr KOM(2006)675 w dniu 8 listopada 2006 roku."	„W ramach osi priorytetowej wspierane będą również projekty współpracy międzynarodowej w zakresie tworzenia sieci współpracy międzyregionalnej, wymiany doświadczeń, prowadzenia wspólnych kampanii informacyjnych i promocyjnych w tym działania przewidziane w ramach Inicjatywy Komisji „Regiony na rzecz zmian gospodarczych" przyjętej Komunikatem Komisji Wspólnot Europejskich nr KOM(2006)675 w dniu 8 listopada 2006 roku <u>lub projekty będące wynikiem w/w działań".</u>	Zmiana merytoryczna. Powyższy zapis występuje w następujących osiach priorytetowych: 2. Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska, 4. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego, 5. Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw, 6. Wsparcie rozwoju turystyki, 7. Wspieranie przemian w miastach i w obszarach wymagających odnowy. Doprecyzowanie zapisów daje możliwość wykorzystania efektów zrealizowanych projektów, dofinansowanych również z innych programów.
20.	str. 68, komplementarność z PO ZRSRiNOR	– Oś 2. „Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i rynek rybny"	– Oś 2. „Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i <u>obrót produktami rybołówstwa i akwakultury"</u>	Zmiana techniczno-redakcyjna. Zmieniono nazwę zgodnie z dokumentacją programu.
21.	str. 69, komplementarność z PO IŚ	– Oś priorytetowa X: Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku	– Oś priorytetowa <u>IX:</u> Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna	Zmiana techniczno-redakcyjna. Zmieniono numer osi i nazwę zgodnie z dokumentacją programu.
22.	str. 69, komplementarność z PO IŚ	– Oś priorytetowa XI: Bezpieczeństwo energetyczne	– Oś priorytetowa <u>X:</u> Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii	Zmiana techniczno-redakcyjna. Zmieniono numer osi i nazwę zgodnie z dokumentacją programu.
23.	str. 69, 70,	Tabela ***Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej***	Zmiana tabeli.	Zmiana merytoryczna. Poniżej znajduje się tabela z propozycjami zmian i ich uzasadnienie.

24.	str. 70, przypisy pod tabelą	[1] – 2004 r. wg US Bydgoszcz [2] – 2004 r. wg WIOŚ		Zmiana techniczno-redakcyjna. Usunięto przypisy, gdyż wartość bazowa wskaźnika podawana jest przez beneficjenta programu.

Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej 2													
Stan obecny RPO WK-P na lata 2007-2013[6]						Propozycje zmian						Uzasadnienie zmian
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych		Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych	
Wskaźniki produktu	1. Liczba projektów z zakresu: - gospodarki wodno-ściekowej	szt.	0	80	rok	IZ IZ IZ IZ IZ beneficjenci beneficjenci	Wskaźniki produktu	Liczba projektów z zakresu: 1.- gospodarki wodno-ściekowej	szt.	0	30	rok	IZ	Zmieniono wartość docelową wskaźnika. Powyższa zmiana wynika m.in. z błędnych założeń w szacowaniu wartości wskaźnika w 2007 r. - zakładano, że będą realizowane projekty o niższej wartości, jednak w związku z linią demarkacyjną z PROW, do dofinansowania uprawnione są projekty o wartości powyżej 4 mln zł. Z drugiej strony zainteresowanie w regionie realizacją projektów z zakresu gospodarki wodno-ściekowej jest bardzo duże, IZ podjęła decyzję o realokowaniu środków z innych działań, ale zwiększona alokacja nie wpłynęła jednak na osiągnięcie pierwotnie zakładanej wartości wskaźnika. Stąd w rezultacie mniejsza liczba projektów.
	- gospodarki odpadami	szt.	0	42				2.- gospodarki odpadami	szt.	0	34			Zmieniono wartość docelową wskaźnika. Zmiana wynika m.in. z dokonanej realokacji środków oraz innych założeń w stosunku do tych przyjętych w 2007 r.(warunki zapisów linii demarkacyjnej pomiędzy programami - ograniczenia PROW - do RPO mogą trafiać projekty o wartości dofinansowania powyżej 200tys zł, co skutkuje realizacją większych wartościowo projektów, a tym samym zmniejsza się możliwość realizacji założonej liczby projektów z zakresu gospodarki odpadami.)
	- ochrony powietrza mających na celu poprawę jakości powietrza	szt.	0	25				3.- ochrony powietrza mających na celu poprawę jakości powietrza	szt.	0	63			Zmieniono wartość docelową wskaźnika. Powyższy wskaźnik jest odpowiednikiem wskaźnika z listy core indicators „liczba projektów z zakresu ochrony powietrza". Zmiana wynika z dokonanych realokacji środków na rzecz przedmiotowego działania, przyjęcia innych założeń konkursowych w zakresie poziomu dofinansowania (niższy niż zakładano, tj. 70%) oraz realizacji projektów niższej wartości, co skutkuje zwiększeniem ich liczby. Ponadto rozszerzony został katalog beneficjentów, co spowodowało większe zainteresowanie realizacją tego typu projektów.

[6] Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 - CCI 2007PL161 PO 006 - *Załącznik do Uchwały nr 70/892/07 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 23 października 2007r.; Decyzja nr K(2007) 5071 Komisji Wspólnot Europejskich z dnia 10 października 2007r. w sprawie przyjęcia w ramach pomocy wspólnotowej programu operacyjnego EFRR objętego celem „konwergencja" dla regionu Kujawsko-Pomorskie w Polsce.*

Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej 2													
Stan obecny RPO WK-P na lata 2007-2013[6]						Propozycje zmian						Uzasadnienie zmian	
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych		Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych	
	- bezpieczeństwa powodziowego i retencji	szt.	0	8				4.- bezpieczeństwa powodziowego i retencji	szt.	0	6			Zmiana wartości docelowej wskaźnika. Zmiana wynika z realokacji środków, skutkującej jej obniżeniem o ok. 38% na rzecz kategorii lizbońskiej 43 dot. efektywności energetycznej. Ponadto w ramach działania realizowane są głównie projekty kluczowe o dużej wartości.
	- zaopatrzenia ludności w gaz	szt.	0	7				5.- zaopatrzenia ludności w gaz	szt.	0	3			Zmieniono wartość docelową wskaźnika. Zmiana wynika z realokacji środków, skutkującej jej obniżeniem w kategorii dotyczącej gazu. Poza tym występujący tutaj typ projektu wymaga wysokich nakładów finansowych, a to powoduje ograniczenia w realizacji większej liczby projektów. jak dotąd realizowany jest 1 projekt kluczowy, a pozostała nieduża alokacja przeznaczona została na wybór projektów w trybie konkursowym.
	- bioróżnorodności	szt.	0	56				6.- bioróżnorodności	szt.	0	30			Zmieniono wartość docelową wskaźnika. W 2007 r. przyjęto zbyt optymistyczne założenia przy szacowaniu powyższego wskaźnika. Ponadto zmieniły się uwarunkowania konkursowe dla realizacji powyższych przedsięwzięć (zapisy linii demarkacyjnej pomiędzy programami - w RPO projekty z zakresu różnorodności gatunkowej poniżej 400 tys. zł i należy wziąć również pod uwagę, że jest to jeden z wielu typów projektów możliwych do realizacji w ramach powyższej kategorii).
	- energii odnawialnej	szt.	0	zostanie oszacowana				7.- energii odnawialnej	szt.	0	9			Oszacowana została wartość docelowa wskaźnika. Przy szacowaniu wartości wzięto pod uwagę: - aktualną alokację środków, która została pomniejszona, - dotychczasową realizację przedsięwzięć w przedmiotowym działaniu - uwarunkowania związane z linią demarkacyjną z PROW (w RPO projekty o wartości dofinansowania powyżej 3 mln zł)

Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej 2												
Stan obecny RPO WK-P na lata 2007-2013[6]						Propozycje zmian						Uzasadnienie zmian
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych		Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych	
	2. Długość sieci kanalizacyjnej	km	4447,2[1]	+120		beneficjenci		9. Długość sieci kanalizacyjnej w tym wybudowanej zmodernizowanej	km	0	263	rok	beneficjenci	Zmieniono wartość bazową oraz docelową wskaźnika, a także podzielono wskaźnik na podwskaźniki, zgodnie z sugestią MRR. Powyższy wskaźnik dostosowany został do zapisów w Wytycznych MRR w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej, gdzie będzie znajdował odpowiedniki w KSI (SIMIK 07-13) Zmiana wartości wynika m.in. z dokonanej realokacji środków, która spowodowała wzrost puli dostępnych środków, a także niższego niż przyjęty w 2007 r. kosztu jednostkowego dla 1 km sieci kanalizacyjnej.
	3. Długość elementów zapobiegających powodziom	km	0	60,0				10. Długość elementów zapobiegających powodziom	km	0	6			Zmieniono wartość docelową wskaźnika. Zmiana dokonana została na podstawie dostępnej alokacji, która została obniżona (ok. 38 %). Ponadto z uwagi na to, iż powyższy wskaźnik podaje informację o długości modernizowanych wałów, które są bardzo kosztownymi projektami (1 km ok. 6 mln zł), stąd tak duże obniżenie jego wartości docelowej.
	4. Dodatkowa moc zainstalowana energii ze źródeł odnawialnych (MW)	MW	215,6[1]	+8,0				11. Moc zainstalowana energii ze źródeł odnawialnych	MW	0	8,0			Zmieniono nazwę wskaźnika. Propozycja zmiany nazwy wynika z zapisów Wytycznych MRR w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej, gdzie wskaźnik ten będzie znajdował odpowiedniki z KSI (SIMIK 07-13).
	5. Liczba projektów z zakresu prewencji zagrożeń	szt.	0	zostanie oszacowana				8. Liczba projektów z zakresu prewencji zagrożeń	szt.	0	6			Powyższy wskaźnik zostanie włączony do wskaźnik ogólnego jako kolejny, tj. 8. dot. liczby projektów z zakresu... Wartość docelowa wskaźnika została oszacowana. Przy szacowaniu wartości wzięto pod uwagę: - aktualną alokację środków, która została pomniejszona, - dotychczasową realizację przedsięwzięć w przedmiotowym działaniu, - założenia dla przewidzianych konkursów dla tego rodzaju przedsięwzięć.

Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej 2														
	Stan obecny RPO WK-P na lata 2007-2013[6]						Propozycje zmian							Uzasadnienie zmian
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych		Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych	
Wskaźniki rezultatu	1. Liczba osób przyłączonych do kanalizacji w wyniku realizacji projektów	osoby	0	+ 33600	rok	beneficjenci/ WIOŚ	Wskaźniki rezultatu	12. Liczba osób podłączonych do wybudowanej /zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej	osoby	0	33 600	rok	beneficjenci	Zmieniono nazwę wskaźnika oraz jego źródło danych (pozostawiono wyłącznie beneficjentów). Propozycja zmiany nazwy wynika z zapisów Wytycznych MRR w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej, gdzie wskaźnik ten będzie znajdował odpowiednik z KSI (SIMIK 07-13) o nr R.46.1.2 o tej samej nazwie . Nie zmieniono wartości docelowej wskaźnika, pomimo zwiększenia alokacji w przedmiotowym działaniu, a wynika to z faktu zbyt optymistycznego oszacowania tej wartości w 2007 r.
	2. Liczba osób przyłączonych do sieci wodociągowej w wyniku realizacji projektów	osoby	0	zostanie oszacowana	rok	beneficjenci		13. Liczba osób podłączonych do wybudowanej /zmodernizowanej sieci wodociągowej	osoby	0	1340	rok	beneficjenci	Zmieniono nazwę wskaźnika oraz oszacowano jego wartość docelową. Propozycja zmiany nazwy wynika z zapisów Wytycznych MRR w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej, gdzie wskaźnik ten będzie znajdował odpowiednik z KSI (SIMIK 07-13) o nr R.46.1.1 o tej samej nazwie. Wartość docelową podano na podstawie oszacowań przedstawionych w badaniu ewaluacyjnym[7]. Zastosowano tutaj metodę ekstrapolacji struktury wsparcia z uwzględnieniem efektów synergii oraz na podstawie studiów przypadku (tab. 9 str. 72 w raporcie końcowym badania).

[7] „Ocena celowości wydatkowania środków EFRR poprzez osiągnięcie założonych wskaźników w RPO WK-P"- realizowanym przez firmę Reytech Sp. z o.o. na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. raport dostępny jest na stronie internetowej pod adresem : http://www.mojregion.eu/regionalny-program-operacyjny-wojewodztwa-kujawsko-pomorskiego/ewaluacja/baza-badan.html

Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej 2													
Stan obecny RPO WK-P na lata 2007-2013[6]						Propozycje zmian							Uzasadnienie zmian
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych		Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych	
	3. Liczba osób objętych selektywną zbiórką odpadów w wyniku realizacji projektów	%	0	70	rok	beneficjenci		14. Liczba osób objętych systemem zagospodarowania odpadów	osoby	0	8 100	rok	beneficjenci	Zmieniono nazwę wskaźnika, jednostkę miary oraz jego wartość docelową. Propozycja zmiany nazwy wynika z zapisów Wytycznych MRR w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej, gdzie wskaźnik ten będzie znajdował odpowiednik z KSI (SIMIK 07-13) o nr R.44.1.1 i o tej samej nazwie. W związku z tym również jednostka miary będzie dostosowana do KSI (SIMIK 07-13) w celu pozyskiwania odpowiednich danych. Zmiana wartości docelowej wynika z ponownego jego oszacowania przy uwzględnieniu następujących założeń: - aktualna wysokość alokacji środków, która została pomniejszona (o ok. 15%), - analiza dotychczasowej realizacji przedsięwzięć w przedmiotowym działaniu.
	4. Liczba osób zabezpieczonych przed powodzią w wyniku realizacji projektów	tys. osób	0	30	rok	beneficjenci		15. Liczba osób objęta ochroną przeciwpowodziową	osoby	0	127 000	rok	beneficjenci	Zmieniono nazwę wskaźnika, jednostkę miary oraz jego wartość docelową. Propozycja zmiany nazwy wynika z zapisów Wytycznych MRR w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej, gdzie wskaźnik ten będzie znajdował odpowiednik w KSI (SIMIK 07-13) o nr R.53.2.3 i o tej samej nazwie. W związku z tym również jednostka miary będzie dostosowana do ww. systemu informatycznego w celu pozyskiwania odpowiednich danych. Wartość docelową zmieniono na podstawie oszacowań przedstawionych w badaniu ewaluacyjnym[8], gdzie wykorzystano metodę szacowania za pomocą studiów przypadku (aneks 6 do raportu końcowego z badania, tab. dot wskaźników osi priorytetowej 2.).

[8] „Ocena celowości wydatkowania środków EFRR poprzez osiągnięcie założonych wskaźników w RPO WK-P"- realizowanym przez firmę Reytech Sp. z o.o. na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. raport dostępny jest na stronie internetowej pod adresem : http://www.mojregion.eu/regionalny-program-operacyjny-wojewodztwa-kujawsko-pomorskiego/ewaluacja/baza-badan.html

Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej 2														
Stan obecny RPO WK-P na lata 2007-2013[6]							Propozycje zmian							Uzasadnienie zmian
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych		Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych	
	5. Powierzchnia terenów zrekultywowanych w wyniku realizacji projektów	km^2	0	zostanie oszacowana	rok	beneficjenci		16. Powierzchnia terenów zrekultywowanych w wyniku realizacji projektów	km^2	0	0,51	rok	beneficjenci	Oszacowano wartość docelową wskaźnika. Wartość docelową zmieniono na podstawie oszacowań przedstawionych w badaniu ewaluacyjnym[9], w którym zastosowano dwie metody, tj. ekspercki benchmarking strukturalny oraz analizę studiów przypadku projektów (tab. 9. str. 72 raportu końcowego).

[9] Ibidem

Oś priorytetowa 3. Rozwój infrastruktury społecznej

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
25.	str. 73, komplementarność z PO IG	Oś priorytetowa VII: Budowa i rozwój społeczeństwa informacyjnego	Oś priorytetowa VII: Społeczeństwo informacyjne – budowa elektronicznej administracji	Zmiana techniczno-redakcyjna. Zmieniono nazwę zgodnie z dokumentacją programu.
26.	str. 73, komplementarność z PO IiŚ	Oś priorytetowa XIV,	Oś priorytetowa XIII,	Zmiana techniczno-redakcyjna. Zmieniono numery priorytetów zgodnie z programem.
27.	str. 73, komplementarność z PO IiŚ	Oś priorytetowa XIII	Oś priorytetowa XII	Zmiana techniczno-redakcyjna. Zmieniono numery priorytetów zgodnie z programem.
28.	str. 73, komplementarność z PO IiŚ	Oś priorytetowa XII	Oś priorytetowa XI	Zmiana techniczno-redakcyjna. Zmieniono numery priorytetów zgodnie z programem.
29.	str. 73, komplementarność z PO KL	nie ma odnośnika	– Oś priorytetowa IX „Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach"	Zmiana techniczno-redakcyjna. Dopisano zgodnie z zapisami PO KL.
30.	str. 74, komplementarność z PO KL	Prace nad oceną oddziaływania Europejskiego Funduszu Społecznego na rozwój regionów nie zostały zakończone, w związku z czym nie jest możliwe udzielenie szczegółowych informacji nt. skonsolidowanych rezultatów wdrażania EFS w województwie.	Usunięto.	Zmiana techniczno-redakcyjna. Zapis przeniesiono do rozdziału 2.3.3 str. 47.
31.	str. 74	Tabela ***Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej***	Zmiana tabeli.	Zmiana merytoryczna. Poniżej znajduje się tabela z propozycjami zmian i ich uzasadnienie.
32.	str. 75, akapit dot. Beneficjentów	-	administracja rządowa	Zmiana merytoryczna. W związku z brakiem możliwości ubiegania się o dofinansowanie przez szkoły, dla których organem prowadzącym jest urząd administracji rządowej kierowany przez Ministra odpowiedzialnego za wyodrębniony dział administracji rządowej, rozszerzono listę beneficjentów, na podstawie zgody wyrażonej przez MRR. Pismem z dnia 15 marca 2010r. IZ RPO WK-P poinformowała IK RPO, że rozszerzono katalog beneficjentów dla działania 3.1 *Rozwój infrastruktury edukacyjnej, Oś priorytetowa 3. Rozwój infrastruktury społecznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013*, ujęty w *Szczegółowym opisie osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013* o typ „administracja rządowa".

Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej 3														
Stan obecny RPO WK-P na lata 2007-2013[10]							Propozycje zmian						Uzasadnienie zmian
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych		Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych	
Wskaźniki produktu	1. Liczba projektów z zakresu: - edukacji, w tym - szkolnictwa wyższego	szt. szt.	0	70 4	rok	IZ beneficjenci	Wskaźniki produktu	Liczba projektów z zakresu: 1. edukacji	szt.	0	70	rok	IZ	Zmiana dotyczy sposobu zapisu i przedstawienia wskaźnika. Wskaźnik będzie przedstawiony, jako dwa odrębne wskaźniki. Taki sposób zapisu ułatwi zbieranie danych na jego temat. W przedmiotowym działaniu dokonywane były realokacje środków, skutkujące ich zmniejszeniem (wówczas osiągniecie wskaźnika było zagrożone). IZ zadecydowała jednak o alokowaniu środków z dostosowania technicznego co w rezultacie pozwoli na realizację wskaźnika „Liczba projektów z zakresu edukacji" o wartości założonej w 2007 roku.
								2. szkolnictwa wyższego	szt.	0	4			
	- zdrowia	szt.	0	70			Wskaźniki produktu	3. zdrowia	szt.	0	45	rok	IZ	Zmieniono wartość docelową wskaźnika. Zmiana wartości docelowej wiąże się z tym, że założenia przyjęte w roku 2007 okazały się błędne, a wartości przeszacowane. Ponadto w przedmiotowym działaniu realizowane są kosztowne projekty mające na celu zakup wysokospecjalistycznego sprzętu medycznego oraz doposażenia jednostek ochrony zdrowia. Tego rodzaju projekty w zakresie zdrowia pochłonęły ok. 80% alokacji, a ich wartość znacznie ograniczyła liczbę możliwych do zrealizowania projektów. Dostępna alokacja na działania, w ramach którego realizowane są tego rodzaju projekty została już praktycznie wykorzystana. Również pomimo wprowadzonego ograniczenia kwotowego w ogłaszanych w tym obszarze konkursach liczba projektów nie osiągnęła i nie osiągnie zakładanej wartości.

[10] **Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013** - CCI 2007PL161 PO 006 - *Załącznik do Uchwały nr 70/892/07 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 23 października 2007 r.; Decyzja nr K(2007) 5071 Komisji Wspólnot Europejskich z dnia 10 października 2007 r. w sprawie przyjęcia w ramach pomocy wspólnotowej programu operacyjnego EFRR objętego celem „konwergencja" dla regionu Kujawsko-Pomorskie w Polsce.*

	- kultury	szt.	0	6				4. kultury	szt.	0	15	rok	IZ	Zmieniono wartość docelową wskaźnika. Zmiana wartości docelowej wiąże się ze skierowaniem na przedmiotowe działanie dodatkowych środków pochodzących z dostosowania technicznego - zostaną one przeznaczone na realizację działań polegających na przywróceniu obiektów kulturowych o charakterze regionalnym do ich stanu pierwotnego. Realokacje środków oraz dodatkowe środki przeznaczone na działanie, pozwolą na realizację większej liczby projektów z zakresu kultury niż zakładano w 2007 r..
	2. Powierzchnia użytkowa nowych obiektów przeznaczonych na cele dydaktyczne	m^2	0	7 770				5. Powierzchnia użytkowa nowych obiektów przeznaczonych na cele dydaktyczne	m^2	0	25 000	rok	beneficjenci	Zmieniono wartość docelową wskaźnika. Zmiana wartości docelowej wskaźnika wiąże się z tym, że: – Założenia przyjęte w roku 2007 okazały się błędne, a wartości niedoszacowane. Na podstawie bieżącego monitoringu realizowanych projektów, a także możliwości finansowych trwających konkursów oszacowano wartość wskaźnika. – W działaniu dotyczącym edukacji dokonywane były realokacje środków, skutkujące ich zmniejszeniem, a środki z dostosowania technicznego przeznaczone na powyższe działania pozwolą na realizację wskaźnika na nowooszacowanym poziomie.
Wskaźniki rezultatu	1. Liczba studentów/ uczniów korzystających z efektów projektu	osoby	0	2 590	rok	beneficjenci	Wskaźniki rezultatu	6. Liczba studentów korzystających z efektów projektu	osoby	0	25 000	rok	beneficjenci	Zmiana dotyczy sposobu zapisu i przedstawienia wskaźnika oraz wartości docelowej. Wskaźnik będzie przedstawiony, jako dwa odrębne wskaźniki. Taki sposób zapisu ułatwi zbieranie danych na jego temat. Zmiana wartości docelowej wskaźnika wiąże się z tym, że: – Założenia przyjęte w roku 2007 okazały się błędne, a wartości niedoszacowane. Zakładano bowiem, że projekty skierowane będą do mniejszej liczby studentów, a w rezultacie realizowane projekty objęły działaniem większą liczbę i z efektów projektów będzie korzystać więcej studentów. Ponadto wzrosła liczba projektów z zakresu szkolnictwa wyższego, a to również skutkuje wzrostem wartości wskaźnika rezultatu. – Osiągnięcie wskaźnika zależy wyłącznie od realizacji działania, w którym występują tylko projekty kluczowe.

								7. Liczba uczniów korzystających z efektów projektu	osoby	0	4 000	rok	beneficjenci	Zmiana dotyczy sposobu zapisu i przedstawienia wskaźnika oraz wartości docelowej. Wskaźnik został wyodrębniony jako oddzielny wskaźnik rezultatu. Taki sposób zapisu ułatwi zbieranie danych na jego temat. Oszacowano wartość docelową wskaźnika, biorąc pod uwagę: – bieżący monitoring realizowanych projektów, a także możliwości finansowe trwających konkursów. – dodatkowe środki z dostosowania technicznego, które pozwolą objąć wsparciem znacznie większą liczbę uczniów, niż zakładano pierwotnie.
	2. Potencjalna liczba specjalistycznych badań medycznych przeprowadzonych sprzętem zakupionym lub zmodernizowanym w wyniku realizacji projektów	szt.	0	zostanie oszacowana				8. Potencjalna liczba specjalistycznych badań medycznych, które zostaną wykonane zakupionym sprzętem	szt./rok	0	1 826 289	rok	beneficjenci	Zmieniono nazwę wskaźnika oraz oszacowano jego wartość docelową. Propozycja zmiany nazwy wynika z obowiązujących zapisów Wytycznych MRR w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej, gdzie wskaźnik ten będzie znajdował odpowiednik w KSI (SIMIK 07-13) o nr R.76.2.1 i o tej samej nazwie. Wartość docelową podano na podstawie oszacowań przedstawionych w badaniu ewaluacyjnym[11]. Zastosowano tutaj metodę ekstrapolacji struktury wsparcia z uwzględnieniem efektów synergii oraz na podstawie studiów przypadku (zał. 6 do raportu).
	3. Liczba osób korzystających z obiektów kultury wspartych w wyniku realizacji projektów	osoby	0	zostanie oszacowana				9. Liczba osób odwiedzających obiekty dziedzictwa kulturowego objęte wsparciem	osoby	0	1 708 817			Zmieniono nazwę wskaźnika oraz oszacowano jego wartość docelową. Propozycja zmiany nazwy wynika z zapisów Wytycznych MRR w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej, gdzie wskaźnik ten będzie znajdował odpowiednik w KSI (SIMIK 07-13) o nr R.58.1.1 i o tej samej nazwie. Wartość docelową wprowadzono na podstawie oszacowań przedstawionych w badaniu ewaluacyjnym[12] Zastosowano tutaj metodę ekstrapolacji struktury wsparcia z uwzględnieniem efektów synergii oraz na podstawie studiów przypadku (zał. 6 do raportu), a także uwzględniono dodatkowe środki, pochodzące z dostosowania technicznego na realizację kolejnych projektów.

[11] „Ocena celowości wydatkowania środków EFRR poprzez osiągnięcie założonych wskaźników w RPO WK-P"- realizowanym przez firmę Reytech Sp. z o.o. na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. raport dostępny jest na stronie internetowej pod adresem : http://www.mojregion.eu/regionalny-program-operacyjny-wojewodztwa-kujawsko-pomorskiego/ewaluacja/baza-badan.html

[12] Ibidem

Oś priorytetowa 4. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
33.	str. 77, komplementarność PO IG	związane z tworzeniem	związane z rozwojem	Zmiana techniczno-redakcyjna. Doprecyzowano zapis.
34.	str. 77, komplementarność PO IG	– Oś priorytetowa VII. Budowa i rozwój społeczeństwa informacyjnego: 7.1. Budowa elektronicznej administracji – infrastruktura elektronicznych usług administracji publicznej (min. elektroniczne rejestry państwowe, elektroniczny obieg dokumentów, podpis elektroniczny); elektroniczne usługi i treści dla biznesu i obywateli – dziedzinowe platformy usług, rozwój zasobów cyfrowych; beneficjenci – jednostki administracji rządowej oraz podległe im jednostki organizacyjne. Kryterium demarkacji są: typ projektu (zakres pomocy, lokalizacja), wartość projektu oraz rodzaj beneficjenta. 7.2 Wspieranie działalności gospodarczej w dziedzinie gospodarki elektronicznej – „Cyfrowa Polska dla Każdego" – wspomaganie projektów w zakresie tworzenia usług elektronicznych dla firm (głównie nowo powstających) specjalizujących się w takiej działalności; wsparcie dla nowozakładanych przedsiębiorstw oraz już istniejących do 1 roku czasu. Kryterium demarkacji są: typ projektu (zakres pomocy, lokalizacja), wartość projektu oraz rodzaj beneficjenta. 7.3 Wsparcie wdrażania rozwiązań elektronicznego biznesu typu B2B – wsparcie wdrażania ICT w przedsiębiorstwach i tworzenie usług elektronicznych między przedsiębiorstwami B2B. Kryterium demarkacji są: typ projektu (zakres pomocy, lokalizacja), wartość projektu oraz rodzaj beneficjenta. 7.4. Elektroniczna integracja e-inclusion – dotacja na pokrycie kosztów dostępu do Internetu (wraz z udostępnieniem komputera i wsparcia technicznego) – bez budowy infrastruktury – beneficjentami są urzędy gminy, a grupami docelowymi gospodarstwa domowe zagrożone wykluczeniem cyfrowym. Kryterium demarkacji są: typ projektu (zakres pomocy, lokalizacja), wartość projektu oraz rodzaj beneficjenta.	– Oś priorytetowa VII. Społeczeństwo informacyjne – budowa elektronicznej administracji	Zmiana techniczno-redakcyjna. W związku z tym, że zapisy odnoszą się do całej osi VII, zrezygnowano z wypisywania działań. Ponadto dostosowano nazwy osi zgodnie z programem krajowym.
35.	str. 77, komplementarność PO IG	-	–Oś priorytetowa VIII. Społeczeństwo informacyjne – zwiększanie innowacyjności gospodarki Działanie 8.1 Wspieranie	Zmiana techniczno-redakcyjna. Uaktualniono zgodnie z zapisami krajowego programu operacyjnego .

			działalności gospodarczej w dziedzinie gospodarki elektronicznej Działanie 8.2 Wspieranie wdrażania elektronicznego biznesu typu B2B Działanie 8.3 Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu – eInclusion Działanie 8.4 Zapewnienie dostępu do Internetu na etapie „ostatniej mili"	
36.	str. 78, komplementarność PO IiŚ	– Oś priorytetowa XIV:	– Oś priorytetowa XIII – Oś priorytetowa V: Ochrona przyrody kształtowanie postaw ekologicznych. –Oś priorytetowa IV: Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska. –Oś priorytetowa II: Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi.	Zmiana techniczno-redakcyjna. Zmieniono numery priorytetu zgodnie z programem. Dodano osie priorytetowe zgodnie z zapisami krajowego programu operacyjnego
37.	str. 78, komplementarność PO KL	– Oś priorytetowa II: Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw, opracowanie założeń systemowych i narzędzi informatycznych wspomagających zarządzanie w administracji oraz nowoczesnych standardów obsługi klienta	–Oś priorytetowa II: Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących; opracowanie założeń systemowych i narzędzi informatycznych wspomagających zarządzanie w administracji oraz nowoczesnych standardów obsługi klienta	Zmiana techniczno-redakcyjna. Zmieniono zgodnie z zapisami programu krajowego.
38.	str. 78 - 79	Tabela ***Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej***	Zmiana tabeli.	Zmiana merytoryczna. Poniżej znajduje się tabela z propozycjami zmian i ich uzasadnienie.
39.	str. 79, przypisy pod tabelą	[1] – 2004 r. wg US Bydgoszcz [2] – 2006 r. wg Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Departament Zdrowia (na 32 szpitale uczestniczących w systemie telemedycyny jest 11)	Usunięto.	Zmiana techniczno-redakcyjna. Brak odwołań w tabeli.

Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej [illegible]														
Stan obecny RPO WK-P na lata 2007-2013[13]							Propozycje zmian							Uzasadnienie zmian
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych		Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2015	Częstość pomiaru	Źródło danych	
Wskaźniki produktu	1. Liczba projektów lokalnych sieci szerokopasmowego dostępu do Internetu	szt.	0	36	rok	IZ	Wskaźniki produktu	1. Liczba projektów z zakresu społeczeństwa informacyjnego	szt.	0	60	rok	IZ	Zmieniono nazwę wskaźnika oraz wartość docelową. Nazwę skorygowano i dostosowano do nazwy wskaźnika z listy core indicators (zgodnie z sugestią MRR) Ponownie oszacowano wartość docelową wskaźnika, biorąc pod uwagę: – bieżący monitoring realizowanych projektów, a także możliwości finansowe trwających i planowanych konkursów. – dodatkowe środki z krajowej rezerwy wykonania, które pozwolą zrealizować znacznie większą liczbę projektów, niż zakładano pierwotnie. – wartość wskaźnika będzie dotyczyła wszystkich projektów realizowanych w ramach osi 4, a nie jak dotychczas tylko z jednego działania.
	2.							2. Długość wybudowanej sieci Internetu szerokopasmowego	km	0	72			Dodano wskaźnik. Zmianę wprowadzono na podstawie przyjętej do wdrożenia rekomendacji 60 z badania ewaluacyjnego[14] (tab.6.2.3 str. 121). Oszacowano wartość docelową wskaźnika, biorąc pod uwagę: – bieżący monitoring realizowanych projektów, a także możliwości finansowe trwających i planowanych konkursów. – dodatkowe środki z KRW, które pozwolą zrealizować wskaźnik na przyjętym poziomie.

[13] Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata **2007-2013** - CCI 2007PL161 PO 006 - *Załącznik do Uchwały nr 70/892/07 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 23 października 2007r.; Decyzja nr K(2007) 5071 Komisji Wspólnot Europejskich z dnia 10 października 2007r. w sprawie przyjęcia w ramach pomocy wspólnotowej programu operacyjnego EFRR objętego celem „konwergencja" dla regionu Kujawsko-Pomorskie w Polsce.*

[14] „Ocena celowości wydatkowania środków EFRR poprzez osiągnięcie założonych wskaźników w RPO WK-P"- realizowanym przez firmę Reytech Sp. z o.o. na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. raport dostępny jest na stronie internetowej pod adresem : http://www.mojregion.eu/regionalny-program-operacyjny-wojewodztwa-kujawsko-pomorskiego/ewaluacja/baza-badan.html

Wskaźniki rezultatu	Liczba teleinfocentrów - ogólnodostępnych, bezpłatnych punktów dostępu do Internetu	szt.	0	115	rok	beneficjenci		3. Liczba teleinfocentrów - ogólnodostępnych, bezpłatnych punktów dostępu do Internetu	szt.	0	300	rok	beneficjenci	Zmieniono wartość docelową oraz status wskaźnika. W 2007 r. został błędnie zakwalifikowany do grupy wskaźników rezultatu, stąd jego przeniesienie do wskaźników produktu. Ponownie oszacowano wartość docelową wskaźnika, biorąc pod uwagę: – bieżący monitoring realizowanych projektów, a także możliwości finansowe trwających i planowanych konkursów. – dodatkowe środki z KRW, które pozwolą zrealizować znacznie większą liczbę projektów, niż zakładano pierwotnie.
	1. Liczba osób, które uzyskały dostęp do szerokopasmowego Internetu, w tym - na obszarach wiejskich	osoby	0	zostanie oszacowana			wskaźnik rezultatu	4. Liczba osób, które uzyskały możliwość dostępu do internetu	osoby	0	27 880	rok	beneficjenci	Zmieniono nazwę wskaźnika oraz oszacowano jego wartość docelową. Propozycja zmiany nazwy wynika z zapisów Wytycznych MRR w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej, gdzie wskaźnik ten będzie znajdował odpowiednik w KSI (SIMIK 07-13) o nr R.10.1.1 i o tej samej nazwie. Wartość docelową podano na podstawie oszacowań przedstawionych w badaniu ewaluacyjnym[15]. Zastosowano tutaj ekspercki benchmarking strukturalny (zał. 6 do raportu).
	3. Liczba podłączeń do Internetu szerokopasmowego: w tym: - gospodarstwa domowe, - MŚP, -szkoły.	szt.	0 0 0	zostanie oszacowana				5. Liczba MŚP, które uzyskały możliwość dostępu do internetu	szt.	0	89	rok	beneficjenci	Zmiana dotyczy sposobu zapisu i przedstawienia wskaźnika oraz oszacowania jego wartości docelowej. Wskaźnik będzie przedstawiony, jako trzy odrębne wskaźniki. Taki sposób zapisu ułatwi zbieranie danych na jego temat. Oszacowano wartości docelowe wskaźników, biorąc pod uwagę: – bieżący monitoring realizowanych projektów, a także możliwości finansowe trwających i planowanych konkursów. – dodatkowe środki z KRW, które pozwolą zrealizować znacznie większą liczbę projektów, niż zakładano pierwotnie. – analizy przeprowadzone w Wydziale Społeczeństwa Informacyjnego.
								6. Liczba szkół, które uzyskały możliwość dostępu do internetu	szt.	0	500			
								7. Liczba jednostek publicznych, które uzyskały możliwość dostępu do internetu	szt.	0	100			

[15] „Ocena celowości wydatkowania środków EFRR poprzez osiągnięcie założonych wskaźników w RPO WK-P"- realizowanym przez firmę Reytech Sp. z o.o. na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. raport dostępny jest na stronie internetowej pod adresem : http://www.mojregion.eu/regionalny-program-operacyjny-wojewodztwa-kujawsko-pomorskiego/ewaluacja/baza-badan.html

	4. Liczba użytkowników usług on-line	osoby	0	zostanie oszacowana				8. Liczba osób korzystających z usług on-line	osoby	0	78 750	rok	beneficjenci	Zmieniono nazwę wskaźnika oraz oszacowano jego wartość docelową. Propozycja zmiany nazwy wynika z zapisów Wytycznych MRR w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej, gdzie wskaźnik ten będzie znajdował odpowiednik w KSI (SIMIK 07-13) o nr R.13.3.1 o tej samej nazwie. Oszacowano wartość docelową wskaźnika, biorąc pod uwagę: – wartość przedstawioną w badaniu ewaluacyjnym[15] (zał. 6 do raportu), – bieżący monitoring realizowanych projektów, a także możliwości finansowe trwających i planowanych konkursów, – dodatkowe środki z KRW, które pozwolą zrealizować wskaźnik na oszacowanym poziomie.

[16] Ibidem

Oś priorytetowa 5. Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
40.	str. 81, akapit 2	„Dla zwiększenia atrakcyjności regionu w zakresie lokalizacji inwestycji oraz pobudzenia przedsiębiorczości w MSP wspierane będą przedsięwzięcia przygotowania terenów inwestycyjnych w zakresie ich uzbrojenia w infrastrukturę: wodno-ściekową, energetyczną, drogową oraz ich promocji."	„Dla zwiększenia atrakcyjności regionu w zakresie lokalizacji inwestycji oraz pobudzenia przedsiębiorczości w MSP wspierane będą przedsięwzięcia przygotowania terenów inwestycyjnych w zakresie ich uzbrojenia m.in. w infrastrukturę: wodno-ściekową, energetyczną, drogową oraz ich promocji."	Zmiana merytoryczna. Doprecyzowano zapis.
41.	str. 82, komplementarność z PROW	– Oś 3. Działanie „Tworzenie i rozwój mikro przedsiębiorstw". Kryterium demarkacji między programami jest wartość projektu, zakres pomocy i lokalizacja. • Działanie „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej" Kryterium demarkacji jest zakres pomocy i typ beneficjenta. – Oś 1 Działanie „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej" Kryterium demarkacji między programami jest zakres pomocy i typ projektu. • Działanie „Działania informacyjne i promocyjne". Kryterium demarkacji między programami jest typ beneficjenta. – Oś 4. LEADER Działanie „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju". Kryterium demarkacji jest lokalizacji i typ beneficjenta.	– Oś 1. Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego, Działanie „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej" Kryterium demarkacji między programami jest zakres pomocy i typ projektu. – Oś 3. Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, Działanie „Tworzenie i rozwój mikro przedsiębiorstw". Kryterium demarkacji między programami jest wartość projektu, zakres pomocy i lokalizacja.	Zmiana techniczno-redakcyjna. Uaktualniono zgodnie z zapisami programu krajowego.
42.	str. 82, komplementarność	oś 2.	oś 5.	Zmiana techniczno-redakcyjna. Rozdział dotyczy osi 5, w związku z tym uaktualniono zapis.
43.	str. 82, komplementarność z Po ZRSR i NOR	–Oś 2. „Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i rynek rybny", –Oś 3. „Środki służące wspólnemu interesowi", –Oś. 4. „Zrównoważony rozwój obszarów zależnych od rybactwa".	–Oś 2. „Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i obrót produktami rybołówstwa i akwakultury", Działanie 2.5 Inwestycje w przetwórstwo i obrót, Operacja 2 Modernizacja zakładów przetwórstwa rybnego dla poprawy warunków, Operacja 3 Budowa nowych i modernizacja istniejących placówek wprowadzających do obrotu produkty rybne pochodzące głównie z morskich wyładunków lokalnych lub z lokalnej akwakultury,	Zmiana techniczno-redakcyjna. Uaktualniono zgodnie z zapisami programu krajowego.

44.	str. 82, komplementarność z PO IiŚ	innowacyjne przedsiębiorstwa	innowacyjne przedsięwzięcia	Zmiana techniczno-redakcyjna. Doprecyzowano zapis zgodnie z programem.
45.	str. 83, komplementarność z PO KL	–Oś priorytetowa 2. Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw wsparcie na promocję idei sieci. –Oś priorytetowa 5 Dobre rządzenie	–Oś priorytetowa 2. Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących. –Oś priorytetowa 5. Dobre rządzenie. –Oś priorytetowa 6. Rynek pracy otwarty dla wszystkich, Działanie 6.2 Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samo zatrudnienia. – Oś priorytetowa 8. Regionalne kadry gospodarki	Zmiana techniczno-redakcyjna. Uaktualniono zgodnie z zapisami programu krajowego.
46.	str. 83 -84	Tabela ***Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej***	Zmiana tabeli.	Zmiana merytoryczna. Poniżej znajduje się tabela z propozycjami zmian i ich uzasadnienie.
47.	str. 84, przypisy pod tabelą	[1] – 2005 r. pożyczki udzielone przez Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy [2] – 2005 r. liczba poręczeń udzielonych przez Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych	-	Zmiana techniczno-redakcyjna. Usunięto przypisy, gdyż wartość bazowa wskaźnika podawana jest przez beneficjenta programu.
48.	str. 84, Beneficjenci	Instytucje otoczenia biznesu, szkoły wyższe, jednostki naukowe, partnerzy społeczni i gospodarczy, jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki i stowarzyszenia, przedsiębiorstwa.	Instytucje otoczenia biznesu, szkoły wyższe, jednostki naukowe, partnerzy społeczni i gospodarczy, jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki i stowarzyszenia, przedsiębiorstwa, bank krajowy, instytucja finansowa, instytucja kredytowa.	Zmiana merytoryczna. Rozszerzenie listy beneficjentów Uchwała Nr 77/1244/10 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 września 2010 r. w sprawie decyzji Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013, o przystąpieniu do Inicjatywy JEREMIE, dała podstawę do rozszerzenia katalogu beneficjentów dla działania 5.1 Rozwój instytucji otoczenia biznesu, oś priorytetowa 5. Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw o następujące typy podmiotów: bank krajowy, instytucja finansowa, instytucja kredytowa.

Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej 5														
Stan obecny RPO WK-P na lata 2007-2013[17]							Propozycje zmian						Uzasadnienie zmian
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych		Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych	
Wskaźniki produktu	1. Liczba projektów w zakresie: - dokapitalizowania funduszy pożyczkowych i poręczeniowych	szt.	0	20	rok	IZ	Wskaźniki produktu	Liczba projektów z zakresu: 1. dokapitalizowania funduszy pożyczkowych i poręczeniowych	szt.	0	11	rok	IZ	Zmieniono wartość docelową wskaźnika. Zmiana wartości docelowej wiąże się z tym, że założenia przyjęte w roku 2007 okazały się błędne, a wartości przeszacowane. Ponadto w przedmiotowym działaniu realizowane są kompleksowe projekty, które pochłonęły ok. 100% alokacji, a ich wartość znacznie ograniczyła liczbę możliwych do zrealizowania projektów. Pomimo zwiększenia alokacji na działanie, w ramach którego realizowane są tego rodzaju projekty, nie uda się zrealizować wskaźnika na założonym w 2007 roku poziomie.
	- bezpośredniego wparcia inwestycyjnego dla MŚP	szt.	0	800				2. bezpośredniej pomocy inwestycyjnej dla MŚP	szt.	0	800	rok	IZ	Zmiana dotyczy nazwy wskaźnika. Nazwę skorygowano i dostosowano do nazwy wskaźnika z listy core indicators (zgodnie z sugestią MRR). Wartości docelowa wskaźnika pozostaje bez zmian. W ramach tego obszaru dokonywane były realokacje środków, skutkujące ich zwiększeniem, jednak służyły one osiągnięciu wskaźnika na poziomie oszacowanym w 2007 roku.

[17] Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 - CCI 2007PL161 PO 006 - *Załącznik do Uchwały nr 70/892/07 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 23 października 2007r.; Decyzja nr K(2007) 5071 Komisji Wspólnot Europejskich z dnia 10 października 2007r. w sprawie przyjęcia w ramach pomocy wspólnotowej programu operacyjnego EFRR objętego celem „konwergencja" dla regionu Kujawsko-Pomorskie w Polsce.*

	- dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska	szt.	0	160				3. dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska	szt.	0	30	rok	IZ	Zmiana dotyczy wartości docelowej wskaźnika. Zmiana wartości docelowej wskaźnika wynika przede wszystkim z analizy dostępnych środków. W przedmiotowym działaniu dokonywane były realokacje środków, skutkujące ich zmniejszeniem, a powodem decyzji IZ o zmniejszeniu alokacji było bardzo małe zainteresowanie konkursami potencjalnych beneficjentów. Środki, które miały wesprzeć przedsiębiorców dostosowujących się do wymogów ochrony środowiska, pozostały w obszarze bezpośredniej pomocy dla MŚP, jednak o innym charakterze. Obecnie dostępne środki nie pozwolą na realizację wskaźnika w wartości założonej w 2007 roku. Oszacowano ponownie wartość docelową wskaźnika, biorąc pod uwagę bieżący monitoring realizowanych projektów, a także możliwości finansowe trwających i planowanych konkursów. Wartość wskaźnika została proporcjonalnie zmniejszona do obniżonej alokacji (ok. 6 krotnie). Ponadto IZ podejmie działania w zakresie promocji i informacji odnośnie planowanego konkursu, co powinno przyczynić się do większego zainteresowania realizacją projektów z przedmiotowego zakresu.
	- uzbrojenia terenów pod inwestycje	szt.	0	5				4. uzbrojenia terenów pod inwestycje	szt.	0	12	rok	IZ	Zmieniono wartość docelową. Wartość docelową wskaźnika ponownie oszacowano, biorąc pod uwagę: – wartość przedstawioną w badaniu ewaluacyjnym[18]. Zastosowano tutaj metodę ekstrapolacji struktury wsparcia (zał. 6 do raportu), – bieżący monitoring realizowanych projektów, a także możliwości finansowe trwających i planowanych konkursów, – dodatkowe środki z KRW, które pozwolą zrealizować wskaźnik na oszacowanym poziomie.
	- liczba projektów typu B+RT realizowanych przez MŚP	szt.	0	5				5. B+RT realizowanych przez MŚP	szt.	0	20	rok	IZ	Zmieniono wartość docelową. Zmiana wartości docelowej wskaźnika wynika głównie z: – błędnie przyjętych w roku 2007 założeń, w związku z tym wartości okazały się niedoszacowane, – analizy bieżącego monitoringu realizowanych projektów, a także możliwości finansowych trwających i planowanych konkursów.

[18] Ocena celowości wydatkowania środków EFRR poprzez osiągnięcie założonych wskaźników w RPO WK-P"- realizowanym przez firmę Reytech Sp. z o.o. na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. raport dostępny jest na stronie internetowej pod adresem : http://www.mojregion.eu/regionalny-program-operacyjny-wojewodztwa-kujawsko-pomorskiego/ewaluacja/baza-badan.html

	- liczba projektów stanowiących przykład współpracy pomiędzy przedsiębiorcami a instytucjami B+RT	szt.	0	5				6. Liczba projektów dotyczących współpracy pomiędzy przedsiębiorcami a jednostkami badawczymi	szt.	0	15	rok	IZ	Zmiana dotyczy nazwy wskaźnika oraz wartości docelowej. Nazwę skorygowano i dostosowano do nazwy wskaźnika z listy core indicators (zgodnie z sugestią MRR). Wartość docelową wskaźnika ponownie oszacowano, biorąc pod uwagę: – wartość przedstawioną w badaniu ewaluacyjnym[19]. Zastosowano tutaj metodę ekstrapolacji struktury wsparcia (zał. 6 do raportu), – bieżący monitoring realizowanych projektów, a także możliwości finansowe trwających i planowanych konkursów.
	2. Powierzchnia terenów inwestycyjnych	ha	0	zostanie oszacowana				7. Powierzchnia wspartych terenów inwestycyjnych	ha	0	550	rok	beneficjenci	Zmodyfikowano nazwę wskaźnika oraz oszacowano jego wartość docelową. Zmiana nazwy wynika z zapisów Wytycznych MRR w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej, gdzie wskaźnik ten będzie znajdował odpowiednik w KSI (SIMIK 07-13) o nr P.8.1.2 i o tej samej nazwie. Wartość docelową wskaźnika oszacowano, biorąc pod uwagę: – bieżący monitoring realizowanych projektów, a także możliwości finansowe trwających i planowanych konkursów, – dodatkowe środki z KRW, które pozwolą zrealizować wskaźnik na oszacowanym poziomie.
Wskaźniki rezultatu	1. Liczba przedsiębiorstw, które skorzystały z funduszy: – pożyczkowych – poręczeniowych	szt.	63[1] 408[2]	1760 4311	rok	beneficjenci	Wskaźniki rezultatu	8. Liczba przedsiębiorst w wspartych przez fundusze pożyczkowe	szt.	0	600	rok	beneficjenci	Wskaźnik będzie przedstawiony, jako dwa odrębne wskaźniki. Taki sposób zapisu ułatwi zbieranie danych na jego temat. Propozycja zmiany wynika z zapisów Wytycznych MRR w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej, gdzie wskaźnik ten będzie znajdował odpowiednik w KSI (SIMIK 07-1) o nr R.5.8.1 i P.5.8.3 o tej samej nazwie. Ponownie oszacowano wartość docelową wskaźnika, biorąc pod uwagę: – bieżący monitoring realizowanych projektów, a także możliwości finansowe trwających i planowanych konkursów. – dostępną alokację środków przewidzianą na realizację tego rodzaju przedsięwzięć.
								9. Liczba przedsiębiorst w wspartych przez fundusze poręczeniowe	szt.	0	1 500	rok	beneficjenci	
	2. Liczba utworzonych miejsc pracy (brutto w pełnym wymiarze czasu)	szt.	0	2 470 (wg HERMIN)				10. Liczba utworzonych miejsc pracy (brutto w pełnym wymiarze czasu)	szt.	0	2 470	rok	beneficjenci	Zmiana dotyczy sposobu pomiaru wartości wskaźnika, która opierać się będzie na danych monitoringowych nie zaś jak zakładano w 2007 r. za pomocą modelu HERMIN Model pomocny był przy szacowaniu zakładanej wartości, jednak z uwagi na charakter wskaźnika dane na jego temat zbierane będą z realizowanych projektów.

[19] Ibidem

	3. Liczba wspartych przedsiębiorst w ogółem w tym: - mikroprzedsi ębiorstw	szt. szt.	0 0	560 300				11. Liczba wspartych przedsiębior stw	szt.	0	700	rok	IZ	Zmiana dotyczy sposobu zapisu i przedstawienia wskaźnika. Wskaźnik będzie przedstawiony, jako dwa odrębne wskaźniki. Taki sposób zapisu ułatwi zbieranie danych na jego temat. Ponownie oszacowano wartość docelową wskaźników, biorąc pod uwagę: – bieżący monitoring realizowanych projektów, a także możliwości finansowe trwających i planowanych konkursów.
								12. Liczba wspartych mikroprzeds iębiorstw	szt.	0	300	rok	IZ	
	Liczba utworzonych miejsc pracy w zakresie B+RT – etaty badawcze	szt.	0	7				13. Liczba utworzonyc h nowych etatów badawczych (kat.1-5, 7)	szt.	0	7	rok	beneficjenci	Zmodyfikowano nazwę wskaźnika. Propozycja zmiany wynika z zapisów Wytycznych MRR w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej, gdzie wskaźnik ten będzie znajdował odpowiednik w KSI (SIMIK 07-13) o nr R.101 o tej samej nazwie.
	Dodatkowe inwestycje wykreowane dzięki wsparciu	mln euro	0	zostanie oszacowan a				14. Dodatkowe inwestycje wykreowane dzięki wsparciu	euro	0	56 550 000		beneficjenci	Oszacowano wartość wskaźnika. Wartość docelową wskaźnika oszacowano, biorąc pod uwagę: – wartość przedstawioną w badaniu ewaluacyjnym[20]. Zastosowano tutaj agregację z poziomu działań (zał. 6 do raportu), – bieżący monitoring realizowanych projektów, a także możliwości finansowe trwających i planowanych konkursów, – dodatkowe środki z KRW, alokowane w przedmiotowej osi priorytetowej.

[20] Ibidem

Oś priorytetowa 6. Wsparcie rozwoju turystyki

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
49.	str.85, opis i uzasadnienie osi priorytetowej	W ramach osi priorytetowej wspierany będzie rozwój ogólnodostępnej infrastruktury uzdrowiskowej, szeroko rozumianych usług balneologicznych i rekreacyjnych, zwiększających atrakcyjność i ofertę obecnie czynnych uzdrowisk: Ciechocinka, Inowrocławia i Wieńca Zdroju, zapoczątkowujący funkcje uzdrowiskowe w Maruszy pod Grudziądzem. Na wsparcie mogą liczyć inicjatywy rozwijania funkcji uzdrowiskowych w innych miejscowościach regionu, o ile dysponują odpowiednimi zasobami naturalnymi.	W ramach osi priorytetowej wspierany będzie rozwój ogólnodostępnej infrastruktury uzdrowiskowej, szeroko rozumianych usług balneologicznych i rekreacyjnych, zwiększających atrakcyjność i ofertę obecnie czynnych uzdrowisk: Ciechocinka, Inowrocławia i Wieńca Zdroju. Na wsparcie mogą liczyć inicjatywy rozwijania funkcji uzdrowiskowych w innych miejscowościach regionu, o ile dysponują odpowiednimi zasobami naturalnymi.	Zmiana techniczno-redakcyjna. Zaktualizowano zapisy.
50.	str. 86, komplementarność z PROW	Oś 3.Działanie „Odnowa i rozwój wsi". Kryterium demarkacji jest obszar realizacji projektu, wartość projektu.	Oś 3.Działanie „Odnowa i rozwój wsi". Kryterium demarkacji jest obszar realizacji projektu, zakres pomocy i typ beneficjenta.	Zmiana techniczno-redakcyjna. Doprecyzowano zapisy na podstawie zmian dokumentów krajowych.
51.	str. 87, komplementarność z PROW	Oś 4. LEADER Działanie „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju". Kryterium demarkacji jest lokalizacji i typ beneficjenta.	Oś 4. LEADER Działanie „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju". Kryterium demarkacji jest obszar realizacji projektu, zakres pomocy i typ beneficjenta.	Zmiana techniczno-redakcyjna. Doprecyzowano zapisy na podstawie zmian dokumentów krajowych.
52.	str. 87, komplementarność z PO IG	Oś priorytetowa VI wsparcie udzielone na projekty mające na celu rozwój i promocję konkurencyjnych produktów turystycznych o znaczeniu ponadregionalnym m.in. w zakresie tworzenia i obsługiwania ogólnopolskiego systemu rezerwacji i systemu informacji turystycznej, tworzenia strategii i planów promocji, przeprowadzenie badań i analiz marketingowych, przeprowadzenie kampanii reklamowych itp. Kryterium demarkacji jest znaczenie pomocy	Oś priorytetowa VI Polska gospodarka na rynku międzynarodowym ,Działanie 6.3 „Promocja turystycznych walorów Polski". Kryterium demarkacji jest wymiar projektu (znaczenie ponadregionalne) z zakresu rozwoju i promocji konkurencyjnych produktów. Działanie 6.4 „Inwestycje w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym". Kryterium demarkacji jest zakres projektu.	Zmiana techniczno-redakcyjna. Doprecyzowano zapisy na podstawie zmian dokumentów krajowych.
53.	str. 88	Tabela ***Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej***	Zmiana tabeli.	Zmiana merytoryczna. Poniżej znajduje się tabela z propozycjami zmian i ich uzasadnienie.

Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej 6														
Stan obecny RPO WK-P na lata 2007-2013[21]							Propozycje zmian							Uzasadnienie zmian
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych		Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych	
Wskaźniki produktu	1. Liczba projektów z zakresu turystyki	szt.	0	90	rok	IZ	Wskaźniki produktu	1. Liczba projektów z zakresu turystyki	szt.	0	32	rok	IZ	Zmieniono wartość docelową wskaźnika. Zmiana wartości docelowej wiąże się z tym, że założenia przyjęte w roku 2007 okazały się błędne, a wartości przeszacowane. W przedmiotowej osi priorytetowej realizowane są m.in. duże, kosztowne projekty, których wartość znacznie ograniczyła liczbę możliwych do zrealizowania projektów. Wartość docelową wskaźnika ponownie oszacowano, biorąc pod uwagę powyższe oraz: – wartość przedstawioną w badaniu ewaluacyjnym[22]. Zastosowano tutaj metodę ekstrapolacji struktury wsparcia oraz studium przypadku (zał. 6 do raportu), – bieżący monitoring realizowanych projektów, a także możliwości finansowe trwających i planowanych konkursów.
Wskaźniki produktu	2. Liczba wspartych przedsiębiorstw	szt.	0	60				2. Liczba wspartych przedsiębiorstw w zakresie turystyki	szt.	0	13	rok	IZ	Zmieniono wartość docelową oraz doprecyzowano jego nazwę. Zmiana wartości docelowej wiąże się z tym, że założenia przyjęte w roku 2007 okazały się błędne, a wartości przeszacowane. Ponadto realizowane są tutaj duże, a zarazem kosztowne projekty, których wartość znacznie ograniczyła liczbę możliwych do wsparcia przedsiębiorstw. Wartość docelową wskaźnika ponownie oszacowano, biorąc pod uwagę powyższe oraz: – bieżący monitoring realizowanych projektów, – możliwości finansowe trwających i planowanych konkursów (pozostałe środki rozdysponowane zostaną dla jednostek samorządu terytorialnego, nie zaś dla przedsiębiorców, którzy taką możliwość otrzymali również w konkursach ogłaszanych w ramach osi priorytetowej 5. działanie. 5.2. Wsparcie inwestycji przedsiębiorstw).

[21] Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 - CCI 2007PL161 PO 006 - *Załącznik do Uchwały nr 70/892/07 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 23 października 2007 r.; Decyzja nr K(2007) 5071 Komisji Wspólnot Europejskich z dnia 10 października 2007 r. w sprawie przyjęcia w ramach pomocy wspólnotowej programu operacyjnego EFRR objętego celem „konwergencja" dla regionu Kujawsko-Pomorskie w Polsce.*

[22] Ocena celowości wydatkowania środków EFRR poprzez osiągnięcie założonych wskaźników w RPO WK-P"- realizowanym przez firmę Reytech Sp. z o.o. na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. raport dostępny jest na stronie internetowej pod adresem : http://www.mojregion.eu/regionalny-program-operacyjny-wojewodztwa-kujawsko-pomorskiego/ewaluacja/baza-badan.html

	3. liczba wspartych obiektów uzdrowiskowych	szt.	0	3				3. Liczba wspartych obiektów uzdrowiskowych	szt.	0	3	rok	IZ	Bez zmian
Wskaźniki rezultatu	1. Liczba utworzonych miejsc pracy (brutto w pełnym wymiarze czasu) w sektorze turystyki	szt.	0	100	rok	beneficjenci	Wskaźniki rezultatu	4. Liczba utworzonych miejsc pracy (brutto w pełnym wymiarze czasu) w sektorze turystyki	szt.	0	150	-	-	Zmieniono wartość docelową wskaźnika. Zmiana wartości docelowej wiąże się z tym, że założenia przyjęte w roku 2007 okazały się błędne, a wartości niedoszacowane. Wartość docelową wskaźnika ponownie oszacowano, biorąc pod uwagę bieżący monitoring realizowanych projektów, a także możliwości finansowe trwających i planowanych konkursów.
	2. Liczba osób korzystających z obiektów uzdrowiskowych wspartych w wyniku realizacji projektów	osoby	0	30 000				5. Liczba osób korzystających z kompleksu uzdrowiskowego	osoby/ rok	0	6730	rok	beneficjenci	Zmieniono nazwę wskaźnika, jednostkę miary oraz jego wartość docelową. Zmiana nazwy wynika z zapisów Wytycznych MRR w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej, gdzie wskaźnik ten będzie znajdował odpowiednik w KSI (SIMIK 07-13) o nr R.57.1.3 o tej samej nazwie. W związku z tym również jednostka miary będzie dostosowana do ww. systemu informatycznego w celu pozyskiwania odpowiednich danych. Wartość docelową wskaźnika ponownie oszacowano, biorąc pod uwagę powyższe oraz: – bieżący monitoring realizowanych projektów, a także możliwości finansowe trwających i planowanych konkursów. Zmiana wartość wynika również z ze zmiany jednostki miary która była zgeneralizowana do wartości docelowej.
								6. Liczba turystów korzystających z wytworzonych/ zmodernizowanych produktów turystycznych	osoby	0	500 000	rok	beneficjenci	Dodano wskaźnik, Uzupełnienie listy wskaźników rezultatu w osi priorytetowej jest wynikiem m.in. wypełnienia rekomendacji z przeprowadzonego badania ewaluacyjnego[23] (rozdział 2.4.7., str. 37. w raporcie końcowym). Wartość docelową wskaźnika oszacowano biorąc pod uwagę m.in. bieżący monitoring realizowanych projektów, a także możliwości finansowe trwających i planowanych konkursów.

[23] Ibidem

Oś priorytetowa 7. Wspieranie przemian w miastach i w obszarach wymagających odnowy

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
54.	str. 91, komplementarność z PO IiŚ	-Oś priorytetowa X: Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku. -Oś priorytetowa XII: Kultura i dziedzictwo kulturowe,	-Oś priorytetowa I Gospodarka wodno-ściekowa, -Oś priorytetowa VI Transeuropejskie sieci transportowe TEN, -Oś priorytetowa VIII: Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe, -Oś priorytetowa IX Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku, -Oś priorytetowa XI Kultura i dziedzictwo kulturowe,	Zmiana techniczno-redakcyjna. Zmieniono zapisy zgodnie z aktualnymi danymi w programie krajowym.
55.	str. 91 - 92	Tabela ***Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej***	Zmiana tabeli.	Zmiana merytoryczna. Poniżej znajduje się tabela z propozycjami zmian i ich uzasadnienie
56.	str. 92, Beneficjenci	MŚP	przedsiębiorstwa	Zmiana techniczno-redakcyjna. O środki mogą ubiegać się wszystkie przedsiębiorstwa, nie tylko MŚP, w związku z tym zaistniała konieczność doprecyzowania zapisu.

Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej 7														
Stan obecny RPO WK-P na lata 2007-2013[24]							Propozycje zmian							Uzasadnienie zmian
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych		Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych	
Wskaźniki produktu	1. Liczba projektów w zakresie rewitalizacji i mieszkalnictwa	szt.	0	45	rok	IZ	Wskaźniki produktu	1. Liczba projektów zapewniających zrównoważony rozwój oraz poprawiających atrakcyjność miast	szt.	0	120	rok	IZ	Zmieniono nazwę wskaźnika oraz wartość docelową. Nazwę skorygowano i dostosowano do nazwy wskaźnika z listy core indicators (zgodnie z sugestią MRR). Ponownie oszacowano wartość docelową wskaźnika, biorąc pod uwagę: – wartość przedstawioną w badaniu ewaluacyjnym[25] Zastosowano tutaj metodę ekstrapolacji struktury wsparcia (zał. 6 do raportu). – bieżący monitoring realizowanych projektów, a także możliwości finansowe w przedmiotowej osi.
Wskaźniki rezultatu	1. Powierzchnia obszarów poddanych rewitalizacji	ha	0	300	rok	beneficjenci		2. Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów	ha	0	800	rok	beneficjenci	Zmieniono nazwę wskaźnika, status oraz jego wartość docelową. Zmiana nazwy oraz statusu (z rezultatu na produkt) wynika z zapisów Wytycznych MRR w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej, gdzie wskaźnik ten będzie znajdował odpowiednik w KSI (SIMIK 07-13) o nr P.61.1.2 o tej samej nazwie. Dane na temat wskaźnika dotyczą produktu, dlatego wskaźnik po akceptacji zostanie przeniesiony do tej grupy. Ponownie oszacowano wartość docelową wskaźnika, biorąc pod uwagę wartość przedstawioną w badaniu ewaluacyjnym[26] Zastosowano tutaj eksperci benchmarking (zał. 6 do raportu).
	2. Liczba osób mieszkających na terenie objętych procesem rewitalizacji.	osoby	0	14 000			Wskaźniki rezultatu	3. Liczba osób mieszkających na terenie objętym procesem rewitalizacji.	osoby	0	200 000	rok	beneficjenci	Zmieniono wartość docelową wskaźnika. Wartość docelową wskaźnika ponownie oszacowano, biorąc pod uwagę: – bieżący monitoring realizowanych projektów, a także możliwości finansowe trwających i planowanych konkursów. – analizę przedstawionych przez beneficjentów planów w LPR.

[24] Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 - CCI 2007PL161 PO 006 - *Załącznik do Uchwały nr 70/892/07 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 23 października 200 r.; Decyzja nr K(2007) 5071 Komisji Wspólnot Europejskich z dnia 10 października 2007r. w sprawie przyjęcia w ramach pomocy wspólnotowej programu operacyjnego EFRR objętego celem „konwergencja" dla regionu Kujawsko-Pomorskie w Polsce.*

[25] „Ocena celowości wydatkowania środków EFRR poprzez osiągnięcie założonych wskaźników w RPO WK-P"- realizowanym przez firmę Reytech Sp. z o.o. na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. raport dostępny jest na stronie internetowej pod adresem : http://www.mojregion.eu/regionalny-program-operacyjny-wojewodztwa-kujawsko-pomorskiego/ewaluacja/baza-badan.html

[26] Ibidem

Oś priorytetowa 8. Pomoc techniczna

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
57.	str. 92	ustawodawstwa	prawodawstwa	Zmiana techniczno-redakcyjna.
58.	str. 93	-	- ekspertyzy, studia, badania, analizy związane z kolejnym okresem programowania.	Zmiana merytoryczna. Rozszerzenie zakresu wspieranych działań pozwoli na lepsze i kompleksowe przygotowanie IZ oraz beneficjentów do nowej perspektywy finansowej.
59.	str. 94	Tabela ***Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej***	Zmiana tabeli.	Zmiana merytoryczna. Poniżej znajduje się tabela z propozycjami zmian i ich uzasadnienie.

Wskaźniki monitorowania osi priorytetowej 8													
Stan obecny RPO WK-P na lata 2007-2013[27]							Propozycje zmian						Uzasadnienie zmian
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych		Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość wskaźnika w roku docelowym 2013	Częstość pomiaru	Źródło danych	
Wskaźniki produktu	1. Liczba utworzonych miejsc pracy finansowanych ze środków programu (wyłącznie umowy o pracę)	szt.	0	110	rok	IZ	Wskaźniki produktu	1. Liczba utworzonych miejsc pracy finansowanych ze środków programu (wyłącznie umowy o pracę)	szt.	0	152	rok	IZ	Zmieniono wartość docelową wskaźnika. Zmiana wartości docelowej wiąże się z tym, że założenia przyjęte w roku 2007 okazały się błędne, a wartości niedoszacowane. Zakładano m.in., iż część działań będzie wdrażana przez Instytucje Pośredniczące (oś dot. przedsiębiorczości, środowiska), a w rezultacie całość programu pozostała do realizacji przez Urząd Marszałkowski.
	2. Liczba przeprowadzonych szkoleń, warsztatów, treningów, wizyt studyjnych	szt.	0	140	2 lata/pierwszy pomiar w 2010			2. Liczba przeprowadzonych szkoleń, warsztatów, treningów, wizyt studyjnych	szt.	0	165	co roku /pierwszy pomiar w 2010		Zmieniono wartość docelową. Wartość docelową wskaźnika ponownie oszacowano, biorąc pod uwagę: – bieżący monitoring realizowanych projektów, a także możliwości finansowe środków przeznaczonych na działania z zakresu pomocy technicznej
	3. Liczba zakupionych zestawów komputerowych (laptopy, serwery, komputery)[28]	szt.	0	110	rok			3. Liczba zakupionych zestawów komputerowych (laptopy, serwery, komputery)[29]	szt.	0	193	rok		Zmieniono wartość docelową. Wartość docelową wskaźnika ponownie oszacowano, biorąc pod uwagę: – bieżący monitoring realizowanych projektów, a także możliwości finansowe środków przeznaczonych na działania z zakresu pomocy technicznej
	4. Liczba ocen, ekspertyz, analiz, studiów, opracowań i koncepcji wykonanych przez ewaluatorów zewnętrznych	szt.	0	12	rok			4. Liczba ocen, ekspertyz, analiz, studiów, opracowań i koncepcji wykonanych przez ewaluatorów zewnętrznych	szt.	0	50	rok		Zmieniono wartość docelową. Wartość docelową wskaźnika ponownie oszacowano, biorąc pod uwagę: – bieżący monitoring realizowanych projektów, a także możliwości finansowe środków przeznaczonych na działania pomocy technicznej. W 2007 r. zakładano, że wskaźnik zbierał będzie typowe badania ewaluacyjne, przeprowadzone przez ewaluatorów zewnętrznych, które zaplanowane były w liczbie 2 na każdy rok, zaczynając od 2008 r.

[27] Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 - CCI 2007PL161 PO 006 - *Załącznik do Uchwały nr 70/892/07 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 23 października 2007r.; Decyzja nr K(2007) 5071 Komisji Wspólnot Europejskich z dnia 10 października 2007r. w sprawie przyjęcia w ramach pomocy wspólnotowej programu operacyjnego EFRR objętego celem „konwergencja" dla regionu Kujawsko-Pomorskie w Polsce.*

[28] bez drukarek i faksów (zaliczone do sprzętu biurowego)

[29] bez drukarek i faksów (zaliczone do sprzętu biurowego)

	5. Liczba zorganizowanych konferencji, spotkań, seminariów	szt.	0	20	rok			5. Liczba zorganizowanych konferencji, spotkań, seminariów	szt.	0	40	rok	IZ	Zmieniono wartość docelową. Wartość docelową wskaźnika ponownie oszacowano, biorąc pod uwagę: – bieżący monitoring realizowanych projektów, a także możliwości finansowe środków przeznaczonych na działania pomocy technicznej
Wskaźniki rezultatu	1. Liczba przeszkolonych osób	osoby	0	14 000	rok		Wskaźniki rezultatu	6. Liczba przeszkolonych osób	osoby	0	11 500	rok	IZ	Zmieniono wartość docelową. Wartość docelową wskaźnika ponownie oszacowano, biorąc pod uwagę: – bieżący monitoring realizowanych projektów, a także możliwości finansowe środków przeznaczonych na działania pomocy technicznej
								7. Liczba odwiedzin strony internetowej dot. RPO	szt.	0	5 000 000	rok	IZ	Dodano wskaźnik rezultatu oraz oszacowano jego wartość docelową, na podstawie analizy dotychczasowego monitoringu strony internetowej. Powyższa zmiana wynika również z rekomendacji dotyczącej analizy wskaźników dla osi priorytetowej 8. , zawartej w rozdziale 2.4.9. str. 38 i 39 raportu końcowego z badania ewaluacyjnego[30].

[30] „Ocena celowości wydatkowania środków EFRR poprzez osiągnięcie założonych wskaźników w RPO WK-P"- realizowanym przez firmę Reytech Sp. z o.o. na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, raport dostępny jest na stronie internetowej pod adresem : http://www.mojregion.eu/regionalny-program-operacyjny-wojewodztwa-kujawsko-pomorskiego/ewaluacja/baza-badan.html

5. PLAN FINANSOWY

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
60.	str. 95, akapit 5	(informacja odnośnie wysokości środków w programie)	(uzupełniona informacja o środkach w programie, uwzględniająca dodatkowe środki z KRW i dostosowania technicznego)	Zmiana techniczna. Powyższa informacja jest konsekwencją zmian w planie finansowym po uwzględnieniu dodatkowych środków, pochodzących z Krajowej Rezerwy Wykonania i dostosowania technicznego.
61.	str. 96, tabela 13	Tabela 13	Zmiana wartości w tabeli 13	Zmiana merytoryczna. Zmiany wynikają z alokacji dodatkowych środków pozyskanych do programu. (KRW 36 432 854 euro oraz z dostosowania technicznego 8 616 447 euro) tabela zamieszczona poniżej.
62.	str. 96 -97, tabela 14	Tabela 14	Zmiana wartości w tabeli 14	Zmiana merytoryczna. Zmiany wynikają z alokacji dodatkowych środków pozyskanych do programu. tabela zamieszczona poniżej.
63.	str. 97, tabela 15	Tabela 15	Zmiana wartości oraz poziomu współfinansowania w tabeli 15	Zmiana merytoryczna. Zmiany wartości wynikają z realokacji dotychczasowych środków podczas realizacji programu oraz alokacji dodatkowych środków. Ponadto propozycje zmiany dotyczą poziomu współfinansowania dla osi priorytetowej 8. Pomoc techniczna IZ RPO wnioskuje o podwyższenie poziomu dofinansowania dla pomocy technicznej (do poziomu 95,14 %), czego konsekwencją będzie 100% finansowanie z EFRR ponoszonych wydatków od dnia wydania pozytywnej decyzji w tej kwestii przez KE. Jednocześnie pomniejszony zostanie poziom dofinansowania dla projektów realizowanych w ramach osi priorytetowej 1. Rozwój infrastruktury technicznej oraz osi 2. Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska (propozycje zmniejszenia poziomu dofinansowania w osi 1 i 2 wynikają z dotychczasowej realizacji, gdzie rzeczywiste dofinansowanie dla tego typu projektów w większości konkursów było niższe niż deklarowane 85%. Wynikało to z dużego zainteresowania konkursami potencjalnych beneficjentów i pozwoliło na zrealizowanie większej liczby projektów w ramach ogłaszanej do rozdysponowania puli środków. W rezultacie uruchomione zostały większe środki (łącznie EFRR i wkład własny beneficjenta), których efekty odczuwalne są w całym regionie). Dokonując powyższych zmian, tym samym zachowany zostanie poziom współfinansowania dla programu, tj. nie przekroczy on wartości 85 %. tabela zamieszczona poniżej.
64.	str. 97-101 tabela 16	Tabela 16	Zmiana wartości w tabeli 16	Zmiany wynikają z realokacji dotychczasowych środków podczas realizacji programu oraz alokacji dodatkowych środków tabela zamieszczona poniżej. Poszczególne kwoty pochodzące z dodatkowych środków dotyczą zwiększenia środków na wparcie następujących kategorii interwencji: - **08 – Inne inwestycje w przedsiębiorstwach** – kwota 6 757 395 euro (KRW - kategoria zaznaczona w tab.16 kolorem niebieskim) Dodatkowe środki pozwolą na wsparcie przedsięwzięć głównie z zakresu uzbrajania terenów inwestycyjnych. Nowe uwarunkowania gospodarcze, jakie stwarza budowa autostrady A-1 w województwie, pozwalają na rozszerzanie oferty terenów inwestycyjnych poszczególnych gmin. Pozytywną konsekwencją utworzenia takich terenów jest wzrost przedsiębiorczości w regionie, wzmocnienie potencjału ekonomicznego, a także zwiększenie zatrudnienia. **10 – infrastruktura ICT** (w tym sieci szerokopasmowe) – kwota 4 504 930 euro oraz **kategoria 13 – Usługi i aplikacje dla obywateli** (e-zdrowie, e-administracja, e-nauczanie, e-wykluczenie) – kwota 4 955 423 euro (środki z KRW - kategorie zaznaczone w tab.16 kolorem niebieskim). Dodatkowe środki finansowe pozwolą na realizację m.in. projektów komplementarnych do już realizowanych projektów samorządu województwa. Wszelkie działania z zakresu tworzenia infrastruktury informatycznej oraz wykorzystania jej do uruchamiania nowoczesnych e-usług są zgodne z zapisami Strategii rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce na lata 2007-2013. - **23 - Drogi regionalne/lokalne** – kwota 20 215 106 euro (KRW -

				kategoria zaznaczona w tab.16 kolorem niebieskim) przeznaczona na realizację docelowych ciągów dróg wojewódzkich. Zakłada się realizację drogowych projektów komplementarnych, zapewniających spójność komunikacyjną w regionie - dodatkowe środki skierowane zostaną wyłącznie na przebudowę dróg wojewódzkich oraz budowę obwodnic w ciągu dróg wojewódzkich. Ponadto pozwolą one na kontynuację działań związanych z podnoszeniem bezpieczeństwa na drogach w województwie oraz pośrednio przyczynią się do zmniejszenia emisji spalin. - **58 - Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego** – kwota 4 787 256 euro oraz kategoria **59 – Rozwój infrastruktury kulturalnej** – kwota 1 801 972 euro (Dostosowanie techniczne - kategoria zaznaczona w tab.16 kolorem zielonym) Dodatkowe środki zostaną przeznaczone na realizację działań polegających na przywróceniu obiektów kulturowych o charakterze regionalnym do ich stanu pierwotnego oraz podniesieniu jakości infrastruktury kulturalnej. Realizacja projektów z tego zakresu przyczyni się do podniesienia jakości obiektów dziedzictwa kultury, a także pośrednio przyczyni się to do rozwoju potencjału ekonomicznego w regionie oraz tworzenia nowych miejsc pracy w sektorze zarówno kultury jak i usług związanych z tym obszarem. Realizacja powyższych działań wpisuje się w założenia Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004–2013, której celem strategicznym jest: zrównoważenie rozwoju kultury w regionach oraz pozwoli na realizację celów cząstkowych strategii, tj.: zmniejszenie dysproporcji regionalnych w rozwoju kultury, zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywna ochrona zabytków, a także zmniejszenie luki cywilizacyjnej poprzez modernizację i rozbudowę infrastruktury kultury. Ponadto założone do realizacji przedsięwzięcia wypełnią zapisy Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020 odnośnie promocji dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie w obszarze zachowania dziedzictwa kulturowego - **75 - Infrastruktura systemu oświaty** – kwota 2 027 219 euro (Dostosowanie techniczne - kategoria zaznaczona w tab.16 kolorem zielonym) Dodatkowe środki przeznaczone zostaną m.in. na poprawę sportowej infrastruktury bezpośrednio związanej z infrastrukturą dydaktyczną. Powyższe inwestycje realizowane będą w ramach istniejących kompleksów szkolnych. Konieczność uzupełnienia dydaktycznej infrastruktury sportowej wynika z zapisów Strategii polityki zdrowotnej województwa, które mówią wprost o zwiększeniu aktywności fizycznej ludności (zadanie nr 4) poprzez wprowadzenie w szkołach 5 godzin zajęć z wychowania fizycznego w tygodniu oraz zapewnienia sal gimnastycznych w co najmniej 75 % szkół. Ponadto realizacja zadań pozwoli na wypełnienie zapisów Narodowego Programu Zdrowia 2007-2015, które również wskazują na zwiększenie aktywności fizycznej ludności, w tym dzieci i młodzieży (promowanie i wdrażanie aktywnego stylu życia, eliminowanie wad postawy oraz otyłości wśród młodego pokolenia). Ponadto w ramach kategorii 75 część dodatkowych środków przeznaczona zostanie na realizację kompleksowego zadania dotyczącego tworzenia innowacyjnych pracowni dydaktycznych, zawodowych w szkołach regionu. Przyczyni się to do podniesienia jakości nauczania oraz wprowadzenia standardów, pozwalających na tworzenie nowoczesnego systemu kształcenia. Środki pochodzące z KRW i dostosowania technicznego powinny być przeznaczane na projekty wybierane w trybie konkursowym.
65.	str.101-104, tabela 17	Tabela 17	Zmiana wartości w tabeli 17	Zmiany wynikają z realokacji dotychczasowych środków podczas realizacji programu oraz alokacji dodatkowych środków tabela zamieszczona poniżej.

Tabela (13.) Podział środków EFRR w RPO 2007-2013 w podziale na oś priorytetową i kategorie interwencji.

było

Oś priorytetowa i działania	*Udział środków UE w projekcie RPO w %*	Środki EFRR w euro	Kategorie interwencji
Oś priorytetowa 1. Rozwój infrastruktury technicznej	***25,1***	238 701 959	16, 18, 23, 24, 25, 28, 29
Oś priorytetowa 2. Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska	***12,4***	117 924 474	35, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 51, 53, 54
Oś priorytetowa 3. Rozwój infrastruktury społecznej	***13***	123 630 496	58, 59, 60, 75, 76, 77, 79
Oś priorytetowa 4. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego	***6***	57 060 229	10, 11, 13, 14, 15
Oś priorytetowa 5. Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw	***26,5***	252 016 012	03, 04, 05, 06, 07, 08
Oś priorytetowa 6. Wsparcie rozwoju turystyki	***5***	47 550 191	55, 56, 57
Oś priorytetowa 7. Wspieranie przemian w miastach i w obszarach wymagających odnowy	***9***	85 590 344	61, 78
Oś priorytetowa 8. Pomoc techniczna	***3***	28 530 115	85, 86
RAZEM RPO	***100***	**951 003 820**	

projekt zmiany

Oś priorytetowa i działania	*Udział środków UE w projekcie RPO w %*	Środki EFRR w euro	Kategorie interwencji
Oś priorytetowa 1. Rozwój infrastruktury technicznej	25,99	258 917 065	16, 18, 23, 24, 25, 28, 29
Oś priorytetowa 2. Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska	11,84	117 924 474	35, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 51, 53, 54
Oś priorytetowa 3. Rozwój infrastruktury społecznej	13,28	132 246 943	58, 59, 60, 75, 76, 77, 79
Oś priorytetowa 4. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego	6,68	66 520 582	10, 11, 13, 14, 15
Oś priorytetowa 5. Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw	25,98	258 773 407	03, 04, 05, 06, 07, 08
Oś priorytetowa 6. Wsparcie rozwoju turystyki	4,77	47 550 191	55, 56, 57
Oś priorytetowa 7. Wspieranie przemian w miastach i w obszarach wymagających odnowy	8,59	85 590 344	61, 78
Oś priorytetowa 8. Pomoc techniczna	2,86	28 530 115	85, 86
RAZEM RPO	100,00	996 053 121	

Tabela (14.) Środki finansowe EFRR dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 w podziale na lata (w euro).

było

Lata	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
2007	133 318 188
2008	136 440 086
2009	139 541 428
2010	137 721 070
2011	135 149 391
2012	132 659 737
2013	136 173 920
2007-2013	**951 003 820**

projekt zmiany

Lata	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
2007	133 318 188
2008	136 440 086
2009	139 541 428
2010	137 721 070
2011	145 308 111
2012	150 105 028
2013	153 619 210
2007-2013	996 053 121

Tabela (15). Środki finansowe dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 w podziale na osie priorytetowe oraz źródła finansowania – zmiana poziomu dofinansowania.

było

Lp.	Osie priorytetowe	Wkład wspólnotowy	Wkład krajowy	Indykatywny podział wkładu krajowego		Finansowanie ogółem	Poziom współfinansowania	Dla celów informacyjnych	
				Krajowe środki publiczne	Krajowe środki prywatne			Wkład EBI	Inne źródła finansowania (krajowe środki prywatne)
1	2	3	4=5+6	5	6	7=3+4	8=3/7	9	10
1.	**Oś priorytetowa I**	238 701 959	42 123 875	42 123 875	0	280 825 834	0,85	0	16 782 420
2.	**Oś priorytetowa II**	117 924 474	20 810 202	20 810 202	0	138 734 676	0,85	0	10 293 218
3.	**Oś priorytetowa III**	123 630 496	21 817 147	21 817 147	0	145 447 643	0,85	0	0
4.	**Oś priorytetowa IV**	57 060 229	10 069 452	10 069 452	0	67 129 681	0,85	0	6 712 968
5.	**Oś priorytetowa V**	252 016 012	44 473 414	44 473 414	0	296 489 426	0,85	0	74 961 478
6.	**Oś priorytetowa VI**	47 550 191	8 391 210	8 391 210	0	55 941 401	0,85	0	12 586 815
7.	**Oś priorytetowa VII**	85 590 344	15 104 178	15 104 178	0	100 694 522	0,85	0	5 034 726
8.	**Oś priorytetowa VIII**	28 530 115	5 034 726	5 034 726	0	33 564 841	0,85	0	0
	Koszty ogółem	951 003 820	167 824 204	167 824 204	0	1 118 828 024	0,85	0	126 371 625

projekt zmiany

Lp.	Osie priorytetowe	Wkład wspólnotowy	Wkład krajowy	Indykatywny podział wkładu krajowego		Finansowanie ogółem	Poziom współfinansowania	Dla celów informacyjnych	
				Krajowe środki publiczne	Krajowe środki prywatne			Wkład EBI	Inne źródła finansowania (krajowe środki prywatne)
1	2	3	4=5+6	5	6	7=3+4	8=3/7	9	10
1.	**Oś priorytetowa I**	258 917 065	54 123 875	54 123 875	0	313 040 940	82,71%	0	16 782 420
2.	**Oś priorytetowa II**	117 924 474	22 810 202	22 810 202	0	140 734 676	83,79%	0	6 986 872
3.	**Oś priorytetowa III**	132 246 943	23 337 696	23 337 696	0	155 584 639	85,00%	0	0
4.	**Oś priorytetowa IV**	66 520 582	11 738 926	11 738 926	0	78 259 508	85,00%	0	3 656 507
5.	**Oś priorytetowa V**	258 773 407	45 665 895	45 665 895	0	304 439 302	85,00%	0	71 569 059
6.	**Oś priorytetowa VI**	47 550 191	8 391 210	8 391 210	0	55 941 401	85,00%	0	12 586 815
7.	**Oś priorytetowa VII**	85 590 344	15 104 178	15 104 178	0	100 694 522	85,00%	0	5 034 726
8.	**Oś priorytetowa VIII**	28 530 115	1 456 655	1 456 655	0	29 986 770	95,14%	0	0
	Koszty ogółem	**996 053 121**	**182 628 637**	**182 628 637**	**0**	**1 178 681 758**	**84,51%**	**0**	**116 616 399**

Tabela (16). Indykatywny podział, według kategorii, zaproponowanego wykorzystania wkładu EFRR w RPO (w euro)

Kod	Kwestie priorytetowe	Kwota w euro z 2007r. wynegocjowana z KE	Kwota w euro po zmianach stan na 30.12.2010r. wraz z dodatkowymi środkami
	Badania i rozwój technologiczny, innowacje i przedsiębiorczość	252 016 012	**258 773 407**
1	Działalność B+RT prowadzona w ośrodkach badawczych	0	0
2	Infrastruktura B+RT (*w tym wyposażenie w sprzęt, oprzyrządowanie i szybkie sieci informatyczne łączące ośrodki badawcze*) oraz specjalistyczne ośrodki kompetencji technologicznych	0	0
3	Transfer technologii i udoskonalanie sieci współpracy między MŚP, między MŚP a innymi przedsiębiorstwami, uczelniami, wszelkiego rodzaju instytucjami na poziomie szkolnictwa pomaturalnego, władzami regionalnymi, ośrodkami badawczymi oraz biegunami naukowymi i technologicznymi (*parkami naukowymi i technologicznymi, technopoliami, itd.*)	34 236 138	15 896 975
4	Wsparcie na rzecz rozwoju B+RT, w szczególności w MŚP (*w tym dostęp do usług związanych z B+RT w ośrodkach badawczych*)	13 314 053	27 440 000
5	Usługi w zakresie zaawansowanego wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw	47 550 191	48 316 489
6	Wsparcie na rzecz MŚP w zakresie promocji produktów i procesów przyjaznych dla środowiska (*wdrożenie efektywnych systemów zarządzania środowiskiem, wdrożenie i stosowanie/użytkowanie technologii zapobiegania zanieczyszczeniom, wdrożenie czystych technologii do działalności produkcyjnej przedsiębiorstw*)	19 020 076	3 239 638
7	Inwestycje w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji (*innowacyjne technologie, tworzenie przedsiębiorstw przez uczelnie, istniejące ośrodki B+RT i przedsiębiorstwa, itp.*)	28 530 115	20 530 115
8	Inne inwestycje w przedsiębiorstwa	109 365 439	143 350 190

Kod	Kwestie priorytetowe	Kwota w euro z 2007r. wynegocjowana z KE	Kwota w euro po zmianach stan na 30.12.2010r. wraz z dodatkowymi środkami
9	Inne działania mające na celu pobudzanie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP	0	0
	Społeczeństwo informacyjne	57 060 229	66 520 582
10	Infrastruktura telekomunikacyjna (*w tym sieci szerokopasmowe*)	19 020 076	23 169 006
11	Technologie informacyjne i komunikacyjne (*dostęp, bezpieczeństwo, interoperacyjność, zapobieganie zagrożeniom, badania, innowacje, treści cyfrowe itp.*)	9 586 119	9 829 261
12	Technologie informacyjne i komunikacyjne (sieci TEN-ICT)	0	0
13	Usługi i aplikacje dla obywateli (*e-zdrowie, e-administracja, e-edukacja, e-integracja itp.*)	13 237 973	27 306 254
14	Usługi i aplikacje dla MŚP (*e-handel, kształcenie i szkolenie, tworzenie sieci itp.*)	13 390 134	4 390 134
15	Inne działania mające na celu poprawę dostępu MŚP do TIK i ich wydajne użytkowanie	1 825 927	1 825 927
	Transport	238 701 959	258 917 065
16	Kolej	20 646 293	20 646 293
17	Kolej (sieci TEN-T) |	0	0
18	Tabor kolejowy	5 030 810	5 665 590
19	Tabor kolejowy (sieci TEN-T) |	0	0
20	Autostrady	0	0
21	Autostrady (sieci TEN-T) |	0	0
22	Drogi krajowe	0	0
23	Drogi regionalne/lokalne	155 203 823	175 418 929
24	Ścieżki rowerowe	6 466 826	6 466 826
25	Transport miejski	20 684 333	20 049 553
26	Transport multimodalny	0	0
27	Transport multimodalny (sieci TEN-T) |	0	0
28	Inteligentne systemy transportu	6 894 778	6 894 778
29	Porty lotnicze	23 775 096	23 775 096
30	Porty	0	0
31	Śródlądowe drogi wodne *(regionalne i lokalne)*	0	0
32	Śródlądowe drogi wodne (sieci TEN-T)	0	0
	Energia	24 345 699	22 285 539
33	Energia elektryczna	0	0
34	Energia elektryczna (sieci TEN-E)	0	0
35	Gaz ziemny	7 608 031	2 953 197
36	Gaz ziemny (sieci TEN-E)	0	0
37	Produkty ropopochodne	0	0
38	Produkty ropopochodne (sieci TEN-E) |	0	0
39	Energia odnawialna: wiatrowa	0	0
40	Energia odnawialna: słoneczna	2 566 265	2 566 265
41	Energia odnawialna: biomasa	6 419 276	3 680 700
42	Energia odnawialna: hydroelektryczna, geotermiczna i pozostałe	5 279 517	4 683 293

Kod	Kwestie priorytetowe	Kwota w euro z 2007r. wynegocjowana z KE	Kwota w euro po zmianach stan na 30.12.2010r. wraz z dodatkowymi środkami
43	Efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (kogeneracja), zarządzanie energią	2 472 610	8 402 084
	Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom	93 578 775	95 638 935
44	Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi	23 965 296	23 965 296
45	Gospodarka i zaopatrzenie w wodę pitną	8 321 283	10 313 839
46	Oczyszczanie ścieków	24 963 850	30 965 637
47	Jakość powietrza	7 608 031	7 608 031
48	Zintegrowany system zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń	951 004	6 202 062
49	Dostosowanie do zmian klimatu i łagodzenie ich skutków	0	0
50	Rewaloryzacja obszarów przemysłowych i rekultywacja skażonych gruntów	4 564 818	309 051
51	Promowanie bioróżnorodności i ochrony przyrody *(w tym NATURA 2000)*	4 755 019	4 755 019
52	Promowanie czystego transportu miejskiego	0	0
53	Zapobieganie zagrożeniom *(w tym opracowanie i wdrażanie planów i instrumentów zapobiegania i zarządzania zagrożeniami naturalnym i technologicznym)*	16 547 466	11 170 000
54	Inne działania na rzecz ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom	1 902 008	350 000
	Turystyka	47 550 191	47 550 191
55	Promowanie walorów przyrodniczych	2 377 510	2 377 510
56	Ochrona i waloryzacja dziedzictwa przyrodniczego	21 397 585	8 747 585
57	Inne wsparcie na rzecz wzmocnienia usług turystycznych	23 775 096	36 425 096
	Kultura	26 062 259	35 755 789
58	Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego	11 307 435	17 646 842
59	Rozwój infrastruktury kulturalnej	13 237 973	16 592 096
60	Inne wsparcie dla poprawy usług kulturalnych	1 516 851	1 516 851
	Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich	66 475 167	66 475 167
61	Zintegrowane projekty na rzecz rewitalizacji obszarów miejskich i wiejskich	66 475 167	66 475 167
	Zwiększanie zdolności adaptacyjnych pracowników, firm, przedsiębiorstw i przedsiębiorców	0	0
62	Rozwój systemów i strategii uczenia się przez całe życie w przedsiębiorstwach; szkolenia i usługi na rzecz zwiększenia zdolności adaptacyjnych pracowników do zmian; promowanie przedsiębiorczości i innowacji	0	0
63	Opracowywanie i upowszechnianie innowacyjnych i bardziej wydajnych form organizacji pracy	0	0
64	Rozwój specjalistycznych usług w zakresie zatrudnienia, szkolenia i wsparcia w związku z restrukturyzacją sektorów i przedsiębiorstw, rozwój systemów przewidywania zmian w sferze zatrudnienia i zapotrzebowania na kwalifikacje i przyszłych wymogów w zakresie zatrudnienia i kwalifikacji	0	0
	Poprawa dostępu do zatrudnienia i jego trwałości	0	0
65	Modernizacja i wzmacnianie instytucji rynku pracy	0	0
66	Wdrażanie aktywnych i prewencyjnych instrumentów rynku pracy	0	0
67	Działania na rzecz aktywnego starzenia się oraz wydłużania życia zawodowego	0	0
68	Wsparcie na rzecz samozatrudnienia i zakładania działalności gospodarczej	0	0

Kod	Kwestie priorytetowe	Kwota w euro z 2007r. wynegocjowana z KE	Kwota w euro po zmianach stan na 30.12.2010r. wraz z dodatkowymi środkami
69	Działania na rzecz zwiększenia trwałego udziału kobiet w zatrudnieniu oraz ich rozwoju zawodowego w perspektywie zmniejszenia dyskryminacji ze względu na płeć na rynku pracy oraz lepszego godzenia życia zawodowego z prywatnym, a zwłaszcza większego dostępu do usług opiekuńczo-wychowawczych nad dziećmi i osobami zależnymi	0	0
70	Konkretne działania na rzecz zwiększenia udziału migrantów w zatrudnieniu w perspektywie wzmocnienie ich integracji społecznej	0	0
	Poprawa integracji społecznej osób w niekorzystnej sytuacji	0	0
71	Ścieżki integracji i powrotu do zatrudnienia dla osób w gorszym położeniu; zwalczanie dyskryminacji w dostępie do rynku pracy i rozwoju kariery zawodowej oraz promowanie akceptacji dla różnorodności w miejscu pracy		0
	Poprawa jakości kapitału ludzkiego	0	0
72	Opracowywanie, uruchomienie i wdrożenie reform systemów kształcenia i szkolenia celem zwiększenia zdolności do zatrudnienia, zwiększenia stopnia dostosowania systemów kształcenia i szkolenia początkowego [podstawowego] i zawodowego do potrzeb rynku pracy, oraz systematycznej aktualizacji kwalifikacji kadry systemu oświaty w perspektywie gospodarki opartej na innowacji i wiedzy	0	0
73	Działania na rzecz zwiększenia udziału w kształceniu i szkoleniu przez całe życie, w szczególności poprzez przedsięwzięcia na rzecz ograniczenia przedwczesnego porzucania skolaryzacji oraz zminimalizowania dyskryminacji ze względu na płeć oraz poprzez działania na rzecz poprawy jakości i dostępu do kształcenia i szkoleń na poziomie początkowym, zawodowym i wyższym	0	0
74	Rozwój potencjału ludzkiego w zakresie badań i innowacji, w szczególności poprzez studia podyplomowe i szkolenia naukowców oraz poprzez współpracę sieciową między uczelniami, ośrodkami badawczymi i przedsiębiorstwami.	0	0
	Inwestycje w infrastrukturę społeczną	116 683 414	115 606 331
75	Infrastruktura systemu oświaty	55 234 302	54 157 219
76	Infrastruktura ochrony zdrowia	30 622 323	30 622 323
77	Infrastruktura opiekuńczo - wychowawcza	7 531 950	7 531 950
78	Infrastruktura mieszkalnictwa	19 115 177	19 115 177
79	Pozostała infrastruktura społeczna	4 179 662	4 179 662
	Stymulowanie reform w zakresie zatrudnienia oraz integracji społecznej	0	0
80	Promowanie partnerstw, paktów i inicjatyw poprzez tworzenie sieci współpracy odnośnych podmiotów	0	0
	Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym	0	0
81	Rozwiązania na rzecz podniesienia jakości opracowania, monitorowania, ewaluacji polityk i programów na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, wzmocnienie zdolności w zakresie realizacji polityk i programów.	0	0
	Rekompensata za poniesione koszty rozwoju regionów peryferyjnych	0	0
82	Rekompensata podniesionych kosztów związanych z utrudnionym dostępem oraz rozproszeniem terytorialnym	0	0
83	Szczególne działania na rzecz zrekompensowania podniesionych kosztów wynikających z wielkości rynku	0	0

Kod	Kwestie priorytetowe	Kwota w euro z 2007r. wynegocjowana z KE	Kwota w euro po zmianach stan na 30.12.2010r. wraz z dodatkowymi środkami
84	Szczególne działania na rzecz zrekompensowania podniesionych kosztów związanych z warunkami klimatycznymi i ukształtowania terenu	0	0
	Pomoc techniczna	28 530 115	28 530 115
85	Przygotowanie, realizacja, monitorowanie i kontrola	20 922 084	20 922 084
86	Ocena, badania/ekspertyzy, informacja i komunikacja	7 608 031	7 608 031
	Razem	**951 003 820**	**996 053 121**

Kod	Forma finansowania	Kwota	Kwota
1	Pomoc bezzwrotna	903 453 629	942 276 255
2	Pomoc (pożyczka, dotacja na spłatę oprocentowania, gwarancje)	47 550 191	53 776 866
3	Kapitał podwyższonego ryzyka (nabycie udziałów, fundusze kapitału podwyższonego ryzyka)	0	0
4	Inne formy finansowania	0	0
	Razem	**951 003 820**	**996 053 121**

Kod	Typ obszaru	Kwota	Kwota
1	Obszar miejski	627 662 521	645 015 336
2	Obszar górski	0	0
3	Wyspy	0	0
4	Obszar o niskiej i bardzo niskiej gęstości zaludnienia	0	0
5	Obszary wiejskie (poza obszarami górskimi, wyspami lub o niskiej i bardzo niskiej gęstości zaludnienia)	294 811 184	322 507 670
6	Dawne granice zewnętrzne UE (po 30.04.2004 r.)	0	0
7	Region peryferyjny	0	0
8	Obszar współpracy transgranicznej	0	0
9	Obszar współpracy transnarodowej	0	0
10	Obszary współpracy międzyregionalnej	0	0
0	Nie dotyczy	28 530 115	28 530 115
	Razem	**951 003 820**	**996 053 121**

Tabela (17). Realizacja strategii lizbońskiej w ramach osi priorytetowych

(podział na kategorie interwencji ma charakter szacunkowy i nie przesądza o udziale wsparcia na poszczególne kategorie w ramach osi priorytetowych w programie).

			Kwota z 2007r. wynegocjowana z KE			Kwoty po zmianach alokacji stan na 30.12.2010r. zaznaczone kolorem czerwone liczby to zmiany po dodaniu dodatkowych środków		
Nr kategorii interwencji (kolorem zaznaczone kat. lizbońskie)	Osie priorytetowe - kategorie interwencji	Kategoria „lizbońska" (T/N)	Wkład wspólnotowy w mln euro	Szacunkowy podział pomiędzy kategorie	Wydatki „lizbońskie"	Wkład wspólnotowy w mln euro	Szacunkowy podział pomiędzy kategorie	Wydatki „lizbońskie"
	Oś 1. Rozwój infrastruktury technicznej		**238 701 959**	*100,0*		**258 917 065**	*100,0*	
16	Kolej	T	**20 646 293**	*8,6*	**20 646 293**	**20 646 293**	*8,0*	**20 646 293**
18	Tabor kolejowy	N	**5 030 810**	*2,1*		**5 665 590**	*2,2*	
23	Drogi regionalne/lokalne	N	**155 203 823**	*65,0*		**175 418 929**	*67,8*	
24	Ścieżki rowerowe	N	**6 466 826**	*2,7*		**6 466 826**	*2,5*	
25	Transport miejski miejski	N	**20 684 333**	*8,7*		**20 049 553**	*7,7*	
28	Inteligentne systemy transportu	T	**6 894 778**	*2,9*	**6 894 778**	**6 894 778**	*2,7*	**6 894 778**
29	Porty lotnicze	T	**23 775 096**	*10,0*	**23 775 096**	**23 775 096**	*9,2*	**23 775 096**
	Oś 2. Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska		**117 924 474**	*100,0*		**117 924 474**	*100,0*	
35	Gaz ziemny	N	**7 608 031**	*6,5*		**2 953 197**	*2,5*	
40	Energia odnawialna: słoneczna	T	**2 566 265**	*2,2*	**2 566 265**	**2 566 265**	*2,2*	**2 566 265**
41	Energia odnawialna: biomasa	T	**6 419 276**	*5,4*	**6 419 276**	**3 680 700**	*3,1*	**3 680 700**
42	Energia odnawialna: hydroelektryczna, geotermiczna i pozostałe	T	**5 279 517**	*4,5*	**5 279 517**	**4 683 293**	*4,0*	**4 683 293**
43	Efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (kogeneracja), zarządzanie energią	T	**2 472 610**	*2,1*	**2 472 610**	**8 402 084**	*7,1*	**8 402 084**
44	Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi	N	**23 965 296**	*20,3*		**23 965 296**	*20,3*	
45	Gospodarka i zaopatrzenie w wodę pitną	N	**8 321 283**	*7,1*		**10 313 839**	*8,7*	
46	Oczyszczanie ścieków	N	**24 963 850**	*21,2*		**30 965 637**	*26,3*	
47	Jakość powietrza	N	**7 608 031**	*6,5*		**7 608 031**	*6,5*	
48	Zintegrowany system zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń	N	**951 004**	*0,8*		**6 202 062**	*5,3*	
50	Rewaloryzacja obszarów przemysłowych i rekultywacja skażonych gruntów	N	**4 564 818**	*3,9*		**309 051**	*0,3*	

Nr kategorii interwencji (kolorem zaznaczone kat. lizbońskie)	Osie priorytetowe - kategorie interwencji	Kategoria „lizbońska" (T/N)	Kwota z 2007r. wynegocjowana z KE: Wkład wspólnotowy w mln euro	Szacunkowy podział pomiędzy kategorie	Wydatki „lizbońskie"	Kwoty po zmianach alokacji stan na 30.12.2010r. zaznaczone kolorem czerwone liczby to zmiany po dodaniu dodatkowych środków: Wkład wspólnotowy w mln euro	Szacunkowy podział pomiędzy kategorie	Wydatki „lizbońskie"
51	Promowanie bioróżnorodności i ochrony przyrody *(w tym NATURA 2000)*	N	**4 755 019**	*4,0*		**4 755 019**	*4,0*	
53	Zapobieganie zagrożeniom (*w tym opracowanie i wdrażanie planów i instrumentów zapobiegania i zarządzania zagrożeniami naturalnym i technologicznym)*	N	**16 547 466**	*14,0*		**11 170 000**	*9,5*	
54	Inne działania na rzecz ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom	N	**1 902 008**	*1,6*		**350 000**	*0,3*	
	Oś 3. Rozwój infrastruktury społecznej		**123 630 496**	*100,0*		**132 246 943**	*100,0*	
58	Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego	N	**11 307 435**	*9,1*		**17 646 842**	*13,3*	
59	Rozwój infrastruktury kulturalnej	N	**13 237 973**	*10,7*		**16 592 096**	*12,5*	
60	Inne wsparcie dla poprawy usług kulturalnych	N	**1 516 851**	*1,2*		**1 516 851**	*1,1*	
75	Infrastruktura systemu oświaty	N	**55 234 302**	*44,7*		**54 157 219**	*41,0*	
76	Infrastruktura ochrony zdrowia	N	**30 622 323**	*24,8*		**30 622 323**	*23,2*	
77	Infrastruktura opiekuńczo-wychowawcza	N	**7 531 950**	*6,1*		**7 531 950**	*5,7*	
79	Pozostała infrastruktura społeczna	N	**4 179 662**	*3,4*		**4 179 662**	*3,2*	
	Oś 4. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego		**57 060 229**	*100,0*		**66 520 582**	*100,0*	
10	Infrastruktura telekomunikacyjna (*w tym sieci szerokopasmowe*)	T	**19 020 076**	*33,3*	**19 020 076**	**23 169 006**	*34,8*	**23 169 006**
11	Technologie informacyjne i komunikacyjne (*dostęp, bezpieczeństwo, interoperacyjność, zapobieganie zagrożeniom, badania, innowacje, treści cyfrowe, itp.*)	T	**9 586 119**	*16,8*	**9 586 119**	**9 829 261**	*14,8*	**9 829 261**
13	Usługi i aplikacje dla obywateli (*e-zdrowie, e-administracja, e-edukacja, e-integracja itp.*)	T	**13 237 973**	*23,2*	**13 237 973**	**27 306 254**	*41,0*	**27 306 254**
14	Usługi i aplikacje dla MŚP (*e-handel, kształcenie i szkolenie, tworzenie sieci itp.*)	T	**13 390 134**	*23,5*	**13 390 134**	**4 390 134**	*6,6*	**4 390 134**

			Kwota z 2007r. wynegocjowana z KE			Kwoty po zmianach alokacji stan na 30.12.2010r. zaznaczone kolorem czerwone liczby to zmiany po dodaniu dodatkowych środków		
Nr kategorii interwencji (kolorem zaznaczone kat. Lizbońskie)	Osie priorytetowe - kategorie interwencji	Kategoria „lizbońska" (T/N)	Wkład wspólnotowy w mln euro	Szacunkowy podział pomiędzy kategorie	Wydatki „lizbońskie"	Wkład wspólnotowy w mln euro	Szacunkowy podział pomiędzy kategorie	Wydatki „lizbońskie"
15	Inne działania mające na celu poprawę dostępu MŚP do TIK i ich wydajne użytkowanie	T	**1 825 927**	*3,2*	**1 825 927**	**1 825 927**	*2,7*	**1 825 927**
	Oś 5. Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw		**252 016 012**	*100,0*		**258 773 407**	*100,0*	
3	Transfer technologii i udoskonalanie sieci współpracy między MŚP, między MŚP a innymi przedsiębiorstwami, uczelniami, wszelkiego rodzaju instytucjami na poziomie szkolnictwa pomaturalnego, władzami regionalnymi, ośrodkami badawczymi oraz biegunami naukowymi i technologicznymi (*parkami naukowymi i technologicznymi, technopoliami, itd.*)	T	**34 236 138**	*13,6*	**34 236 138**	**15 896 975**	*6,1*	**15 896 975**
4	Wsparcie na rzecz rozwoju B+RT, w szczególności w MŚP (*w tym dostęp do usług związanych z B+RT w ośrodkach badawczych*)	T	**13 314 053**	*5,3*	**13 314 053**	**27 440 000**	*10,6*	**27 440 000**
5	Usługi w zakresie zaawansowanego wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw	T	**47 550 191**	*18,9*	**47 550 191**	**48 316 489**	*18,7*	**48 316 489**
6	Wsparcie na rzecz MŚP w zakresie promocji produktów i procesów przyjaznych dla środowiska (*wdrożenie efektywnych systemów zarządzania środowiskiem, wdrożenie i stosowanie/użytkowanie technologii zapobiegania zanieczyszczeniom, wdrożenie czystych technologii do działalności produkcyjnej przedsiębiorstw*)	T	**19 020 076**	*7,5*	**19 020 076**	**3 239 638**	*1,3*	**3 239 638**
7	Inwestycje w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji (*innowacyjne technologie, tworzenie przedsiębiorstw przez uczelnie, istniejące ośrodki B+RT i przedsiębiorstwa, itp.*)	T	**28 530 115**	*11,3*	**28 530 115**	**20 530 115**	*7,9*	**20 530 115**
8	Inne inwestycje w przedsiębiorstwa	T	**109 365 439**	*43,4*	**109 365 439**	**143 350 190**	*55,4*	**143 350 190**

			Kwota z 2007r. wynegocjowana z KE			Kwoty po zmianach alokacji stan na 30.12.2010r. zaznaczone kolorem czerwone liczby to zmiany po dodaniu dodatkowych środków		
Nr kategorii interwencji (kolorem zaznaczone kat. lizbońskie)	Osie priorytetowe - kategorie interwencji	Kategoria „lizbońska" (T/N)	Wkład wspólnotowy w mln euro	Szacunkowy podział pomiędzy kategorie	Wydatki „lizbońskie"	Wkład wspólnotowy w mln euro	Szacunkowy podział pomiędzy kategorie	Wydatki „lizbońskie"
	Oś 6. Wsparcie rozwoju turystyki		**47 550 191**	*100,0*		**47 550 191**	*100,0*	
55	Promowanie walorów przyrodniczych	N	**2 377 510**	*5,0*		**2 377 510**	*5,0*	
56	Ochrona i waloryzacja dziedzictwa przyrodniczego	N	**21 397 585**	*45,0*		**8 747 585**	*18,4*	
57	Inne wsparcie na rzecz wzmocnienia usług turystycznych	N	**23 775 096**	*50,0*		**36 425 096**	*76,6*	
	Oś 7. Wspieranie przemian w miastach i w obszarach wymagających odnowy		**85 590 344**	*100,0*		**85 590 344**	*100,0*	
61	Zintegrowane projekty na rzecz rewitalizacji obszarów miejskich i wiejskich	N	**66 475 167**	*77,7*		**66 475 167**	*77,7*	
78	Infrastruktura mieszkalnictwa	N	**19 115 177**	*22,3*		**19 115 177**	*22,3*	
	Oś 8. Pomoc techniczna		**28 530 115**	*100,0*		**28 530 115**	*100,0*	
85	Przygotowanie, realizacja, monitorowanie i kontrola	N	**20 922 084**	*73,3*		**20 922 084**	*73,3*	
86	Ocena, badania/ekspertyzy, informacja i komunikacja	N	**7 608 031**	*26,7*		**7 608 031**	*26,7*	
	RAZEM		**951 003 820**		**377 130 076**	**996 053 121**		**395 942 498**
	%		***100***		***39,66***	***100***		***39,75***

6. PRZEPISY WYKONAWCZE

6.1. PODSTAWY PRAWNE

Bez zmian.

6.2. KOMPETENCJE INSTYTUCJI ZAANGAŻOWANYCH W ZARZĄDZANIE REGIONALNYM PROGRAMEM OPERACYJNYM WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO - POMORSKIEGO

6.2.1. Koordynacja

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
66.	str. 106, podrozdz. 6.2.1.2., akapit 1	przez Departament Koordynacji Programów Regionalnych (DPR) w ramach MRR.	przez Departament Koordynacji i Wdrażania Programów Regionalnych (wcześniej nazywany Departamentem Koordynacji Programów Regionalnych) w ramach MRR.	Zmiana techniczno-redakcyjna. Uaktualnienie nazwy.

6.2.2. Zarządzanie Regionalnym Programem Operacyjnym

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
67.	str. 106, podrozdz. 6.2.2.1., akapit 1	Obecnie funkcję tę pełni Wydział Zarządzania Europejskim Funduszem Rozwoju Regionalnego w Departamencie Polityki Regionalnej	Obecnie funkcję tę pełni Wydział Zarządzania RPO (do 1 października 2008 roku, nazywany Wydziałem Zarządzania Europejskim Funduszem Rozwoju Regionalnego) w Departamencie Polityki Regionalnej.	Zmiana techniczno-redakcyjna. Uaktualniono nazwy jednostek organizacyjnych.
68.	str. 107, System wdrażania, akapit 2 linijka 2	indywidualny, konkursowy, pomocy technicznej.	indywidualny, konkursowy.	Zmiana techniczno-redakcyjna. Doprecyzowano zapis.
69.	str. 108-109, podrozdz. 6.2.2.1., Przepływy finansowe	Komisja Europejska przekazuje Polsce środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności w formie płatności zaliczkowych, płatności okresowych i płatności salda końcowego. Środki przekazywane Polsce przez Komisję Europejską we wspomnianej wyżej formie wpływają na wyodrębnione rachunki bankowe, prowadzone w euro i zarządzane przez Ministra Finansów. Z rachunków tych, środki po przewalutowaniu na złote, przekazywane są na centralny rachunek dochodów budżetu państwa na podstawie dyspozycji Ministra Finansów i stanowią dochód budżetu państwa. Wydatki na realizację programów operacyjnych planowane są w części budżetowej właściwego dysponenta, przy czym środki przeznaczone na dotacje rozwojowe dla samorządów	**1. Przepływy finansowe między KE a krajem członkowskim** Komisja Europejska przekazuje środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego/Europejskiego Funduszu Społecznego/Funduszu Spójności na finansowanie programu w formie płatności zaliczkowych, płatności okresowych i płatności salda końcowego. Powyższe środki wpływają na wyodrębniony rachunek bankowy, prowadzony w euro i zarządzany przez Ministra Finansów. **2. Finansowanie programu**[22] Na potrzeby finansowania programu w ramach budżetu państwa wyodrębniono budżet środków europejskich, z którego przekazywane są środki odpowiadające wkładowi UE. Współfinansowanie krajowe z budżetu państwa przekazywane jest przez właściwego dysponenta części budżetowej w formie dotacji celowej. Środki odpowiadające wkładowi UE są przekazywane do beneficjentów za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego (Płatnik), który wypłaca je na podstawie zleceń wypłaty środków	Zmiana techniczno-redakcyjna. Zmiana zaakceptowana przez KE Zmiana wynikająca ze zmiany ustawy o finansach publicznych z dnia 27.08.2009 r. (Dz. U. Nr 157 poz. 1240) w zakresie przepływów finansowych. Zmiana przyjęta uchwałą nr 54/2009 Komitetu Monitorującego RPO WK-P na lata 2007-2013 z dnia 3 grudnia 2009 r. oraz uchwałą nr 93/1659 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 16 grudnia 2009 r. Funkcjonuje w procedurach od 1 stycznia 2010 r.

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
		województw pełniących rolę instytucji zarządzających w ramach regionalnych programów operacyjnych oraz instytucji pośredniczących w PO Kapitał Ludzki są planowane w części budżetowej, której dysponentem jest Minister Rozwoju Regionalnego, a następnie przekazywane w formie dotacji rozwojowej samorządowi województwa. Wydatki na realizację programów operacyjnych zaplanowane w częściach budżetowych poszczególnych dysponentów, tj. ministrów właściwych, przekazywane są na rzecz beneficjentów w formie zaliczki lub refundacji (bądź za pośrednictwem instytucji pośredniczących II stopnia z sektora finansów publicznych). W przypadku RPO płatności na rzecz beneficjenta dokonywane są przez samorząd województwa bądź za pośrednictwem Instytucji Pośredniczącej II stopnia. Wysokość środków przewidzianych dla samorządów województw i przekazywanych im w formie dotacji rozwojowej nie uwzględnia wydatków ponoszonych przez państwowe jednostki budżetowe, realizujące projekty w ramach programów operacyjnych, dla których zarząd województwa jest instytucją pośredniczącą lub zarządzającą.	wystawianych przez instytucję podpisującą umowę o dofinansowanie (IZ/IP/IPII) z beneficjentem. Środki w ramach współfinansowania krajowego z budżetu państwa są wypłacane beneficjentom przez IZ/IP/IPII. Wypłata na rzecz beneficjenta zarówno w części środków UE, jak i współfinansowania z budżetu państwa może mieć formę płatności zaliczkowych bądź zwrotu poniesionych przez beneficjenta wydatków. Środki na rzecz beneficjentów są przekazywane na podstawie umowy o dofinansowanie[23] oraz wniosku beneficjenta o płatność, z uwzględnieniem wcześniejszych wypłat. Wydatki beneficjenta wykazywane w składanym przez niego wniosku o płatność, są ujmowane przez IZ/IP/IPII w deklaracjach wydatków składanych do IPOC, a następnie do IC, celem certyfikacji wydatków do KE.	
70.	str. 109, podrozdz 6.2.2.1.,	Schemat 1: Przepływy finansowe i certyfikacja w Regionalnych Programach Operacyjnych	Usunięto.	Zmiana techniczno-redakcyjna. Schemat nieaktualny, w związku z nowelizacją ustawy o finansach publicznych, która weszła w życie z dniem 01.01.2010 r.
71.	str. 110, podrozdz 6.2.2.1., Roczne i końcowe sprawozdanie...	Pomorski Komitet Monitorujący	Komitet Monitorujący	Zmiana techniczno-redakcyjna. Usunięto błędną nazwę.
72.	str. 111, podrozdz 6.2.2.1., Roczne i końcowe sprawozdanie...	art. 57.	art. 57.rozporządzenia Rady nr 1083/2006.	Zmiana techniczno-redakcyjna. Doprecyzowano zapisy.
73.	str. 111 - 113,	podrozdział 6.2.2.3. Instytucja Certyfikująca	Wstawiono nowy tekst dot. Instytucji Certyfikującej	Zmiana techniczno-redakcyjna - horyzontalna wkład przygotowany przez MRR
74.	str. 115, podrozdz 6.2.2.4. tytuł rozdziału	Instytucja Audytowa	Instytucja Audytowa (IA)	Zmiana techniczno-redakcyjna. Dodano używany w tekście skrót nazwy.
75.	str. 115, podrozdz 6.2.2.4., akapit 2, linijka 4 i 5	(obecnie Departament Certyfikacji Poświadczeń Środków z UE)	(obecnie Departament Ochrony Interesów Finansowych UE (wcześniej nazywany Departamentem Certyfikacji i Poświadczeń Środków z UE))	Zmiana techniczno-redakcyjna. Doprecyzowano i uaktualniono zapisy.
76.	str.115, podrozdz 6.2.2.4., akapit 3,	przez Departament Certyfikacji Poświadczeń Środków z UE Europejskiej	przez Departament Ochrony Interesów Finansowych UE	Zmiana techniczno-redakcyjna. Doprecyzowano i uaktualniono zapisy.

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
77.	str. 116, punkt 1	prowadzenia audytów w celu	prowadzenia audytów systemu w celu	Zmiana techniczno-redakcyjna. Doprecyzowano zapisy.
78.	str. 116, I podpunkt 4 c)	c) przedkładanie częściowego zamknięcia RPO, deklaracji częściowego zamknięcia zawierającej ocenę zgodności z prawem i prawidłowości danych wydatków,	c) przedkładanie deklaracji częściowego zamknięcia RPO zawierającej ocenę zgodności z prawem i prawidłowości danych wydatków,	Zmiana techniczno-redakcyjna. Doprecyzowano zapisy.
79.	str. 117, podrozdział 6.2.2.5., akapit 1	Środki przekazywane przez Komisję Europejską jako zaliczki oraz płatności okresowe i płatność końcowa, zostaną włączone do budżetu państwa jako jego dochody.	Usunięto.	Zmiana techniczno-redakcyjna. Zapis nieaktualny, w związku z nowelizacją ustawy o finansach publicznych, która weszła w życie z dniem 01.01.2010 r.
80.	str. 117-118, podrozdział 6.2.2.6.	Środki przekazywane przez Komisję Europejską jako zaliczki oraz płatności okresowe i płatności końcowe na rzecz programów operacyjnych zostaną włączone do budżetu państwa jako jego dochody i będą gromadzone na rachunku dochodów budżetu państwa prowadzonym przez Ministra Finansów w Narodowym Banku Polskim. Z kolei z budżetu państwa środki te będą przekazywane w formie dotacji rozwojowej na wyodrębniony rachunek bankowy prowadzony przez Instytucję Zarządzającą, na podstawie informacji przekazanych przez IZ, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz postanowieniami kontraktu wojewódzkiego zawartego na podstawie art. 20 ust. 5 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Na podstawie kontraktu wojewódzkiego samorząd województwa jako Instytucja Zarządzająca RPO będzie otrzymywać środki z budżetu państwa w postaci dotacji rozwojowej na wydatki służące finansowaniu realizacji RPO, w ramach rocznych limitów określonych w ustawie budżetowej. Limity te będą określane w uzgodnieniu z Ministrem Rozwoju Regionalnego w toku prac nad ustawą budżetową na podstawie tabeli płatności RPO oraz wieloletnich limitów zobowiązań określonych dla RPO tak, aby zapewnić sprawną i terminową realizację programu. Dotacja będzie stanowiła dochód samorządu województwa. Dotacja może być przekazana w formie zaliczki lub zwrotu	Rolę instytucji odpowiedzialnej za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów pełni IZ/IP/IPII.	Zmiana merytoryczna. Zmiana wynikająca ze zmiany ustawy o finansach publicznych z dnia 27.08.2009r. (Dz. U. Nr 157 poz. 1240) w zakresie przepływów finansowych. Zmiana przyjęta uchwałą nr 54/2009 Komitetu Monitorującego RPO WK-P na lata 2007-2013 z dnia 3 grudnia 2009 r. oraz uchwałą nr 93/1659 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 16 grudnia 2009 r. Zmiana zatwierdzona przez KE.

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
		wydatków poniesionych na realizację RPO na podstawie uzgodnionego harmonogramu, przygotowanego przez samorząd województwa. Podstawą do przekazania pierwszej dotacji rozwojowej na rzecz RPO jest decyzja Komisji Europejskiej o zatwierdzeniu programu. Kolejne dotacje będą przekazywane zgodnie z ustaleniami obowiązującymi w tym zakresie. Płatności na rzecz beneficjentów RPO WK-P będą dokonywane przez Instytucję Zarządzającą w formie refundacji poniesionych wydatków lub zaliczki. Podstawą do przekazania środków będzie umowa pomiędzy jedną z w/w instytucji a beneficjentem oraz poprawnie sporządzony i zatwierdzony wniosek o płatność. Środki będą przekazywane na wskazane przez beneficjentów rachunki, głównie w formie refundacji. W uzasadnionych przypadkach, jeśli przemawia za tym istotny interes kategorii beneficjentów lub specyfika projektów (działań), środki będą mogły być przekazywane w formie zaliczki. W przypadku projektów własnych IZ środki będą przyznawane na podstawie uchwały Zarządu Województwa. W oparciu o zestawienie wniosków o płatność beneficjentów IZ przekazuje Instytucji Certyfikującej zbiorcze wnioski o płatność. Instytucja Certyfikująca po pozytywnej weryfikacji wniosku przesyła go do Komisji Europejskiej celem refundacji poniesionych wydatków.		
81.	str.119	Schemat 2	Schemat 1	Zmiana techniczno-redakcyjna. W związku z usunięciem schematu 1 ze str. 104 nastąpiła zmiana numeracji schematów.
82.	str. 120	Schemat 3	Schemat 2	Zmiana techniczno-redakcyjna. W związku z usunięciem schematu 1 ze str. 104 nastąpiła zmiana numeracji schematów.
83.	str. 121	Schemat 4: Schemat organizacyjny wskazujący rozmieszczenie Instytucji Zarządzającej PO, Instytucji Certyfikującej PO, Instytucji Audytowej oraz Instytucji odpowiedzialnej za otrzymywanie płatności z KE.	Usunięto.	Zmiana techniczno-redakcyjna. Schemat zbędny, gdyż obrazuje instytucje dla krajowych programów operacyjnych.

6.3. Monitorowanie

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
84.	str. 122	art. 66 rozporządzenia 1083/2006	art. 66 rozporządzenia Rady nr 1083/2006	Zmiana techniczno-redakcyjna. Doprecyzowanie zapisów.

6.3.1. Komitet Monitorujący

Bez zmian

6.4. EWALUACJA

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
85.	str. 123, akapit 2 od dołu	rozporządzenia 1083/2006.	rozporządzenia Rady nr 1083/2006.	Zmiana techniczno-redakcyjna. Doprecyzowanie zapisu.
86.	str.124	Program podlega trzem podstawowym rodzajom oceny: *ex-ante,* ocenie cząstkowej i ocenie *ex-post.*	Program podlega trzem podstawowym rodzajom oceny: *ex-ante,* ocenie on-going i ocenie *ex-post.*	Zmiana merytoryczna. Zmiana słownictwa - dostosowanie do funkcjonowania w okresie programowania 2007-2013
87.	str. 124, pkt.2	Za przeprowadzenie oceny odpowiedzialna jest Instytucja Zarządzająca.	Za przeprowadzenie oceny odpowiedzialna jest Krajowa Jednostka Oceny przy współpracy Instytucji Zarządzającej.	Zmiana merytoryczna. Doprecyzowanie zapisu zgodnie z Wytycznymi nr 6 w zakresie ewaluacji programów operacyjnych na lata 2007-2013

6.5. KONTROLA

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
88.	str. 125, akapit 3	rozporządzenia Rady 1083/2006	rozporządzenia Rady nr 1083/2006	Zmiana techniczno-redakcyjna. Doprecyzowanie zapisu.

6.6. PARTNERSTWO, INFORMACJA I PROMOCJA

6.6.1. Partnerstwo

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
89.	str. 125	rozporządzenia Rady 1083/2006	rozporządzenia Rady nr 1083/2006	Zmiana techniczno-redakcyjna. Doprecyzowanie zapisu.

6.6.2. Informacja i promocja

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
90.	str. 125, linijka 4 i 5 od dołu	określającym zasady wdrażania Rozporządzenia Rady	ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady określającym zasady wdrażania Rozporządzenia Rady	Zmiana techniczno-redakcyjna. Doprecyzowanie zapisu.
91.	str. 126 akapit 4	art. 5 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego,	art. 5 ust. 3 Rozporządzenia Komisji nr 1828/2006,	Zmiana techniczno-redakcyjna. Doprecyzowanie zapisu.

6.7. WYMIANA DANYCH ELEKTRONICZNYCH W CELU SPEŁNIENIA WYMOGÓW DOTYCZĄCYCH PŁATNOŚCI, MONITORINGU I OCENY

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
92.	str. 127, akapit 1	Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego obsługiwany przez Departament Koordynacji i Zarządzania Podstawami Wsparcia Wspólnoty w MRR prowadzi nadzór nad przygotowaniem nowego systemu informatycznego i określa standardy w zakresie gromadzenia danych przez wszystkich uczestników systemu realizacji NSRO. Minister właściwy do spraw finansów publicznych obsługiwany przez Departament Rozwoju Systemów Informatycznych w MF, odpowiada za budowę i rozwój systemu informatycznego na podstawie standardów w zakresie gromadzenia danych określonych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego. Poszczególne moduły Krajowego Systemu Informatycznego będą gotowe do użytku od lipca 2007. Pełną zdolność operacyjną w zakresie wszystkich komponentów System osiągnie pod koniec 2007 r. Zgodnie z artykułem 58 d) oraz artykułem 60 c) rozporządzenia 1083/2006,	Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego odpowiada za budowę i rozwój systemu informatycznego na podstawie określonych przez niego standardów w zakresie gromadzenia danych. Zgodnie z artykułem 58 d) oraz artykułem 60 c) rozporządzenia Rady nr 1083/2006,	Zmiana techniczno-redakcyjna. Skrócenie i doprecyzowanie zapisu.

7. PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA MAKROEKONOMICZNEGO REALIZACJI PROGRAMU

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
93.	str. 131, akapit 1	Największe zwiększenie dynamiki wzrostu produktu ma miejsce w 2013 roku, gdy wynosi 0,6 pp	Największa dynamika wzrostu produktu ma miejsce w 2013 roku, gdy wynosi 0,6 punktu procentowego	Zmiana techniczno-redakcyjna. Doprecyzowano zapisy.

8. OCENA PROGRAMU PRZED ROZPOCZĘCIEM REALIZACJI (OCENA EX-ANTE)

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
94.	str. 132, akapit 3	Pełna wersja raportu oceny ex-ante RPO znajduje się na stronie internetowej .	Pełna wersja raportu oceny ex-ante RPO znajduje się na stronie internetowej www.mojregion.eu (wcześniej na stronie www.kujawsko-pomorskie.pl).	Zmiana techniczno-redakcyjna. Doprecyzowano zapisy.

9. PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO NA LATA 2007-2013

Bez zmian.

10. INFORMACJA Z PRZEPROWADZONYCH KONSULTACJI SPOŁECZNYCH PROGRAMU

Bez zmian.

11. PRZEGLĄD I RENEGOCJACJE RPO WK-P NA LATA 2007-2013

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
95.	str. 140 - 148	-	Nowy rozdział dotyczący procedury przeglądu i renegocjacji programu	Wprowadzono nowy rozdział.

SPIS SKRÓTÓW

bez zmian

SŁOWNICZEK

Numer zmiany	Lokalizacja zmiany	Jest	Powinno być	Uzasadnienie zmiany
96.	str. 151, tabela wiersz 4, kolumna 2 pojęcie beneficjent	Artykułu 87 Traktatu,	Artykułu 87 107 ust. 1 Traktatu,	Zmiana techniczno-redakcyjna. Doprecyzowano zapisy.
97.	str. 155, tabela, pojęcie Komisja Europejska	Organ reprezentujący UE, wyposażony w prawo inicjatywy ustawodawczej oraz uprawnienia do koordynacji działań wspólnotowych, kontroli stosowania prawa wspólnotowego oraz traktatów przyjętych przez Wspólnotę. Składa się z 25 komisarzy, wybranych na 5 lat.	Organ wykonawczy UE, wyposażony w prawo inicjatywy prawodawczej oraz uprawnienia do koordynacji działań UE, nadzoru stosowania prawa UE oraz Traktatów. Składa się z 27 komisarzy, wybranych na 5 lat.	Zmiana techniczno-redakcyjna. Uaktualniono i doprecyzowano zapisy.
98.	str. 157, pojęcie Pomoc publiczna	W rozumieniu art. 87 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej ustanawiającego WE wszelka pomoc przyznawana przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiejkolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna ze wspólnym rynkiem w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi.	W rozumieniu art. 87 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej wszelka pomoc przyznawana przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiejkolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi.	Zmiana techniczno-redakcyjna. Doprecyzowano zapisy definicji.
99.	str. 157, tabela, pojecie Pre-finansowanie	Prefinasowanie *[Pre-finacing]* Oprocentowana pożyczka dla jednostek sektora finansów publicznych pochodząca z publicznych środków krajowych na finansowanie zadań realizowanych z udziałem publicznych środków wspólnotowych, udostępniana przed uzyskaniem refundacji wydatków ze strony Unii Europejskiej	Usunięto.	Zmiana techniczno-redakcyjna. Ponieważ zrezygnowano z prefinansowania, usunięto zbędny zapis.

ZAŁĄCZNIKI:

Załącznik 1. Indykatywna lista dużych projektów (major projects)

Bez zmian.

Załącznik 2. Wskaźniki kontekstowe dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013

Bez zmian.